

Sisukord

KULTUURIMINISTEERIUM.....	2
SISEMINISTEERIUM	4
RAHANDUSMINISTEERIUM	5
TARTU LINNA KOOLIEELSETE ERALASTEASUTUSTE ÜHING.....	9
TARTU ÜLIKOO.....	16
EESTI KELENÕUKOGU	18
EESTI LASTEKAITSE LIIT	19
SAUE VALLAVALITSUS.....	21
EESTI ALUSHARIDUSE ÜHENDUS.....	28
EESTI ALUSHARIDUSE JUHTIDE ÜHENDUS	36
EESTI LASTEHOIDUDE LIIT JA EESTI ERALASTEAEDEDE LIIT.....	52
VALGA LASTEAE KASEKE	59
TALLINNA ÜLIKOO.....	61
EESTI LOGOPEEDIDE ÜHING	68
TERVISEAMET	78
EESTI LASTEAEADNIKE LIIT	81
EESTI ERALASTEAEDEDE LIIT	88
EESTI LASTEHOIDUDE LIIT.....	97
EESTI ERIPEDAGOOGIDE LIIT	107
SOTSIAALKINDLUSTUSAMET	119

EESTI LINNADE JA VALDADE LIIT	120
EESTI HARIDUSTÖÖTAJATE LIIT	160
REGIONAAL- JA PÖLLUMAJANDUSMINISTEERIUM	162
VÄÄTSA LASTEAED PAIKÄPP	167
SOTSIAALMINISTEERIUM.....	168
EESTI PUUETEGA INIMESTE KODA.....	171
JUSTIITSMINISTEERIUM.....	172

	KULTUURIMINISTEERIUM	Haridus- ja Teadusministeerium
1.	Seaduseelnõu seletuskirjast ei selgu, mis on selle mõju alushariduse õpetajatele (sh abiõpetajatele) ja lapsehoidjatele, kelle eesti keele oskus ei vasta kvalifikatsiooni nõuetele. Mis on nende töötajate arv? Kuidas on kavandatud riskide maandamine, nt see, et suurem osa alushariduses töötavatest õpetajatest ei saavuta 1. augustiks 2024. aastaks nõutud keeleoskuse taset?	Kõik lasteaiad (sh lastesõimed 1,5-3aastastele) peavad minema eestikeelsele õppe- ja kasvatustegevusele üle juba alates 1.08.2024 ehk enne käesoleva seaduseelnõu jõustumist. Kõik andmed, mis puudutavad eestikeelsele õppele üleminekut on esitatud ja selle mõjusid on hinnatud nn eestikeelsele õppele ülemineku seaduses (vt https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/1e58a907-7cd0-41b9-b898-aa8eee5e94bf/P%C3%B5hikooli-+ja+g%C3%BCmnaasiumiseaduse+ning+teiste+seaduste+muutmise+seadus+%28eestikeelsele+%C3%B5ppele+%C3%BCleminek%29 j a https://hm.ee/uleminek). Lisasime selle ka eelnõu seletuskirja. Õpetajat abistavate töötajate (eelnõus abiõpetaja) andmed HTMil puuduvad, sest neile ei ole seni kehtestatud kvalifikatsiooninõudeid. Keelenõuded on kehtestatud Vabariigi Valitsuse 20. juuni 2011. a määruses nr 84 „Ametniku, töötaja ning füüsilisest isikust ettevõtja eesti keele oskuse ja kasutamise nõuded“. Praktikas on Keeleamet käsitlenud eesti keele oskuse nõuet kontrollides õpetajat abistavat

		töötajat kui abistavat laadi tööülesandeid täitvat töötajat ning sellest tulenevalt rakendanud neile määruse § 6 punktis 1 sätestatud nõuet (A2-tase). Selline käsitlus on mõnevõrra küsitav, arvestades õpetajat abistava töötaja rolli õppe- ja kasvatustegevuses, kuid, et praktika on selline olnud, siis ei ole käesoleval hetkel koheselt alust nõuda abiõpetajatelt kõrgemat eesti keele oskust, kui A2-tase. Seega abiõpetajatele on mõju minimaalne, sest ei ole teada, et puuduks keeletase A2. Täiendasime vastava selgitusega ka seletuskirja. Lapsehoidjate keeleoskuse osas paraku meil andmed puuduvad, sest selliseid andmeid ei koguta.
2.	Mõjude hindamises puudub info selle kohta, kui palju on muust rahvusest erivajadusega lapsi, kes võivad vajada emakeelset õpet.	Selgitame. Seletuskirja p 7.4 (lapse arengu toetamine lastehoius ja lasteaias) oli välja toodud: <i>Eestis on kokku 87 691 ühe- kuni kuueaastast eelkooliealist last (Eesti Statistikaameti 1. jaanuari 2023. aasta andmed). EHISe 2022/2023 õa. andmetel on laste arv lasteaedades 68 983, neist haridusliku erivajaduse märgiga 25%, sh Ukraina sõjapõgenike lapsed 3%, ja eri- ja sobitusrühmas käivate laste osakaal 5%, sh Ukraina sõjapõgenike lapsed 1%, laste koguarvust. Lisasime kirjeldatud andmetele: EHISe andmetel on 10.11.2023 seisuga alushariduses osalevate laste arv, kellel on märgitud HEV ja kelle emakeel on erinev eesti keelest, 6196.</i> Lisatu osas märgime, et kõik lasteaiad peavad minema eestikeelsele õppe- ja kasvatustegevusele üle juba alates 1.09.2024 ehk enne käesoleva seaduseelnõu jõustumist. Käesolev eelnõu ei muuda 1.09.2024 jõustuvat KELSi muudatust, mis puudutab muust rahvusest erivajadusega lapsi, seda puudutab KELSi muudatus, mis jõustub 1.09.2024. Mitmekeelsed erivajadusega lapsed suudavad omandada teise keele samal tasemel ükskeelsete erivajadustega õppijatega https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/27461977/.

		https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/15407969221075848 ehk et omandatakse keel, kuid seda oma üldise arengu taseme kohaselt. Pole võimalik tuua välja ühtegi erivajaduste rühma, mille puhul oleks eestikeelne õppe- ja kasvatustegevus välistatud. Ka muust rahvusest erivajadusega lastele eesti keelse õppe- ja kasvatustegevuse tagamise võtmetegurid peituvad eesti keelt valdavate õpetajate ja tugispetsialistide olemasolus, metoodika valdamises ning eesti keelse igapäevase keelekeskkonna tagamises.
	SISEMINISTEERIUM	Haridus- ja Teadusministeerium
1.	Eelnõu § 11 lg 10 ja § 31 lg 6 (<i>muudetud § 3 lg 6</i>) alusel kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega lasteaia õpi- ja kasvukeskkonna nõude ning lastehoiu tervisekaitsenõuded. Leiame, et mõlema rakendusakti kavandis olev nõue, et nii lasteaia hooned, rajatised ja ruumid ning lastehoiu hooned, rajatised ja ruumid peavad vastama ehitusseadustiku ja selle alusel kehtestatud ehitisele esitatavatele nõuetele jääb liialt üldiseks ning vajaks täpsustamist, et milliseid ehitusseadustiku ja selle alusel kehtestatud rakendusakte silmas peetakse (näiteks tuleohutusnõuded, ligipääsetavuse nõuded puuetega inimestele vm). Lisaks juhime tähelepanu, et eelnõus on rakendusakti volitusnormiks § 31 lg 6, kuid rakendusaktide kavandis on selle rakendusakti eelnõu volitusnormiks märgitud § 33 lg 6.	Volitusnorm parandatud.
2.	Eelnõu § 20 lg 2 p 5 (<i>muudetud § 22 lg 3 p 2</i>) kohaselt on „lasteaial tegevuseks vajalikud ruumid, hooned, maa-ala ja sisustus, mis vastavad lasteaia õpi- ja kasvukeskkonna ning tuleohutusnõuetele. Kui lasteaias on lastehoiurühm, peavad selle ruumid, hooned, maa-ala ja sisustus vastama lastehoiu tervisekaitsenõuetele ja tuleohutusnõuetele“. Meie hinnangul, kui üks asutus on teise asutuse hoones, ei ole mõistlik selline erisuse tegemine, sest sisuliselt on tegevus lasteaias ja lastehoius sarnane ja seega on asjakohane lähtuda ühtedest nõuetest. Seega teeme ettepaneku	Arvestatud. Sõnastust muudetud.

	sõnastada II lause järgmiselt: „Kui lasteaias on lastehoiurühm, peavad selle ruumid, hooned, maa-ala ja sisustus vastama lasteaia tuleohutusnõuetele ning lastehoiu tervisekaitsenõuetele“.	
3.	Eelnõu §-s 22 (<i>muudetud § 24</i>) on sätestatud tegevusloa kehtetuks tunnistamise alused, kusjuures lõike 1 punktides 1 ja 2 on nimetatud riikliku järelevalveorgani poolset puuduste tuvastamist või ettekirjutuse mitte täitmist. Eelnõu §-s 42 on sätestatud riikliku järelevalve teostajad ja nende tegevusvaldkonnad, Päästeameti nende hulgas pole. See annab alust arvata, et ehkki Päästeameti tuleohutusalane hinnang tegevusloa taotlemise protsessis on oluline, ei oma tuleohutusnõuete hilisem täitmine tegevusloa kehtimisel enam tähtsust. Meie hinnangul see siiski omab tähtsust, sest näiteks, kui büroohoones kus tegutseb erakool, tuvastatakse oluline kogu hoonet hõlmav tuleohutusnõuete rikkumine, peaks see olema aluseks hoonetes tegevuse peatamisele. Et Päästeameti tuleohutusalane hinnang ehitisele ja tegevusloaga hõlmatud ruumidele on oluline, siis palume §-s 42 täiendavalt märkida riikliku järelevalve teostajana ka Päästeamet tuleohutusnõuete täitmise üle. Juhime tähelepanu, et eelnõu seletuskirja lk 87 kohaselt just nagu oleks Päästeametil riikliku järelevalve teostamise õigus, kuid eelnõust seda ei nähtu.	Mitte arvestatud. Päästeameti õigus teostada riiklikku järelevalvet ka lasteaia ja lastehoiu tuleohutusnõuete täitmise üle tuleneb tuleohutuse seadusest.
4.	Eelnõu § 20 lg 3 p 6 (<i>muudetud § 22 lg 3 p 2</i>) kohaselt, „kui lasteaias on lastehoiurühm, lisatakse taotlusele lisaks käesoleva punkti esimeses lauses sätestatule pädevate asutuste hinnang, mis kinnitab lastehoiuks kavandatavate ruumide, hoonete, maa-ala ja sisustuse vastavust lastehoiu tervisekaitsenõuetele ja tuleohutusnõuetele“. Vt eelmise punkti selgitust ja seega on meie ettepanek sõnastada see lause järgmiselt: „Kui lasteaias on lastehoiurühm, lisatakse taotlusele lisaks käesoleva punkti esimeses lauses sätestatule pädevate asutuste hinnang, mis kinnitab lastehoiuks kavandatavate ruumide, hoonete, maa-ala ja sisustuse vastavust lasteaia tuleohutusnõuetele ning lastehoiu tervisekaitsenõuetele“.	Arvestatud. Sõnastust muudetud.
	RAHANDUSMINISTEERIUM	Haridus- ja Teadusministeerium

1.	Seaduse pealkiri on alushariduse ja lapsehoiu seadus. Ka eelnõu reguleerimisala kohaselt sätestab seadus alushariduse ja lapsehoiu korraldamise alused (eelnõu § 1). Sellest võib järeldada, et alusharidus ja lapsehoid erinevad asjad ning lapsehoid ei kuulu alushariduse alla. Lastehoiu definitsioonist ilmneb aga, et lastehoid on alushariduse riikliku õppekava alusel alushariduse omandamist toetav asutus (eelnõu § 3 lõige 2). Eelnõu §-s 4 sätestatakse alushariduse kättesaadavus, muu hulgas reguleeritakse seal lastehoidu puutuvat. Eelnõu § 31 lõike 8 (<i>muudetud § 36 lg 1</i>) kohaselt koostab lapsehoid lapse üldoskuste arengu toetamiseks alushariduse riikliku õppekava alusel lastehoiu õppekava. Lastehoid lähtub oma tegevuse korraldamisel ja läbiviimisel õppekavast. Seega justkui lapsehoid ikkagi kuuluks alushariduse alla. Eelnõu alushariduse ja lapsehoiu seaduse osa alushariduse mõistet ei defineeri, siiski avatakse see eelnõu §-s 57, millega muudetakse Eesti Vabariigi haridusseadust. HaS § 14 uue teksti kohaselt on alusharidus üldoskuste, teadmiste ja hoiakute kogum, mis loob eeldused põhihariduse omandamiseks. HaS § 24 lõike 1 kohaselt omandab koolikohustuslikust east noorem laps alushariduse lasteaias või kodus. Kehtivas õiguses reguleerib valdkonda koolieelse lasteasutuse seadus, mis reguleeribki arusaadavalt sellesse asutuse liiki puutuvat, kuid eelnõus on rõhuasetus muutunud ning keskseks osaks lapsehoiu kõrval saab alushariduse regulatsioon. Samas, nagu HaS § 24 lõikest 1 selgub, ei ole lasteaed ainus, mis alusharidust annab. Kodu aspekt jääb alushariduse ja lapsehoiu seadusest üldse välja, mistõttu eelnõu reguleerimisalas toodu, mille kohaselt seadus sätestab mh alushariduse korraldamise aluse, isikute õigused ja kohustused alushariduse kättesaadavuse tagamisel ja alushariduse omandamise toetamisel, ei ole täielikult kaetud. Kuna tegemist on alusharidust reguleeriva seadusega, palume eelnõus alusharidust puudutavas osas välja tuua, mis on alusharidus ja reguleerimisala vastavalt sellele sätestada. Kui lapsehoid sinna ei kuulu, siis ei ole põhjust teda ka alusharidust puudutavate regulatsioonidega seostada, kuna see hägustab alushariduse	Arvestatud. Eelnõu pealkiri muudetud – <i>alushariduse seadus</i>. Nii lastehoius kui lasteaias toetatakse alushariduse omandamist alushariduse riikliku õppekava alusel. Alushariduse mõiste avatakse eelnõu §-s 62, millega muudetakse Eesti Vabariigi haridusseadust. HaS § 14 uue teksti kohaselt on alusharidus üldoskuste, teadmiste ja hoiakute kogum, mis loob eeldused põhihariduse omandamiseks. Seega alushariduse (kui üldoskuste, teadmiste ja hoiakute kogumi) omandab laps koolikohustuslikuks eaks, et jätkata siis põhihariduse omandamist koolis. HaS § 24 lõike 1 kohaselt omandab koolikohustuslikust east noorem laps alushariduse lasteaias või kodus. Kodu aspekt ei jää eelnõust välja. See tähendab eelkõige, et kuna Eestis ei ole alusharidus kohustuslik haridus, siis laps ei pea käima lasteaias ja võib omandada seega alushariduse ka kodus. Kuigi alusharidus ei ole kohustuslik, peavad olema loodud võimalused kõigile lastele, kelle vanemad seda soovivad ja vajavad. Seega läbi vanema valikute vastutab lapse alushariduse omandamise eest ka vanem. Kui vanema valik on lasteaed, siis saab laps omandada alushariduse lasteaias ja alushariduse omandamise eest vastutavad lasteaed ja vanem ühiselt (vt ka eelnõu § 3 lõige 5, muudetava haridusseaduse § 24 lõige 2). Laps saab alushariduse omandada ka kodus ja sellisel juhul vastutav vanem lapse alushariduse omandamise eest. Eelnõu kohaselt on KOVi ülesanne võimaldada vanema soovil pooleteise- kuni kolmeaastasele lapsele lastehoiukoht ning kolme- kuni seitsmeaastasele lapsele lasteaiakoht. Lastehoidu on võimalik pakkuda ka kuni 7aastasele lapsele. Nii lastehoius kui lasteaias toetatakse lapse alushariduse omandamist. Enne lasteaeda minemist lastehoius käiv laps omandab alusharidust mahu, et jätkata selle omandamist lasteaias või vanema valikul omandada alusharidust edasi kodus või lastehoius. Kui vanem on otsustanud, et ta ei soovi oma last lasteaeda panna, kuid vajab siiski tuge töö- ja pereelu ühendamisel või eelistab muul põhjusel lastehoidu (näiteks sobib see lapsele paremini kui lasteaed), võimaldab eelnõu kasutada kohta lastehoius kuni lapse kooliealiseks saamiseni.
----	---	---

	mõistet. Lisaks märgime, et seaduses on läbisegi kasutatud mõisteid lapsehoid ja lastehoid.	Võrreldes lasteaiaga, omandab 3-7aastane laps sellisel juhul alusharidust kodu ja lastehoiu koostöös, kus lastehoiul on perekonda toetav roll (vt ka eelnõu § 3 lõige 1 ja HaS § 24 lõige 1). Kui 3-7aastane laps omandab alusharidust lasteaia asemel kodus, võib talle alusharidust anda alushariduse riikliku õppekava alusel, kus on sätestatud 6-7-aastase lapse eeldatavad tulemused õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades. Samas pole õppekava järgimine kodustele lastele kohustuslik ning valiku õppe ja kasvatuse osas teeb lapsevanem. Selle valiku hulka kuulub ka 3-7aastasele lapsele lastehoiu kasutamise võimalus, kus alushariduse riikliku õppekava alusel toetatakse lapse üldoskuste arengut ja seeläbi alushariduse omandamist.
2.	Eelnõu § 3 lõike 2 (<i>muudetud § 3 lg 1</i>) kohaselt on lastehoid asutus. Samas eelnõu § 31 lõike 1 kohaselt võib eralastehoiu pidaja olla ka füüsilisest isikust ettevõtja, kes ei ole asutus.	Selgitame. Füüsilisest isikust ettevõtja ei olegi asutus, vaid võib olla lastehoiu kui asutuse pidaja (vt ka haridusseaduse § 30).
3.	Eelnõu § 7 (<i>muudetud § 6</i>) sätestatakse elukoha lähedus. Kui võimalik, siis palume sätet täpsustada või selgitada seletuskirjas. Praktikas võidakse lapse elukohale esimese lähima lastehoiu ja lasteaiana käsitleda linnulennult lähimat asutust, kuid see ei pruugi teid mööda, mille kaudu minnakse, lähim asutus olla. Samuti tekitab küsimusi jalgsi 30 minutiga kohale jõudmise säte, kuna ei selgu, kas siin arvestatakse avalikke teid või ka näiteks jalgrada läbi metsa, kust transpordiga läbi ei saagi.	Selgitame. Täiendasime ka seletuskirja. Oleme 30 minuti kriteeriumi sätestamisel arvestanud tiheasutuse planeeringut, kus igal juhul on lasteasutuste tihedus selline, et igale teenusesaajale on esimene lähim lasteasutus vähemalt 30 minuti jalgsitee kaugusel. Teekonna pikkuse arvestamisel tuleb lähtuda mõistlikkuse põhimõttest. Haajaasutuses võib olla lähim lasteaed ka näiteks 10 kilomeetri kaugusel. Jalgsitee kriteerium kohaldub juhul, kui pere elab piirkonnas, kus lasteaiavõrk on sedavõrd tihe, et lähimasse lasteaeda jõuab igal juhul 30 minuti jooksul.
4.	Eelnõu § 8 (<i>muudetud § 7 lg 5</i>)(eelnõu 2. peatükis, mis sätestab lasteaeda puutuva) sätestatakse alushariduse riiklik õppekava. Eelnõu § 29 lõike 2 (<i>muudetud § 31 lg 2 p2</i>) punkti 2 kohaselt on vanemal kohustus järgida alushariduse riiklikus õppekavas sätestatud õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid ning teha lastehoiuga ja lasteaia koostööd lapse arengu toetamiseks. Seega on nii lapsehoiu kui lasteaia lapse vanemal vaja tunda alushariduse riiklikku õppekava. Kas siis eelnõus (§-s 8 või § 30 lõikes 3	Arvestatud. Lisatud, et lastehoid ja lasteaed avaldavad oma õppekava veebilehel. Vanema kohustus järgida alushariduse riiklikus õppekavas sätestatud õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid on välja jäetud, sest kohustus teha lastehoiuga ja lasteaia koostööd lapse arengu toetamiseks, katab väljajäetava kohustuse, sest lastehoius ja lasteaias lähtutakse lapse arengu toetamisel alushariduse riiklikust õppekavast.

	<i>(muudetud § 36 lg 1))</i> ei peaks sisalduma säte, mille kohaselt on lasteaial (ilmselt ka lapsehoiul) kohustus teha õppekava vanematele teatavaks. Või kas jääb vanemate hooleks ise õppekava Riigi Teatajast välja otsida.	
5.	Eelnõu § 11 lõike 2 <i>(muudetud § 10 lg 2)</i> kohaselt võib lasteaiarühma registreerida kuni 20 last. Sama paragrahvi lõikes 8 kasutatakse sama asja kohta terminit „piirarv“. Palume sätted ühtlustada, kas lisada lõikesse 2, et tegemist on piirarvuga või kasutada lõikes 8 sõna „piirarv“ asemel väljendit „on rühma registreeritud laste arv“.	Arvestatud. Sätted ühtlustatud.
6.	Eelnõu § 23 <i>(muudetud § 25 lg 1 ja lg 5)</i> lõigetes 1 ja 5 on märgitud, et direktor juhib lasteaeda koostöös hoolekoguga ning et eralasteaia pidaja loob eralasteaias kollegiaalse juhtorgani, kellele kohaldatakse käesolevas seaduses hoolekogu kohta sätestatud. Sellega seondult tekkisid järgmised küsimused: 1) Kas hoolekogu on lasteaia juhtorgan? Mis on tema vastutus? Eelnõus on toodud hoolekogu ülesanded § 24 <i>(muudetud § 26 lg 5)</i> lõikes 5 ning nendeks on põhiliselt erinevates küsimustes arvamuse avaldamine, osalemine ja ettepanekute tegemine. Seega otseselt mitte juhtimisotsuste tegemine. Vrdl erakooliseaduse § 6 lõike 1 punkt 5, mille kohaselt on hoolekogu kollegiaalne juhtorgan, kuid sama seaduse § 19 lõike 1 kohaselt on erakooli juhtorganid nõukogu ja direktor. 2) Kas eralasteaias ei ole hoolekogu? Sellist erisust ei tee eelnõu § 23 lõige 1 ega § 24. Lisaks teevad § 24 lõike 5 punktid 10 ja 12 erisuse munitsipaallasteaiale, mistõttu võib järeldada et ülejäänud osas peaks hoolekogusse puutuv, sh hoolekogu olemasolu kehtima ka eralasteadadele. Aga lisaks on eralasteaial kollegiaalne juhtorgan, mis samuti järgib hoolekogu kohta sätestatud. Palume regulatsiooni täpsustada.	Selgitame. Hoolekogu ülesanne on jälgida, et õppe- ja kasvatustegevus vastaks laste arengule ja huvidele ning teha selleks koostööd lasteaia töötajate, vanemate ja pidajaga. Võrreldes kehtiva erakooliseadusega ei ole eralasteaia hoolekogul edaspidi äriühingu juhtimisega seotud ülesandeid erakooliseaduse tähenduses. Näiteks ei ole hoolekogul pädevust esitada erakooli pidajale kinnitamiseks erakooli põhikirja muutmise ettepanekuid, samuti ei tegele hoolekogu eelarve, majandusaasta aruande ja vahearuanete küsimuste arutamisega. Hoolekogu kui juhtorgani pädevus on käesoleva eelnõu kohaselt seotud ainult õppe- ja kasvatustegevuse küsimustega.
7.	Eelnõu § 24 lõike 4 <i>(muudetud § 26 lg 4)</i> kohaselt moodustatakse ühe asutusena tegutseva lasteaia ja põhikooli hoolekogu põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse (PGS) § 73 lõike 1 alusel kehtestatud korras. Palume seletuskirjas selgitada, kuidas tuleks lahendada olukord, kus eelnõu § 24 lõike 2 kohaselt moodustavad vanemate esindajad hoolekogu koosseisu enamuse, kuid PGS § 73 lõike 2 kohaselt moodustavad	Selgitame. Kuna sellisel juhul on tegemist kooli tegutsemise vormiga, siis moodustamisele eelnõu § 24 lõige 2 ei kohaldu, vaid hoolekogu moodustatakse PGS § 73 lõike 1 alusel kehtestatud korras ja koosseisu osas kohaldub PGS § 73 lõige 5.

	enamuse vanemate, vilistlaste ja kooli toetavate organisatsioonide esindajad.	
8.	Eelnõu § 69 (<i>muudetud § 74</i>) muudetakse riigilõivuseadust (RLS). Selle punktiga 4 täiendatakse seaduse § 53 lõiget 1 punktiga 1 ¹ lastehoiu kohta. Kuna RLS § 53 lõike 1 loetelu on toodud välja erinevatel alustel, mõnel on vaja tegevusluba ja mõnel koolitusluba ja mõnel on mõlemat vaja, siis selguse huvides võiks olla erinevates lõigetes välja toodud riigilõiv tegevusloa eest ja riigilõiv koolitusloa eest.	Arvestatud. RLS § 53 muudatus selguse huvides täpsemalt sõnastatud. Seletuskirja täiendatud.
9.	Eelnõu seletuskirjas lk 140 on ära toodud "Seoses eralasteheidude tegevuslubade ületoomisega ja edaspidi andmete kandmisega hariduse infosüsteemi, tuleb arendada hariduse infosüsteemi võimekust. See toob Haridus- ja Teadusministeeriumile kaasa täiendava rahakulu." Seletuskirjast ei nähtu, mis mahus arendust on selleks ette nähtud ja mis allikatest on kavas katta selle arenduse kulud. Palume selles osas seletuskirja täiendada	Haridus- ja Teadusministeerium kavandab EHISE arenduse ja selleks vajaliku ressursi.
10.	Eelnõu mõjuanalüüsist on puudu tulumaksuseaduse muudatuse mõju riigieelarvele.	Seletuskirja punktis 7.10 on hinnatud ja leitud, et mõju riigieelarvele on vähene.
	TARTU LINNA KOOLIEELSETE ERALASTEASUTUSTE ÜHING	Haridus- ja Teadusministeerium
1.	§ 27. (<i>muudetud § 29</i>) Kvalifikatsiooninõuded Hetkel eelnõus: (1) Lasteaia direktori kvalifikatsiooninõuded on magistrikraad või sellele vastav kvalifikatsioon, pedagoogilised ja juhtimiskompetentsid ning eesti keele oskus vastavalt keeleseaduses ja selle alusel kehtestatud nõuetele. Ettepanek 1: (1) Lasteaia direktori kvalifikatsiooninõuded on magistrikraad või sellele vastav kvalifikatsioon, pedagoogilised ja juhtimiskompetentsid või kõrgharidus ja vähemalt 5 a. kogemust lasteaia direktorina ning eesti keele oskus vastavalt keeleseaduses ja selle alusel kehtestatud nõuetele.	Mitte arvestatud. Direktoril kui lasteaiajuhil on tasemehariduse nõue üheselt magistrikraad, mistõttu ettepanekut, mis võimaldab alternatiivselt madalama haridustaseme, arvestada ei saa. Direktori haridusnõude tõstmine võrreldes seni kehtivaga tuleneb vajadusest parandada lasteaedade juhtimiskvaliteeti ja ühtlustada juhtide tasemehariduse nõue üldharidussüsteemis. Praegused kvalifikatsiooninõuded, mis sätestavad tasemeharidusena kõrghariduse, ei ole selleks piisavad. Kõrgem tasemeharidus, nõutud eesti keele oskus ja järjepidev juhtimiskompetentside arendamine aitab luua kvaliteetse alushariduse omandamiseks õpi- ja kasvukeskkonna, kus iga lapse, sh erivajadusega lapse areng on toetatud.

		Euroopa Komisjoni ekspertgrupi lõpparuande kohaselt on lasteadeade direktoritele esitatavad nõuded tavaliselt kõrgemad kui pedagoogidele esitatavad nõuded. Direktorile sätestatud magistrikraadi või sellele vastava kvalifikatsiooni nõuet ei kohaldata kuni 2028. aasta 1. septembrini direktori suhtes, kes töötas enne käesoleva seaduse jõustumist direktorina. Kuna kehtiva õiguse kohaselt on direktori tasemeharidusena nõutav kõrgharidus, on bakalaureusekraadiga direktoritel võimalik kehtestatud üleminekuperioodi jooksul omandada magistrikraad.
2.	§ 31(<i>muudetud § 33</i>). Lapsehoiu korraldamine Hetkel eelnõus: (3) Lastehoiu töötajate töökorraldus lähtub nõudest, et kogu rühma tööaja jooksul on tagatud lapsehoidja iga viie lapse kohta kuni kolmeaastaste laste osas ja iga 10 lapse kohta üle kolmeaastaste laste osas ning lastehoiu rühmas võib olla kuni 15 last. Ettepanek 2: Laste piirarv rühmas tuleneb Terviseameti ettekirjutusest/loast ning sõltub ruumi suurusest. Vastavalt laste arvule võetakse tööle vastav arv töötajaid.	Mitte arvestatud. 15 kuni kolmeaastast last ühes rühmas on optimaalne arv lapsi, et tagada ühelt poolt laste turvalisus ning teiselt poolt on sellises suuruses kollektiiv ka väikelapsele sobiv, et tunda end hästi. Lisaks, isegi kui ruumid võimaldavad, siis näiteks 35 lapsega rühmas ei ole võimalik seitsmel lapsehoidjal jagada vastutust laste turvalisuse tagamisel nii, et turvalisus oleks reaalselt tagatud. Lisaks tegevusi läbi viies tuleb igal juhul nii suur rühma lapsi jagada alarühmadeks. Seni on lastehoiud rõhutanud, et nende eelis ongi väikesed rühmad, mis on pisikesele lapsele sobiv kasvukeskkond. Kui praegu tegutsevas lastehoius on 35 last, tuleb moodustada rühmad, kus igas rühmas on maksimaalselt 15 last.
3.	§ 32 (<i>muudetud § 37</i>). Kasvatustegevusega seotud töötajad lastehoius Hetkel eelnõus: (2) Lapsehoidja kvalifikatsiooninõuded on vähemalt keskharidus ja lapsehoidja kutse 4. tase ning eesti keele oskus vastavalt keeleseaduses ja selle alusel kehtestatud nõuetele. Antud sõnastus kitsendab tööjõu valikut väga palju. Juba praegu on keeruline leida motiveeritud ja häid kogemustega töötajaid. Lapsehoidja kutse nõue viib kandidaatide valiku väga-väga väikeseks. Sealjuures ainuüksi kutse olemasolu ei taga, et inimesel oleks olemas sobivad isikuomadused ning ta sobib lastega töötama. Lisaks koolituskeskuste poolt pakutavale lapsehoidja koolitusele pakuvad häid alushariduse alaseid täiendkoolitusi	Mitte arvestatud. Kutse olemasolu tagab, et lapsehoidja on läbinud vajaliku minimaalse koolituse. Isikuomadusi saab hinnata tööandja täiendavalt ja otsustada sobivuse. Täiendavaid koolitusi on võimalik läbida lisaks lapsehoidja koolitusele ja enesetäiendamine on igati vajalik ka töötamise ajal. Lapsehoidja kutse saamiseks läheb aega üks aasta. Eelnõu järgi ei kohaldata kutse nõuet kuni 2028. aasta 31. augustini lapsehoidja suhtes, kes töötas enne käesoleva seaduse jõustumist lapsehoidjana.

	näiteks ka Tartu Ülikool, Rahvaülikool jm. Hea põhja annab näiteks tegevusterapeudi koolitus jne. Enda koolitamisel valiku võimalus võiks olla laiem kui ainult lapsehoidja koolitus. See annab palju suurema võimaluse leida tööle häid töötajaid. Samuti on väga olulisel kohal varasem kogemus lastega töötamisel. Kui lapsehoidja on aastaid tegelenud lastega, töötanud lasteaias, lapsed üles kasvatanud, on tema teadmised ja oskused oluliselt suuremad, kui lapsehoidja koolituse läbinul, kes võib olla puutub esimest korda lastega kokku. Asutuse juhataja oskab hinnata seda, kas töötaja on pädev lastega töötama. Seetõttu kvalifikatsiooni nõudena lisaks ka varasema kogemuse võimaluse. Ettepanek 3: (2) Lapsehoidja kvalifikatsiooninõuded on vähemalt keskharidus ja lapsehoidja kutse 4. tase või keskharidus ja on läbitud vähemalt 100 h laste arenguga seotud täiendkoolitusi või keskharidus ja vähemalt 3-aastane kogemus väikelastega töötamisel ning eesti keele oskus vastavalt keeleseadusele ja selle alusel kehtestatud nõuetele.	
4.	§ 32 (muudetud § 37). Kasvatustegevusega seotud töötajad lastehoius Hetkel eelnõus: (6) Kui õpetaja ametikohale korraldatud konkursil ei leita kvalifikatsiooninõuetele vastavat õpetajat, võib lastehoiu pidaja sõlmida tähtajalise töölepingu kuni üheks aastaks isikuga, kellel on vähemalt keskharidus, kelle kvalifikatsioon ja pedagoogiline kompetentsus on piisavad, et tagada lastehoiu õppekavas määratud kasvatustegevuse eesmärkide täitmine ning lapse üldoskuste saavutamine, ja kelle eesti keele oskus vastab keeleseaduses ja selle alusel kehtestatud nõuetele. (7) Kui abiõpetaja ametikoha täitmiseks ei leita kvalifikatsiooninõuetele vastavat abiõpetajat, võib lastehoiu pidaja sõlmida tähtajalise töölepingu kuni üheks aastaks isikuga, kellel on vähemalt keskharidus ja sobivad isikuomadused, et toetada lastehoiu õppekavas määratud kasvatustegevuse eesmärkide täitmist ning lapse üldoskuste saavutamist, ja kelle eesti keele oskus vastab keeleseaduses ja selle alusel kehtestatud nõuetele. Lahkheli: Antud peatükis sisaldub ebavõrdsus õpetajate/abiõpetajate ja lapsehoidjate tööle võtmisel, kuna õpetaja võib	Arvestatud. Kõnealusesse paragrahvi täiendatud lõikega, mis lubab ka lapsehoidjaga sõlmida tähtajalise töölepingu kuni üheks aastaks.

	aastase lepinguga olla keskharidusega, kuid lapsehoidja ei või. Ettepanek 4: Lisada alljärgnev lõige: (11) Kui lapsehoidja ametikoha täitmiseks ei leita kvalifikatsiooninõuetele vastavat lapsehoidjat, võib lastehoiu pidaja sõlmida tähtajalise töölepingu kuni üheks aastaks isikuga, kellel on vähemalt keskharidus ja sobivad isikuomadused, et toetada lastehoiu õppekavas määratud kasvatustegevuse eesmärkide täitmist ning lapse üldoskuste saavutamist, ja kelle eesti keele oskus vastab keeleseaduses ja selle alusel kehtestatud nõuetele.	
5.	§ 36 (muudetud § 42). Haridus- ja Teadusministeeriumi teavitamine Hetkel eelnõus: (1) Kohaliku omavalitsuse üksus teavitab Haridus- ja Teadusministeeriumi vähemalt kaks kuud enne munitsipaallastehoiu tegevuse algust otsusest asutada lastehoid. § 37. Tegevusloa taotlemine Hetkel eelnõus: (1) Tegevusluba annab eraõiguslikule juriidilisele isikule või füüsilisest isikust ettevõtjale õiguse pakkuda lapsehoidu kindlas tegevuskohas. Tegevusloa taotluse lahendab Haridus- ja Teadusministeerium. Tegevusloa saamise taotlus tuleb esitada Haridus- ja Teadusministeeriumile hiljemalt viis kuud enne lastehoiu tegevuse algust. Lahkheli: KOV teavitab lastehoiu tegevuse algusest 2 kuud ette ning erahoid 5 kuud ette. Miks on tehtud selline erinevus? 5 kuud ette teavitamine on ülemäära pikk aeg ning piirab erahoiul tegevusega alustada, kui ruumid ja muud tingimused vastavad nõuetele. Ettepanek 6: Ühtlustada nii munitsipaalhoiu kui erahoiu alustamisel ette teavitamise ja avalduse esitamise ajad kahele kuule ehk: (1) Tegevusluba annab eraõiguslikule juriidilisele isikule või füüsilisest isikust ettevõtjale õiguse pakkuda lapsehoidu kindlas tegevuskohas. Tegevusloa taotluse lahendab Haridus- ja Teadusministeerium. Tegevusloa saamise taotlus tuleb esitada Haridus- ja Teadusministeeriumile hiljemalt kaks kuud enne lastehoiu tegevuse algust.	Mitte arvestatud. KOV ei pea tegevusluba taotlema, seetõttu ka teavitamise tähtaeg 2 kuud. Eraettevõtja peab taotlema tegevusluba. Vastava tähtaja eesmärk on tagada, et isikul oleks võimalik kõrvaldada taotluses esinevad puudused enne kavandatud tegevuse algust ning esitada Haridus- ja Teadusministeeriumile vajalikud täiendavad materjalid. Näiteks kui lastehoiu pidaja on kavandanud lastehoiu tegevuse alguse 1. septembriks, tuleb taotlus esitada hiljemalt 1. aprillil. Viiekuuline tähtaeg võimaldab Haridus- ja Teadusministeeriumil anda pidajale võimalike puuduste kõrvaldamiseks mõistliku tähtaja.
5.	§ 40 (muudetud § 46). Munitsipaallastehoiu ja -lasteaia rahastamine (2) Kooskõlas riigieelarve seadusega antakse riigieelarvest kohaliku omavalitsuse üksusele toetust käesoleva seaduse § 25 lõikes 1 ja § 32 lõikes 1 nimetatud õpetajate täienduskoolituseks, eesti keele õppeks ja	Mitte arvestatud. KOV täidab avalik-õiguslikku ülesannet, see on KOVi seadusest tulenev kohustus, mille riik on andnud täitmiseks. Sellest tulenevalt nähakse ette ka riigieelarvest toetus. Eraettevõtjal ei ole kohustust teenust pakkuda. Kui KOV soovib täita ülesannet

	õpetajate tööjõukuludeks. Kohaliku omavalitsuse üksus võib toetust kasutada ka tugispetsialistide tööjõukulude katmiseks või tugiteenuste kättesaadavuse tagamiseks. § 41 (<i>muudetud § 47</i>). Eralastehoiu ja -lasteaia rahastamine – puudub samataoline säte. Lahkheli: Eralasteasutus tegutseb samadel tingimustel nagu munitsipaallasteasutus (seadusest tulenevad laste piirarvud, pearaha suurus, vanemate omaosalus, eralasteasutus ei tohi vanematele esitada suuremat arvet kui on munitsipaallasteasutuses jne.), sealjuures enamus eralasteaedasid ja -hoidusid tegutseb rendipinnal ning maksab rendikulu, mis puudub munitsipaalidel. Lisaks munitsipaallasteaia remondikulud ja mänguväljakute loomine ja korrashoid on tagatud muudest vahenditest (pidaja omavahendid ja investeeringud), mitte ei arvestata pearahadest. Eralasteaiad ja -hoiud peavad saama kõik kulud kaetud pearahadest ja vanemapoolsest kohatasust. Lähtudes § 40 lg 2 (<i>muudetud § 46 lg 2</i>) on munitsipaallasteasutusele ette nähtud õpetajate kvalifikatsiooni hoidmiseks ja tõstmiseks koolitusrahad, kuid paragrahvis 41 eralasteaedade ja -hoidude rahastamise all sellist lõiget ei ole. Ettepanek 7: Võrdne kohtlemine era- ja munitsipaallasteaia ja -hoiu töötajatele ja lastele ning lisada ka § 41 alljärgnev lõige: Kooskõlas riigieelarve seadusega antakse riigieelarvest kohaliku omavalitsuse üksusele toetust käesoleva seaduse § 25 lõikes 1 ja § 32 lõikes 1 nimetatud õpetajate ja lapsehoidjate täienduskoolituseks, eesti keele õppeks ja õpetajate tööjõukuludeks. Kohaliku omavalitsuse üksus võib toetust kasutada ka tugispetsialistide tööjõukulude katmiseks või tugiteenuste kättesaadavuse tagamiseks.	eralastehoiu kaudu, siis lepatakse eralastehoiu rahastamises kokku erapidaja ja KOVi vahel.
7.	§ 41 lg 2 (<i>muudetud § 47 lg 2</i>) seletuskirjas on toodud lause: Kohaliku omavalitsuse üksus peab kindlustama vanemate võrdse kohtlemise kõikides lastehoiu- ja lasteaiakoha tagamise ning lastehoiu- ja lasteaia tegevuse korraldusega seotud aspektides. Paljud KOV maksavad toetust munitsipaallasteaiale toidukulu tasumiseks, mistõttu lapsevanemale on toiduraha päevatasu tunduvalt väiksem kui on eralasteasutuses. Ettepanek 8: Lastevanemate võrdse kohtlemisena maksab KOV ka eraasutustes	Mitte arvestatud. Vabatahtlike toetuste maksmine on KOVi autonoomia, millesse riik sekkuda ei saa.

	toiduraha toetust nagu maksab munitsipaallasteaias, mis aitab vähendada kääre toidupäeva maksumuses era- ja munitsipaallasteasutuses.	
8.	§ 31 (muudetud § 34 lg 2). Lapsehoiu korraldamine (4) Kui lastehoiurühmas töötab vähemalt üks täistööajaga õpetaja, lähtub lastehoiu töökorraldus nõudest, et kogu rühma tööaja jooksul on tagatud õpetaja, abiõpetaja või lapsehoidja iga kaheksa lapse kohta kuni kolmeaastaste laste osas ning iga 10 lapse kohta kuni seitsmeaastaste laste osas ning lastehoiu rühmas võib olla kuni 16 last. Seletuskirjast nähtub, et siiski ühe õpetajaga lastehoid ei saa töötada ning vajaks kahte õpetajat ja õpetaja abi, et katta ära vajalik lastehoiu lahtioleku aeg. Seda sõltumata, kas lastehoius on 10 last või 16 last. Küsimus: Kui lastehoiu või sõimerühmas võivad tööl olla kõrgharidusega õpetajad ja õpetaja abi, nagu hetkel lasteaedades, siis kas lastehoiu rahastamisel arvestatakse sellega ning tõstetakse pearahasid, et lastehoid saaks pakkuda samaväärset teenust nagu pakub lasteaed?	Selgitame. Lastehoiu töökorralduse ja eesmärkide täitmiseks vajamineva personali koosseisu otsustab seadust järgides lastehoiu pidaja koostöös lastehoiu juhiga. Eraettevõtjal ei ole kohustust teenust pakkuda. Kui KOV soovib täita ülesannet eralastehoiu kaudu, siis lepitakse eralastehoiu rahastamises kokku erapidaja ja KOVi vahel.
8.	§ 49 (muudetud § 54). Kvalifikatsiooninõuetest tulenev üleminekuperiood Küsimus: Kuidas plaanib riik rahastada lapsehoidjate ümber- ja väljaõppe? Kas on plaanis luua juurde tasuta kohtasid lapsehoidjate kursustele?	Kutsekoja tööjõu- ja oskuste prognoosisüsteemi OSKA kohaselt koolitatakse lapsehoidjaid praegu mitu korda rohkem kui neid prognoosi kohaselt vaja on (Prognoos ütleb, et aastaks oleks vaja koolitada 45 lapsehoidjat, aga koolitatakse üle 300). Oleme koostöös analüüsimas ja prognoosimas optimaalset koolitusmahtu järgnevas kolmeks aastaks. 2024. a rahastatavate koolituste prioriteetide ja teemade valimine on praegu lõpusirgel. RKT komisjon on kogunenud mitmel korral ning koondatud info koolitusvajaduse kohta OSKA tööjõuvajaduse raportitest jm andmetest lähtuvalt ning nende alusel teinud ettepanekud rahastusotsusteks. Komisjon on läbi vaadanud kõik õppekavarühmad sh lastehoid ja teenused noortele ning õendus ja ämmaemandus. 2024. a osas tehti otsused: Õppekavarühmas lastehoid ja teenused noortele - rahastatakse pedagoogiliste oskuste koolitusi õpetaja abidele, lapsehoidja koolitusi otseselt mitte, kuna seda rahastab Töötukassa. Õppekavarühmas õendus ja ämmaemandus – rahastatakse suure hooldusvajadusega lapse hooldamise koolitusi. Analüüsimise ja teeme

		prognoosid koolitusvajaduse kohta ning seejärel on võimalik need koolitusmahud RKT koolituste loetellu lisada. Mitmed kutsekoolid pakuvad õpet tasemeõppes, seega kompetents on koolidel kindlasti olemas ja siis saavad praegu töötavad inimesed end koolitada nõuetele vastavaks.
10.	§ 3 lõige 4 sätestab, et lasteaia tegutsemise vormid on 1) lasteaed ning 2) lasteaed, milles on lastehoiu rühm või rühmad. Küsimus 1. Millise süsteemi järgi rahastatakse edaspidi lasteaia hoiu rühmasid kus käivad 1,5- 3 a lapsed?	Selgitame. Lasteaed, milles on hoiurühm, on sisuliselt lasteaed, milles hoiurühma osas kohaldatakse lastehoidude kohta sätestatud. See on analoogne, nagu lasteaed-kool on kooli tegutsemise vorm.
11.	§ 9 (paragrahv on eelnõust välja jäetud) lõike 5 kohaselt tuleb lastele, kelle emakeel ei ole õppe- ja kasvatustegevuse keel või kes koduses suhtluses räägivad õppe- ja kasvatustegevuse keelest erinevat keelt, mis on vähemalt ühe vanema emakeel, viia lasteaia alushariduse riiklikus õppekavas sätestatud korras läbi õppe- ja kasvatustegevusi lapse emakeele arengu toetamiseks ja kultuuri tutvustamiseks. Küsimus 2. Kui õpetajal ei ole pädevust õppe- ja kasvatustegevusi läbi viia lapsega tema emakeeles, kas selle jaoks on õpetajale kavas luua materjalid nt: Ukraina lapsed? Kui suures mahus peab õpe toimuma lapse emakeeles?	Arvestatud. Paragrahv eelnõust välja jäetud ja muudetud alushariduse riiklikku õppekava § 5 lõiget 1 selliselt, et õppe- ja kasvatustegevusi kavandades ja läbi viies, tuleb väärtustada mitmekeelsest perest pärit lapse keelelist arengut mitme keele kasutajana ning märgata ja toetada last erinevates keelekasutusolukordades. Õpetajal ja lapsehoidjal peavad olema oskused märgata mitmekeelsete laste arengu eripära võrreldes ükskeelse lapsega ning sellega arvestama lapse arengu toetamisel. Sellest lähtuvalt tuleb toetada muu kodukeelega lapse arengut parimal viisil ja koostöös perega.
12.	§ 12 lõike 2 (muudetud § 39 lg 3) kohaselt vastutab tugiteenuste tagamise eest lasteaia pidaja. (4) Vajaduse korral tagatakse lapsele lasteaia põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 37 lõike 3 alusel kehtestatud tugispetsialistide teenuse kirjeldusele ja teenuse rakendamise korrale vastav eripedagoogi ja logopeedi või muu tugispetsialisti (edaspidi koos tugispetsialistid) teenus. Tugispetsialistide teenusteks loob võimalused lasteaia pidaja ja teenuse pakkumist korraldab direktor. Lasteaia pidajal on kohustus tagada teenuse kättesaadavus. See tähendab eelkõige teenuse rahastamist (vajaduse korral spetsialisti lasteaeda töölevõtmist või teenuse ostmist teenusepakujalt). Direktoril on kohustus teenust igapäevaselt korraldada. Eelnõu kohaselt tuleb lapsele tugiteenuseid pakkuda eelkõige lasteaia. Mis ei tähenda, et tugispetsialistid peavad	Selgitame. Tugiteenuste tagamise kohustus kohaldub ka eralasteaia pidajatele nii, nagu KOVi peetavatele lasteaedadele. Ka kehtiva seaduse kohaselt eralasteaia KELS § 14 lõike 2 alusel tagada lapsele vajaduse korral logopeedi ja eripedagoogi või muu tugiteenus, mille rakendamiseks loob võimalused lasteaia pidaja ning mille rakendamist korraldab direktor. Finantsvahendite puudumine ei vabasta ka erapidajat seaduses nõutud tugiteenuste tagamisest, kui laps seda vajab. Järelevalvet eralasteaia ja pidaja tegevuse õiguspärasuse üle lapse arengu toetamisel teostab Haridus- ja Teadusministeerium.

	töötama lasteaia koosseisus. Kohaliku omavalitsuse üksused peavad korraldama oma tugiteenuste võrgu selliselt, et vajalik tugi oleks kõigile lasteaias käivatele lastele kättesaadav kas lasteaias või esmatasandi teenuskeskuses töötavate tugispetsialistide või teenuse kaudu. Küsimus 3. Kas antud punkti kohaselt kohanduks vastav tugiteenuste tagamise kohustus ka eralasteasutustele? Kui eralasteasutusel ei ole võimalik kohapeal tugispetsialistide teenust pakkuda (pole spetsialiste ning finantse), kas siis piisab soovitusel kohaliku omavalitsuse poolt pakutavatele teenustele suunamisest (Tartus HTK, Rajaleidja)? Kui direktor on otsinud ja pakkunud erinevaid lahendusi aga lapsevanem ei pea seda piisavaks, kas kohalduvad mingid karistused või ettekirjutused lasteaiale?	Mis puudutab lapsevanema ebapiisavat koostööd, siis muudetud eelnõu § 30 lõige 1 punkti 3 järgi saab lasteaid pöörduda vanema poole tema käesolevas seaduses sätestatud kohustuste täitmise tagamiseks lapse arengu toetamiseks ja rakendada teisi laste õiguste kaitsega seotud meetmeid. Kui vanema tegevus või tegevusetus rikub lapse õigust heaolule ja arengu toetamisele, on lasteaial õigus teavitada abivajavast lapsest kohaliku omavalitsuse üksust, kes omakorda rakendab vajaduse korral meetmeid (lastekaitseaduse kohaselt) lapse õiguste kaitsmiseks.
	TARTU ÜLIKOOL	Haridus- ja Teadusministeerium
1.	Eelnõu § 8 (<i>muudetud § 7</i>). Õppekava Täpsustada eelnõus jälgimisseadmetiku kasutamise kord, nagu see on PGSi seaduses § 44-s. Oluline personali, laste, kui ka lapsevanemate turvalisuse seisukohast. Eelnõus on poolikuid lauseid, mis ei seostu seletuskirjaga: Lk 7, lõik (17) ... osaliselt või täielikult rahastada ka kohaliku omavalitsuse üksus, muu isik või asutus.	Mitte arvestatud. Jälgimisseadmetik on tõesti praktikas tihedasti kasutatav meede laste ja töötajate turvalisust ohustava olukorra ennetamiseks ning olukorrale reageerimiseks. Eelnõu koostajad ei pea aga vajalikuks sätestada eelnõus jälgimisseadmetiku kasutamise õiguslikku alust ja korda. See ei võta lasteaialt õigust jälgimisseadmetiku kasutamiseks õigustatud huvi (IKÜM artikkel 6 lg 1 punkti f) alusel. Andmekaitse Inspektsioon on avaldanud juhendi, kuidas rakendada IKÜM artikkel 6 lõige 1 punktis f sätestatud õigustatud huvi kui andmetöötluse õiguslikku alust. https://www.aki.ee/sites/default/files/dokumendid/oigustatud_huvi_ju_hend_aki_26.05.2020.pdf Eelnõus parandused sisse viidud. Rakendusaktide lõplik koostamine seisab veel ees ja ka kooskõlastusring. Võtame rakendusakti täiendamisel ettepanekut arvesse.
2.	Eelnõu § 14 (<i>muudetud § 15</i>). Lapse lasteaiast väljaarvamine (2) Eralasteaial on lisaks käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud lapse lasteaiast väljaarvamise alustele, õigus arvata laps lasteaiast välja	Selgitame. Kui seoses kolimisega ei vaja laps enam kohta lasteaias, siis tuleb vanemal esitada avaldus lapse lasteaiast väljaarvamiseks. Kolimine iseenesest ei vabasta kohatasu maksmisest. Kui kohatasu on

	pikaajalise õppemaksuvõlgnevuse tõttu. Kuidas tagada lasteaias – ja hoidudes õppemaksuvõlgnevuse tasumine nt kolimise korral?	võlgnevuses, siis kolimine ei vabasta võlgnikku oma kohustuse täitmisest. Pidajal on õigus kasutada võlaõigusseaduses sätestatud õiguskaitsevahendeid - näiteks võlanõude kohtusse esitamine. Kohatasu maksmisest vabastamise õigus on pidajal. Teenuse kasutamise eest esitatavad arved tuleb vanemal tasuda.
3.	Eelnõu § 27 (<i>muudetud § 29</i>). Kvalifikatsiooninõuded Puudu on logopeedi ja eripedagoogi kvalifikatsiooninõuded. § 49(<i>muudetud § 54</i>). Kvalifikatsiooninõuetest tulenev üleminekuperiood Ebaselgeks jääb eesti keele oskuse kehtimise nõue, kui kvalifikatsiooninõuete järgi võivad osad töötada 2025. ja osad 2028. aastani (https://www.hm.ee/uleminek 2030. aastani)	Arvestatud osaliselt. Eelnõus muudetud § 29 lg 7 sätestatakse, et tugispetsialistidele kohaldatakse põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 74 ¹ lõigetes 7-10 sätestatud kvalifikatsiooninõudeid. Lasteaias töötavatele õpetajatele, tugispetsialistidele, juhtidele kehtib eesti keele oskuse nõue kvalifikatsiooninõudena alates 01.08.2024. Õpetajat abistavale töötajale ei ole kehtivas seaduses kvalifikatsiooninõudeid kehtestatud, kuid keelenõue kehtib neile ka praegu. Praktikas on Keeleamet käsitlenud eesti keele oskuse nõuet kontrollides õpetajat abistavat töötajat, kui abistavat laadi tööülesandeid täitvat töötajat ning sellest tulenevalt rakendanud neile määruse § 6 punktis 1 sätestatud nõuet (A2-tase). Selline käsitlus on mõnevõrra küsitav, arvestades õpetajat abistava töötaja rolli õppe- ja kasvatustegevuses, kuid, et praktika on selline olnud, siis ei ole käesoleval hetkel koheselt alust nõuda abiõpetajatelt kõrgemat eesti keele oskust, kui A2-tase. Seega ei ole vajadust anda abiõpetajatele täiendavat üleminekutähtaega keeleoskuse nõuetega vastavusse viimiseks. Seoses sellega on eelnõu muudetud § 54 keeleoskuse vastavusse viimise üleminekuaeg eelnõust välja jäetud.
4.	Alushariduse riiklik õppekava (KAVAND 3). § 13. Üldoskused algavad definitsiooniga, sama algus sobib ka iga valdkonna algusesse.	Iga valdkond algab õppe- ja kasvatustegevuste põhimõtete loeteluga, mis annab ülevaate, mida antud valdkond endas hõlmab. Eraldi definitsiooni väljatoomist ei pidanud ekspertgrupp vajalikuks.
5.	Õppekava § 19 (<i>muudetud §17</i>) Valdkond Mina ja keskkond 2) suunata last ümbritsevat maailma mängu ja igapäevatoimingute kaudu märkama, uurima ja kogema; Siin on korratud üldoskust „mäng“, aga puudu on seosed teiste üldoskustega ning võimalusi märkamiseks, uurimiseks ja kogemiseks on rohkem, kui need, mis on kirjas. 6) suunata last mõistma	2) Mitte arvestatud. Mäng on eelkoolialise lapse põhitegevuseks ja loomulikuks õppimisviisiks. Mänguoskus on kõigi üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuse eri valdkondade oskuste ja teadmiste arengu alus. Arvestatud. Õppekava sõnastust vastavalt ettepanekule täiendatud.

	sotsiaalse keskkonna, loodus-, tehis ning digikeskkonna erinevusi. Parem oleks "suunata mõistma" asemel "suunata märkama.....erinevusi".	
6.	Õppekava § 21(<i>muudetud § 19</i>). Valdkond Matemaatika 6) oskab järjestada kuni kümmet eset suuruse järgi (pikkus, laius, kõrgus jm); oskab võrrelda esemeid kasutades mõisteid suurem-väiksem-võrdne (läheb kokku punktiga 2 ja 5).	Mitte arvestatud. Tegemist on erinevate oskuste omandamisega. Esmalt oskab laps järjestada ja võrrelda hulki ning siis koostada kahe esemete hulga järgi matemaatilisi jutukehi.
7.	Õppekava § 22 (<i>muudetud § 20</i>). Valdkond Kunst 1. .. mitte väljendada oma ideid, vaid ... väljendada end visuaalselt. 2. Lõpp on ebaselge, kuna valdkonna üheski punktis ei kajastata kunstioskusi, aga eeldatakse, et kombineerib olemasolevaid oskusi uutega. 3. Siin peaks olema ka kunstioskused st luua lapsele võimalused erinevate kunsti materjalide ja töövõtetega tutvumiseks. 4. Mitmekultuurilisus puudu. 5. Puudu on vaatlused ja vestlused kunstist (vt Matemaatika (3)). Õpetaja peab siin looma selleks võimalused.	1. Arvestatud. Õppekava sõnastust vastavalt ettepanekule täiendatud. 2. Arvestatud. Muudetud § 22 lõige 1 punkti 2 ja 3, kuna kolmandas punktis on loetletud kunstioskused, siis varasemate oskustega kombineerimine uutega sobib sinna paremini. 3. Arvestatud. Õppekava sõnastust vastavalt ettepanekule täiendatud. 4. Mitte arvestatud. Mitmekultuurilisust saab vastavalt asukohale, lasteaia eripärale, rahvastiku koosseisule lahti kirjutada lasteaia õppekavas. 5. Arvestatud. Lisatud punkt 5) õppekava § 22 lõige 1.
8.	Õppekava § 23 (<i>muudetud § 21</i>). Valdkond Muusika Muusikas kasutatakse kujutlusvõimet, kunstis fantaasiat – millist erinevust nähakse?	Arvestatud. Terminid ühtlustatud.
	EESTI KEELENÕUKOGU	Haridus- ja Teadusministeerium
1.	Alushariduse ja lapsehoiu seaduse eelnõu § 9 (<i>paragrahv on eelnõust välja jäetud</i>). “Õppe- ja kasvatustegevuse keel” on sätestatud, et “õppe- ja kasvatustegevus toimub eesti keeles” ning “Lastele, kelle emakeel ei ole õppe- ja kasvatustegevuse keel või kes kodus suhtluses räägivad õppe- ja kasvatustegevuse keelest erinevat keelt, mis on vähemalt ühe vanema emakeel, rakendab lasteaed nende emakeele arengut toetavaid ning kultuuri tutvustavaid õppe- ja kasvatustegevusi alushariduse riiklikus õppekavas sätestatud korras.” Eelnõus ei ole määratletud, mis mahus emakeelt toetavaid tegevusi läbi viia võib. Emakeele toetamine on väga oluline, kuid juhime tähelepanu, et selline umbmäärane kirjeldus annab võimaluse tõlgendada seadust nii, et viia tegevusi emakeeles läbi	Arvestatud. Paragrahv eelnõust välja jäetud ja muudetud alushariduse riiklikku õppekava § 5 lõiget 1 selliselt, et õppe- ja kasvatustegevusi kavandades ja läbi viies, tuleb väärtustada mitmekeelsest perest pärit lapse keelelist arengut mitme keele kasutajana ning märgata ja toetada last erinevates keelekasutusolukordades. Õpetajal ja lapsehoidjal peavad olema oskused märgata mitmekeelsete laste arengu eripära võrreldes ükskeelse lapsega ning sellega arvestama lapse arengu toetamisel. Sellest lähtuvalt tuleb toetada muu kodukeelega lapse arengut parimal viisil ja koostöös perega.

	suures osas õppe mahust. Teeme ettepaneku täpsustada emakeeles läbiviidavate tegevuste mahtu ja määratleda seaduses maksimaalne tundide arv, mis võib olla läbi viidud eesti keelest erinevas keeles.	
2.	Alushariduse ja lapsehoiu seaduse eelnõu sätestab, et lasteaia õppealajuhataja, abiõpetaja ning lapsehoidja eesti keele oskus vastab keeleseaduses ja selle alusel kehtestatud nõuetele. Keeleseaduse § 23 lõike 4 alusel antud Vabariigi Valitsuse 20.06.2011. a määruses nr 84 „Ametniku, töötaja ja füüsilisest isikust ettevõtja eesti keele oskuse ja kasutamise nõuded“ puuduvad abiõpetaja ning õppealajuhataja keelenõuded. Määruses puudub ka mõiste „lapsehoidja“. Määruse § 8 punktis 8 on sulgudes esitatud hoolekandetöötajate loetelu, millesse kuulub ka lapsehoiuteenuse osutaja. Seetõttu tuleks näha ette kõnealuse määruse täiendamine ning õigusaktides kasutatavate mõistete ühtlustamine.	Selgitame. VV määruse „Ametniku, töötaja ja füüsilisest isikust ettevõtja eesti keele oskuse ja kasutamise nõuded“ muutmine on kavas. Kehtiva kohaselt tõlgendatakse eelnõus sätestatud abiõpetaja määruse § 6 järgi A2, lapsehoidja määruse § 8 järgi B2.
3.	Soovitame alushariduse riikliku õppekava eelnõus ühtlustada õpiväljundite sõnastust ning hoiduda seejuures modaaltähendusega verbikonstruktsioonidest.	Rakendusaktide kooskõlastamine seisab veel ees. Rakendusakti koostamisel hindame ettepanekut.
	EESTI LASTEKAITSE LIIT	Haridus- ja Teadusministeerium
1.	Olles esitanud eelnevalt Haridus- ja Teadusministeeriumile mitu arvamust ja ettepanekut alushariduse seaduse eelnõudele (lisatud kiri 1-8-2/20-26, kiri 1-8-2/21/7, kiri 1-8-2/22/2), jääb Lastekaitse Liit nendes esitatud seisukohtade juurde. Varem esitatud seisukohad puudutavad väärtuskasvatuse integreerimist, kiusamisvaba keskkonna ja tugiteenuste tagamise vajadust, rühmade suurust ja moodustamist, tervishoiutöötaja ametikoha kaotamist, kaasavat haridust, alushariduses eestikeelse õppe tagamist kõikidele lastele ja PGS-ile sarnaselt alusväärtuste sätestamist seaduses. Seetõttu palume Lastekaitse Liidu esitatud arvamusi käsitleda tervikuna.	Teadmiseks võetud.

2.	On äärmiselt positiivne, et eelnõuga pööratakse suuremat tähelepanu laste kaasamisele ning eraldi on välja toodud ka lapse õigus väljendada oma arvamust. Selle õiguse rakendamiseks tuleb õppe- ja kasvatustegevusega seotud töötajatel toetada lapse aktiivset osalemist, mis hõlmab teabevahetust ja dialoogi lapse ja täiskasvanute vahel. Lapsega suhtlemine ja tema arvamuse väljaselgitamine juba alushariduses tõhustab valdkondadeülest ennetustööd, mis muuhulgas hõlmab lapse arengu- ja käitumisprobleemide varast märkamist ning neile reageerimist ja lapse heaolu ja arengut soodustavate kaitsetegurite suurendamist. Ka lastekaitsetöötajate hinnangul peaksid peale tervishoiutöötajate just haridustöötajad rohkem lastekaitset juhtumitest teavitama. Seetõttu soovitame välja töötada juhendmaterjalid ja suunised õppe- ja kasvatustegevusega seotud töötajatele (sh lapse osalemine, abivajava lapse märkamine ja sellest teavitamine) ning sihtgruppi muudatustest selgel ja arusaadaval viisil ulatuslikult teavitada.	Teadmiseks võetud. Lisaks täiendasime seletuskirja rõhutades, et lapse arvamust tuleb küsida ja lähtuda lapse huvist otsuste tegemisel. Viitame lastekaitseaduse §-le 36, mille kohaselt on lasteaias ülesanne tagada lapsele võimalus esitada arvamusi ja kaebusi, samuti luua tingimused, et laps saaks oma seadusest tulenevaid õigusi kasutada. Sotsiaalministeerium on välja töötanud ja partneritele arvamuse avaldamiseks saatnud värskelt valminud laste heaolu reformi väljatöötamiskavatsuse (VTK). VTK alusel töötatakse sel aastal välja kaks seaduseelnõu lastekaitseaduse ja teiste seaduste muutmiseks, eesmärgiga suurendada Eestis elavate laste heaolu.
3.	Lapsehoiuteenuse haridusvaldkonna alla viimine täidab eelnõuga seatud eesmärgi ühtlustada alushariduse kvaliteeti, mille vajadusele on ka Lastekaitse Liit korduvalt tähelepanu pööranud. Samas tekib põhjendatud küsimus, kas oodatud kvaliteedi paranemine kaasub ka lastehoidude puhul või peame tervikuna pigem tõdema alushariduse kvaliteedi halvenemist? Eestis on suur õpetajate pealekasvu puudus ja süvenev probleem on tugiteenuste halb kättesaadavus. Äärmiselt tervitatav, et ka lastehoidudel tekib tugiteenuste tagamise kohustus, kuid eelnõus prognoositud tuge vajavate laste arvu kasv tekitab veel enam raskusi teenuse kättesaadavuses. Probleemi ennetamiseks tuleb riigil teadlikult tõhustada koostööd valdkondade vahel, et tagada kõikidele tuge vajavatele lastele reaalne ning õigeaegne abi.	Selgitame. Ühtlustamine tähendab, et eelnõuga paraneb igal juhul seniste lastehoidude kvaliteet ja kindlasti ei ole loodud eeldusi langetada alushariduse kvaliteeti. Seniste lastehoidude jaoks nõudeid pigem lisandub. Lastehoius on edaspidi nõutud õppekava lapse üldoskuste toetamiseks. Lastehoius võib töötada vaid lapsehoidja kvalifikatsioonile vastav lapsehoidja või õpetaja kvalifikatsioonile vastav õpetaja. Valdkondade vahelist koostööd toetab kindlasti info parem liikumine läbi EHISE, et tagada kõikidele lastele vajaminev tugi ja abi.
4.	Eelnõus rõhutatakse küll paindlikkust, kuid tuleb siiski meeles pidada ka asjaolu, et omavalitsusüksuste lai tegutsemisdiapasoon ei kindlusta paraku	Selgitame. Seaduses on sätestanud miinimumnõuded, et oleks tagatud iga lapse heaolu ja arengu toetamine ja sellest vähem pakkuda ei tohi. Eelnõus on lubatud ühe õpetaja ja kahe abiõpetaja süsteem, nii nagu ka

	alati lapse huvide esikohale seadmist, vaid annab muuhulgas suurema võimaluse halduskulusid optimeerida. Ka käesoleva eelnõu puhul on võimalus, et peale seaduse jõustumist muutuvad lasteaiaühmad varasemast suuremaks, mistõttu saavad lapsed vähem arenguks vajalikku individuaalset tähelepanu; majandusliku kokkuhoiu või kvalifitseeritud personali puudumise tõttu võidakse tulevikus tagada lasteaedade töö miinimumkollektiivis ning rakendada enim just ühe õpetaja ja kahe abiõpetajaga töökorraldust. Lastekaitse Liit juhib tähelepanu, et selline stsenaarium läheb vastuollu seaduseelnõus sätestatud lapse õigusega heaolu ja arengut toetavale ning soodustavale õpi- ja kasvukeskkonnale.	kehtivas koolieelse lasteasutuse seaduses. Rühma registreeritud laste piirarvud ei muutu. Laste arvu rühmas võib suurendada vaid siis, kui on täidetud kõik lapse arenguks vajalikud tingimused – tagatud tugiteenuste võimekus ning kooskõla õpi- ja kasvukeskkonna nõuetega.
5.	Lastekaitse Liit rõhutab, et oluline on hinnata eelnõuga planeeritavate muudatuste mõju lapse huvidele tervikuna, et muudatused ei tooks kaasa põhjendamatut kvaliteedi halvenemist ega ebavõrdset ligipääsu haridusele. Muudatustega püstitatud eesmärkide saavutamisel väga oluline roll teavitusel.	Selgitame. Nõustume seisukohaga ja oleme mõjusid hinnanud läbi erinevate aspektide (vt seletuskirja p 7 - eelnõu mõjud). Muudatuste eesmärk on kindlasti parandada ligipääsu (alus)haridusele, et lastehoiu ja lasteaia koha pakkumine koostöös erasektoriga aitaks kaotada järjekorrad ja iga pere saaks mõistliku aja jooksul lapsele hoiukoha. Nõustume, et kindlasti on teavitustööl oluline roll. Seda nii riigi, kohaliku omavalitsuse kui ka iga lasteaia- ja hoiu poolelt.
	SAUE VALLAVALITSUS	Haridus-ja Teadusministeerium
1.	§ 3 (4) Lasteaia tegutsemise vormid on: 1) lasteaed; 2) lasteaed, milles on lastehoiu rühm või rühmad. § 3 (5) Käesoleva paragrahvi lõike 4 punktis 2 sätestatud lasteaia puhul kohaldatakse lastehoiu osale käesolevas seaduses lastehoiu kohta sätestatud ja lasteaia osale käesolevas seaduses lasteaia kohta sätestatud, arvestades käesolevas seaduses sätestatud erisustega. § 11 (3) Lasteaias, kus on lastehoiurühm, võib lasteaia direktor moodustada liitrühma, milles on lastehoiu poolelise- kuni kolmeaastase ja lasteaia kolme- kuni seitsmeaastase lapsed. Liitrühma võib registreerida kuni 18 last.	Selgitame. Liitrühmale rakendatakse lastaiale sätestatud, arvestades erisustega, mis on sätestatud lastehoiule - nt tuleb lasteaia õppekavasse lisada ka kuni kolmeaastaste laste osa, järgides eelnõu §-i 37. Rühmas peab töötama kas kaks õpetajat ja üks abiõpetaja või üks õpetaja ja kaks abiõpetajat. Kuna tegemist on lasteaia tegutsemise vormiga, ei saa rühmas töötada lapsehoidja. Tugiteenused tuleb tagada ka kuni kolmeaastastele lastele, kes seda vajavad (eelnõu § 40), kuid kuni kolmeaastaste laste osas ei rakendata tõhustatud tuge ja erituge, nagu lasteaias (eelnõu § 14 ja 15). Kui liitrühmas on tõhustatud tuge või

	Milliseid põhimõtteid rakendatakse liitrühma puhul?	erituge vajav laps, on laste arv nõutud ulatuses väiksem (eelnõu § 11 lõige 4).
2.	§4 (1) Kohaliku omavalitsuse üksus tagab kõigile pooleteise- kuni kolmeaastastele lastele võimaluse käia lastehoius, kui lapse elukoht on selle kohaliku omavalitsuse territooriumil ja vanem on avaldanud soovi lastehoiukohta kasutada, ning kõigile kolme- kuni seitsmeaastastele lastele võimaluse käia lasteaias, kui lapse elukoht on selle kohaliku omavalitsuse territooriumil ja vanem on avaldanud soovi lasteaiakohta kasutada. Seletuskirjas on täpsustatud, et õigus lasteaiakohale on lapsel, kes on saanud enne käimasoleva aasta 1. oktoobrit kolmeaastaseks. Kõigis KOV ei ole võimalik pakkuda lasteaiakohta jooksvalt õppeaasta jooksul 3a saavatele lastele. Kohad vabanevad sügisel kui 7a lapsed kooli lähevad. Praegune sõnastus eeldab, et lapsel on õigus saada lasteaiakoht kohe 3a saades. Uue sõnastuse ettepanek: Sõnastus seletuskirja täpsustusele: õigus lasteaiakohale alates käimasoleva aasta 1. septembrist on lapsel, kes on saanud enne käimasoleva aasta 1.oktoobrit kolmeaastaseks.	Selgitame. Lapsel on õigus saada lasteaiakoht tema kolmeaastaseks saamisel. Kui laps käib lastehoius, võib ta seal olla ka kolmeaastasena. Selline vanuse osas paindlikkus on ka täna, mis tähendab, et laps ei pea liikuma hoiust (täna sõimerühmast) lasteaeda kohe kolmeaastaseks saamisel. Õigus lasteaiakohale algavaks õppeaastaks on lapsel, kes on saanud enne käimasoleva aasta 1. oktoobrit kolmeaastaseks. Kui laps saab kolmeaastaseks pärast käimasoleva aasta 1.oktoobrit, siis arvestades lapsevanema soovi ja kohtade olemasolu, tagatakse lapsele koht lasteaiarühmas kas esimesel võimalusel või hiljemalt järgmise õppeaasta alguses. Kui hoiurühmas on kuni kolmeaastased (kaasa arvatud) lapsed, siis lasteaiarühmas on lapsed alates kolmandast eluaastast. Selline seaduse sõnastus võimaldab paindlikkust - nii ei pea laps kolmeaastaseks saamisel õppeaasta kestel vahetama rühma. Samas on kolmeaastaseks saanud lapsel õigus lasteaiarühma kohale või liikuda hoiurühmast edasi lasteaiarühma eriti, kui see on lapse arengu huvides. Seega kolmeaastane laps võib veel olla hoiurühmaealine, aga on ka lasteaiarühmaealine. Lasteaiarühmad uueks õppeaastaks moodustatakse üldjuhul kevadel ning kuna õppeaasta lasteaias algab 1.septembril, siis arvestatakse lasteaiarühma lapsed, kes on saanud selleks ajaks kolmeaastaseks. Enamasti moodustatakse lasteaiarühmad lastest, kes on saanud 1. oktoobriks samal aastal 3-aastaseks. Sellise lähenemise puhul on aluseks koolikohustuse algus, mida arvestatakse põhikooli- ja gümnaasiumiseadusest tulenevalt: koolikohustuslik on laps, kes saab käesoleva aasta 1. oktoobriks 7-aastaseks. KOV võib pakkuda lapsele, kelle sünnipäev on 13. oktoobril ja kes saab siis 3-aastaseks, lasteaiakohta ka varem.
3.	§5 (1) Pooleteise- kuni kolmeaastase lapse lastehoidu vastuvõtmiseks esitab vanem kohaliku omavalitsuse üksusele taotluse. Taotluses tuleb	Selgitame. KOVi kohustus on tagada teenus enda haldusterritooriumil, mitte teise KOVi haldusterritooriumil. Vanemal on õigus esitada mitu

	märkida lastehoiu kasutamise soovitud algusaeg ja soovitud lastehoid tegevuskoha täpsusega. Vanemal on õigus esitada mitu eelistust, kohaliku omavalitsuse üksus peab neid arvestama. KOV ei saa korraldada teenust teise KOV territooriumil, samuti ei ole võimalik alati tagada kohta vanema soovitud eralastehoius. Seetõttu ei ole asjakohane sõna peab. Sõnastusettepanek: Vanemal on õigus esitada mitu eelistust, kohaliku omavalitsuse üksus arvestab neid võimalusel.	eelistust ja kui üks eelistus on teise KOVi territooriumil, siis saab elukohajärgne KOV arvestada, kas selle eelistuse pakkumine on võimalik, aga sellise eelistuse osas ei ole KOVil kohustust kohta pakkuda. Kui KOVil ei ole võimalik pakkuda kohta üheski vanema eelistatud lasteaias, tuleb lähtuda elukohaläheduse sättest, mis hõlmab samuti KOVi enda territooriumi. Eelnõu sätestab reegli, et kohapakkumisest ei saa KOV loobuda ja pakkumisel tuleb arvestada lapsevanema eelistustest ehk pakkuda kohta ühes eelistustest ja kui see võimalik ei ole, siis pakkuda kohta lapse elukoha lähedal, lähtudes eelnõus sätestatud elukohaläheduse põhimõttest. Üheselt arusaadavuse huvides täpsustame eelnõu sõnastust ja seletuskirja.
4.	§ 6 (muudetud § 5) (1) Kolme- kuni seitsmeaastase lapse lasteaeda vastuvõtmiseks esitab vanem kohaliku omavalitsuse üksusele taotluse. Taotluses tuleb märkida lasteaiakoha kasutamise soovitud algusaeg ja soovitud lasteaed tegevuskoha täpsusega. KOV ei saa mitte kuidagi pakkuda kohta teise KOV territooriumil. Lisaks ei võimalda tänased süsteemid seda isegi taotleda. Selline risti-rästi KOV vahel kohtade taotlemine ajaks asjaajamise ja infovahetuse väga keeruliseks. Selleks oleks vaja üleriigilist süsteemi, kus KOV näevad, kuhu nende lapsed kohta soovivad ja millised teiste KOV lapsed nende juurde tahavad tulla. Aga sel viisil muutuks võimatuks jälle igasugune lasteaiakohtade planeerimine. Ettepanek: Seletuskirjas tuleks selgelt välja tuua, et taotleda saab kohta oma KOV territooriumil.	Arvestatud. Kuna eelnõu eesmärk ei olegi olnud mitte kuidagi muuta põhimõtet, et KOV peab tagama avalikke teenuseid oma elanikele ja oma territooriumil, siis täpsustame eelnõu sõnastust ja seletuskirja.
5.	§5 (3) Kohaliku omavalitsuse üksus lahendab vanema taotluse ja teeb kahe kuu jooksul taotluse esitamisest otsuse lapse lastehoidu vastuvõtmise kohta. §6(3) (muudetud § 5 lg 3) Kohaliku omavalitsuse üksus lahendab vanema taotluse ja teeb kahe kuu jooksul taotluse esitamisest otsuse lapse lasteaeda vastuvõtmise kohta. Kuna täna pannakse lapsed lasteaija järjekorda juba sünnitusmajas, ei ole KOV võimeline kahe kuu jooksul peale avalduse esitamist määrama	Selgitame. Kuna KOVi pädevuses on kehtestada lapse lastehoidu ja lasteaeda vastuvõtmise ja väljaarvamise kord, siis arvestades eelnõu regulatsiooni, on võimalik kehtestada korras avalduste esitamise kord selliselt, et neid ei esitataks kohe lapse sünnil, vaid näiteks 2 või 6 kuud enne lapse 1,5-aastaseks saamist. Seejuures tuleb avalduste esitamise korda kehtestades arvestada, et kui vanem soovib hakata kasutama kohta lapse 1,5-aastaseks saamisest, siis alates sellest ajast tuleb ka koht võimaldada.

	lapsele lastehoidu või -aeda. Oleks vaja avalduse esitamist täpsustada. KOV ei saa võtta vastu last nt eralastehoidu. Samuti ei oska KOV pakkuda kohta lapsele, kes tahab minna lastehoidu või -aega nt 1, 2 või 4 aasta pärast. Ettepanek: §5 (3) Kohaliku omavalitsuse üksus lahendab vanema taotluse ja teeb kahe kuu jooksul taotluse esitamisest lapsele koha pakkumise lastehoidu. Taotluse saab vanem esitada kuni kolm kuud enne soovitud koha kasutamise algust. §6 (3) (<i>muudetud §5 lg 3</i>) Kohaliku omavalitsuse üksus lahendab vanema taotluse ja teeb kahe kuu jooksul taotluse esitamisest lapsele koha pakkumise lasteaeda. Taotluse saab vanem esitada kuni kuus kuud enne soovitud koha kasutamise algust. Selgitus: Lastehoidudes on liikuvus suur ja väga raske on pikalt ette ennustada, kus lastehoius parasjagu vaba kohta on. Seetõttu peaks hoius koha pakkumine olema paindlikum ehk siis avalduse saab esitada väiksema lõtkuga koha kasutama hakkamisest kui lasteaias.	Selgitame. KOV ei saa tõesti last vastu võtta eralasteaeda ja –hoidu ja seda eelnõu ei eeldagi. Eelnõu kohaselt on KOVi kohustus tagada vajalikud lastehoiu- ja lasteaia kohad. Selleks ei pea KOV pidama üleval enda lasteaedasid ja -hoidusid, vaid võib osta teenust sisse eraettevõtjatelt. Sellisel juhul on erapakkujad KOVi kohapakkumiste võrgustikus, sest täidavad avalik-õiguslikku ülesannet, mille täitmise on KOV neile volitanud. KOV peab eelnõu kohaselt tegema teatavaks selle võrgustiku ehk kõik hoiud ja lasteaiad, kus KOV teenuse tagab (seega nii munitsipaal- kui eralasteaiad(hoiud)). Nendesse hoidudesse ja lasteaedadesse koha saamiseks esitab vanem KOVile kohataotluse ja KOV määrab koha ning eralasteaed saab selle haldusakti alusel lapse vastu võtta. Kui eralasteaed tegutseb sõltumata KOVist, siis lapsevanem ei pea KOVilt seda kohta taotlema, aga sellisel juhul ei täida antud eralasteaed ka avalikku ülesannet. KOV võib sellist eralasteaeda rahastada või vanema osalust sellises eralasteaias toetada vabatahtlikult. Oleme seletuskirjas selgitust täiendanud (vt
6.	§5 (3) Kohaliku omavalitsuse üksus lahendab vanema taotluse ja teeb kahe kuu jooksul taotluse esitamisest otsuse lapse lastehoidu vastuvõtmise kohta. Tänase praktika kohaselt (vastavalt on välja arendatud ka nt ARNO) ei võta lapsi lasteaeda vastu KOV, vaid lasteaia direktorid. Palun rakendada vastuvõtmise kohta sama loogikat nagu PGS § 27 lõige 6 ja sätestada, et lapse võtab vastu lasteaia direktor. Ettepanek: §5 (3) Kohaliku omavalitsuse üksus lahendab vanema taotluse ja teeb kahe kuu jooksul taotluse esitamisest lapsele koha pakkumise lastehoidu. Taotluse saab vanem esitada kuni kolm kuud enne soovitud koha kasutamise algust. Lapse võtab lastehoidu vastu direktor. §6 (3) (<i>muudetud § 5 lg 3</i>) Kohaliku omavalitsuse üksus lahendab vanema taotluse ja teeb kahe kuu jooksul taotluse esitamisest lapsele koha pakkumise lasteaeda. Taotluse saab vanem esitada kuni kuus kuud enne soovitud koha kasutamise algust. Lapse võtab lasteaeda vastu direktor.	Mitte arvestatud. Alushariduse tagamise kohustuse täitmine erineb koolikohustuse täitmise tagamise kohustuse loogikast (KOV ei määra lapsele elukohajärgset lasteaeda) ja seetõttu ei saa rakendada sama põhimõtet, et lapse lasteaeda võtmise avaldus esitatakse lasteaia direktorile ja direktor otsustab lasteaeda vastuvõtmise või sellest keeldumise. Kui KOV on lahendanud vanema kohataotluse ja andnud selle kohta haldusakti lapse lasteaeda vastuvõtmiseks, siis selle haldusakti alusel saab direktor võtta lapse lasteaeda vastu. Taotluse esitamisega lasteaiakoha saamiseks algab haldusmenetlus, mis tuleb lõpuni viia kahe kuu jooksul. Haldusmenetlus lõpeb haldusakti andmisega, millega KOV määrab lapsele lasteaiakoha vanema soovitud lasteaias ja soovitud ajal. KOV kehtestab lasteaeda vastuvõtu ja sealt väljaarvamise korra, mis annab KOVile volituse kehtestada täpsem laste lasteaeda vastuvõtu ja sealt väljaarvamise kord. Näiteks saab KOV antud korras kehtestada, millal võetakse vastu kohataotlusi, seejuures peab arvestama, et kui vanem esitab vähemalt

		1,5aastase lapse osas kohataotluse ja soovib kohta kahe kuu pärast, siis seda õigust ei saa piirata.
7.	§7 (<i>muudetud § 6</i>) Käesolevas seaduses tähendab elukoha lähedus: 1) lapse elukohale esimest lähimat lastehoidu ja lasteaeda; 2) lastehoidu ja lasteaeda, kuhu jõutakse jalgsi kuni 30 minutiga. Reaalses elus ei pruugi olla rakendatav. 1. laps ei pruugi sõltuvalt oma east või eripärast jaksata 30 min jalutada kaugemale kui maja nurga taha ja on ebareaalne, et iga maja juures hakkab olema lasteaed või -hoid; 2. isegi kui maja taga on erahoid, ei pruugi ta last vastu võtta ja eraettevõtjat ei saa KOV kuidagi survestada ega sundida; 3. kui lapsele lähim lasteaed asub 7 km kaugusel, aga läheduse printsiipi rakendades on kohad saanud juba lapsed, kes elavad lasteaia ümbruses 2 km raadiuses; 4. kuidas toimida siis kui lapsel käib lastehoius või -aias juba õde-vend, aga ei soovide ega läheduse alusel talle kohta ei jätku? Ettepanek: Käesolevas seaduses tähendab elukoha lähedus lapse elukohale esimest lähimat lastehoidu ja lasteaeda, kus on vaba kohta.	Arvestatud osaliselt. Elukohaläheduse mõistet ja lasteaiakohtade pakkumise põhimõtteid seletuskirjas täpsustatud.
8.	§ 11 (8) (<i>muudetud § 10 lg 4</i>) Kui rühmas on tõhustatud tuge või erituge saav laps, on laste piirarv rühmas väiksem kui teistes lasteaiaühendustes, arvestades, et üks tõhustatud tuge saav laps täidab kolm kohta ja üks erituge saav laps täidab kuus kohta. Siiani oli see nõue erirühmas ja erivajadusega laps võttis 3 kohta. Nüüd laiendatakse see nõue tavarühmadele. Tulemuseks on see, et lasteaiaid hakkavad saatma lapsi Rajaleidjasse, et saada toe otsus ja seega vähem lapsi rühma. Kuna enamasti saavad toe otsuse lapsed lasteaia jooksul, siis kuidas saab 2 või 5 last rühmast välja tõsta? Ja kuhu? See oleks laste õiguste ja ootuste selge rikkumine. Laste erivajadused sõltumata toe liigist on väga erinevad ja lasteaiale peaks jääma võimalus otsustada, kas vähendada lapsi rühmas, suunata laps teise rühma või rakendada hoopis	Arvestatud osaliselt. Eelnõud muudetud ja § 11 lõikes 4 sätestatud, et rühmas, kus on tõhustatud tuge või erituge saav laps, on laste piirarv väiksem kui teistes rühmades, arvestades, et üks haridusliku erivajadusega laps täidab kolm kohta. Selline nõue on ka kehtivas KELSis, mille kohaselt, kui kooliväline nõustamismeeskond on andnud soovitusel tagada lapsele koht sobitusrühmas, siis täidab see laps selles rühmas kolme lapse koha. Sobitusrühm KELSis tähenduses ei ole erirühm. Sobitusrühm on rühm, kuhu kuuluvad erivajadustega lapsed koos teiste lastega. Kuna eelnõu loob rühmaliikide sätestamiseks, siis § 11 lõike 4 regulatsioon lähtub samas põhimõttest, nagu KELSis sobitusrühma moodustamine, kuid rühmale ei anta eriliigi nimetust seetõttu, et rühmas on erivajadusega laps. KELSis järgi on

	täiendavaid täiskasvanuid tavarühmas lapsele abiks. Alati ei ole automaatselt vaja vähendada laste arvu rühmas või vähemalt just sel määral nagu eelnõus kirjas. Ettepanek: § 11 (8) Kui rühmas on tõhustatud tuge või erituge saav laps, on laste piirarv rühmas väiksem kui teistes lasteaiarühmades, arvestades võimalusel, et üks tõhustatud tuge saav laps täidab kolm kohta ja üks erituge saav laps täidab kuus kohta.	võimalik moodustada ka erühmi, kuhu kuuluvad ainult erivajadusega lapsed. Eelnõus on see võimalus rühma liike nimetamata sätestatud § 15 lõigetes 2 ja 3 ning § 11 lõikes 5. Lapsed saavad koolivälise nõustamiskomisjoni otsuse lasteaia ja pere koostöös. See antakse juhul, kui lapsele sobiva haridustee korraldamiseks on vaja ametlikku otsust ehk haldusakti (nt lasteaia sobitus- või erirühma määramiseks, koolimineku edasilükkamiseks, koolis lihtsustatud õppe rakendamiseks). Edaspidi siis ka lasteaia tõhustatud või eritoe rakendamiseks. Mõistame, et lasteaed ei saa lapsi välja arvata, seetõttu ongi lasteaial võimalused: kas vähendada lapsi rühmas, suunata laps teise rühma (koostöös perega) või rakendada täiendavaid täiskasvanuid tavarühmas lapsele abiks.
9.	§11 (8) <i>(muudetud § 10 lg 4)</i> Kui rühmas on tõhustatud tuge või erituge saav laps, on laste piirarv rühmas väiksem kui teistes lasteaiarühmades, arvestades, et üks laps täidab kolm kohta ja üks erituge saav laps täidab kuus kohta. §13 (14) <i>(muudetud § 14 lg 2 ja 3)</i> Erituge rakendatakse lapsele, kes oma erivajaduse tõttu vajab: 1) mitut tugispetsialisti teenust, 2) kohandusi mitmes käesoleva paragrahvi lõike 13 punktis 2 nimetatud valdkonnas ning 3) pidevat individuaalset lisatuge rühmas või õpet kuni kuue lapsega rühmas. Siin on ilmselge vastuolu. § 13 lg 14 p3 ütleb, et eritoe lapsele rakendatakse õpet kuni 6 lapsega rühmas. Samas tavarühmas võtab erituge vajav laps 6 kohta ehk siis tavarühma (24 last) saaks võtta maksimaalselt 4 eritoe last. Ettepanek: §11 (8) Kui rühmas on tõhustatud tuge või erituge saav laps, on laste piirarv rühmas väiksem kui teistes lasteaiarühmades, arvestades,	Sätet muudetud selliselt, et kui rühmas on tõhustatud tuge või erituge saav laps, täidab nii üks tõhustatud tuge saav laps, kui ka üks erituge saav laps kolm kohta (muudetud § 11 lg 4). Regulatsioon vastab kehtivas KELSis sätestatud sobitusrühma kohta sätestatule. Eelnõu § 1 lõike 14 p 3 ja lõike 15 p 3 (muudetud eelnõu § 1 lõike 2 p 3 ja lõike 3 p 3) võimaldab eritoe lapsega käia kas nn "erirühmas" (erituge saav laps kuni kuue lapsega rühmas, tõhustatud tuge saav laps kuni 12 lapsega rühmas) või lisatäiskasvanuga nn "sobitusrühmas" (individuaalne lisatugi rühmas). Täna võivad nad sobitusrühmas käia ka ilma lisatoeta ning täidavad kolm kohta.

	et üks tõhustatud tuge saav laps täidab kolm kohta ja üks erituge saav laps täidab neli kohta.	
10.	§14 (1) <i>(muudetud § 16 lg 1 p3)</i> Laps arvatakse lasteaiast välja, kui: Endiselt puudub lahendus juhaks kui nt Ukraina laps on läinud tagasi Ukrainasse ja tema perega ei saada ühendust. Ettepanek: Lisada (ehk pole parim sõnastus, aga mõte on õige): 5) kui lapse asukohta ei suuda kohaliku omavalitsuse üksuse ega teiste ametkondade esindajad tuvastada kolme kuu jooksul; Selgitus: Kui laps ühel hetkel välja ilmub ja kohta soovib, siis on ju KOV seadusest tulenevalt talle niikuinii kohustus koht anda. Siis saabki laps uue koha.	Selgitame. Ei ole puudu, see on sõnastatud eelnõu § 16 lõike 1 punktis 3 (vt ka vastava sätte seletuskirja normiselgitust).
11.	§25 (7) Lasteaia tugispetsialistidel on õigus taotleda tugispetsialisti lähtetoetust põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse §-s 77'1 sätestatud tingimustel ja korras. On endiselt arusaamatu, kas see laieneb ka pidaja või tugikeskuste juures töötavatele tugispetsialistidele. Seletuskirjas puudub ka vastav selgitus.	Selgitame. Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 77'1 kohaselt on lähtetoetus esimest korda kooli tööle asuvale õpetajale makstav toetus. Seega alushariduses on lähtetoetuseks õigus esimest korda lasteaeda ja lastehoidu asuval tugispetsialistil. Juhul, kui tööandja on sama, kui koolis/lasteaias/lastehoius töötamise korral (kohalik omavalitsus), tööd tehakse kohaliku omavalitsuse koolis/lasteaias/lastehoius (töötegemise koht) ning tööfunktsioon on samuti kirjelduse järgi hariduse tugispetsialistina tehtav töö (haridus- ja teadusministri 21.02.2018. a määruse nr 4 „Tugispetsialistide teenuse kirjeldus ja teenuse rakendamise kord“ alusel), siis saab ka tugikeskuste juures töötavale tugispetsialistile lähtetoetust maksta, mõistagi muude toetuse andmiseks vajalike tingimuste täitmisel (nt vähemalt 0,5 koormusega töötamine jne).
12.	§34 (2) <i>(muudetud § 15 lg 2)</i> Eralastehoiul on lisaks käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud lapse lastehoiust väljaarvamise alustele, õigus arvata laps lastehoiust välja pikaajalise võlgnevuse tõttu lastehoiu teenuse eest. Jääb segaseks, kas juhul kui laps arvatakse vanema võlgnevuse tõttu eralasteaiast või - hoiust välja, loetakse siiski KOV kohustus koht tagada täidetuks või on KOV kohustatud siis uue koha leidma/pakkuma? Palun täpsustada kasvõi seletuskirjaski.	KOV on kohustatud vanema soovi korral ikkagi lapsele koha pakkuma. See kohustus on sätestatud eelnõu § 5 lõikes 1.

	EESTI ALUSHARIDUSE ÜHENDUS	Haridus- ja Teadusministeerium
1.	§ 3 lg 3 p3 (<i>muudetud § 3 lg 2</i>) Lasteaed on alushariduse riikliku õppekava alusel alushariduse omandamist võimaldav õppeasutus, kus eakohases, turvalises, mängulises ja arendavas õpi- ja kasvukeskkonnas toetatakse kolme- kuni seitsmeaastaste laste üldoskuste arengut ning selliste teadmiste ja hoiakute kujunemist, mis loovad eeldused põhihariduse omandamiseks ja edukaks edasijõudmiseks igapäevaelu Muudatusettepanek: Lasteaed on alushariduse riikliku õppekava alusel alushariduse omandamist võimaldav õppeasutus, kus eakohases, turvalises, mängulises ja arendavas õpi- ja kasvukeskkonnas toetatakse kolme- kuni seitsmeaastaste laste üldoskuste arengut ning selliste teadmiste, oskuste ja hoiakute kujunemist, mis loovad eeldused põhihariduse omandamiseks ja edukaks edasijõudmiseks igapäevaelus Selgitus: Loetelust on väljas oskused, kas neid polegi vaja toetada?	Arvestatud.
2.	§ 5 lg 1 Muudatusettepanek: Vanemal on õigus esitada mitu eelistust, kohaliku omavalitsuse üksus võimalusel arvestab nendega. Selgitus: Kas on nii, et eelistusega arvestamine ei tähenda eelistuse tagamist? Ehk kui nt taotluses ainult üks lasteaed, siis peame sellega arvestama, kuid ei pea just seda eelistust tagama?	Selgitame. Jah, nii see on, et kui eelistustes ei ole vabu kohti, siis ei ole kohustust eelistusest lähtuda, vaid tuleb lähtuda elukohaläheduse põhimõttest. Koht tuleb igal juhul pakkuda (eelnõu § 4 lõikes 1 sätestatud kohustust ei saa KOV jätta täitmata).
3.	§ 8 lg 5 (<i>muudetud § 7 lg 5</i>) Lasteaia õppekava ja selle muudatused kehtestab direktor, olles kuulanud ära hoolekogu arvamuse Selgitus: Kindlasti peab olema ka pedagoogiline nõukogu selle heaks kiitnud, muidu teebki direktor ise kabinetis selle valmis ja annab käsu õpetajatel seda rakendada. Hetkel § 15 (11) (<i>muudetud § 18 lg 1</i>) on kirjas, et kodukorra koostamisse on kaasatud töötajad aga õppekavasse pole.	Arvestatud osaliselt. Eelnõu § 8 lõikes 4 on sätestatud, et õppekava koostab lasteaed, mis tähendabki koostöös koostamist. Selguse huvides täiendasime sõnastust selliselt, et direktor kinnitab õppekava, olles kuulanud ära hoolekogu arvamuse ning saanud õppe- ja kasvatustegevusega seotud töötajate heakskiidu. Eelnõus ei sätestata õppenõukogu loomise kohustust ning sellega seotud töökorda. Selle eesmärk ei ole õpetajate kaasarákimise ja otsustuspädevuse vähendamine, vaid suurem paindlikkus pedagoogilise koostöö korraldamisel ning õppe- ja kasvatustegevusega seotud töötajate kaasamisel asutuse juhtimis- ja arendustegevustesse. Eelnõu sätestab kohustuse kaasata lasteaia töötajaid kõikide alusdokumentide (nt

		õppekava, arengukava, riskianalüüs) koostamise protsessi ning arendustegevustesse, meetodid õppe- ja kasvatustegevusega seotud töötajate kaasamiseks valib lasteaed. Lisasime eelnõusse seoses lasteaia õppekavaga, et see tuleb avalikustada lasteaia veebilehel.
4.	§ 25 lg 4 (<i>muudetud § 27 lg 4</i>) kellel on vähemalt keskharidus, kelle kvalifikatsioon ja pedagoogiline kompetentsus on piisavad, et tagada lasteaia õppekavas määratud õppe - ja kasvatustegevuse eesmärkide täitmine .. § 25 lg 5 (<i>muudetud § 27 lg 5</i>) kellel on vähemalt keskharidus ja kellel on sobivad isikuomadused, et toetada alushariduse riiklikus õppekavas määratud õppe - ja kasvatustegevuse eesmärkide täitmist Selgitus: Endiselt segane, kes ja kuidas ning mille alusel seda pädevust hindab? Kas ei võiks olla konkreetne viide, tööandja hindab vastavalt kutsestandardile. Seletuskirjas on kutsestandardi erinevaid tasemeid kasutatud § 26 selgitamisel.	Selgitame. Tööandja või tema esindaja ülesanne on valida lasteaiale direktor, kelle ülesanne on tagada käesolevas seaduses sätestatud õppe- ja kasvatustegevuse korraldusega seotud ülesannete ja lasteaia õppekava täitmine ning töötajate ja ressursside otstarbekas ja tulemuslik juhtimine koostöös hoolekoguga. Direktor saab mõistagi värbamisel arvestada antud töökoha kutsestandardit, milles kirjeldatakse tööd ning töö edukaks tegemiseks vajalike oskuste, teadmiste ja hoiakute kogumit ehk kompetentsusnõudeid.
5.	§ 9 lg 5 (<i>viidatud paragrahv on eelnõust välja jäetud</i>) mis on vähemalt ühe vanema emakeel, rakendab lasteaed nende emakeele arengut toetavaid ning kultuuri tutvustavaid õppe - ja kasvatustegevusi alushariduse riiklikus õppekavas sätestatud korras § 31 lg 5 (<i>viidatud paragrahv on eelnõust välja jäetud</i>) mis on vähemalt ühe vanema emakeel, rakendab lastehoid alushariduse riikliku õppekava alusel kasvatustegevusi lapse emakeele arengu toetamiseks ja kultuuri tutvustamiseks. Selgitus: Selle sõnastuse järgi on lasteaial kohustus rakendada selliste laste emakeele arengut toetavaid tegevusi. On arusaadav kultuuri tutvustavatest tegevustest, nagu seletuskirjas ka näide toodud vanemate kaasamisest jne , kuid emakeele arengu toetamine on midagi muud. Kuidas on võimalik tagada taaskord kõikvõimalikes keeltes emakeele areng Eesti lasteaias eesti keelt emakeelena kõnelevate töötajate poolt	Arvestatud. Paragrahvi eelnõust välja jäetud ja muudetud alushariduse riiklikku õppekava § 5 lõiget 1 selliselt, et õppe- ja kasvatustegevusi kavandades ja läbi viies, tuleb väärtustada mitmekeelsest perest pärit lapse keelelist arengut mitme keele kasutajana ning märgata ja toetada last erinevates keelekasutusolukordades. Õpetajal ja lapsehoidjal peavad olema oskused märgata mitmekeelsete laste arengu eripära võrreldes ükskeelse lapsega ning sellega arvestama lapse arengu toetamisel. Sellest lähtuvalt tuleb toetada muu kodukeelega lapse arengut parimal viisil ja koostöös perega.
6.	§ 24 lg 5 p 2 (<i>muudetud § 26</i>) avaldab arvamust lasteaiaühmade moodustamise kohta	Arvestatud. Eelnõu sõnastust muudetud ja hoolekogu arvamuse ärakuulamise nõue välja jäetud.

	§ 11 lg 1 (<i>muudetud § 10 lg 1</i>) Lasteaia direktor moodustab arvestades lasteaiarühmad, kuulates enne otsuse tegemist ära hoolekogu arvamuse Selgitus: Arvestades, et on kirjeldatud, kuidas rühmade moodustamisel arvestatakse iga lapse heaolu ja vajadusi, siis jääb arusaamatuks hoolekogu arvamuse küsimine. Sest kuidas saab hoolekogu avaldada arvamust millegi osas, mille kohta neil täpne info puudub ehk laste vajadused, eripärad (mis omakorda konfidentsiaalne info)?	
7.	§ 11 lg 6 (<i>muudetud § 10 lg 6</i>) Otsus suurendada rühma registreeritavate laste arvu tuleb teha iga rühma koosseisu kohta eraldi, arvestades iga lapse vajadusi ja heaolu Tekkis küsimus, mis ajaks ja kui pikaks ajaks otsus tehakse. Seletuskirjas on, et kuni järgmise komplekteerimiseni. Kas üldiselt komplekteerimiseni, mis tavapäraselt aprillist kuni septemberini või selle konkreetse rühma täieliku uue komplekteerimiseni? Kui selle rühma uue komplekteerimiseni ehk siis koolimineku? Kui rühmades jooksvalt lapsed vahetuvad, kas seda loetakse uuesti komplekteerimiseks? Kuidas arvestada iga lapse vajadusi ja heaolu alles teenusele tulevate laste puhul. Isegi kui teame neid, siis kuidas on võimalik tagada iga lapse vajadused? Kes need vajadused määrab? Kas lapsevanem?	Selgitame. See tähendab, et laste arvu ei saa suurendada lasteaia kõikides rühmades ühekordse otsusena ja seda näiteks ka tulevikus moodustatavate rühmade osas. Kui rühm senises koosseisus lõpetab, siis varasem suurendamise otsus ei kohaldu enam uutele rühmadele ning vajadusel tuleb teha uus otsus. Ka liitrühma koosseisu oluline muutumine loetakse eeltoodud tähenduses koosseisu lõpetamiseks. Näiteks, kui lasteaia rühma Sipsikute kohta tehti rühma suurendamise otsus 2023. aasta kevadel, sest rühma moodustamisel vajasisid lisaks üldise piirarvu jagu vastuvõetud lastele veel kaks last kohta selles rühmas. Suurendamise otsus tähendab seda, et kui sellesama Sipsikute rühma koosseisust arvatakse lapsi välja 2024. aasta kevadel, siis rühm selles koosseisus lõpetab tegevuse, moodustatakse uus koosseis (vabanenud kohtadele võetakse uued lapsed – nn rühma komplekteerimine) ning 2024. aasta sügisel registreeritud uute laste koosseisuga Sipsikute rühmale eelmise Sipsikute rühma suurendamise otsus ei kehti.
8.	§ 11 lg 8 (<i>muudetud § 10 lg 4</i>) Kui rühmas on tõhustatud tuge või erituge saav laps, on laste piirarv rühmas väiksem kui teistes lasteaiaühmades, arvestades, et üks tõhustatud tuge saav laps täidab kolm kohta ja üks erituge saav laps täidab kuus kohta. Enamasti saavad lapsed otsused lasteaias/lastehoius viibimise ajal. Kas siis tuleb rühm ümber komplekteerida ja valida lapsed, kes peavad sealt rühmast lahkuma? Kuidas on võimalik see tingimus jooksvalt täita?	Selgitame. Võimalik lahendus on uute rühmade moodustamine või, et lasteaid ei võta sellest rühmast lahkunud laste asemele uusi lapsi vastu seni, kuni laste arv rühmas saavutab nõutud piirarvu.

9.	§ 12 lg 2 (<i>muudetud § 13 lg 1</i>) Lasteaed peab tugiteenuseid pakkudes arvestama vanema soovi ning Mida on täpsemalt vanema soovi all silmas peetud? Tugiteenuse vajaduse ja täpse sisu (kõneravi, logopeed, eripedagoog vm) saab määrata spetsialist (asutuse sisene või kooliväline nõustamismeeskond), kes on lapse arengut hinnanud.	Arvestatud. Sätte sõnastust muudetud - Lapsele vajaliku toe väljaselgitamisel ja tagamisel on lasteaed kohustatud looma eeldused koostööks vanemaga. Koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel ja vanema nõusolekul rakendab lasteaed tõhustatud tuge või erituge. Eelnõu §-s 31 on sätestatud, et vanemal on kohustus teavitada kirjalikult lastehoiu pidajat või lastehoidu ja lasteaia direktorit lapse tervises seisundist tulenevatest eritingimustest, mille alusel kohandatakse võimaluste piires lapse päevakava, õpi- ja kasvukeskkonda ning õppe- ja kasvatustegevust.
10.	§ 24 lg 2 (<i>muudetud § 26 lg 2</i>) Hoolekogusse kuuluvad vanemate esindajad, kes moodustavad hoolekogu koosseisu enamuse, Kui lasteaias on näiteks kaks rühma ja hoolekogusse kuulub ka õpetajate esindaja ning pidaja esindaja, siis ei ole kaks vanemat enamuse. Kas siis peaks igast rühmast olema mitu esindajat?	Selgitame. Kirjeldatud juhul ei ole tõesti kaks vanemat enamuse ning võimalus on nimetada rühmast rohkem kui üks vanemate esindaja.
11.	§ 24 lg 5 p 3 (<i>muudetud § 26 lg 5</i>) avaldab arvamust lasteaia huvitegevuse korraldamise kohta Arvestades, et huviharidus ei ole kohustuslik osa lasteaia tegevusest, siis võib olla ka lasteaedu, kus seda ei korraldata. Sellisel juhul tekib küsimus, miks seda hoolekogus arutama peab?	Arvestatud. Kuna huvitegevust puudutav säte jäeti käesolevast eelnõust välja, siis jätsime välja ka eelnõu § 26 lõike 5 punktis 3 sätestatud hoolekogu arvamuse küsimise nõude.
12.	§ 27 lg 2 p2 (<i>muudetud § 29 lg 2</i>). Lasteaia õppealajuhataja kvalifikatsiooninõuded on kõrgharidus, pedagoogilised ja juhtimiskompetentsid ning eesti keele oskus vastavalt keeleseaduses ja selle alusel kehtestatud nõuetele. Ettepanek: Lasteaia õppealajuhataja kvalifikatsiooninõuded on magistrikraad või sellele vastav kvalifikatsioon, pedagoogilised ja juhtimiskompetentsid ning eesti keele oskus vastavalt keeleseaduses ja selle alusel kehtestatud nõuetele. Selgitus: Õppealajuhatajal peab olema ka magistrikraadi nõue. Arvestades, seda et direktori magistrikraadi nõuet põhjendatakse juhtimise kvaliteedi tõstmise vajadusega, siis peab olema sama nõue ka	Mitte arvestatud. Lasteaia õppealajuhataja kvalifikatsiooninõuded on kõrgharidus, pedagoogilised ja juhtimiskompetentsid ning eesti keele oskus vastavalt keeleseaduses ja selle alusel kehtestatud nõuetele. Võrreldes kehtiva KELS § 22¹ lõikes 2 sätestatuga ei muudeta õppealajuhatajale esitatud kvalifikatsiooninõudeid. Eelnõu lähtub üldhariduskooliga samast põhimõttest, et õppealajuhatajal on õpetajaga sama haridustaseme nõue. Üldhariduskoolis on selleks magistrikraad, lasteaia kõrgharidus.

	õppejuhil. Seda enam, et vastavalt seaduses kirjeldatule tegeleb just tema õppe- ja kasvatustegevusega ja töötajatega, mis kõige otsesemalt mõjutab lapsi.	
13.	§ 27 lg 8 (<i>muudetud § 29 lg 8</i>). Käesolevas paragrahvis nimetatud kompetentside olemasolu hindab tööandja. Peab lisama, et mille alusel neid kompetentse hinnatakse ja kuidas	Mitte arvestatud. Kvalifikatsiooninõuete sõnastust ei muudeta, sest kutset andev organ väljastab kutsetunnistuse, mis tõendab isiku kompetentsuse vastavust kutsestandardis kehtestatud nõuetele. Kui abiõpetajal kui kutset ei ole, hindab abiõpetaja pedagoogilisi kompetentse lasteaia direktor, võttes aluseks lapsehoidja kutsestandardi, taseme 4. Kui õpetajal kutset ei ole, hindab tema pedagoogilisi kompetentse lasteaia direktor, võttes aluseks alushariduse õpetaja kutsestandardi, taseme 6.
14.	§ 31 lg 8 (<i>muudetud § 36 lg 1</i>) Lapse üldoskuste arengu toetamiseks koostab lastehoid alushariduse riikliku õppekava alusel lastehoiu õppekava... Kas munitsipaallasteade sõimerühmad, mis muutuvad lastehoidudeks peavad samuti tegema eraldi õppekava?	Selgitame. Munitsipaallasteaiad, milles on sõimerühmad, on edaspidi lasteaiaid, milles on hoiurühmad. Sellisel juhul tuleb lasteaia õppekavas välja tuua hoiurühma puudutav ehk ei pea eraldi õppekava koostama hoiurühmadele.
15.	§ 31 lg 10 (<i>muudetud § 33 lg 3</i>) et kõigile vanematele antakse vähemalt üks kord aastas võimalus vanemate koosolekul osaleda Arvestades, et lastehoiul hoolekogu kohustust pole, siis tundub 1x a koosolek üsna napp koostöö ja kaasamise vorm. Seletuskirjas on koostöö ja kaasamise tähtsust nimetatud ja viidatud, et õppekavas koostöö põhimõtete kirjeldamine aitab kaasata. Kas ei peaks olema tihedam koostöö kohustus?	Arvestatud. Lastehoid kutsub vanematega tehtava koostöö edendamiseks vähemalt kaks korda aastas kokku vanemate koosoleku.
16.	§ 33 lg 1 (<i>muudetud § 39 lg 1</i>) Lapsehoidja, õpetaja ning abiõpetaja jälgivad ja hindavad lapse arengut ja toimetulekut lastehoius Lapsehoidja kutsestandardis 4 ei ole lapse arengu jälgimise ega hindamise kompetentsi. Ei ole ka vastavat tegevusnäitajat. Mille alusel on eeldatud, et lapsehoidjad seda teevad. Eriti arvestades rõhuasetust seletuskirjas varajasele märkamisele. Või eeldatakse, et seda teevad tugispetsialistid? Vajab täpsustamist.	Lapsehoidja kutsestandardis on kohustuslike kompetentsidena lapse arengu toetamine. On kirjas, et lapsehoidja soodustab ja toetab mängu kaudu ja valdkondi lõimides lapse tunnetus-, õpi-, mängu-, sotsiaalsete ja enesekohaste oskuste kujunemist, lähtudes lapse individuaalsusest ning toetab lapse keele ja kõne arengut, arvestades lapse iga ja individuaalsust ning kasutades eesmärgipäraseid mängulisi võtteid ja kasvatusmeetodeid; vajadusel lähtub oma töös tugispetsialistidelt

		saadud juhistest; lisaks planeerib ja viib läbi eakohaseid mängu- ja tegevusi nii ruumis kui õues, lähtudes lapse arengust, vajadustest ja individuaalsusest. See, et lapsehoidja lähtub ja arvestab iga lapse individuaalsust ongi aluseks sellele, et ta oskab 1,5- 3-aastase lapse puhul hinnata arengut ja rakendada sobivad kasvatus- ja arengu toetamise võtteid.
17.	§ 8 lg 2 (<i>muudetud § 17 lg 2</i>). Lasteaeda ei lubata last, kellel on haigustunnused. Siin peab olema kuskil lisades välja toodud või viide kuhugi, et mis on haigustunnused. Hetkel on sellest arusaam väga erinev inimestel	Selgitame. Tegemist on rakendusakti sättega, hindame muutmisvajadust rakendusakti koostamisel. Rakendusakt esitatakse edaspidi eraldi kooskõlastamiseks.
18.	Lastehoiu tervisekaitse nõuded Miks ei ole hoius kehtestatud kasvukeskkonna nõudeid? Ka siin peaksid need olema. Samas, kas tervisekaitsenõuded ei kehti lasteaedadele? Või mille poolest on need hoidudest erinevad?	Arvestatud. Eelnõud muudetud ning lasteaiale ja lastehoiule esitatakse õpi- ja kasvukeskkonna nõuded ja tervisekaitsenõuded ühes rakendusaktis.
19.	3.peatükk §7 lg 7 (<i>muudetud 3 lg 6</i>). Kuni kolmeaasta vanusele lapsele peab olema tagatud vähemalt üks kord päevane uneaeg. Vanematele lastele peab olema tagatud päevas vähemalt üks tund puhkeaega valikuvõimalusega une ja muu vaikse tegevuse vahel. Igal lapsel on magamiseks ainult tema kasutatav voodipesu ● Lastehoiu tervisekaitsenõuetes on, kuid lasteaia õpi- ja kasvukeskkonna nõuetes uneaega ei ole, alushariduse riiklikus õppekavas on sellele viidatud. Kas ei peaks mõlemas olema? ● Lasteaia õpi- ja kasvukeskkonna nõuetes ei ole ka kirjas (hoiu tervisekaitse nõuetes on) millised on nõuded ka päevakavale, midagi on kirjas õppekavas selle kohta. Ettepanek - hoiu ja lasteaia nõuded peaksid olema mõlemas määruuses lahti kirjutatud sarnaselt.	Arvestatud. Eelnõud muudetud ning lasteaiale ja lastehoiule esitatakse õpi- ja kasvukeskkonna nõuded ja tervisekaitsenõuded ühes rakendusaktis.
20.	Alushariduse riiklik õppekava § 2 lg 3 Lasteaia õppekava ja selle muudatused kehtestab lasteaia direktor, kuulates eelnevalt ära hoolekogu arvamuse Ettepanek: Lastenasutuse õppekava kinnitab lastenasutuse juhataja pedagoogilise nõukogu ettepanekul, kuulates ära hoolekogu arvamuse	Arvestatud osaliselt. Eelnõu § 7 lõike 4 kohaselt koostab lasteaia õppekava lasteaed, see tähendab lasteaiasisest koostööd. Täiendasime eelnõu § 7 lõiget 5 selliselt, et direktor kinnitab lasteaia õppekava, olles kuulanud ära hoolekogu arvamuse ning saanud õppe- ja kasvatustegevusega seotud töötajate heakskiidu. Eelnõus ei sätestata õppenõukogu loomise kohustust ning sellega seotud töökorda. Selle

	Selgitus: Oluline, et lasteaia pedagoogiline nõukogu jääb ka sisse, kuna muidu on oht, et direktorid kirjutavad ise õppekava valmis ja õpetajad/hoidjad peavad seda rakendama.	eesmärk ei ole õpetajate kaasarákimise ja otsustuspädevuse vähendamine, vaid suurem paindlikkus pedagoogilise koostöö korraldamisel ning õppe- ja kasvatustegevusega seotud töötajate kaasamisel asutuse juhtimis- ja arendustegevustesse. Eelnõu sätestab kohustuse kaasata lasteaia töötajaid kõikide alusdokumentide (nt õppekava, arengukava, riskianalüüs) koostamise protsessi ning arendustegevustesse, meetodid õppe- ja kasvatustegevusega seotud töötajate kaasamiseks valib lasteaed. Lisasime eelnõusse seoses lasteaia õppekavaga, et see tuleb avalikustada lasteaia veebilehel.
21.	§ 2 Lasteaia õppekava p 4 3aastase lapse ja 6–7aastase lapse eeldatavad üldoskused ning 6–7aastase lapse arengu eeldatavad tulemused; Ettepanek: laste eeldatavad tulemused vanuseti Selgitus: Siin on oluline, et lasteaia õppekavas oleksid kirjas ka kõikide vanuseastmete eeldatavad arengutulemused, kuna see tagab varajase märkamise ning ka sekkumise efektiivsuse.	Lapse arengu eeldatavaid tulemusi õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades ning lapse eeldatavaid üldoskusi kõikides vanuseastmetes kirjeldatakse õppekava rakendamist toetavates materjalides. Lasteaial on oma õppekavas võimalik kirjeldada kõikide vanuseastmete eeldatavad arengutulemused.
22.	§ 6 lg 1 Õppimine ja õpetamine toimuvad üldõpetuse põhimõtetel lapse lähima arengu tsoonis See vajab kindlasti lahti kirjutamist ning seletamist, õpetajad ei saa sellest aru.	Arvestatud. Õpetajad, lähtuvalt omandatud kvalifikatsioonist, mõistavad üldõpetuse põhimõtteid ja lähima arengu tsooni mõistet. Nõustume, et selleks, et õppekava oleks mõistetav ka lastevanematele, on vajalik õppekava seletuskirjas täpsustamine. Kuna praegu on kooskõlastamiseks esitatud seaduseelnõu, millele on lisatud rakendusaktide kavandid, siis see tähendab, et rakendusaktide koostamine, sh seletuskirja koostamine ja ka kooskõlastamine seisab veel ees.
23.	§ 9 (1) ...lähtudes lastehoiu tegevuskavast ja lasteaia õppekavast ning... alushariduse ja lapsehoiu seaduse § 31 lg 8 ...Lapse üldoskuste arengu toetamiseks koostab lastehoid alushariduse riikliku õppekava alusel lastehoiu õppekava...Kui on õppekava siis peaks läbivalt olema õppekava.	Arvestatud ja rakendusaktis mõiste parandatud.
24.	§ 12. lg 1 (viidatud paragrahv on eelnõust välja jäetud). Kui lapse emakeel ei ole õppe- ja kasvatustegevuse keel või laps koduses suhtluses räägib õppe- ja kasvatustegevuse keelest erinevat keelt, mis on vähemalt	Arvestatud. Paragrahv eelnõust välja jäetud ja muudetud alushariduse riiklikku õppekava § 5 lõiget 1 selliselt, et õppe- ja kasvatustegevusi kavandades ja läbi viies, tuleb väärtustada mitmekeelsest perest pärit

	ühe vanema emakeel, siis teeb lastehoid ja lasteaed lapse keelelisest ja kultuurilisest taustast tingitud arenguvajadustest tulenevaid muudatusi või kohandusi lapse kasvukeskkonnas (mängu- ja õppevahendid, õppe- ja kasvatusmeetodid, abi õpetaja tugi jm) lapse emakeele arengu toetamiseks Kuidas saab panna nõude, et toetatakse lapse emakeele arengut. Kust võtavad õpetajad ning hoidjad toetada kõikide laste emakeele arengu kompetentsi. Seda ju standardist lähtuvalt neil pole	lapse keelelist arengut mitme keele kasutajana ning märgata ja toetada last erinevates keelekasutusolukordades. Õpetajal ja lapsehoidjal peavad olema oskused märgata mitmekeelsete laste arengu eripära võrreldes ükskeelse lapsega ning sellega arvestama lapse arengu toetamisel. Sellest lähtuvalt tuleb toetada muu kodukeelega lapse arengut parimal viisil ja koostöös perega.
25.	§ 25 p 5 (<i>muudetud § 23 lg 5</i>) Lapsehoidja ja õpetaja koostab vähemalt üks kord õppeaastas lapse arengust kirjaliku kokkuvõtte ning viib lapse arengu hindamiseks ja toetamiseks vanemaga läbi arenguveestluse Siin on oht, et hindamist tehakse ainult selleks, et selle põhjal arenguveestlust lapsevanemaga pidada. Tegelikult on ju hindamise mõtte ka see, et õpetaja oskab tööd lastega selliselt kavandada, et see toetaks nende arengut ja saaks lähtuda siin lähima arengu tsooni teooriast	Selgitame. Lapsehoidja kutsestandardis on kohustuslike kompetentsidena lapse arengu toetamine. On kirjas, et lapsehoidja soodustab ja toetab mängu kaudu ja valdkondi lõimides lapse tunnetus-, õpi-, mängu-, sotsiaalsete ja enesekohaste oskuste kujunemist, lähtudes lapse individuaalsusest ning toetab lapse keele ja kõne arengut, arvestades lapse iga ja individuaalsust ning kasutades eesmärgipäraseid mängulisi võtteid ja kasvatusmeetodeid; vajadusel lähtub oma töös tugispetsialistidelt saadud juhistest; lisaks planeerib ja viib läbi eakohaseid mängu ja tegevusi nii ruumis kui õues, lähtudes lapse arengust, vajadustest ja individuaalsusest. Lasteaiaõpetaja kutsestandard tase 6 sisaldab kohustusliku kompetentsina lisaks õppija toetamisele, õpi- ja õpetamistegevuste kavandamisele, õpetamisele, refleksioonile ja professionaalsele enesearendamisele, koostööle ja juhendamisele, osalemist arendusloome- ja teadustegevuses. Arvestades eelnevaga, oleme arvamisel, et nii lapsehoidja kui õpetaja kvalifikatsioonile vastav töötaja osakavad tööd selliselt kavandada, et see toetaks laste arengut ja lähtuks lähima arengu tsooni teooriast.
26.	kavand 6 “Koolieelse lasteasutuse ...”, § 2 Lastehoiu ja lasteaia tegevusnäitajad on järgmised: 2) digilahenduste kasutamise sagedus õppe- ja kasvatusgevuses; Digilahenduste kasutamise sagedus ei näita seda, kui efektiivselt neid kasutatakse, vaid seda, et kui palju. Siin on väga suur oht, et sellega	Koolieelsete lasteasutuste, põhikoolide, gümnaasiumide, kutseõppeasutuste ja täienduskoolitusasutuste tegevusnäitajad on kinnitatud haridus- ja teadusministri määrusega, mille uuendamine toimub käesoleva aasta märtsis. Antud näitaja andmed saadakse koolieelsete lasteasutuste tsentraalsest rahulolu ja õppeasutuse keskkonna küsitlusest, mis töötati välja 2018. aastal. Toona oli

	minnakse liiale ning tegelikult nende vahendite kasutamine ei rikaste õppimist, vaid on eesmärk omaette.	aktuaalne küsida sagedust. Nõus muudatuse vajadusega, arvestame tehtud muudatust küsitluse uuendamisel.
	EESTI ALUSHARIDUSE JUHTIDE ÜHENDUS	Haridus- ja Teadusministeerium
1.	SELETUSKIRI: §3 lg 1 Eelnõu reguleerib lapse arengu toetamise võimaldamist Jätta välja: lastehoius alates sünnist ... Kas see on eesmärk? Kohaliku omavalituse kohustus on kohtade võimaldamine 1,5 -7 aastastele lastele.	Selgitame. KOV peab vanema soovil võimaldama lastehoiukoha alates lapse 1,5-saamisest kuni 3-aastasele lapsele. 3-7-aastastele lastele peab KOV võimaldama lapsevanema soovil koha lasteaias. Lastehoidu on võimalik korraldada eelnõu kohaselt 0-7aastastele lastele. Seega, kui kasutatakse eralastehoid näiteks 1-aastastele lastele või 3-7aastastele lastele, on see loakohustuslik majandustegevus, mis peab vastama käesoleva eelnõu nõuetele.
2.	Eelnõu § 3 lg 3 Alusharidus on teadmiste, oskuste, vilumuste ja käitumisharjumiste kogum, mis loob eeldused edukaks edasijõudmiseks igapäevaelus ja koolis. § 14. Alusharidus. Definitsioon seletuskirjas ei vasta Haridusseadusele Haridusseaduses on alushariduse definitsiooni asemel üldhariduse definitsioon.	Selgitame. Eelnõu § 62 punktiga 2 muudetakse haridusseaduse paragrahvi 14 tekst ja sõnastatakse järgmiselt: „Alusharidus on üldoskuste, teadmiste ja hoiakute kogum, mis loob eeldused põhihariduse omandamiseks”.
3.	§ 3 lg 4 ja lg 5 Lisada: „lasteaias muutub rühma liik „sõimerühm“ rühma liigiks „hoiurühm““ Konkreetsem ja selgem sõnastus	Mitte arvestatud. Mõiste lastehoiurühm on võetud kasutusse, sest lasteaias on lasteaiarühm, mitte aiarühm.
4.	§ 4 lg 1 Lisada: Õigus lasteaiakohale algavaks õppeaastaks on lapsel, kes on saanud enne käimasoleva aasta 1. oktoobrit kolmeaastaseks. Selgitus on eksitav. Kui laps saab 3-aastaseks õppeaasta jooksul (näiteks märtsis), ei ole koheselt võimalik tagada lapsele kohta lasteaias.	Selgitame. Õigus lasteaiakohale algavaks õppeaastaks on lapsel, kes on saanud enne käimasoleva aasta 1.oktoobrit kolmeaastaseks. Kui laps saab kolmeaastaseks pärast käimasoleva aasta 1.oktoobrit, siis arvestades lapsevanema soovi ja kohtade olemasolu tagatakse lapsele koht lasteaiarühmas kas esimesel võimalusel või hiljemalt järgmise õppeaasta alguses.

		Kui hoiurühmas on kuni kolmeaastased (kaasa arvatud) lapsed, siis lasteaiarühmas on lapsed alates kolmandast eluaastast. Selline seaduse sõnastus võimaldab paindlikkust - nii ei pea laps kolmeaastaseks saamisel õppeaasta kestel vahetama rühma. Samas on kolmeaastaseks saanud lapsel õigus lasteaiarühma kohale või liikuda hoiurühmast edasi lasteaiarühma eriti, kui see on lapse arengu huvides. Seega kolmeaastane laps võib veel olla hoiurühmaealine, aga on ka lasteaiarühmaealine. Lasteaiarühmad uueks õppeaastaks moodustatakse üldjuhul kevadel ning kuna õppeaasta lasteaias algab 1.septembril, siis arvestatakse lasteaiarühma lapsed, kes on saanud selleks ajaks kolmeaastaseks. Enamasti moodustatakse lasteaiarühmad lastest, kes on saanud 1. oktoobriks samal aastal 3-aastaseks. Sellise lähenemise puhul on aluseks koolikohustuse algus, mida arvestatakse põhikooli- ja gümnaasiumiseadusest tulenevalt: koolikohustuslik on laps, kes saab käesoleva aasta 1. oktoobriks 7-aastaseks. KOV võib pakkuda lapsele, kelle sünnipäev on 13. oktoobril ja kes saab siis 3-aastaseks, lasteaiakohta ka varem.
5.	§ 4 lõige 8 (<i>eelnõust välja jäetud</i>) On vajalik sätestada ka antud seaduses ja/või peaks seaduses olema viide lähtumise kohta Tsiviilkriisi ja riigikaitse seadusest. Esmajärjekorras lähtub lasteaed antud seadusest ning äärmiselt oluline on lasteaias olla teadlik töökorraldusest kriisiolukorras ilma, et peaks seda teistest õigusaktidest otsima.	Selgitame. Tsiviilkriisi- ja riigikaitse seaduse eelnõu on hetkel veel menetluses (Toimik: 21-0915 - Tsiviilkriisi ja riigikaitse seaduse eelnõu kooskõlastamiseks ja arvamuse avaldamiseks esitamise), Sellega kavatsetakse hädaolukorra seadus kehtetuks tunnistada. Praegu ei ole täpsemat infot, kas või millal eelnõu võiks jõustuda. Samas on eelnõus kõnealune säte välja jäetud, sest KOVi kohustus võimaldada lastehoiu ja lasteaiakoht katab sättes sõnastatud eesmärgi.
6.	§ 4 lõikes 12 Arvestada tuleb, et isikuandmeid võib koguda vaid ulatuses, mis on vajalik määratletud eesmärkide saavutamiseks. Jätta välja: „ kuid piisavalt, et määratletud eesmärk saavutada.“ Tekitab küsimusi ja selgitamisvajaduse, mis on „piisav“	Arvestatud ja seletuskirja sõnastust täpsustatud.

7.	§ 6 lõige 1, lg 6 (<i>muudetud § 5 lg 3</i>) Oluline on lisada koha võimaldamine „algavaks õppeaastaks“ Kahe kuu pärast peale taotluse esitamist on õppeaasta keskel võimalik laps vastu võtta vaid siis kui on vabu kohti. Kui eelarve kujuneb nn pearaha põhimõttel, peavad kohad olema õppeaasta alguseks täidetud. Samuti kui vanemal on võimalus esitada koha taotlus mitmesse lasteaeda, siis muutub keeruliseks lasteaia komplekteerimine – kohtade vajaduse planeerimine.	Selgitame. Vanema taotlus tuleb lahendada 2 kuu jooksul. Selline on eelnõus sätestatud tähtaeg haldusmenetluse läbiviimiseks. Vanem võib esitada taotluses mitu eelistust. Taotluse lahendamiseks läbiviidavas haldusmenetluses selgitatakse, millist eelistust vanemale võimalik pakkuda on ning kahe kuu jooksul tuleb anda haldusakt, millises lasteaias ja alates millisest ajast alates koht pakutakse. Seega menetlustähtaeg 2 kuud ei pea tingimata tähendama koha saamist kahe kuu pärast, vaid selle aja jooksul tuleb teha kohapakkumine. Vanem määrab taotluses, millisest ajast laps kohta vajab. Kui kohta soovitakse kahe kuu pärast, siis menetlustähtaeg võimaldab koht 2 kuu pärast pakkuda.
8.	§ 8 lg 4 (<i>muudetud § 7 lg 4</i>) Seletuses on pedagoogikate/metoodikate loetelu – kui on loetelu, peaks olema lisatud ka Johannes Käisi pedagoogika. Johannes Käisi pedagoogika oli kehtiva õppekava koostamise aluseks (osales Johannes Käisi Selts), ning sellest lähtutakse paljude lasteaedade õppekavades – üldõpetuslikkoodulooline õpiviis, õuesõpe, uurimuslik õpe, projektõpe, lapsest lähtuv õpiviis – need on Käisi pedagoogika õpiviisid.	Arvestatud. Lisatud seletuskirja loetellu Johannes Käisi pedagoogika. Nõustume, et kui pedagoogiliste suundade näiteid on toodud, siis tuleb pidada Johannes Käisi Eesti jaoks nii oluliseks, et ta võiks näites sisalduda, kuigi loetelu pole kindlasti kõiki kasutatavad suundi hõlmav.
9.	§ 5 lõige 3 ja seletuskiri lk 16 (<i>muudetud § 5 lg 1</i>) Vanem võib samal ajal esitada nii lastehoiukoha kui ka lasteaiakoha taotluse. Taotlus tuleb rahuldada kahe kuu jooksul, vastuolu kui vanem esitab taotlus lapse sünni momendil, siis kuidas on koht tagatud 1,5 või 3 aasta pärast? Kuidas saab lasteaed nii palju ette arvestada (broneerida?) vaba koha olemasolu?	Selgitame. Ühelt poolt on KOVil võimalus juba lapse sünni ajal esitatud taotluse lahendamisel anda haldusakt, et nt alates 1,5-aastaseks saamisest pakutakse lapsele koht lasteaias A – kui KOV eelistab sellist planeerimist ja kohtade jagamist. Teiselt poolt võimaldab eelnõu reguleerida KOVil seda, et avaldust ei hakataks esitada kohe pärast lapse sündi, vaid näiteks 2 kuud enne lapse 1,5aastaseks saamist. Lapse sündides on KOVil, aga tegelikult ju ka perel üsna võimatu täpselt ette teada, millal kindlasti, kas üldse ja millisesse lastehoidu ja lasteaeda kohta vajatakse. Seega avalduse esitamine lapse sündides ei ole üldjuhul mõistlik. Vajadusel peab aga laps saama koha 1,5aastaseks saamisest. Sellest reeglist ei saa KOV teistsugust korraldust kehtestada ehk KOV ei saa piirata taotluse esitamist õppeaasta perioodi suhtes. Eelnõu tagab lasteaia või hoiu koha perele vanemahüvitise perioodi lõppemisel olenemata sellest, kas

		see jääb näiteks õppeaasta algusesse või mitte. Õigus lastehoiu kohale on lapse 1,5saamisest ja KOV peab vanema soovil selle koha võimaldama.
10.	Lk 63 (õppekava § 36) lastehoid ei ole õppeasutus, samas on õppekava ja kohustus hinnata lapse arengut? Mis on vahe lasteaiaga, kas ainult õpetaja ametikoht?	Selgitame. Lastehoid on haridusasutus, kus toetatakse lapse üldoskuste arengut riikliku õppekava alusel koostatud lapsehoiu õppekava alusel. Alushariduse riiklikus õppekavas sätestatakse kuni kolmeaastase lapse eeldatavad üldoskused. Vt mõiste kohta ka seletuskirja p 5 (eelnõu terminoloogia).
11.	Lk 61, § 30 lõige 3 Kes rahastab? Ebareaalne, et lasteaias on võimalik võtta tööle meditsiinitöötaja kroonilise haigusega lapse toetamiseks.	Selgitame. Kuna eelnõu ise ei pane sellist kohustust, siis parandasime eelnõu seletuskirja sõnastust ja jätsime ebakohase näite välja.
12.	§ 31 (3) ja (4) (muudetud § 34) Ühtlustada lastehoiurühma laste arvu erinevus, 3 lapsehoidjat 15 last ja kui õpetaja siis 16 last, mis mõte on erinevatel laste arvudel	Selgitame. Erinevus on suhtarvudes. Lastehoius, kus töötavad lapsehoidjad, ei muutu senised laste ja täiskasvanute suhtarvu nõuded. Lastehoius ei olnud varasemalt rühma piirarv reguleeritud. Kuna süsteem ühtlustatakse, siis on vajalik hoiurühma piirarvu kehtestamine, mis tuleneb lapsehoidjate senisest lapse- täiskasvanu suhtarvust ja lähtutakse senisest laste arvust sõimerühmades. Laste piirarv hoiurühmas on 15, olenemata laste vanusest. Selline piirarv võimaldab kolmel lapsehoidjal toetada iga lapse arengut ja läheneda individuaalselt, arvestades laste vanust. Kui lastehoiurühmas töötab vähemalt üks täistööajaga õpetaja, siis lähtub eelnõu § 33 lõikes 4 sätestatud suhtarvude nõue kehtiva KELS § 7 lõikes 11 ja § 20 lõikes 6 teises lauses sätestatud suhtarvudest. See võimaldab praegustes lasteaedade sõimerühmades jätkata praeguse personali töökorraldusega - rühmas kaks õpetajat ja üks õpetajat abistav töötaja või üks õpetaja ja kaks õpetajat abistavat töötajat (abiõpetajat/assistenti). Õpetaja töötamine hoiurühmas lisab rühma kõrgharidusega spetsialisti, kes on pädev juhtima tööprotsesse. Kui lastehoius töötavad ainult lapsehoidjad, siis peab olema kuni kolmeaastaste laste puhul tagatud lapsehoidja iga viie lapse kohta. Nii lastehoiurühmas, kui lasteaiarühmas tuleb töö korraldada viisil, kus laste turvalisuse ja

		arengu toetamiseks on tagatud rühmapersonali kattuv tööaeg. Hetkel ei ole alust suhtarvude muutmiseks. Praegu võivad lapsehoidjana töötada ka inimesed, kes ei ole omandanud lapsehoidja kutset. Peame õigeks, et neile ei ole kehtestud sama laste täiskasvanute suhtarv, mis on kvalifikatsiooni omandanud lasteaiaõpetajal.
13.	EELNÕU § 3.(4) (muudetud § 3 lg 3) Lasteaia tegutsemise vormid on: 1) lasteaed; 2) lasteaed, milles on lastehoiu rühm või rühmad. § 3.(4) (muudetud § 3 lg 4) lasteaed on kuni seitsmeaastastele lastele hoitu ja alushariduse omandamist võimaldav õppeasutus Lastehoiurühm on rühma liik. Rühma liigid määrab lasteaia juht. On kaks lasteasutuse liiki – lasteaed ja lastehoid.	Selgitame. Lasteaed on alushariduse riikliku õppekava alusel alushariduse omandamist võimaldav õppeasutus (§ 3 lg 2). Lasteaed, milles on lastehoiurühm, on üks lasteaia tegutsemise vorm (§ 3 lg 3 p 2). Eelnõu § 3 lõikes 2 sätestatud lasteaias ei saa olla lastehoiurühma, sest see lasteaed on 3-7aastastele lastele. Lastehoiurühm saab olla vaid lastehoius või § 3 lõike 4 punktis 2 sätestatud lasteaias. Põhimõtteliselt tähendab selline lasteaia tegutsemise vorm, et ühes asutuses tegutseb lastehoid ja lasteaed.
14.	§ 4 lg 2 (muudetud § 4 lg 5 ja § 5 lg 2) (2) Kohaliku omavalitsuse üksus võib lastehoiukoha tagada munitsipaal- või eralastehoius ning lasteaikoha munitsipaal- või eralasteaias. Kui taotluses märgitud lasteaias ei ole vanema soovitud algusajal vabu kohti, arvestab kohaliku omavalitsuse üksus lapse vastuvõtmist otsustades esmajärjekorras lapse elukoha lähedust lasteaiale ning nõustamiskomisjoni ja/või puude otsuse alusel vastava tingimustega lasteaeda Ettepanek muuta sõnastust, jätta ära sõna „kaudu“ Igas maakonna lasteaias pole võimekust tagada lapsele spetsiaalset tuge. Väikestes lasteaedades on erispetsialistide ametikohtade arv miinimum (seda mitte ainult ametikohtadest lähtuvalt vaid ka spetsialistide puuduse tõttu).	Arvestatud osaliselt. Muudetud eelnõu § 4 lõikest 5 jäetud välja sõna “kaudu”. Selgitame, tugiteenused peavad olema tagatud igas lasteaias, kui see on lapse arengu toetamiseks vajalik.
15.	§ 6.(muudetud § 5) lasteaikoha taotlemine kohaliku omavalituse üksuselt Ei ole võimalik samaaegselt tagada koht kahe kuu jooksu avalduse esitamisest ning soovitud lasteaeda. Kui on kindel ootus, et KOV peab tegema otsuse ja teavitama 2 kuu jooksul, siis ei saa olla tingimuseks soovitud lasteaed	Selgitame. 2 kuud on taotluse menetlemise tähtaeg, aga mitte tingimata koha saamise aeg. Kohapakkumisel tuleb arvestada vanema taotluses märgitud ajaga. Kui vanema soov koht saada on kaks kuud pärast taotluse esitamist, tuleb see võimaldada.

	Vt seletuskirja kommentaar § 6 lg 1 ja lg 6	
16.	§ 9 lõige 5. (<i>viidatud paragrahv on eelnõust välja jäetud</i>) Lastele, kelle emakeel ei ole õppe- ja kasvatustegevuse keel või kes kodus suhtluses räägivad õppeja kasvatustegevuse keelest erinevat keelt, mis on vähemalt ühe vanema emakeel, rakendab lasteasend nende emakeele arengut toetavaid ning kultuuri tutvustavaid õppe- ja kasvatustegevusi alushariduse riiklikus õppekavas sätestatud korras Ei ole reaalne, selleks puuduvad vahendid ja võimalused. Sõnastada näiteks: „lasteasend toetatakse erineva keele- ja kultuurikeskkonnast laste kohanemist ning väärtustatakse erinevaid kultuurirume.“ Rühmas võivad olla erinevate koduse keele ja kultuurikeskkonnaga lapsed, sh näiteks hindikeelsed, türki, hispaania, ukraina jm. Erinevate rahvaste laste keele ja kultuuriõpe on vanema ja kultuuriühenduste/seltside vastutus ja võimalus	Arvestatud. Paragrahv eelnõust välja jäetud ja muudetud alushariduse riiklikku õppekava § 5 lõiget 1 selliselt, et õppe- ja kasvatustegevusi kavandades ja läbi viies, tuleb väärtustada mitmekeelsest perest pärit lapse keelelist arengut mitme keele kasutajana ning märgata ja toetada last erinevates keelekasutusolukordades. Õpetajal ja lapsehoidjal peavad olema oskused märgata mitmekeelsete laste arengu eripära võrreldes ükskeelse lapsega ning sellega arvestama lapse arengu toetamisel. Sellest lähtuvalt tuleb toetada muu kodukeelega lapse arengut parimal viisil ja koostöös perega.
17.	§ 11 lg 1 (<i>muudetud § 10 lg 1</i>) Lasteaia direktor moodustab iga lapse vajadusi ja heaolu arvestades lasteaiarühmad, kuulates enne otsuse tegemist ära hoolekogu arvamuse (seletuskirjast: Muudatuse eesmärk on kaasata vanemaid laste heaolu ja arengut mõjutavate otsuste tegemisse) Lasteaia direktor moodustab lasteaia- ja hoiurühmad Hoolekoguga ei ole võimalik arutada iga lapse personaalseid vajadusi talle sobiva rühma määramiseks -delikaatsed isikuandmed (eriti käitumisprobleemidega ja AEV laste puhul). Ka direktoril ei ole üldjuhul enne lapse vastuvõtmist teadmist lapse vajaduste kohta.	Arvestatud. Hoolekogu arvamuse ärakuulamise nõue eelnõust välja jäetud.
18.	§ 11 lg 1 (<i>muudetud § 10 lg 3</i>) Lasteaias, kus on lastehoiurühm, võib lasteaia direktor moodustada liitrühma, milles on lastehoiu pooleteise- kuni kolmeaastased ja lasteaia kolme- kuni seitsmeaastased lapsed. Liitrühma võib registreerida kuni 18 last. Sõnastada: Lasteaias võib lasteaia direktor moodustada liitrühma, milles on 1,5-7 aastased lapsed Jääb arusaamatuks, kas lasteaias (ilma lastehoiuta) ei või moodustada liitrühma kus on lapsed vanuses 1,5 kuni 7 aastat? Kas juba moodustatud liitrühmad võivad jätkata oma tööd (lapsed vanuses 1,5-7 aastat)?	Selgitame. Lasteaias, milles on 3-7-aastased lapsed (§ 3 lg 2 ja § 3 lg 3 p 1), ei saa liitrühma moodustada. Lasteaias, kus on hoiurühm, on lasteaia teine tegutsemise vorm (§ 3 lg 4) - tegemist on asutusega, milles tegutsevad hoid ja lasteasend koos (analoogne kooli tegutsemise vormile – lasteasend-kool). Sellise lasteaia tegutsemise vormi puhul on võimalik liitrühma moodustamine.

	Liitrühma vajadus ongi pigem lasteaias kus ei ole hoiurühmi – näiteks kui piirkonnas on üksikud alla 3-aastased lapsed.	
19.	§ 11.(8) (<i>muudetud § 10 lg 4</i>) Kui rühmas on tõhustaud tuge saav laps, on laste piirarv rühmas väiksem kui lasteaiarühmades, arvestades, et üks tõhustaud tuge saav laps täidab kolm kohta ja üks erituge saav laps täidab kuus kohta. Lisada: Laste arvu vähendamist kohandatakse lapsevanema eelneva teate alusel enne rühma komplekteerimist või järgmisel õppeaastal. Kui otsus tuleb õppeaasta keskel või septembris, siis laste arvu rühmas pole võimalik vähendada. Laste arvu vähendamine rühmas enne õppeaasta algust on samuti keeruline – vanemad üldjuhul ei soovi rühma vahetada, kuidas tagada sel juhul võrdne kohtlemine?	Mitte arvestatud. Lapsel on õigus võimetekohaseks õppeks ja tema vajadustele vastava toe saamiseks vajaduse tuvastamise hetkest. Õppetöö kohandamist ei saa ootele panna.
20.	§ 12 (<i>muudetud § 13 lg 1 ja lg 6</i>) Lapse arengu toetamine lg 2 Tugiteenuste tagamise eest lasteaias vastutab lasteaija pidaja. Kohaliku omavalitsuse üksusele teiste õigusaktide alusel antud tugiteenuste korraldamisega seotud ülesandeid tuleb täita viisil, mis tagab alushariduse omandamise iga lapse individuaalseid vajadusi ja võimeid arvestades. Lasteaed peab tugiteenuseid pakkudes arvestama vanema soovi ning põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse §- s 47 nimetatud koolivälise nõustamismeeskonna soovitusi ... Lasteaed peab tugiteenuseid pakkudes arvestama vanema õigustatud soovi ning põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse §-s 47 nimetatud koolivälise nõustamismeeskonna soovitusi. Mõnikord ei ole lapsevanema soovid seotud lapse tegelike vajadustega	Arvestatud. Sätte sõnastust muudetud - Lapsele vajaliku toe väljaselgitamisel ja tagamisel on lasteaid kohustatud looma eeldused koostööks vanemaga. Koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel ja vanema nõusolekul rakendab lasteaid tõhustatud tuge või erituge.
21.	§ 12 Lapse arengu toetamine lg 3 (<i>muudetud § 12 lg 5</i>) Õpetajad jälgivad ja hindavad koostöös tugispetsialistide ja muusika ning liikumisõpetajaga lapse arengut ja toimetulekut lasteaias ning kohandavad õppe- ja kasvatustegevuse.... Lapse arengu jälgimine ja hindamine on meeskonnatöö.	Mitte arvestatud. Kuna eelnõu samas lõikes viidatakse õppekavas sätestatud põhimõtetele, ei ole pakutud täiendus vajalik. Õppetööd viib läbi õpetaja.
22.	§ 13 (<i>muudetud § 13</i>). lapsele vajaliku toe väljaselgitamine ja rakendamine läbivalt	Selgitame. Sarnaselt kehtivale seadusele viitab eelnõu põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 47 nimetatud koolivälisele nõustamismeeskonnale, kes annab soovitusi põhikooli- ja

	Mõiste „kooliväline nõustamismeeskond“ asemel kasutada „asutuseväline nõustamismeeskond“ Või ka „lasteaiaväline nõustamismeeskond“, Tegemist ei ole kooliga.	gümnaasiumiseaduse § 47 lg 4 alusel valdkonna eest vastutava ministri määrusega kehtestatud korras.
23.	§ 13 (<i>muudetud § 12 lg 3</i>) Lapsele vajaliku toe väljaselgitamine ja rakendamine lg 3 Lapse arengu toetamiseks määrab direktor tugiteenuste koordineerija, kelle ülesanne on korraldada lasteaiasisest meeskonnatööd ning koordineerida lasteaiavälises võrgustikutöös osalemist. Lasteaia pidaja võib tugiteenuste koordineerijaks määrata direktori Täiendada: Tugiteenuste koordineerija määraja kindlustab, et koordineerijal on tööülesannete täitmiseks vajalikud (eripedagoogilised või nõustamiselased) kompetentsid.	Mitte arvestatud. Tugiteenuste koordineerija ei vaja täiendavaid kompetentse. Eelnõu täpsustab senist regulatsiooni, andes direktorile õiguse määrata tugiteenuste osutamisega seotud meeskonnatöö korraldamiseks ning võrgustikutöö koordineerimiseks vastav töötaja. Tugiteenuste koordineerija seaduses sätestatud ülesannete täitmiseks on lasteaia direktoril õigus valida selleks tööks sobivaim töötaja. Seda rolli võib täita üks lasteaias töötavatest tugispetsialistidest, õppealajuhataja või muu nimetatud ametikohale sobiv töötaja. Kuna mõnel juhul on mõistlik, kui tugiteenuste koordineerija ülesandeid täidab direktor (näiteks väike lasteaed), kuid direktor ei saa iseennast määrata, siis sätestatakse, et direktori saab tugiteenuste koordineerijaks määrata pidaja. Tugiteenuste koordineerija näol on tegemist samade ülesannetega inimesega, keda PGS-is nimetatakse haridusliku erivajadusega õpilase õppe koordineerijaks. Kehtiva praktika kohaselt täidab koordineerija rolli tavapäraselt üks haridusasutuses töötavatest tugispetsialistidest. Nimetatu ei ole eelnõus sätestatud kohustusena, kuid tugiteenuste koordineerija rolli ja tööülesandeid arvesse võttes on tegemist asjakohase praktikaga.
24.	§ 13 lg 5 (<i>muudetud § 13 lg 2</i>) Muuta lõpulauses umbisikuline tegumood „tehakse“, „soovitatakse“. Sõnastada kes teeb ja soovitab, kellele lisauuringud. Näiteks eripedagoog või eripedagoogiline meeskond või HEV koordinaator. Ebaselge sõnastus.	Selgitame. Sõnastus on analoogne põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 46 lõikele 4. Ametikoha sidumata jätmine lisab korralduslikku pandlikkust.
25.	§ 13 lg 13 ja 14 (<i>muudetud § 14 lg 2 ja 3</i>) Kui laps ei vaja kõiki nimetatud teenuseid, võiks olla iga punkti lõpus „Ja/või“. Ebaselge, kas tõhustatud või erituge vajav laps on laps, kes vajab kõiki loetletud teenuseid lg 13 P 3 (<i>muudetud §14 lg 2 p 3 ja lg 3 p 3</i>)	Arvestatud. Muudetud eelnõu § 14 lg 2 ja lg 3 kohaselt peavad olema täidetud kõik kolm tingimust samaaegselt. Punktide 1 järel olev semikoolon asendatud komaga. Muudetud eelnõu § 14 lg 2 ja lg 3 punktides 3 peetakse individuaalse lisatõe all silmas täiendavat täiskasvanut, abiõpetajat või tugiisikut, kelle kaasamisel tuleb laps toime ka suuremas rühmas (kui 12 või 6).

	Palun seletuskirjas lahti kirjutada mida punktis 3 täpsemalt mõeldud on. Kas mõeldud on tugiisiku, logopeedi, eripedagoogi olemasolu rühmas või täiendavaid individuaalseid tegevusi rühmas (kes seda läbi viib). Kes rahastab tugiisiku teenust	Tugiisikuteenus on kohaliku omavalituse sotsiaalteenus, rahastab kohalik omavalitsus.
26.	§ 14. lg 2 (<i>muudetud § 15 lg 2</i>) Eralasteaial on lisaks käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud lapse lasteaiaast väljaarvamise alustele, õigus arvata laps lasteaiaast välja pikaajalise õppemaksuvõlgnevuse tõttu Väljaarvamise võimalus peaks olema ka munitsipaallasteaial. Pikaajaline võlgnevus asendada konkreetse ajaga - näiteks enam kui 2 (3) kuud. „Õppemaksuvõlgnevus“ asendada „lasteaiaastavõlgnevusega“ Pikaajaline võlgnevus on umbmäärane mõiste, mida vanem saab kohtus vaidlustada. Lasteaia ei ole õppemaks vaid on kohatasu ja toidukulu tasu - lasteaiaastavõlgnevus.	Arvestatud osaliselt. Muudetud eelnõu § 15 lg 2 ja § 40 lg 2 mõistet muudetud, sest eelnõus kasutatakse selles osas mõistet “vanema osalustasu” Lapsevanema võlgnevus ei vabasta KOVi seadusest tuleneva ülesande täitmisest võimaldada lasteaiaaast. KOVi on võimalik kasutada võlanõudeks teisi õiguskaitsevahendeid - näiteks pöörduda võlanõudega kohtusse. Mõiste “pikaajaline võlgnevus” on seadusandja teadlik valik eraettevõtja õiguste ja lapse õiguste vahel tasakaalu leidmiseks. Eelkõige tuleks võla osas kasutada teisi õiguskaitsevahendeid ja lapse lasteaiaast väljaarvamine peaks olema neist viimane.
27.	§ 15 (<i>muudetud § 18 lg 2</i>) Ettepanek: 1) Lasteaed võib laste ja töötajate turvalisust ohustava olukorra ennetamiseks ning olukorrale reageerimiseks kasutada lasteaia territooriumil jälgimisseadmestikku turvaseaduses sätestatud tähenduses ja korras, arvestades isikuandmete kaitse seaduses sätestatud nõudeid. 2) Jälgimisseadmestiku kasutamise kord sätestatakse lasteaia kodukorras Selgitus: Lisada punktid, analoogselt PGS § 44, lasteaedades on samuti turvalisuse tagamiseks paigaldatud turvakaamerad. Kui seaduses on valvakaamerad lubatud, siis ei pea lasteasutus koostama „õigustatud huvi analüüsi“, mis koosneb üheksateistkümnest punktist.	Mitte arvestatud. Jälgimisseadmestik on tõesti praktikas tihedasti kasutatav meede laste ja töötajate turvalisust ohustava olukorra ennetamiseks ning olukorrale reageerimiseks. Eelnõu koostajad ei pea aga vajalikuks sätestada eelnõus jälgimisseadmestiku kasutamise õiguslikku alust ja korda. See ei võta lasteaialt õigust jälgimisseadmestiku kasutamiseks õigustatud huvi (IKÜM artikkel 6 lg 1 punkti f) alusel. Andmekaitse Inspektsioon on avaldanud juhendi, kuidas rakendada IKÜM artikkel 6 lõike 1 punktis f sätestatud õigustatud huvi kui andmetöötluse õiguslikku alust. https://www.aki.ee/sites/default/files/dokumendid/oigustatud_huvi_ju_hend_aki_26.05.2020.pdf
28.	§ 16 (<i>muudetud § 26 lg 5 p 4</i>) Selgitada, mida tähendab hoolekogu osalemine sisehindamises. Ettepanek on jätta kehtivas koolieelse lasteasutuse seaduse kehtiv sõnastus.	Arvestatud osaliselt. Muudetud eelnõu § 26 lõike 5 p 4 sõnastust muudetud selliselt, et hoolekogu avaldab arvamust sisehindamise korra kohta.

	Selgitus: Ebaselguse korral võib viia sekkumiseni õpetaja ja/või lasteaia õppeprotsessi, omamata selleks pädevusi. Kõik vanemad osalevad sisehindamisel rahuloluküsitluste kaudu, kuid milline on hoolekogu kui organi täiendav roll sisehindamisel?	
29.	§ 23 (<i>muudetud § 25 lg 2</i>). Lasteaia juhtimine (2) Lasteaia pidaja (või luua) loob õppealajuhataja ametikoha lasteaias kus on 4 ja enam rühma, lasteaia õppekava rakendamise ning õpi- ja kasvukeskkonna tagamise.... Suuremates lasteaedades on lisaks õppealajuhataja ametikohale juhiabi või asjaajaja ametikoht, 4-rühmalises lasteaias täidab üldjuhul kõiki ülesandeid juht üksi.	Mitte arvestatud. Eelnõuga loobutakse lasteaia miinimumkoosseisu sätestamisest. Muudatuse eesmärgiks on võimaldada lasteaia pidajale ja juhile lasteaia eripärast ning tegevuseesmärkidest tulenevalt suuremat otsustuspädevust ja -vabadust ametikohtade loomiseks ning tegevuse korraldamiseks.
30.	§ 24 (<i>muudetud § 26 lg 5</i>). (5) Hoolekogu täidab järgmisi ülesandeid: 2) avaldab arvamust lasteaiarühmade moodustamise kohta; Ettepanek: 2) avaldab arvamust lasteaiarühmades laste arvu suurendamise kohta; Selgitus: Mille põhjal avaldab hoolekogu arvamust rühmade moodustamise kohta? Ka laste arv rühmas tuleneb laste ja töötajate suhtarvust, ruumide pindalast ja rahastamismudelist.	Arvestatud. Eelnõus jäetud välja hoolekogu arvamuse avaldamine lasteaiarühma moodustamise kohta. Rühmade suurendamisel hoolekogu arvamuse ärakuulamise kohustus on eelnõus sätestatud.
31.	12) (<i>muudetud § 26 lg 5 p 9</i>) munitsipaallasteaia puhul avaldab arvamust vanema osalustasu ja toidukulu päevamaksumuse kohta; Täpsustada kuidas ja kellele arvamust avaldada. Näiteks: osalustasu määra otsustab volikogu, toidupäevamaksumuse rendiköögi korral toitlustaja.	Arvestatud osaliselt. Eelnõust välja jäetud, et hoolekogu avaldab arvamust osalustasu kohta. Toidukulu osas on võrreldes kehtiva seadusega nõudeid oluliselt leevendatud. Kui kehtiva seaduse kohaselt otsustab hoolekogul lapse toidukulu päevamaksumuse, siis eelnõu kohaselt avaldab kehtestatava toidukulu päevamaksumuse kohta arvamust. Kuna toidukulu tasub vanem, siis peab jääma hoolekogule õigus selles küsimuses kaasa rääkida. Direktor saab anda otsuse projekti koos selgitustega arvamuse avaldamiseks hoolekogu päevakorda ning omakorda hoolekogu arvamuse teha kohaliku omavalitsuse üksusele teatavaks.
32.	§ 24 (2) (<i>muudetud § 26 lg 2</i>) Ettepanek: (2) Hoolekogusse kuuluvad rühmade lapsevanemate esindajad, kes moodustavad hoolekogu koosseisu enamuse, õpetajate	Arvestatud. Kuna lasteaed, milles on hoiurühm, on lasteaia tegutsemise vorm, siis pole vaja täiendavalt sätestada, et hoolekogusse kuulub täiendavalt hoiurühma esindaja.

	esindaja ja lasteaia pidaja esindaja. Hoolekogu liikmed valivad endi hulgast esimehe ja tema asetäitja. Selgitus: Välja jätta Kui lasteaias on lastehoiurühm, kuulub koolekogu koosseisu täiendavalt lastehoiurühma vanemate esindaja. Kui eelnõus ei ole määratud, et hoolekogusse kuulub igast rühmast esindaja, siis on ebaõige hoiurühma eelistamine. Eelnõu seletuskirjas on põhjendatud: „Kui lasteaias on lastehoiu rühm või rühmad, tuleb hoolekogu koosseisu nimetada lisaks nende vanemate esindajad ning sellisel juhul ei ole lasteaias lastehoiurühma puhul vajalik lapsevanemate korralise koosoleku kokkukutsumine (vt eelnõu § 31 lõige 10), sest see ülesanne on täidetud esindaja hoolekogusse kuulumisega.“ Eelnõu tekstist (§ 31 lõige 10) ei ole väljaloetav, et kui lasteaias on lastehoiurühm, ei ole lastehoiurühma lapsevanemate koosoleku kokkukutsumine kohustuslik.	Eelnõud täiendatud selliselt, et kirjeldatud lasteaias ei ole hoiurühma vanemate koosoleku kokkukutsumine kohustuslik.
33.	§ 29 lg 2 (<i>muudetud § 31 lg 2 p 5</i>) Ettepanek: Vanemal on kohustus: 1) esitada lastehoiule või lasteaiale lapse erisusest/puudest tulenevad otsused 5) ..., mille alusel kohandatakse võimaluste piires lapse päevakava, õpi- ja kasvukeskkonda, õppe- ja kasvatustegevust ning rühmas laste arvu; Selgitus: Hetkel puudub lapsevanemal kohustus lapse erisusest teada anda. Samas on aga vanemal õigus nõuda erikohtlemist, sh väiksema laste arvuga rühma, individuaalset arengutuge jne. See on oluline punkt, mis peaks olema välja kirjutatud. Praktikas toob vanem erivajadustega lapse, eelneva teavitusega lapse vajadustest, lasteaeda ja nõuab koheselt väiksemat laste arvu rühmas ning tugiteenuseid.	Teadmiseks võetud. Eelnõu muudetud § 31 lg 2 p 5 sätestab, et lapsevanemal on kohustus teavitada kirjalikult lastehoiu pidajat või lastehoidu ja lasteaia direktorit lapse tervises seisundist tulenevatest eritingimustest, mille alusel kohandatakse võimaluste piires lapse päevakava, õpi- ja kasvukeskkonda ning õppe- ja kasvatustegevust. Lapsevanema poolt on vajalik tervises seisundist tulenevate eritingimuste väljatoomine ja lapsele peab vajalikku tuge rakendama võimalikult kiiresti.
34.	§ 33 (<i>muudetud § 39 lg 2</i>) Lapse arengu toetamine lastehoius lõige 2 Lastehoius hindab laste kõne arengut vähemalt kaks korda aastas logopeed. Ettepanek: Lisada:... vajadusel kaks korda aastas logopeed või eripedagoog. Selgitus: Logopeedi poolt kõigi laste kõne arengu hindamine vähemalt kaks korda aastas tundub ülepaisutatud. 1,5 a hakkab kõne alles kujunema. Kui lapsehoidjad peavad nüüd hindama lapse arengut, siis	Arvestatud. Sätet muudetud selliselt, et lastehoius hindab laste kõne arengut vähemalt üks kord aastas logopeed või eripedagoog, välja arvatud rühmas, kus töötab vähemalt üks täistööajaga õpetaja.

	peavad ka märkama erisusi lapse arengus ja logopeedi või eripedagoogi teavitama (kaasama). Lisada eripedagoog, sest alla 3-aastaste laste puhul ei ole arenguprobleemide puhul esmane märkaja mitte logopeed vaid eripedagoog, kellel on nn laiem vaade,	
35.	Lastehoiu tervisekaitsenõuded Kas peavad olema erinevad nõuded lasteaial ja hoiul kui lastehoiurühmad asuvad lasteaias?	Arvestatud. Eelnõud ja rakendusakte muudetud ning nõuded lasteaiale ja lastehoiule kehtestatud ühes õigusaktid.
36.	§ 9. Päevakava (<i>muudetud § 14</i>) Lisada „... või pidaja esindaja“ Munitsipaallastehoius on pidaja kohalik omavalitsus. Ei ole otstarbekas, et lasteaiarühmade päevakava kehtestab lasteaia juht aga hoiurühmadele pidaja.	Mitte arvestatud. Säte arvestab väikeste erahoidude pidamise ja korraldusega. KOV saab selle ülesanne edasi delegeerida. Reeglina on KOVides hoiurühmad lasteaedades ning sellisel juhul kehtestab päevakava lasteaia direktor.
37.	2. peatükk, 4. peatükk Ettepanek liita lasteaia ja lapsehoiu peatükid (1. ja 3. peatüki eeskujul). Seaduse keel oleks selgem, jääksid ära mitmed kordused.	Arvestatud osaliselt. Eelnõu struktuuri ei muudetud, kuid olemasolevaid paragrahve tehti mitmeks arvestusega, et ühes paragrahvis on optimaalne lõigete arv 8.
38.	Lasteaia tervisekaitsenõuded § 8. (2) (<i>muudetud § 17 lg 2</i>) Lasteaeda ei lubata last, kellel on silmnähtavad haigustunnused. § 8. (2) (<i>muudetud § 17 lg 2</i>) Lasteaeda ei lubata last, kellel on haigustunnused. Täpsustada. Kas on vaja “silmnähtavad”? Näiteks: pea-, kõrva- ja kõhuvalu ei ole silmnähtavad, kuid on tõsised sümptomid.	Arvestatud. Rakendusakti muudetud.
39.	Alushariduse riiklik õppekava § 12 (<i>viidatud paragrahv on eelnõust välja jäetud</i>). Mitmekeelse lapse ja pere toetamine, lg 1, lg 2siis teeb lastehoid ja lasteaed lapse keelelisest ja kultuurilisest taustast tingitud arenguvajadustest tulenevaid muudatusi või kohandusi lapse kasvukeskkonnas (mängu- ja õppevahendid, õppe- ja kasvatusmeetodid, abiõpetaja tugi jm) lapse emakeele arengu toetamiseks. Ettepanek: Ebareaalne. Jätta välja „...lapse emakeele arengu toetamiseks“. Rühmas võivad olla mitme erineva emakeelega lapsed, kui seadus sätestab nende emakeele arengu toetamise, siis peavad olema kättesaadavad ka vastavad keeleõpetajad, näiteks hindi-, türki-,	Arvestatud. Paragrahv eelnõust välja jäetud ja muudetud alushariduse riiklikku õppekava § 5 lõiget 1 selliselt, et õppe- ja kasvatustegevusi kavandades ja läbi viies, tuleb väärtustada mitmekeelsest perest pärit lapse keelelist arengut mitme keele kasutajana ning märgata ja toetada last erinevates keelekasutusolukordades. Õpetajal ja lapsehoidjal peavad olema oskused märgata mitmekeelsete laste arengu eripära võrreldes ükskeelse lapsega ning sellega arvestama lapse arengu toetamisel. Sellest lähtuvalt tuleb toetada muu kodukeelega lapse arengut parimal viisil ja koostöös perega.

	prantsuse-, hispaania- jms keele, kas on see mõeldav? Kas pidajal on selleks vahendid? Emakeele ja kultuuri õpe on seltside, ühenduste ja lapse pere vastutus.	
40.	§ 3. Ettepanek: Väärtuste klassifikatsiooni lisada terviseteadlikkus, keskkonnateadlikkus kui väärtus. Tervise väärtustamine, ning tervena elatud aastate põhimõtte kujundamine algab lasteaiast (pere mudel)	Arvestatud osaliselt. Lisatud terviseteadlikkus. Nõustume, et see on oluline väärtus, mis võiks olla välja toodud. Keskkonnateadlikkus mahub õppekava eelnõus välja toodud keskkonna jätkusuutlikkuse alla.
41.	§ 11.(3) (<i>muudetud § 10 lg 3</i>) Lapsehoidja ja õpetaja ning vanem vahetavad regulaarselt informatsiooni lapse arengust, õppimisest ja tervisest ... Paljude probleemide aluseks on tervisest tuleneva info puudus.	Arvestatud. Lisatud: Lapsehoidja ja õpetaja ning vanem vahetavad regulaarselt informatsiooni lapse arengust, õppimisest ja tervisest ning vanem on kaasatud lapse arengut puudutavate otsuste tegemisse ja nende rakendamisse.
42.	§ 7 (5) luuakse võimalused mängimiseks ja aktiivseks liikumiseks ruumides ning õues Lisada punkt õuekeskkonna kohta tingimused ruumides ja õues.	Arvestatud. Punkt 5 sõnastatud: luuakse võimalused mängimiseks ja aktiivseks liikumiseks ruumides ja õues;
43.	§ 7 (6) Ettepanek: luuakse alates neljandast eluaastast õppe- ja kasvatustegevustes võimalused 21. sajandi oskuste õppimiseks Digitegevused ei ole ainsad 21. sajandi oskused.	Arvestatud. Punkt 6 sõnastatud: luuakse alates neljandast eluaastast õppe- ja kasvatustegevustes mõtestatud võimalused 21. sajandi oskuste õppimiseks (kriitilise mõtlemise, probleemilahenduse, digivahendite kasutamise ja suhtlemise (sh koostöö tegemise ja veenmise, aga ka mitmekultuurilises keskkonnas suhtlemise).
44.	§ 12 (4) (<i>viidatud paragrahv on eelnõust välja jäetud</i>) Ettepanek: lastehoius ja lasteaias viiakse läbi lõimitud õppe- ja kasvatustegevusi lapse emakeele ja kultuuri tutvustamiseks... Regulaarne (kustutada) - Eestist erineva rahvuse kultuuri tutvustamine toimub, aga mitte regulaarselt	Arvestatud. Paragrahv eelnõust välja jäetud ja muudetud alushariduse riiklikku õppekava § 5 lõiget 1 selliselt, et õppe- ja kasvatustegevusi kavandades ja läbi viies, tuleb väärtustada mitmekeelsest perest pärit lapse keelelist arengut mitme keele kasutajana ning märgata ja toetada last erinevates keelekasutusolukordades. Õpetajal ja lapsehoidjal peavad olema oskused märgata mitmekeelsete laste arengu eripära võrreldes ükskeelse lapsega ning sellega arvestama lapse arengu toetamisel. Sellest lähtuvalt tuleb toetada muu kodukeelega lapse arengut parimal viisil ja koostöös perega.

45.	Asendada „koolipsühholoog“ nimetusega „psühholoog“.	Mitte arvestatud. Mõiste „koolipsühholoog“ on eelnõus võetud kasutusele, sest lapsele tuleb vajadusel korral tagada lasteaias eripedagoogi ja logopeedi või muu tugispetsialisti teenus, mis vastab põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 37 lõike 3 alusel kehtestatud tugispetsialistide teenuse kirjeldusele ja teenuse rakendamise korrale. Nimetatud korras kasutatakse mõistet „koolipsühholoog“.
46.	Küsimused: Kuidas seadus tugevdab kaasava hariduse korraldamist kui varajane märkamine ja sekkumine on lapsehoidja üheks ülesandeks, kes on madalapalgaline, keskharidusega ning vajalike pädevusteta töötaja. Lapsehoidja koolitus ei ole piisav arengu hindamise oskuste omandamiseks.	Selgitame. Meil ei ole põhjust kahelda lapsehoidja eriala koolitust pakkuvate õppeasutuste pädevuses. Õppeasutus vastutab õpiväljundite saavutamise eest. Lapsehoidja on töötaja, kes on omandanud vajalikud teadmised ja oskused laste hooldamiseks ning nende arengu toetamiseks. Lapsehoidja teeb koostööd lapsevanema või hooldajaga. Lapsehoidja töö eesmärk on toetada lapse füüsilist, emotsionaalset, intellektuaalset ja sotsiaalset arengut. Ta lähtub oma töös seadustest, lapse heaolust ja turvalisusest. Lapsehoidja kutsealal on ka kutsestandard Lapsehoidja, tase 5, mis hõlmab lisaks suure hooldusvajadusega laste hoidmise ja juhendamise seotud kompetentse. Lapsehoidja töö eeldab head vaimset ja füüsilist tervist. Lapsehoidja järgib oma töös kutse-eetikat. Lapsehoidja on orienteeritud pidevale enesearendamisele ja uute teadmiste omandamisele.
47.	Mis vahe on lapsehoidjal ja abiõpetajal, kui neile kehtib üks kutsestandard? Abiõpetaja ei pea hindama lapse arengut ja ei vastuta õppekava läbimise eest, lapsehoidjal on need kohustused?	Selgitame. Lapsehoidja töötab lastehoius või lasteaia hoiurühmas, kus ei pea samal ajal töötama õpetaja. Seega lapsehoidja vastutab õppekava täitmise eest lastehoius. Abiõpetaja võib töötada täistööajaga õpetaja kõrval ehk ei saa töötada rühmas, kus ei tööta täistööajaga õpetajat. Juhtiv roll õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimisel on õpetajal.
48.	Kas uuendatakse EHISES lapse erivajaduste kohta info kogumist?	Selgitame. Haridus- ja Teadusministeerium kavandab EHISE arenduse ja selleks vajaliku ressursi. Arenduste käigus uuendatakse info kogumise viisi lapse toevajaduse osas.

49.	Seadus annab võimaluse kohalikul omavalitusel suurendada tunduvalt direktorite töökoormust (õppejuhi, tugiteenuste koordinaatori, huviringide korraldaja jm ülesanded), seda asutuste liitmise tingimustes.	Eelnõu täpsustab senist regulatsiooni, andes direktorile õiguse määrata tugiteenuste osutamisega seotud meeskonnatöö korraldamiseks ning võrgustikutöö koordineerimiseks vastav töötaja. Tugiteenuste koordineeri seaduses sätestatud ülesannete täitmiseks on lasteaia direktoril õigus valida selleks tööks sobivaim töötaja. Seda rolli võib täita üks lasteaia töötavatest tugispetsialistidest, õppealajuhataja või muu nimetatud ametikohale sobiv töötaja. Kuna mõnel juhul on mõistlik, kui tugiteenuse koordineeri ülesandeid täidab direktor (näiteks väike lasteaed), kuid direktor ei saa iseennast määrata, siis sätestatakse, et direktori saab tugiteenuste koordineerijaks määrata pidaja. Tugiteenuste koordineeri näol on tegemist samade ülesannetega inimesega, keda PGS-is nimetatakse haridusliku erivajadusega õpilase õppe koordineerijaks. Kehtiva praktika kohaselt täidab koordineeri rolli tavapäraselt üks haridusasutuses töötavatest tugispetsialistidest. Nimetatu ei ole eelnõus sätestatud kohustusena, kuid tugiteenuste koordineeri rolli ja tööülesandeid arvesse võttes on tegemist asjakohase praktikaga. Tugiteenuste koordineeri on uus roll alushariduses, kuid see ei eelda täiendava ametikoha loomist lasteaias. Tegemist on pigem teatud ülesannete kogumiga kui ametikohaga. Praktikas paljudes lasteaedades juba täidab mõni töötaja seda rolli, aga on otsustatud luua ka ametikohad. Praktika on näidanud, et vajadusel võtab need ülesanded direktor enda kanda ja täidab seda rolli väga edukalt (Tartu lasteaedade näited), lisaks on näiteks väikese lasteaia puhul mõistlik võimaldada nende ülesannete määramine direktorile. Direktor oskab kindlasti ise reguleerida oma töökoormust ja vastavalt siis määrata need ülesanded kellelegi kollektiivist või täita neid ise.
-----	--	--

50.	Kui lasteaia on hoiurühmad kas siis võib lasteaial olla üks õppekava või peab olema kaks õppekava (hoid eraldi)?	Selgitame. Sellisel juhul võib lasteaial olla üks õppekava, milles on esitatud ka hoiurühmasid puudutav.
51.	Kas hoiurühma vanemad kuuluvad lasteaia hoolekogusse? (koosoleku läbiviimise nõue seaduses)	
52.	Jääb arusaamatuks, miks lasteaiale on kehtestatud „Lasteaia õpi- ja kasvukeskkonna nõuded“ ja hoiule „Lastehoiu tervisekaitse nõuded“ – ühendada üheks määruseks, kuna m kohati on nõuded samad, seda enam, et võivad paikneda ühes asutuses- lasteaed.	Selgitame. Muutsime eelnõud ja rakendusakte ning lastehoiule ja lasteaiale kehtestatakse õpi- ja kasvukeskkonna ning tervisekaitse nõuded ühes õigusaktis.
53.	Kas sisehindamise aruanne ja arengukava on vaja koostada ka hoius? Kui hoid on lasteaia juures?	Selgitame. Lastehoius ei pea viima läbi sisehindamist. Kui lasteaia on ka hoiurühmad, siis on tegemist lasteaia tegutsemise vormiga, seega on sisehindamise läbiviimine selles lasteaia kohustuslik ja sisehindamine peab hõlmama ka selle lasteaia hoiurühmasid.
54.	Kas õppekavale lisanduvad juhendmaterjalid, milles lapse arengu eeldatavad tulemused vanuseti – lapse arengu hindamise alus?	Selgitame. Õppekavas on välja toodud 5) 3aastase lapse ja 6–7aastase lapse eeldatavad üldoskused. Lasteaiaõpetajatel on võimalik kasutada lapse arengu hindamise e-vahendit (LAHE) , mis võimaldab hinnata viieaastaste laste arengut viies valdkonnas. Hindamisvahend on kõigile lasteaia töötavatele õpetajatele ja spetsialistidele tasuta kättesaadav nii eesti kui ka vene keeles. LAHE on väljatöötatud Harno ja Tallinna Ülikooli ekspertide koostöös. Alushariduse riiklik õppekava kehtestab riigi alusharidusstandardi. Riiklik õppekava määrab kindlaks pooleteise- kuni seitsmeaastaste laste õppe- ja kasvatustegevuste alused alushariduse omandamise toetamiseks, samuti lasteaia õppekava koostamise põhimõtted. Igal lasteaial on õigus oma õppekavas detailsemaks ja täpsemaks minna ka lapse arengu eeldatavate tulemuste väljatoomisel.
55.	Ei leidnud seaduse eelnõust viidet pedagoogilisele nõukogule, mis kehtivas KELS-is on §22 lõikes 6 Pedagoogid kuuluvad lasteasutuse pedagoogilisse nõukogusse, mille ülesanne on lasteasutuse õppe- ja kasvatustegevuse analüüsimine ja hindamine ning direktorile, hoolekogule ning valla- või linnavalitsusele õppe- ja kasvatustegevuse parandamiseks ettepanekute tegemine.	Selgitame. Pedagoogilise nõukogu moodustamise kohustust eelnõuga ei sätestata ja vastavat töökorda ei kehtestata. Muudatuse eesmärk ei ole õpetajate kaasarákimise ja otsustuspädevuse vähendamine, vaid suurem paindlikkus pedagoogilise koostöö korraldamisel ning õppe- ja kasvatustegevusega seotud töötajate kaasamisel asutuse juhtimis- ja arendustegevustesse. Eelnõu sätestab kohustuse kaasata lasteaia

		töötajaid kõikide alusdokumentide (nt õppekava, arengukava, riskianalüüs) koostamise protsessi ning arendustegevustesse, meetodid õppe- ja kasvatustegevusega seotud töötajate kaasamiseks valib lasteaed.
	EESTI LASTEHOIDUDE LIIT JA EESTI ERALASTEAEDEDE LIIT	Haridus- ja Teadusministeerium
1.	Eesti Lastehoidude Liit ja Eesti Eralasteaedade Liit on arvamisel, et uues alushariduse riiklikus õppekavas peab vältima sõna kasvatus ning selle asemel kasutama terminit lapse arengu toetamine. Alusharidus peab toetama lapse individuaalsete huvide ja oskuste avastamist ning andma lapsele võimalus kujuneda ennastjuhtivaks ja iseseisvaks inimeseks. Samuti mõiste kasvatus viitab allutamisele ja juhiste järgimisele, mis ei ole kooskõlas kaasaegsete haridussuundadega. Kui kasutame mõistet kasvatus, siis süvendame lasteaiaõpetaja kui kasvataja kuvandit, mis enam ei päde. Seega uus alushariduse riiklik õppekava peab olema suunatud lasteaiaõpetaja kui haridustöötaja kuvandi loomisesse. Lisasime omapoolsed ettepanekud, mida kasutada sõnastuse muutmisel.	Selgitame. Nii fundamentaalset muutust me välja töötatud õppekavas praeguses tööfaasis ei tee. Terminitel on alati mitmeid seletusi ja lähenemisi. Kasvatus on Peeter Põllu järgi "teadlik sihipärane tegevus, mis vanema põlve poolt ette võetakse, et viia arenemisele kasvava põlve kehalisi ja vaimlisi jõude nende väärtuste alalhoidmise ja täiendamise sihis, milles peitub üksiku ja kogu inimkonna elu-eesmärk". Allpool olevaid ettepanekuid arvestame konteksti sobivuse korral.
2.	§ 5. Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise põhimõtted: 2) Lapse arengu toetamine lastehoius ja lasteaias on meeskonnatöö; ETTEPANEEK. Muuta sõnastust: Lapse arengu toetamiseks ja tema potentsiaali parimaks avaldumiseks panustavad kõik lasteaia töötajad.	Arvestatud. Punkt 2 sõnastatud: Lapse arengu toetamiseks ja tema potentsiaali parimaks avaldumiseks panustavad kõik lasteaia töötajad.
3.	§ 5. Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise põhimõtted: 7) väärtustatakse eesti kultuuritraditsioone ning arvestatakse teiste kultuuride eripäraga; ETTEPANEEK. Muuta sõnastust: tutvustatakse eesti kultuuritraditsioone ning arvestatakse teiste kultuuride eripäraga.	Arvestatud. Punkt 7 sõnastatud: tutvustatakse eesti kultuuritraditsioone ning arvestatakse teiste kultuuride eripäraga.
4.	§ 5. Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise põhimõtted: 8) arvestatakse digitehnoloogia rolliga laste igapäevaelus ja nüüdisaegses maailmas ning rakendatakse selle võimalusi õppe- ja kasvatustegevuse rikastamiseks; ETTEPANEEK. Lisada sõnastusse: arvestatakse digitehnoloogia rolliga	Arvestatud. Punkti 8 lisatud: arvestatakse digitehnoloogia rolliga laste igapäevaelus ja nüüdisaegses maailmas ning rakendatakse selle võimalusi õppe- ja kasvatustegevuse ja vabamängu rikastamiseks.

	laste igapäevaelus ja nüüdisaegses maailmas ning rakendatakse selle võimalusi õppe- ja kasvatustegevuse ja vabamängu rikastamiseks.	
5.	§ 7. Õpi- ja kasvukeskkond 1) lähtutakse ühistele väärtustele tuginevatest kokkulepetest ja lastehoiu ning lasteaia tavadest; ETTEPANEEK. Lisada sõnastusse: lähtutakse lapse heaolust, ühistele väärtustele tuginevatest kokkulepetest ja lastehoiu ning lasteaia tavadest.	Arvestatud. Lisatud: lähtutakse lapse heaolust, ühistele väärtustele tuginevatest kokkulepetest ja lastehoiu ning lasteaia tavadest;
6.	§7 (4) Füüsilise keskkonna kujundamise põhimõtted: 1) tagatakse turvalisus; 2) tehakse õppeprotsess nähtavaks; 3) tagatakse õppe- ja mänguvahendite kättesaadavus ja mitmekesisus; 4) kujundatakse liigendatud rühmaruum, mis võimaldab tegutseda alarühmades ja pakub võimalusi omaette olemiseks; 5) luuakse võimalused mängimiseks ja aktiivseks liikumiseks; 6) luuakse alates neljandast eluaastast õppe- ja kasvatustegevustes mõtestatud võimalused digitaalse õpivara ja digitehnoloogia kasutamiseks. ETTEPANEEK. Lisada eraldi punkt: Füüsiline keskkond on lihtsasti ümberkohaldatav, paindlik ning aktiivset liikumist võimaldav. SELGITUS ETTEPANEEKULE. Lasteaia ja lastehoiu füüsiline keskkond peab olema lapsele mõeldud, kus tal on palju ruumi vabalt liikumiseks ja lapse juhitud vabaks mänguks. Mööbel peab olema liigutatav, et vastavalt lapse vajadustele ja tegevustele saab asju ümber liigutada.	Arvestatud. Täiendatud punkt 4, kuna temaatiliselt sobis sinna juurde. Lisasime “võimalusel”, sest alati ei ole füüsilise keskkonna muudatusi võimalik kiiresti teha. Punkti 4 uus sõnastus: võimalusel luuakse füüsiline keskkond, mis on lihtsasti ümberkohaldatav, paindlik ning aktiivset liikumist võimaldav.
7.	§ 7(5) Õppe- ja kasvatustegevused toimuvad lastehoius ja lasteaias ning väljaspool lasteasutuste ruume. ETTEPANEEK. Muuta sõnastust. Päevakava koostamise juures arvestatakse asjaoluga, et lastele tagatakse aeg mõtestamiseks, mõttevahetuseks ja tagasisideks;	Arvestatud. Punkti 5 lisatud täiendus: Tegevuste kavandamisel arvestatakse asjaoluga, et lastele on tagatud aeg mõtestamiseks, mõttevahetuseks ja tagasisideks.
8.	§ 8. Õppe- ja kasvatustegevuse korraldamine (1) Lastehoid korraldab kasvatustegevust kogu aasta vältel. (2) Lasteaed korraldab õppe- ja kasvatustegevust kogu õppeaasta vältel. KÜSIMUS 1. Miks ei ole lastehoius õppetegevust, nagu on lasteaias, kuigi seal rakendub samuti õppekava? KÜSIMUS 2. Miks ei kasutata lastehoiu juures õppeaasta mõistet, kui üldoskuste arendamine on ka õppetegevuste läbiviimine. KÜSIMUS 3. Palun selgitada, mis on punktide (1) ja (2) erisus, kui	Selgitame. Kuni 7aastaste lapsehoiuteenus liigub HTMi haldusalasse ja muudetakse haridussüsteemi osaks ning lastehoidudele rakendatakse täiendavad kvaliteedinõuded. Lastehoid on hoidu ja alushariduse omandamist võimaldav haridusasutus. Lastehoid ei ole õppeasutus ja lastehoius ei kasutata õppeaasta mõistet. Alushariduse seaduse eelnõu § 9 sätestab, et kohaliku omavalitsuse üksus peab tagama haridusteenuse kogu õppeaasta jooksul.

	seaduse §10 sätestab, et õppeaasta algab 1. septembril ja kestab 31. augustini. § 9. Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine	
9.	§9 (2) (muudetud § 8 lg 2 p 2) Rühma päevakava koostamisel arvestatakse, et: 2) õppe- ja kasvatustegevused, igapäevatoimingud ja mäng vahelduksid sujuvalt ja moodustaksid laste jaoks tasakaalustatud terviku. ETTEPANEK. Lisada sõnastusse: õppe- ja kasvatustegevused, igapäevatoimingud ja lapse juhitud vabamäng vahelduksid sujuvalt ja moodustaksid laste jaoks tasakaalustatud terviku. SELGITUS ETTEPANEKULE. Usume, et lapse juhitud vabamäng on kõige loomumasem õppimisviis lapsele, mille käigus arenevad kõik eluks vajalikud oskused – probleemilahendus, loovus, koostöö, suhtlemine ja analüüsivõime.	Arvestatud. Punkt 2 sõnastatud: õppe- ja kasvatustegevused, igapäevatoimingud ja lapse juhitud vabamäng vahelduksid sujuvalt ja moodustaksid laste jaoks tasakaalustatud terviku;
10.	§9(3) (muudetud § 8 lg 3) Õppe- ja kasvatustegevused toimuvad läbi igapäevatoimingute, laste mängu, kavandatud tegevuste ja vabategevuste. Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja õppesisu valikul lähtutakse lapsest, alushariduse alusväärtustest, lapse emakeelest ja kultuurist, last ümbritsevast keskkonnast ning põhimõttest lähemalt kaugemale, üksikult üldisemale. ETTEPANEK 1. Eemaldada vabategevus ja lisada sõnastusse: Õppe- ja kasvatustegevused toimuvad läbi lapse juhitud vabamängu, igapäevatoimingute ja kavandatud tegevuste. ETTEPANEK 2. Lisada §12(4) üks osa lausest §9(3) lõikesse, mis on siin sobilikum: õppetöös kasutatakse individuaalset või väikestes gruppides lähenemist.	Arvestatud osaliselt. Vastavalt ettepanekutele on §8 lõige (3) sõnastatud järgnevalt: (3) Õppe- ja kasvatustegevused toimuvad läbi igapäevatoimingute, laste mängu, kavandatud tegevuste ja laste omaalgatuslike tegevuste. Õppetöös kasutatakse muuhulgas ka individuaalset või väikestes gruppides lähenemist. Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja õppesisu valikul lähtutakse lapsest, alushariduse alusväärtustest, lapse emakeelest ja kultuurist, last ümbritsevast keskkonnast ning põhimõttest lähemalt kaugemale, üksikult üldisemale.
11.	§9 (2) (muudetud § 10 lg 2) Lapsehoidja ja õpetaja kaasavad vanemaid lastehoiu ja lasteaia tegevustesse, teavitavad vanemaid õppe- ja kasvatustegevuste korraldusest ning kasvatamise ja õpetamise põhimõtetest ning väärtustest. Vanemal võimaldatakse osaleda õppe- ja kasvatusprotsessi kavandamises ja läbiviimises ning anda tagasisidet lastehoiu ja lasteaia tegevusele. ETTEPANEK. Muuta sõnastust: Lapsehoidja ja õpetaja kaasavad vanemaid lastehoiu ja lasteaia tegevustesse, teavitavad vanemaid õppe- ja kasvatustegevuste korraldusest ning alushariduse alusväärtustest.	Arvestatud. Sõnastatud järgmiselt: (2) Lapsehoidja ja õpetaja kaasavad vanemaid lastehoiu ja lasteaia tegevustesse, teavitavad vanemaid õppe- ja kasvatustegevuste korraldusest ning alushariduse alusväärtustest.

12.	§11(4) (<i>muudetud § 10 lg 4</i>) Lapsehoidja ja õpetaja loovad vanemale võimalused saada tuge ja nõu kasvatuse ning õpetamise küsimustes. ETTEPANEK. Muuta sõnastust: Lapsehoidja ja õpetaja loovad vanemale võimalused saada tuge ja nõu lapse arengu toetamise küsimustes. SELGITUS ETTEPANEKULE. Iga lapse arengu toetamine on kõige olulisem osa iga lapsehoidja, õpetaja ja abiõpetaja töös.	Arvestatud. Muudetud § 10 lg 4 sõnastatud: Lapsehoidja ja õpetaja loovad vanemale võimalused saada tuge ja nõu lapse arengu toetamise küsimustes.
13.	§ 12 (3) (<i>viidatud paragrahv on eelnõust välja jäetud</i>) Lapsehoidjad ja õpetajad arutavad lapsevanemaga lapse arenguestluse perekonna keelekeskkonna, keelevalikute, mitmekeelse ja -kultuurilise identiteedi kujunemise ning emakeele(te) arengu etappide ja tähtsuse üle. Lapsevanemaid kaasatakse nende endi kodumaa, keele ja kultuuri tutvustamisel. KÜSIMUS. Kuidas näeb välja arutelu, kui lapsevanem ei valda eesti ega inglise keelt? Seletuskirja rakendusaktide kavand 3-s peab olema sõnastatud, et lastehoid ei pea lapsevanemale tagama tõlki, sest see on lapsevanema kohustus.	Arvestatud. Paragrahv eelnõust välja jäetud ja muudetud alushariduse riiklikku õppekava § 5 lõiget 1 selliselt, et õppe- ja kasvatustegevusi kavandades ja läbi viies, tuleb väärtustada mitmekeelsest perest pärit lapse keelelist arengut mitme keele kasutajana ning märgata ja toetada last erinevates keelekasutusolukordades. Õpetajal ja lapsehoidjal peavad olema oskused märgata mitmekeelsete laste arengu eripära võrreldes üskeelse lapsega ning sellega arvestama lapse arengu toetamisel. Sellest lähtuvalt tuleb toetada muu kodukeelega lapse arengut parimal viisil ja koostöös perega.
14.	§12(4) (<i>viidatud paragrahv on eelnõust välja jäetud</i>) Lastehoiu ja lasteaias viiakse regulaarselt läbi lõimitud õppe- ja kasvatustegevusi lapse emakeele ja kultuuri tutvustamiseks väikestes rühmades või individuaalselt. ETTEPANEK 1. Eemaldada sõnastusest väikestes rühmades või individuaalselt ja muuta sõnastust: Lastehoiu ja lasteaias tutvustatakse õppe- ja kasvatustegevuste käigus teisest rahvusest laste emakeelt ja kultuuri erinevusi. KÜSIMUS. Milline on regulaarsus? täpsustada. ETTEPANEK 2. Tõsta §12(4) osa lausest (väikestes rühmades või individuaalselt) §9sse, kus kirjeldatakse rühma õppe- ja kasvatustegevuste kavandamist ja on sinna sobilikum. Lisada paragrahv 9sse: Õppetöös kasutatakse individuaalset või väikestes gruppides lähenemist.	Arvestatud. Paragrahv eelnõust välja jäetud ja muudetud alushariduse riiklikku õppekava § 5 lõiget 1 selliselt, et õppe- ja kasvatustegevusi kavandades ja läbi viies, tuleb väärtustada mitmekeelsest perest pärit lapse keelelist arengut mitme keele kasutajana ning märgata ja toetada last erinevates keelekasutusolukordades. Õpetajal ja lapsehoidjal peavad olema oskused märgata mitmekeelsete laste arengu eripära võrreldes üskeelse lapsega ning sellega arvestama lapse arengu toetamisel. Sellest lähtuvalt tuleb toetada muu kodukeelega lapse arengut parimal viisil ja koostöös perega.
15.	§ 13. Üldoskused ETTEPANEK. Eraldi punktina lisada: Enesekohased oskused – riietumine, tualetis käimine ja enda asjade hoidmine.	Arvestatud. Täiendatud § 15 lg 2 ja 3 eneseregulatsiooni oskused “” ning lisatud antud paragrahvi lõige 2 punkt 6: on omandanud esmased oskused eneseteeninduses (söömine, riietumine, WC käimine ja lõige

		3 punkt 6: saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on kujunenud esmased tööharjumused.
16.	§ 14.(muudetud § 12) Mänguoskused ETTEPANEK. Ootame seaduses eraldi defineerimist, kuidas sõnastada ja eristada lapse juhitud vabamängu ja õpetaja poolt loodud keskkonnas toimuvat mängulist õppe- ja kasvatustegevust. SELGITUS ETTEPANEKULE. Arvame, et need vajavad eraldi lahti mõtestamist, sest mõlemad on lapse arengus olulised tegevused.	Selgitame. Alushariduse riiklik õppekava kehtestab riigi alusharidusstandardi. Riiklik õppekava määrab kindlaks pooleteise- kuni seitsmeaastaste laste õppe- ja kasvatustegevuste alused alushariduse omandamise toetamiseks, samuti lasteaia õppekava koostamise põhimõtted. Igal lasteaial ja lastehoiul on õigus oma õppekavas täpsemalt sõnastada ja eristada lapse juhitud vabamängu ja õpetaja poolt loodud keskkonnas toimuvat mängulist õppe- ja kasvatustegevust.
17.	§14(2) (muudetud § 12 lg 2) Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 3aastane laps: 1) suudab väikeses grupis lühiajaliselt mängule keskenduda; ETTEPANEK. Eemaldada sõna lühiajaline, sest lühiajaline keskendumine ei ole mõõdetav.	Arvestatud. Punkti 1 lisatud: suudab väikeses grupis mängule keskenduda;
18.	§14(2) (muudetud § 12 lg 2) Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 3aastane laps: 2) kasutab mängudes realistlikke ja asendusmänguasju; ETTEPANEK. Muuta sõnastust: Kasutab mängudes loovaid erinevaid vahendeid.	Arvestatud. Lisatud: kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid (mänguasju ja muid esemeid);
19.	§14(2) (muudetud § 12 lg 2) Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 3aastane laps: 4) sooritab üksteisele järgnevaid lihtsaid mängulisi toiminguid; KÜSIMUS. Mida tähendab, et laps sooritab üksteisele järgnevaid lihtsaid mängulisi toiminguid? Ootame täpsemat selgitust ja lahti kirjutamist.	Selgitame. Silmas on peetud, et laps omandab oskusi või osaoskuste ahelaid tuttavas situatsioonis ja keskkonnas pideva korduva tegutsemise ja harjutamise tulemusel.
20.	§14(3) (muudetud § 12 lg 2) Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7aastane laps: 3) rakendab mängudes oma kogemusi, teadmisi ja oskusi; ETTEPANEK 1. Lisada sõnastusse: rakendab mängudes oma loovust (fantaasiat), kogemusi, teadmisi ja oskusi. ETTEPANEK 2. Lisada sama punkt ka 3aastaste laste õppe- ja kasvatustegevustesse.	Arvestatud. Lisatud: rakendab mängudes loovust oma kogemusi, teadmisi ja oskusi; Kolmeaastaste laste mänguoskuste eeldatavad tulemused täiendatud järgnevalt: kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid (mänguasju ja muid esemeid);
21.	§15 (muudetud § 13 lg 3 p 2) Tunnetus- ja õpioskused (3) Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 3aastane laps: 2) suudab huvipakkuvale tegevusele lühiajaliselt keskenduda; ETTEPANEK. Muuta sõnastust:	Arvestatud. Lisatud: suudab huvipakkuvale tegevusele keskenduda vastavalt oma arengutasemele;

	Suudab huvipakkuvale tegevusele keskenduda vastavalt oma arengutasemele. SELGITUS ETTEPANEKULE. Eesmärk peab olema mõõdetav. Lühiajaline on abstraktne mõiste – ühe lapse jaoks see võib tähendada 3 minutit ja teise jaoks 30 minutit.	
22.	§15(3) (muudetud § 13 lg 4 p1) Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 3aastane laps: 1) suudab õppimisele kuni 30 minutit keskenduda; ETTEPANEK. Muuta sõnastust: suudab keskenduda huvipakkuvale tegevusele kuni 30 minutit. SELGITUS ETTEPANEKULE. Eemaldada sõna õppimisele, sest õpetaja peab looma keskkonna ja tegevuse, mis pakub lapsele põnevust.	Arvestatud. Lisatud: suudab huvipakkuvale tegevusele keskenduda kuni 30 minutit;
23.	§15(4) (muudetud § 13 lg p 4) Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7aastane laps: 4) esitab õppe- ja kasvatustegevuste käigus küsimusi, arutleb ja oskab oma mõtteid arusaadavalt väljendada; ETTEPANEK. Eemaldada sõnastusest õppe- ja kasvatustegevused: esitab küsimusi, arutleb ja oskab oma mõtteid arusaadavalt väljendada.	Arvestatud. Lisatud: esitab küsimusi, arutleb ja oskab oma mõtteid arusaadavalt väljendada;
24.	§15(4) (muudetud § 13 lg p 8) Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7aastane laps: 8) kasutab sobivaid vahendeid ja võtteid probleemilahenduseks. ETTEPANEK. Muuta sõnastust: kasutab erinevaid vahendeid ja võtteid probleemilahenduseks.	Mitte arvestatud. 6-7 aastane laps peab teadma millised vahendid on mingi tegevuse jaoks sobivad temale tuttavas keskkonnas ja tegutsemisruumis.
25.	§16.(muudetud § 14) Sotsiaalsed oskused (3) Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7aastane laps: 3) oskab kaaslastega arvestada ja teha koostööd ning osutab ja küsib vajadusel abi; ETTEPANEK. Teha punkt 3st eraldi eesmärgid: 1) oskab kaaslastega arvestada ja teha koostööd; 2) osutab abi; 3) küsib vajadusel abi; SELGITUS ETTEPANEKULE. Tegu on väga erinevate eesmärkidega, mis peaksid olema eraldiseisvad, et saaks lapse arengut paremini hinnata.	Mitte arvestatud. Eraldi punktidena väljatoomine pikendab vaid loetelu, mitte ei muuda selle sisu.
26.	§19. (muudetud § 17) Valdkond Mina ja keskkond ETTEPANEK. Lisada valdkonda: seksuaalkasvatus. SELGITUS ETTEPANEKULE. Tähtis on anda lapsele teadmised tema õigustest ning veendumus ja hoiak, et tema keha on tema oma ning vaid tema otsustab, kes ja kuidas seda puudutada tohib; õpetada lastele julgust keelduda ebamugavust tekitavast	Praegu on eelnõule lisatud rakendusakti kavand ja selle lõplik koostamine seisab veel ees. Töötame esitatud ettepaneku läbi rakendusakti edaspidisel koostamisel. Rakendusakti kooskõlastamine seisab veel ees.

	situatsioonist või mängust, kas teiste laste või täiskasvanutega; julgustada lapsi ohu korral võtma ühendust turvalise täiskasvanud isikuga.	
27.	§19 (<i>muudetud § 17</i>) (2) Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7aastane laps: 7) oskab ebameeldivates või ebaturvalistes olukordades turvaliselt käituda ning vajadusel abi kutsuda; ETTEPANEK. Muuta eesmärki. See ei ole eakohane, et laps oskab käituda igas ebameeldivas olukorras. KÜSIMUS. Kuidas sellist oskust peaks õpetaja hindama?	Mittearvestatud. Laps ei pea oskama sobivalt käituda igas ebameeldivas olukorras. Eesmärk on, et laps oskaks eakohaselt käituda võimalikus ettetulevas ohuolukorras (kutsuda abi, helistada hädaabinumbrile, aidata sõpra, asetada haavale plaaster jm)
28.	§19 (<i>muudetud § 17</i>) (2) Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7aastane laps: 8) oskab kirjeldada, kuidas ümbritsev keskkond ja inimeste käitumine võib mõjutada tervist ning teab, kuidas oma tervist hoida; ETTEPANEK. Teha punkt 8st 3 eraldi eesmärki: 1) oskab kirjeldada ümbritsevat keskkonda; 2) oskab kirjeldada, kuidas inimeste käitumine võib mõjutada tervist; 3) teab, kuidas oma tervist hoida;	Mitte arvestatud. Eraldi punkidena väljatoomine pikendab vaid loetelu, mitte ei muuda selle sisu.
29.	§19 (<i>muudetud § 17</i>) (2) Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7aastane laps: 11) märkab ja kirjeldab enda ja teiste tegevuse mõju keskkonnale ning käitub keskkonda säästvalt; ETTEPANEK. Teha punkt 11st 2 eraldi eesmärki: 1) märkab ja kirjeldab enda ja teiste tegevuse mõju keskkonnale; 2) käitub keskkonda säästvalt;	Mitte arvestatud. Eraldi punkidena väljatoomine pikendab vaid loetelu, mitte ei muuda selle sisu.
30.	§19 (<i>muudetud § 17</i>) (2) Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7aastane laps: 15) oskab kirjeldada võimalikke ohte seoses keskkonnaga, erinevate tegevustega ja Olukordadega KÜSIMUS. Mida tähendab kirjeldatud eeldatav oskus? Ootame täpsemat selgitust.	Vastavalt vanusele on võimalikud ohud soovitatav lahti kirjutada lasteaia ja lastehoiu õppekavas. Vastavalt vanusele laps teab ohte keskkonnas (alustades sellest, et jää hoovis on libe, võib kukkuda kuni selleni, mida teha, kui näed kedagi, kes on läbi jää kukkunud).
31.	§ 19 (<i>muudetud § 17</i>) (2) Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7aastane laps: 22) oskab digivahendeid eesmärgipäraselt ja heaperemehelikult kasutada ning juhib lihtsamaid robotikaseadmeid. ETTEPANEK. Lisada sõnastusse: oskab digivahendeid, loovalt ja heaperemehelikult kasutada ning juhib lihtsamaid robotikaseadmeid.	Arvestatud. Lisatud nimetatud sättesse “loovalt”.
32.	§ 20 (<i>muudetud § 18</i>) (2) Valdkond keel ja kõne Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7aastane laps: 6) valdab suhtlemiseks piisavat sõnavara ja suudab vajadusel ise sõnu moodustada; KÜSIMUS. Milliseid sõnu moodustada? Kas mõeldakse liht- või liitsõnu? Ootame täpsustust.	Selgitame. 6-7 aastase lapse puhul on silmas peetud, et ta oskab luua nii liitsõnu kui ka oma kujutlusvõimet kasutades lihtsõnu.

33.	§ 25 (<i>muudetud 23</i>) (7) Koolimineva lapse kohta koostab lasteaed koolivalmiduskaardi, milles on kirjeldatud lapse oskused ja tulemused üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuste valdkondades. KÜSIMUS. Kas lastehoiust kooliminevale lapsele väljastatakse ka koolivalmiduskaart?	Selgitame. Lastehoiust kooliminevale lapsele ei pea koolivalmiduskaarti koostama.
	VALGA LASTEAED KASEKE	Haridus- ja Teadusministeerium
1.	§9 lõige 5 (<i>viidatud paragrahv on eelnõust välja jäetud</i>) (5) Lastele, kelle emakeel ei ole õppe- ja kasvatustegevuse keel või kes koduses suhtluses räägivad õppe- ja kasvatustegevuse keelest erinevat keelt, mis on vähemalt ühe vanema emakeel, rakendab lasteaed nende emakeele arengut toetavaid ning kultuuri tutvustavaid õppe ja kasvatustegevusi alushariduse riiklikus õppekavas sätestatud korras. Lasteaias saab õppe- ja kasvatustegevuse õppekeel olema eesti keel. See lõik jääb arusaamatuks kui õpetajale kehtib eesti keele oskuse nõue, kuidas õpetaja (kes ei räägi erinevaid keeli) rakendab nende laste emakeele ja kultuurilist arengut kelle emakeel on õppe- ja kasvatustegevuse erinev keel? Tööle ei saa jätta õpetajat, kes ei valda nõutud tasemel eesti keelt. Samas eesti keelt valdav õpetaja ei pruugi olla pädev toetaja erineva kodukeelega lastele nende emakeele arengule?	Arvestatud. Paragrahv eelnõust välja jäetud ja muudetud alushariduse riiklikku õppekava § 5 lõiget 1 selliselt, et õppe- ja kasvatustegevusi kavandades ja läbi viies, tuleb väärtustada mitmekeelsest perest pärit lapse keelelist arengut mitme keele kasutajana ning märgata ja toetada last erinevates keelekasutusolukordades. Õpetajal ja lapsehoidjal peavad olema oskused märgata mitmekeelsete laste arengu eripära võrreldes ükskeelse lapsega ning sellega arvestama lapse arengu toetamisel. Sellest lähtuvalt tuleb toetada muu kodukeelega lapse arengut parimal viisil ja koostöös perega.
2.	§14 lõige 2 (<i>muudetud § 15 lg 2</i>) (2) Eralasteaias on lisaks käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud lapse lasteaiast väljaarvamise alustele, õigus arvata laps lasteaiast välja pikaajalise õppemaksuvõlgnevuse tõttu.	Selgitame. Lapsevanema võlgnevus ei vabasta KOVi seadusest tuleneva ülesande täitmisest võimaldada lasteaiakoht. KOVil on võimalik kasutada võlanõudeks teisi õiguskaitsevahendeid - näiteks pöörduda võlanõudega kohtusse.

	Millele saab munitsipaallasteaed maksuvõlgnevuse korral toetuda?	
3.	§27 lõige 2 (muudetud § 29 lg 2) <i>(2) Lasteaia õppealajuhataja kvalifikatsiooninõuded on kõrgharidus, pedagoogilised ja juhtimiskompetentsid ning eesti keele oskus vastavalt keeleseaduses ja selle alusel kehtestatud nõuetele.</i> Oleme arvamisel, et sellele ametikohale võiks olla samuti magistrikraadi nõue. Õppealajuhataja on juhtkonna liige, kes on pädev ja kompetentne direktori kõrval, võrdväärne meeskonna liige. Õppealajuhataja vastutus on õppe- ja kasvatustasandil toetada õpetajaid ja professionaalsel tasemel neid nõustada. Tänapäeval haridusmaastikul on juba arvestatav asjaolu, et rühmaõpetaja lasteaias võib omada magistrikraadi, seda enam võiks olla nimetatud kraad nõutud õppealajuhatajal.	Mitte arvestatud. Lasteaia õppealajuhataja kvalifikatsiooninõuded on kõrgharidus, pedagoogilised ja juhtimiskompetentsid ning eesti keele oskus vastavalt keeleseaduses ja selle alusel kehtestatud nõuetele. Võrreldes kehtiva KELS § 22¹ lõikes 2 sätestatuga ei muudeta õppealajuhatajale esitatud kvalifikatsiooninõudeid. Eelnõu lähtub üldhariduskooliga samast põhimõttest, et õppealajuhatajal on õpetajaga sama haridustaseme nõue. Üldhariduskoolis on selleks magistrikraad, lasteaias kõrgharidus.
4.	§ 31 lõige 3 ja 4 (muudetud § 34 lg 1 ja lg 2) <i>(3) Lastehoiu töötajate töökorraldus lähtub nõudest, et kogu rühma töötaja jooksul on tagatud lapsehoidja iga viie lapse kohta kuni kolmeaastaste laste osas ja iga 10 lapse kohta üle kolmeaastaste laste osas ning lastehoiu rühmas võib olla kuni 15 last.</i> <i>(4) Kui lastehoiurühmas töötab vähemalt üks täistööajaga õpetaja, lähtub lastehoiu töökorraldus nõudest, et kogu rühma töötaja jooksul on tagatud õpetaja, abiõpetaja või lapsehoidja iga kaheksa lapse kohta kuni kolmeaastaste laste osas ning iga 10 lapse kohta kuni seitsmeaastaste laste osas ning lastehoiu rühmas võib olla kuni 16 last.</i> Sellela oleme nõus kui rühmas töötab õpetaja, siis on 16-le lapsele koht ja lapsehoidja puhul 15 kohta. Paraku jääb eelnõus segaseks ja ei loe välja nõuet, et kui lastehoius ei tööta õpetaja, on vajalik kõigil kolmel töötajal lapsehoiu kutse.	Selgitame. Lapsehoidja kvalifikatsiooninõuded on sätestatud muudetud eelnõu § 38 lõigetes 1 ja 2. Kui lastehoiurühmas töötab õpetaja ja lapsehoidja, siis tema kvalifikatsiooninõue ei muutu. On võimalik, et õpetaja kõrval töötab abiõpetaja, kellel pole sarnaselt lapsehoidjaga kutse olemasolu tingimata vajalik (vt § 29 lõige 5).

	TALLINNA ÜLIKOOL	Haridus- ja Teadusministeerium
1.	§ 3 (3) (<i>muudetud § 3 lg 2</i>) Lasteaed on alushariduse riikliku õppekava alusel alushariduse omandamist võimaldav õppeasutus, kus eakohases, turvalises, mängulises ja arendavas õpi- ja kasvukeskkonnas toetatakse kolme- kuni seitsmeaastaste laste üldoskuste arengut ning selliste teadmiste ja hoiakute kujunemist, mis loovad eeldused põhihariduse omandamiseks ja edukaks edasijõudmiseks igapäevaelus. Ettepanek: (3) Lasteaed on alushariduse riikliku õppekava alusel alushariduse omandamist võimaldav õppeasutus, kus eakohases, turvalises, mängulises ja arendavas õpi- ja kasvukeskkonnas toetatakse kolme- kuni seitsmeaastaste laste üldoskuste arengut ning selliste teadmiste, <u>oskuste</u> ja hoiakute kujunemist, mis loovad eeldused põhihariduse omandamiseks ja edukaks edasijõudmiseks igapäevaelus. Selgitus: Loetelust on välja jäänud oskused, mis võiks olla eraldi nimetatud	Arvestatud. Muudetud eelnõu § 3 lõige 2 muudetud: lasteaed on alushariduse riikliku õppekava alusel alushariduse omandamist võimaldav õppeasutus, kus eakohases, turvalises, mängulises ja arendavas õpi- ja kasvukeskkonnas toetatakse kolme- kuni seitsmeaastaste laste üldoskuste arengut ning selliste teadmiste, oskuste ja hoiakute kujunemist, mis loovad eeldused põhihariduse omandamiseks ja edukaks edasijõudmiseks igapäevaelus.
2.	§ 8 (4) (<i>muudetud § 7 lg 4</i>) Lasteaed koostab laste arengu ja alushariduse omandamise toetamiseks alushariduse riikliku õppekava alusel oma õppekava ning lähtub sellest õppe- ja kasvatustegevuse korraldamisel ja läbiviimisel. Ettepanek: (4) Lasteaia töötajad koostavad laste arengu ja alushariduse omandamise toetamiseks alushariduse riikliku õppekava alusel oma õppekava ning lähtub sellest õppe- ja kasvatustegevuse korraldamisel ja läbiviimisel.	Arvestatud osaliselt. Eelnõu § 7 lõikes 4 ongi silmas peetud, et arengukava koostatakse kootöös lasteaia töötajatega Kuid arvestades ka säte teist lauset, on keeleliselt õigem kasutada mõistet “lasteaed”. Arvestatud. Täiendasime eelnõu § 7 lõiget 5 (muudetud § 7 lg 5) selliselt, et direktor kinnitab õppekava, olles kuulunud ära hoolekogu arvamuse ning saanud õppe- ja kasvatustegevusega seotud töötajate heakskiidu. Lisasime, et lasteaia õppekava tuleb avalikustada lasteaia veebilehel.
3.	§ 9. (5) (<i>viidatud paragrahv eelnõust välja jäetud</i>) Lastele, kelle emakeel ei ole õppe- ja kasvatustegevuse keel või kes kodus suhtluses räägivad õppe- ja kasvatustegevuse keelest erinevat keelt, mis on vähemalt ühe vanema emakeel, rakendab lasteaed nende emakeele arengut toetavaid ning kultuuri tutvustavaid õppe- ja kasvatustegevusi alushariduse riiklikus õppekavas sätestatud korras.	Arvestatud. Paragrahv eelnõust välja jäetud ja muudetud alushariduse riiklikku õppekava § 5 lõiget 1 selliselt, et õppe- ja kasvatustegevusi kavandades ja läbi viies, tuleb väärtustada mitmekeelsest perest pärit lapse keelelist arengut mitme keele kasutajana ning märgata ja toetada last erinevates keelekasutusolukordades. Õpetajal ja lapsehoidjal peavad olema oskused märgata mitmekeelsete laste arengu eripära

	Kommentaar: Kas on see võimalik, et lasteaia töötajad oskavad rakendada lapse emakeele arengut (mis ei ole eesti keel) toetavaid ja kultuuri tegevusi – õpetajatel ei ole ettevalmistust ega oskusi erinevate riikide keelte ja kultuuride toetamiseks. Lasteaed peaks toetama selle keele õpet, milles toimub õppe- ja kasvatustegevus.	võrreldes ükskeelse lapsega ning sellega arvestama lapse arengu toetamisel. Sellest lähtuvalt tuleb toetada muu kodukeelega lapse arengut parimal viisil ja koostöös perega.
4.	§ 11. (1) <i>(muudetud § 10 lg 1)</i> Lasteaia direktor moodustab iga lapse vajadusi ja heaolu arvestades lasteaiarühmad, kuulates enne otsuse tegemist ära hoolekogu arvamuse. Ettepanek: § 13 <i>(muudetud § 12 lg 3)</i> Lapsele vajaliku toe väljaselgitamine ja rakendamine (3) Lapse arengu toetamiseks määrab direktor tugiteenuste koordineerija, kelle ülesanne on korraldada lasteaiasisest meeskonnatööd ning koordineerida lasteaiavälises võrgustikutöös osalemist. Selgitus: Koordineerija võib olla ka õpetaja, eriped, log, õppejuht või ka muu ametipositsioon peale direktori.	Arvestatud. Eelnõust välja jäetud hoolekogu arvamuse ära kuulamise kohustuse rühmade moodustamisel. Eelnõu § 12 lõike 3 teist lauset täpsustatud. Nimelt saab tugiteenuste koordineerijaks määrata direktor selleks tööks sobivaima töötaja, nt õpetaja, eripedagoogi, logopeedi, õppealajuhataja jt. Kuna direktor ei saa määrata iseennast, siis direktori määrab tugiteenuste koordineerijaks pidaja. Tugiteenuste koordineerija näol on tegemist samade ülesannetega inimesega, keda PGS-is nimetatakse haridusliku erivajadusega õpilase õppe koordineerijaks.
5.	lk 7 enne § 14 on poolik lause	Kustutasime liigse.
6.	(2) <i>(muudetud § 29 lg 2)</i> Lasteaia õppealajuhataja kvalifikatsiooninõuded on magistrikraad või sellele vastav kvalifikatsioon, pedagoogilised ja juhtimiskompetentsid ning eesti keele oskus vastavalt keeleseaduses ja selle alusel kehtestatud nõuetele. Selgitus: Õppealajuhatajal peab olema ka magistrikraadi nõue, kuna ta on õppe-ja kasvatustegevuse eestvedaja ning vastutab selle eest ja juhib pedagoogilise personali tööd.	Mitte arvestatud. Lasteaia õppealajuhataja kvalifikatsiooninõuded on kõrgharidus, pedagoogilised ja juhtimiskompetentsid ning eesti keele oskus vastavalt keeleseaduses ja selle alusel kehtestatud nõuetele. Võrreldes kehtiva KELS § 22¹ lõikes 2 sätestatuga ei muudeta õppealajuhatajale esitatud kvalifikatsiooninõudeid. Eelnõu lähtub üldhariduskooliga samast põhimõttest, et õppealajuhatajal on õpetajaga sama haridustaseme nõue. Üldhariduskoolis on selleks magistrikraad, lasteaias kõrgharidus.
7.	§ 27 (8) <i>(muudetud § 29 lg 8)</i> Käesolevas paragrahvis nimetatud kompetentside olemasolu hindab tööandja. Kommentaar: Peab lisama, et mille alusel neid kompetentse hinnatakse ja kuidas	Selgitame. Eelnõu täiendamine ei ole vajalik. Kompetentsus on edukaks kutsetegevuseks vajalik teadmiste, oskuste, kogemuste ja hoiakute kogum. Kutsetegevus kirjeldatakse kutsestandardis ning selles esitatakse ka kompetentsusnõuded. Õpetaja, abiõpetaja ja lapsehoidja kvalifikatsiooninõuded ning pedagoogilised kompetentsid on seotud vastavalt õpetaja ja lapsehoidja kutsestandardis kehtestatud kompetentsidega. Õpetaja kompetentside hindamisel tuleb seega

		lähutada kutsestandardi tasemest 6 ning abiõpetaja ja lapsehoidjate kompetentside puhul lapsehoidja kutsestandardi tasemetest 4 või 5.
8.	§ 31 (3) (<i>muudetud § 34 lg 1 ja lg 2</i>) Lastehoiu töötajate töökorraldus lähtub nõudest, et kogu rühma tööaja jooksul on tagatud lapsehoidja iga viie lapse kohta kuni kolmeaastaste laste osas ja iga 10 lapse kohta üle kolmeaastaste laste osas ning lastehoiu rühmas võib olla kuni 15 last. (4) Kui lastehoiurühmas töötab vähemalt üks täistööajaga õpetaja, lähtub lastehoiu töökorraldus nõudest, et kogu rühma tööaja jooksul on tagatud õpetaja, abiõpetaja või lapsehoidja iga kaheksa lapse kohta kuni kolmeaastaste laste osas ning iga 10 lapse kohta kuni seitsmeaastaste laste osas ning lastehoiu rühmas võib olla kuni 16 last. Kommentaar: Lapsehoid - kui seal on õpetaja, siis 1:8, kui aga hoidja 1:5 Kas ja kui palju tohib lastehoiu rühmas olevate laste arvu suurendada?	Selgitame. Lastehoius ei ole laste arvu suurendamine lubatud. Kehtiva KELSi kohaselt võib sõimerühmas olla kuni 14 last ning rühma suurendamise korral on laste piirarv rühmas 16. Eelnõu kohaselt võib lastehoius olla 16 last, kui selles rühmas töötab vähemalt üks täistööajaga õpetaja.
9.	§ 31. Lapsehoiu korraldamine (5) Lastehoiu kasvatustegevus toimub eesti keeles. Kurdi või kuulmislangusega lapse kasvatuse keele puhul kohaldatakse käesoleva seaduse § 9 lõikes 2 sätestatud. Lapse osas, kellel on diagnoositud mõni igal ööpäeval või ööpäevaringselt kõrvalabi vajadust põhjustav 17 terviseseisund ja tuvastatud puude raskusaste, võib vanema kirjalikul nõusolekul eesti keele kõrval või selle asemel kasutada kasvatustegevuses eesti keelest erinevat keelt. Lastele, kelle emakeel ei ole kasvatustegevuse keel või kes koduses suhtluses räägivad kasvatustegevuse keelest erinevat keelt, mis on vähemalt ühe vanema emakeel, rakendab lastehoid alushariduse riikliku õppekava alusel kasvatustegevusi lapse emakeele arengu toetamiseks ja kultuuri tutvustamiseks. Ettepanek: § 31 (<i>muudetud § 33 ja 35</i>) Lapsehoiu korraldamine (5) Lastehoiu kasvatustegevus toimub eesti keeles. Kurdi või kuulmislangusega lapse kasvatuse keele puhul kohaldatakse käesoleva seaduse § 9 lõikes 2 sätestatud. Lapse osas, kellel on diagnoositud mõni igal ööpäeval või ööpäevaringselt kõrvalabi vajadust põhjustav 17 terviseseisund ja tuvastatud puude raskusaste, võib vanema kirjalikul nõusolekul eesti keele kõrval või selle asemel kasutada kasvatustegevuses	Arvestatud. Paragrahv eelnõust välja jäetud ja muudetud alushariduse riiklikku õppekava § 5 lõiget 1 selliselt, et õppe- ja kasvatustegevusi kavandades ja läbi viies, tuleb väärtustada mitmekeelsest perest pärit lapse keelelist arengut mitme keele kasutajana ning märgata ja toetada last erinevates keelekasutusolukordades. Õpetajal ja lapsehoidjal peavad olema oskused märgata mitmekeelsete laste arengu eripära võrreldes ükskeelse lapsega ning sellega arvestama lapse arengu toetamisel. Sellest lähtuvalt tuleb toetada muu kodukeelega lapse arengut parimal viisil ja koostöös perega.

	eesti keelest erinevat keelt. Lastele, kelle emakeel ei ole kasvatustegevuse keel või kes kodus suhtluses räägivad kasvatustegevuse keelest erinevat keelt, mis on vähemalt ühe vanema emakeel, rakendab lastehoid VÕIMALUSEL alushariduse riikliku õppekava alusel kasvatustegevusi lapse emakeele arengu toetamiseks ja kultuuri tutvustamiseks (<i>viidatud säte on eelnõust välja jäetud</i>). Selgitus: Lasteaia töötajatel on oskused eesti keeles töötamiseks, ilmseltosaliselt ka vene keeles (kui on vastav keele ja kultuuritaust), aga kui on tegemist sellest erineva keele ja kultuuriga, mille keele- ja kultuuriruum on täiesti võõrad, siis võiks olla „võimalusel“.	
10.	§ 32 (5) Lastehoiu .. L-täht puudu!	Kirjaviga parandatud.
11.	§ 40 (<i>muudetud § 46</i>). Munitsipaallastehoiu ja -lasteaia rahastamine (3) Kohaliku omavalitsuse üksusele antava õpetajate tööjõukulude toetuse arvestamise aluseks on eelmisel kalendriaastal õpetaja töötasu alammäära suurendamisega kaasnenud lisakulude osaliseks katmiseks eraldatud toetus. Õpetajate tööjõukulude toetuse ülejäänud vahendite jaotuse aluseks on munitsipaal- ja eralasteaedades—õppivate ning munitsipaal- ja eralastehoidudes käivate pooleteise- kuni kolmeaastaste laste arv elukoha järgi. "õppimine" tuleks vahelt ära võtta. Ettepanek: § 40. Munitsipaallastehoiu ja -lasteaia rahastamine (3) Kohaliku omavalitsuse üksusele antava õpetajate tööjõukulude toetuse arvestamise aluseks on eelmisel kalendriaastal õpetaja töötasu alammäära suurendamisega kaasnenud lisakulude osaliseks katmiseks eraldatud toetus. Õpetajate tööjõukulude toetuse ülejäänud vahendite jaotuse aluseks on munitsipaal- ja eralasteaedades—õppivate ning munitsipaal- ja eralastehoidudes käivate pooleteise- kuni kolmeaastaste laste arv elukoha järgi.	Arvestatud. Sõna “õppivate” välja jäetud.

12.	Lasteaia õpi- ja kasvukeskkonna nõuded § 8 (2) (2) (<i>muudetud § 17 lg 2</i>) Lasteaeda ei lubata last, kellel on silmnähtavad haigustunnused. Ettepanek: Lasteaeda ei lubata last, kellel on haigustunnused. Selgitus: Peaks olema viide kuhugi, et mis on haigustunnused. Hetkel on sellest arusaam väga erinev, mis põhjustab arusaamatusi lastevanematega.	Arvestatud. Muudetud sõnastust.
13.	<u>Lastehoiu tervisekaitse nõuded</u> Miks ei ole hoius kehtestatud kasvukeskkonna nõudeid? Ka siin peaksid need olema. Samas, kas tervisekaitsenõuded ei kehti lasteaedadele? Või mille poolest on need hoidudest erinevad? Kas lasteaias, kus on hoiurühmad, tuleb järgida erinevaid nõudeid?	Arvestatud. Eelnõud ja rakendusakte muudetud ning nõuded lasteaiale ja lastehoiule kehtestatud ühes õigusaktid
14.	<i>Lastehoiu tervisekaitsenõuetes</i> on, kuid lasteaia õpi- ja kasvukeskkonna nõuetes uneaega ei ole, <i>alushariduse riiklikus õppekavas</i> on sellele viidatud. Kas ei peaks mõlemas olema? <i>Lasteaia õpi- ja kasvukeskkonna nõuetes</i> ei ole ka kirjas (hoiu tervisekaitse nõuetes on) millised on nõuded ka päevakavale, midagi on kirjas õppekavas selle kohta. Ettepanek - hoiu ja lasteaia nõuded peaksid olema mõlemas määruises lahti kirjutatud sarnaselt.	Selgitame. Eelnõud muudetud ja selle § 3 lõike 6 alusel kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega lastehoiu ja lasteaia õpi- ja kasvukeskkonna nõuded lapse arengu toetamiseks, tervise kaitseks ning õppe- ja kasvatustegevuse turvaliseks ja ohutuks korraldamiseks vajalike tingimuste loomiseks. Nimetatud määruse kavandi § 8 lg 2 p 4 sõnastab: pooleteise- kuni kolmeaastastele lastele võimaldatakse vähemalt üks kord päevane uneaeg ning vanematele lastele oleks tagatud päevas vähemalt üks tund puhkeajaga valikuvõimalusega une ja muu vaiksuse tegevuse vahel.
15.	<u>Alushariduse riiklik õppekava</u> § 2 (<i>muudetud eelnõu § 7 lg 4</i>) Lasteaia õppekava (3) Lasteaia õppekava ja selle muudatused kehtestab lasteaia direktor, kuulates eelnevalt ära hoolekogu arvamuse Ettepanek: Lasteasutuse õppekava kinnitab lasteasutuse direktor pedagoogilise nõukogu ettepanekul, kuulates ära hoolekogu arvamuse Selgitus: Oluline on, et lasteaia pedagoogiline nõukogu jääb ka sisse, et pedagoogiline personal oleks kindlasti kaasatud õppekava koostamisel.	Arvestatud osaliselt. Täiendasime eelnõu § 7 lõiget 5 selliselt, et direktor kinnitab õppekava, olles kuulanud ära hoolekogu arvamuse ning saanud õppe- ja kasvatustegevusega seotud töötajate heakskiidu. Lõikes 4 on sätestatud, et õppekava koostab lasteaed, see tähendab koostöös töötajatega koostamist. Eelnõus ei sätestata õppenõukogu loomise kohustust ning sellega seotud töökorda. Selle eesmärk ei ole õpetajate kaasaraakimise ja otsustuspädevuse vähendamine, vaid suurem paindlikkus pedagoogilise koostöö korraldamisel ning õppe- ja kasvatustegevusega seotud töötajate kaasamisel asutuse juhtimis- ja arendustegevustesse. Eelnõu sätestab kohustuse kaasata lasteaia töötajaid kõikide alusdokumentide (nt õppekava, arengukava, riskianalüüs) koostamise protsessi ning arendustegevustesse, meetodid

		õppe- ja kasvatustegevusega seotud töötajate kaasamiseks valib lasteaed. Lisasime eelnõusse seoses lasteaia õppekavaga, et see tuleb avalikustada lasteaia veebilehel.
16.	§ 2 Lasteaia õppekava 4) 3aastase lapse ja 6–7aastase lapse eeldatavad üldoskused ning 6–7aastase lapse arengu eeldatavad tulemused; Ettepanek: 4) laste eeldatavad tulemused vanuseti Selgitus: Siin on oluline, et lasteaia õppekavas oleksid kirjas ka kõikide vanuseastmete eeldatavad arengutulemused, kuna see tagab varajase märkamise ning ka sekkumise efektiivsuse.	Õppekavas on välja toodud 5) 3aastase lapse ja 6–7aastase lapse eeldatavad üldoskused ja 6-7 aastase lapse valdkondlikud oskused. Alushariduse riiklik õppekava kehtestab riigi alusharidusstandardi. Riiklik õppekava määrab kindlaks pooleteise- kuni seitsmeaastaste laste õppe- ja kasvatustegevuste alused alushariduse omandamise toetamiseks, samuti lasteaia õppekava koostamise põhimõtted. Igal lasteaial on õigus oma õppekavas detailsemaks ja täpsemaks minna ka lapse arengu eeldatavate tulemuste väljatoomisel.
17.	§ 6 (1) Õppimine ja õpetamine toimuvad üldõpetuse põhimõtetel lapse lähima arengu tsoonis See vajab kindlasti lahti kirjutamist ning seletamist, õpetajad eg alapsevanemad ei saa sellest aru.	Arvestatud. Õpetajad, lähtuvalt omandatud kvalifikatsioonist, mõistavad üldõpetuse põhimõtteid ja lähima arengu tsooni mõistet. Nõustume, et selleks, et õppekava oleks mõistetav ka lastevanematele, on vajalik õppekava seletuskirjas täpsustamine.
18.	§ 12. (viidatud paragrahv on eelnõust välja jäetud) Mitmekeelse pere ja lapse toetamine. (1) Kui lapse emakeel ei ole õppe- ja kasvatustegevuse keel või laps koduses suhtluses räägib õppe- ja kasvatustegevuse keelest erinevat keelt, mis on vähemalt ühe vanema emakeel, siis teeb lastehoid ja lasteaed lapse keelelisest ja kultuurilisest taustast tingitud arenguvajadustest tulenevaid muudatusi või kohandusi lapse kasvukeskkonnas (mängu- ja õppevahendid, õppe- ja kasvatusmeetodid, abiõpetaja tugi jm) lapse emakeele arengu toetamiseks. Kommentaar: Sama kommentaar, mis varem, et kuidas seda reaalselt on võimalik tagada kui on keel või kultuur, milles puudub lasteaia töötajatel ettevalmistus Ja kas saab panna nõude, et toetatakse lapse emakeele arengut, kui lasteaia töökeel on eesti keel?	Arvestatud. Paragrahv eelnõust välja jäetud ja muudetud alushariduse riiklikku õppekava § 5 lõiget 1 selliselt, et õppe- ja kasvatustegevusi kavandades ja läbi viies, tuleb väärtustada mitmekeelsest perest pärit lapse keelelist arengut mitme keele kasutajana ning märgata ja toetada last erinevates keelekasutusolukordades. Õpetajal ja lapsehoidjal peavad olema oskused märgata mitmekeelsete laste arengu eripära võrreldes ükskeelse lapsega ning sellega arvestama lapse arengu toetamisel. Sellest lähtuvalt tuleb toetada muu kodukeelega lapse arengut parimal viisil ja koostöös perega.

19.	§12. (2) (viidatud paragrahv on eelnõust välja jäetud) Lapse emakeele ja kultuuri tutvustamiseks loob võimalused lasteaia pidaja ja seda korraldab lasteaed ning lastehoid. Kommentaar: Vajab täpsustamist, kuidas pidaja need võimalused loob, millised on pidaja kohustused ses osas ja millised lasteaial?	Arvestatud. Paragrahv eelnõust välja jäetud ja muudetud alushariduse riiklikku õppekava § 5 lõiget 1 selliselt, et õppe- ja kasvatustegevusi kavandades ja läbi viies, tuleb väärtustada mitmekeelsest perest pärit lapse keelelist arengut mitme keele kasutajana ning märgata ja toetada last erinevates keelekasutusolukordades. Õpetajal ja lapsehoidjal peavad olema oskused märgata mitmekeelsete laste arengu eripära võrreldes ükskeelse lapsega ning sellega arvestama lapse arengu toetamisel. Sellest lähtuvalt tuleb toetada muu kodukeelega lapse arengut parimal viisil ja koostöös perega.
20.	§ 25. (muudetud § 23) Lapse arengu hindamise ja toetamise põhimõtted (3) Hindamise aluseks on lapse arengu eeldatavad tulemused üldoskustes ja õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades. Lapsehoidja ja õpetaja tutvustab vanemale lapse arengu hindamise põhimõtteid ja korraldust. Ettepanek: § 25 (muudetud § 23). Lapse arengu hindamise ja toetamise põhimõtted (3) Hindamise aluseks on lapse arengu eeldatavad tulemused üldoskustes ja õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades. Lapsehoidja ja õpetaja tutvustab vanemale lapse arengu hindamise põhimõtteid ja korraldust. Selgitus: Välja on jäetud täpsustus meetodite valiku kohta. Varasemalt oli otsus pedagoogilisel nõukogul, kuid kas võiks olla õpetajal?	Selgitame. Õpetajad ja tugispetsialistid saavad valida, milliste vahenditega nad lapse arengut hindavad, jälgivad ja analüüsivad. Õppekavas või õppekava lisades on välja toodud, missuguseid vahendeid selles lasteaias kasutatakse.
21.	§ 25 (muudetud § 23). Lapse arengu hindamise ja toetamise põhimõtted (5) Lapsehoidja ja õpetaja koostab vähemalt üks kord õppeaastas lapse arengust kirjaliku kokkuvõtte ning viib lapse arengu hindamiseks ja toetamiseks vanemaga läbi arenguveestluse, kus:... Ettepanek: (5) Lapsehoidja ja õpetaja koostab vähemalt üks kord õppeaastas lapse arengust kirjaliku kokkuvõtte ning viib lapse arengu hindamiseks ja toetamiseks vanemaga läbi arenguveestluse, kus:...	Arvestatud. Õppekava § 23 lõige 5 sõnastatud: Lapsehoidja ja õpetaja koostab vähemalt üks kord õppeaastas lapse arengust kirjaliku kokkuvõtte ning viib lapse arengu toetamiseks vanemaga läbi arenguveestluse

	Ettepanek: Vanemaga läbiviidav arenguveestlus on lapse arengu hindamiseks, sest arengu hindamine on toimunud juba varasemalt.	
22.	kavand 6 “Koolieelse lasteasutuse ...) § 2 Lastehoiu ja lasteaia tegevusnäitajad on järgmised: 2) digilahenduste kasutamise sagedus õppe- ja kasvatustegevuses; Ettepanek: Digilahenduste kasutamise sagedus ei näita seda, kui efektiivselt neid kasutatakse, vaid seda, et kui palju. Siin on väga suur oht, et sellega minnakse liiale ning tegelikult nende vahendite kasutamine ei rikasta õppimist, vaid on eesmärk omaette.	Selgitame. Koolieelsete lasteasutuste, põhikoolide, gümnaasiumide, kutseõppeasutuste ja täienduskoolitusasutuste tegevusnäitajad on kinnitatud haridus- ja teadusministri määrusega, mille uuendamine toimub käesoleva aasta märtsis. Antud näitaja andmed saadakse koolieelsete lasteasutuste tsentraalsest rahulolu ja õppeasutuse keskkonna küsitlusest, mis töötati välja 2018. aastal. Toona oli aktuaalne küsida sagedust. Nõus muudatuse vajadusega, arvestame tehtud muudatust küsitluse uuendamisel.
	EESTI LOGOPEEDIDE ÜHING	Haridus- ja Teadusministeerium
1.	Seaduse eelnõu seletuskirjas on eelnõu eesmärkide peatükis kirjas rahastamise põhimõtted: Eelnõuga ei muudeta rahastamise aluseid, kuid muudetakse rahastamissätteid rakendajatele selgemaks. Vastutus tugispetsialistide teenuste rahastamise eest jääb lasteaia pidajale, kes tagab lapsele vajaduse korral lasteaias tasuta vähemalt eripedagoogi, logopeedi või muu tugiteenuse. Tugispetsialistide teenuse rakendamist korraldab lasteaia direktor. Munitsipaallastehoius või eralastehoius, mille kaudu kohaliku omavalitsuse võimaldab pooleteise- kuni kolmeaastasele lapsele hoitu, peab lastehoius käivale lapsele tugiteenuse tagama ja seda rahastama kohaliku omavalitsuse üksus. Riigieelarvest eraldatakse kohaliku omavalitsuse üksusele toetust õpetajate ja juhtide täienduskoolituseks, eesti keele õppeks ja õpetajate tööjõukuludeks. Kohaliku omavalitsuse üksus võib õpetajate tööjõukuludeks eraldavat toetust muu hulgas kasutada ka tugispetsialistide tööjõukulude katmiseks või tugiteenuste tagamiseks. Lisaks eraldatakse eelnõu alusel toetust lasteaia ja lastehoiu tugispetsialistide lähtetoetuseks. ELÜ kommentaar: Käesoleva sõnastuse alusel võib kasutada toetust tugispetsialistide tööjõukuludeks, kuid mitte tugispetsialistide	Selgitame. Kohalikele omavalitsustele eraldatav lasteaiaõpetajate töötasutoetus (16 miljonit) on seotud tingimusega toetusfondi määruse kaudu, milles on sätestatud, et kohaliku omavalitsuse üksus võib õpetajate tööjõukuludeks eraldavat toetust muu hulgas kasutada ka tugispetsialistide tööjõukulude katmiseks või tugiteenuste tagamiseks. See ei ole koolitusteks ettenähtud toetus. Eelnõu sõnastuse kohaselt võib kohaliku omavalitsuse üksus kasutada toetust õpetajate tööjõukulude katmiseks, kui õpetajate tööjõukulude katmine on tagatud, siis tugispetsialistide tööjõukulude katmiseks, kui tugispetsialistidele tagatakse õpetajatele kehtestatud töötasu alammääraga samaväärne töötasu. Omavalitsuste kaudu koolituseks antud toetus 443 tuhat eurot on selgelt koolituseks. Ilma tingimusteta. Lasteaedade õpetajate ja juhtide täiendusõppe korraldamiseks eraldatud raha võib kasutada ainult lasteaia õpetajate, abiõpetajate/assistentide, tugispetsialistide ja juhtide täiendusõppeks.

	täienduskoolituste kuludeks. Kuigi on suuliselt antud mõista, et antud toetust tohib kasutada ka tugispetsialistidele, siis antud sõnastus võimaldab ka teistsugust tõlgendust. Et anda tugispetsialistidele kindlustunnet, palun viia sisse täpsustavad täiendused, mis puudutavad täienduskoolituste toetust tugispetsialistidele.	
2.	§ 8 (6) (<i>muudetud § 7 lg 6</i>) Lasteaed kannab hariduse infosüsteemi alushariduse riikliku õppekava läbinud lapse koolivalmiduskaardi, mis on koostatud käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud õppekava alusel. ELÜ küsimus: Millal avaneb koolile õpilase koolivalmiduskaart, kas kool näeb koolivalmiduskaarti enne õppeaasta algust? Koolikaardil olev info on koolile vajalik juhaks, kui tuleb kooli laps, kelle puhul on vajalik koheselt sekkumine, kelle erivajadusega on vaja arvestada klasside komplekteerimisel, tugispetsialistide kaasamisel	Selgitame. Koolivalmiduskaarti näeb kool, milles laps on õppima asunud. Lisaks, koolikohustuse edasilükkamise hindamise puhuks täiendatakse PGS paragrahvi 9 lõikega 3¹ järgmises sõnastuses: Lisaks käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud koolivalmiduse hindamisele peab vald või linn lähtuma koolivalmiduse ja tugiteenuste osutamise andmetest, mis on alushariduse seaduse alusel kantud Eesti Hariduse Infosüsteemi.
3.	§ 9 (3) (<i>muudetud § 8 lg 3</i>) Erivajadusega lapse õppe- ja kasvatustegevuses võib vanema kirjalikul nõusolekul peale eesti keele või selle asemel kasutada eesti keelest erinevat keelt, kui põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse §-s 47 nimetatud kooliväline nõustamismeeskond on erivajadusega lapse arendamiseks vajalike tingimuste rakendamise soovitus andes leidnud, et eestikeelne õppe- ja kasvatustegevus ei ole lapse arengu eripära tõttu talle jõukohane. ELÜ küsimused ja kommentaarid: 1) Kas koolivälise nõustamismeeskonna soovitus on antud juhul lasteaiale/lastehoiule kohustuslik täita? Paljud kohalikud omavalitsused ei suuda pakkuda õppekasvatustegevust eesti keelest erinevas keeles. Teaduskirjandus ei välista teise keele õpet ka keelepuude vms kõnediagnoosi puhul. Segaseks jääb selles sõnastuses ka eestikeelsete logopeedide/eripedagoogide roll muukeelsete laste toetamisel. Kas antud nõustamismeeskonna otsus puudutab ka logopeedi teenust? Mille alusel otsustatakse, mis keeles hakkab logopeedilist abi saama vene kodukeelega laps? Hetkel võib seadusest välja lugeda, et ainult läbi komisjoni saab venekeelset logopeedilist abi, kui määratakse tõhustatud tugi või eritugi. Mõistagi vajab laps emakeelset abi eelkõige keelepuude puhul. Kakskeelsetele	Selgitame. Koolivälise nõustamismeeskonna (KVM) soovitus saab rakendada vaid lapsevanema nõusolekul. KVM ei anna soovitus kasutada peale eesti keele või selle asemel erinevat keelt. KVM-l on võimalik lapse arendamiseks vajalike tingimuste rakendamise soovitus andes leida, et eestikeelne õppe- ja kasvatustegevus ei ole lapse arengu eripära tõttu talle jõukohane. Sellisel juhul ja lapsevanema nõusolekul võib lapse õppe- ja kasvatustegevuses kasutada peale eesti keele või selle asemel eesti keelest erinevat keelt. Nõustume, et lapse keelepuue vms kõnediagnoos ei välista teise keele õpet. Mitmekeelsed erivajadusega lapsed suudavad omandada teise keele samal tasemel ükskeelsete erivajadustega lastega ehk et omandatakse keel, kuid seda oma üldise arengu taseme kohaselt. Lasteaias on kohustus tagada logopeedi teenused keeles, milles toimub õppe- ja kasvatustöö. Seadus ei loo kohustust venekeelset logopeedilist abi pakkuda, kuid ei välista võimalust, et tugiteenuseid pakutakse ka eesti keelest erinevates keeltes. Lapsele on parimaks eeskujuks teenuse osutamise keelt emakeelena kõneleva logopeedi hääldus, grammatika ja sõnavara. Ideaalis võiks muu koduse keelega laps saada logopeedilist abi mõlemas keeles, kui selline võimekus on lasteaial

	lastele testid alles valmivad. On oht, et logopeedidest saavad eesti keele õpetajad. Kuidas välistada olukorda, kus logopeedid, kelle eesti keele tase on kas B2 või alla selle, ei hakkaks teenust osutama eesti keeles, sealhulgas vene kodukeelega lastele? Kes hakkab muukeelsetele lastele tugiteenuseid pakkuma? Venekeelsed lapsed saavad vene logopeedidelt abi, aga teiste keelte osas?	olemas. Tööandja ülesanne on tagada õpetaja või tugispetsialisti vastavus kvalifikatsiooninõuetes ettenähtud eesti keele oskuse nõudele.
4.	§ 11(<i>muudetud § 10 ja § 11 lg 1 ja 2</i>) Lasteaiarühma moodustamise alused ning lasteaia õpi- ja kasvukeskkonna nõuded (7) Rühmas, milles on suurendatud käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud laste arvu, peab kogu rühma töötaja jooksul olema tagatud õpetaja või abiõpetaja kuni kaheteistkümne lapse kohta. Rühmas, milles on suurendatud käesoleva paragrahvi lõikes 3 sätestatud laste arvu, peab kogu rühma töötaja jooksul olema tagatud õpetaja või abiõpetaja kuni 10 lapse kohta. ELÜ kommentaar: Kui rühmas laste arvu suurendatakse, siis tõuseb ka õpetaja töökoormus ja vastutus. Eelnõu põhjal peab suurenema täiskasvanute hulk laste kohta vaid liitrühmas, kuid mitte lasteaiarühmas, kus ühe täiskasvanu kohta on 12 last. Kas poleks mõistlik, kui täiskasvanute suhtarv tõuseks mõlema rühmaliigi puhul?	Arvestatud. Eelnõu § 11 lõikes 1 on parandatud suhtarvu osa selliselt, et sõna “kümme” asendatud sõnaga ”üheksa”, nagu on sätestatud kehtiva KELS § 20 lõikes 6.
5.	Seletuskirjast: Rühmaliike, sh kehtivas KELS § 7 lõike 2 punktides 1–6 kirjeldatud erirühmi, eelnõuga ei sätestata. Muudatus võimaldab pidajal senisest paindlikumalt rühmasid moodustada, pidades seejuures silmas iga lapse vajadusi. § 11 lõige 8 sätestab, kui rühmas on tõhustatud tuge või erituge saav laps, on laste piirarv rühmas väiksem kui teistes lasteaiarühmades, arvestades, et üks tõhustatud tuge saav laps täidab kolm kohta ja üks erituge saav laps täidab kuus kohta. Haridusliku erivajadusega laps lasteaias võib vajada kas väiksemat kollektiivi või individuaalset lisatuge rühmas. Üldjuhul õpib tõhustatud tuge saav laps kuni 12 lapsega rühmas ja erituge saav laps kuni kuue lapsega rühmas. ELÜ kommentaar: Kuna seadus ei määratle tõhustatud tuge saavate ja erituge saavate laste rühma, siis jääb eelnõus segaseks täiskasvanute arv rühmas. Hetkel näiteks on 12-lapselises tasandusrühmas arvestatud 1 täiskasvanu 7 lapse kohta, rühma suuruses on arvestatud, et üks tõhustatud	Selgitame. Eelnõu kohaselt lähtub lasteae õppe- ja kasvatustegevuse korraldamisel kaasava hariduse põhimõtetest. Samal ajal ei välistata eelnõus eraldi tõhustatud tuge või erituge saavate rühmade moodustamist (§ 14 lõiked 2 ja 3). Soovituse tõhustatud toe või eritoe rakendamiseks annab kooliväline nõustamismeeskond. Täiskasvanute hulka tuleb arvestada nagu lasteaiarühma puhul (§ 11 lg 1 ja 2) HEV laste õpetaja kompetentsid on kirjeldatud õpetaja kutsestandardis tase 6.

	toe laps võtab 2 lapse kohta (sel juhul oleks rühma suuruseks 24 last). Käesolev eelnõu ütleb, et üks tõhustatud toe soovitusel laps arvestatakse kolme eest. Kuidas arvestatakse täiskasvanute hulka uue eelnõu alusel tõhustatud toe (ja eritoe) rühmas? Kas ka antud juhul arvestatakse 1 laps kolme eest, mis tähendab, et rühmas peaks olema üks täiskasvanu 3-4 lapse kohta või arvestatakse lasteaiarühma nõudeid, kus peab olema üks täiskasvanu 10 lapse kohta? Seadusest ja seletuskirjast ei selgu, mitu tõhustatud tuge/erituge vajavat last ühes rühmas võib olla. Seaduses on määratud, et HEV laste õpetajatel peavad olema eripedagoogilised kompetentsid, kuid puuduvad kriteeriumid, millises ulatuses koolitused peaksid olema läbitud (näiteks mitmetunnine koolitus peaks läbitud olema - 160 h või 320 h). Puuduvad nõuded tugispetsialistide olemasolu kohta HEV lastega rühmades. Kokkuvõttes, oluline oleks fikseerida ka lapsele tagatud reaalne tugi	
6.	Eelnõu § 12 sätestab lapse arengu toetamise põhimõtted lasteaias. Seletuskirjas: Lapse arengu toetamise ning lapsele vajaliku toe väljaselgitamise ja rakendamise korraldus lähtub kogu üldhariduses haridustasemest sõltumata ühtsetest põhimõtetest. Seepärast viidatakse eelnõus seoses lapse arengu toetamise põhimõtete ja tugiteenuste tagamisega läbivalt PGSile, kus need on reguleeritud. PGSis on kehtestatud tugispetsialistide teenuse kirjeldus ja teenuse rakendamise kord (PGS § 37 lg 3), tugispetsialistide kvalifikatsiooninõuded (PGS § 74 lg 5) ning tugispetsialistide lähtetoetuse tingimused ja kord (PGS § 771). ELÜ kommentaar 1: Kehtivas PGS-s asuvad tugispetsialistide kvalifikatsiooni nõuded § 741 lg 6 -10, mitte lg 5, nagu on märgitud seletuskirjas. ELÜ kommentaar 2: Palume viia sisse olulised muudatused nimetatud määrustesse ja seletuskirjadesse: a) Tugispetsialistide teenuse kirjeldus ja teenuse rakendamise kord § 2 (3) punkt 2: logopeedi ülesandeks õpilase kommunikatsioonivõime hindamine, kommunikatsioonihäiretega õpilaste väljaselgitamine, nende suulise ja kirjaliku kõne arengu toetamine ning neile sobiva suhtluskeskkonna soovitamine; õpetajate toetamine õpilaste kommunikatsioonivõime	Selgitame. Viide parandatud. Võtame ettepanekus märgitud määruste muutmise ette esimesel võimalusel.

arendamisel, taastamisel ning kompenseerimisel; ELÜ kommentaar: Seoses kutsestandardi muutumisega 2019. a ja kaasava hariduse raames on muutunud haridusasutuses töötava logopeedi kompetentsid ja ülesanded. Logopeedi ülesannetesse on lisandunud neelamishäire märkamine, neelamisfunktsiooni uurimine ja hindamine, õpetajate ja lapsevanemate nõustamine. Vajadusel saadab logopeed lapse haigla spetsialisti konsultatsioonile, kellel on võimalik laps suunata instrumentaalsele uuringule haiglas. Neelamishäire märkamine, sellealane õpetajate nõustamine ja kohanduste tegelemine ja teraapia on üks logopeedi kohustusliku kompetentsi osa. Logopeedi tööülesanded kajastavad määruses vaid suulise ja kirjaliku kommunikatsiooni toetamist ja arendamist. On lapsi, kelle puhul suuline kommunikatsioon ei ole piisav ja nad vajavad alternatiivseid suhtlemisvahendeid, näiteks viipeid, pilt- või esemelist kommunikatsiooni. Kaasava hariduse raames need lapsed jõuavad nii tavakooli kui ka -lasteaeda. On juhtumeid kus esimesse klassi jõuab lapsi, kellel puudub suuline kõne ja seda asendav suhtlusvahend. Nimetatud tööloigud on kaasava hariduse raames oluline välja tuua. Seetõttu palume muuta sõnastust logopeedi tööülesannete kohta Tugispetsialistide teenusekirjelduse määruses: „Logopeedi ülesandeks on õpilase kommunikatsioonivõime ja neelamisfunktsiooni hindamine, kommunikatsiooni- ja neelamishäiretega õpilaste väljaselgitamine, nende suulise ja kirjaliku kõne arengu toetamine, neile sobiva suhtluskeskkonna soovitamine, vajadusel alternatiivse suhtlusvahendi vajaduse hindamine, sobiva vahendi soovitamine ja kasutama õpetamine, õpetajate toetamine õpilaste kommunikatsioonivõime ja neelamisfunktsiooni arendamisel, taastamisel ning kompenseerimisel.“ SELETUSKIRI Haridus- ja teadusministri määruse „Tugispetsialistide teenuse kirjeldus ja teenuse rakendamise kord“ juurde: Logopeedi ülesandeks on selgitada välja kommunikatsioonihäirega, sealhulgas suulise või kirjaliku kõne puudega lapsed. Lähtudes lapse kõne erivajadusest, raskusastmest, lapse võimetest, vajadusest ja keskkonnast	
---	--

	valib tööks sobilikud meetodid ja vormid (rühmas või individuaalselt) kõne arengu toetamiseks ning määrab vajaliku logopeedilise abi sageduse. Logopeed arendab, taastab või kompenseerib lapse kommunikatsioonivõimet, arendab lapse sõnavara ning oskust kasutada keelelisi vahendeid, täpsustab hääldust, kujundab hääle omadusi ja kasutusoskust, õpetab kõnetehnikaid kõne sujuvuse parandamiseks, võtab vajadusel kasutusele kõnet toetava või asendava suhtlusvahendi. Vajadusel organiseerib lapse neelamisfunktsiooni hindamise ning koostöös kliinilise logopeediga neelamisfunktsiooni taastamise ja kompenseerimise ning ohutu neelamise nõustamise. ELÜ kommentaar: 2019. a uuenenud kutsestandardis ei olen enam kutset “kliiniline logopeed”. Seoses sellega palume muuta sõnastust seletuskirjas: asendada “ Vajadusel organiseerib lapse neelamisfunktsiooni hindamise ning koostöös kliinilise logopeediga ...” “Vajadusel teostab esmase lapse neelamisfunktsiooni hindamise ning koostöös haigla logopeediga ...”.	
7.	Tugispetsialistide kvalifikatsiooninõuded (PGS § 74¹ lg 6-10) (10) Logopeedi kvalifikatsiooninõuded on erialane magistrikraad või sellele vastav kvalifikatsioon või logopeedi kutse ning eesti keele oskus vastavalt keeleseaduses ja selle alusel kehtestatud nõuetele ELÜ kommentaar: Kvalifikatsiooni nõuetele on lisatud keeleoskuse nõue vastavalt keeleseadusele. Käesoleval ajal kehtiv keeleseadus ega ka Vabariigi Valitsuse määrus, mis kehtestab ametniku, töötaja ning füüsilisest isikust ettevõtja eesti keele oskuse ja kasutamise nõuded, ei määra ära logopeedi keeleoskuse taset. Määrus sätestab eripedagoogi keele taseme - C1. Ühinguks antud suulise info kohaselt lähtutakse samast nõudest ka logopeedide puhul. Kuna logopeedia ja eripedagoogika on kaks erinevat eriala (sarnaselt koolipsühholoogi ja sotsiaalpedagoogi eriala), siis ei saa lähtuda teisele erialale kehtestatud nõudest. Palume viia sisse vastav muudatus Vabariigi Valitsuse määrusesse “Ametniku, töötaja	Selgitame. Kehtivas määruses on B2-tasemel eesti keele oskuse nõuded kehtestatud tõesti vaid eripedagoogidele. Küll aga on praktikas ka teiste tugispetsialistide puhul lähtutud B2-taseme nõudest, võttes aluseks määruse § 8 punkt 17 (muud eespool nimetatata valitsusasutuste hallatavate riigiasutuste, kohaliku omavalitsuse ametiasutuste hallatavate asutuste ning avalik-õiguslike juriidiliste isikute ja nende asutuste keskeri- või kõrgharidust nõudvatel töökohtadel töötavad spetsialistid), kuna tugispetsialistide puhul on tegemist kõrgharidust nõudva töökohaga (eripedagoogide, koolipsühholoogide ja logopeedide puhul on seejuures nõutav erialane magistrikraad või sellele vastav kvalifikatsioon). Nõustume, et eesti keeles tugispetsialisti teenust osutavad spetsialistid peavad kvaliteetse ning last tegelikult abistava teenuse tagamiseks oskama eesti keelt C1-tasemel. Kõnealuse määruse muutmise seisab ees.

	ning füüsilisest isikust ettevõtja eesti keele oskuse ja kasutamise nõuded”- lisada § 9 C1-tasemel keeleoskuse nõue sõna “logopeed“	
8.	Seletuskiri Haridus- ja teadusministri määruse „Tugispetsialistide teenuse kirjeldus ja teenuse rakendamise kord“ juurde lõige 4 kohaselt on direktori ülesanne tagada koolis vajalike tugispetsialistide olemasolu, arvestades seejuures kooli suuruse ja tuge vajavate õpilaste osakaaluga. Soovituslikult tuleks luua 1 tugispetsialisti ametikoht 50 üldist tuge vajava õpilase kohta või 30 tõhustatud tuge vajava õpilase kohta või 12 erituge vajava õpilase kohta. ELÜ kommentaar: Nimetatud seletuskirja alusel peab ka lasteaia/lastehoiu direktor lähtuma sarnastest nõudmistest. Logopeedide kvalifikatsiooninõuded ja tööülesanded on sarnased sõltumata haridusasutusest, kus ta töötab. Siiski on olemas mõningane erinevus töö korralduslikus pooles. Kui koolis teeb logopeed valdavalt grupitunde, siis lasteaiaelaste lastega toimub töö individuaalselt või 2-3 lapselistes grupitundides. Sellest tuleneb erinevus võimalikus logopeedi töökoormuses. Juhul, kui lasteaias luuakse üks tugispetsialisti ametikoht samadel tingimustel, mis põhikoolis, on logopeedil võimatu tagada töö kvaliteeti, kuna nimetatud hulga laste teenindamine lasteaias on ebareaalne. Tulemuseks on ebakvaliteetne töö, pikad ootejärjekorrad ja tugispetsialistide läbipõlemine. ELÜ palve on sedastada lasteaias järgmised nõuded: luua 1 logopeedi ametikoht 30 üldist tuge või 12 tõhustatud tuge või 6 erituge vajava lapse kohta.	Selgitame. Eelnõuga loobutakse lasteaia miinimumkoosseisu sätestamisest. Muudatuse eesmärgiks on võimaldada lasteaia pidajale ja juhile lasteaia eripärast ning tegevuseesmärkidest tulenevalt suuremat otsustuspädevust ja -vabadust ametikohtade loomiseks ning tegevuse korraldamiseks. Eelnõu § 12 lõike 4 kohaselt tagatakse lasteaias lapsele vajaduse korral eripedagoogi ja logopeedi või muu tugispetsialisti teenus.
9.	§ 12. Lapse arengu toetamine, lg 4 (<i>muudetud lg 6</i>): Vajaduse korral tagatakse lapsele lasteaias põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 37 lõike 3 alusel kehtestatud tugispetsialistide teenuse kirjeldusele ja teenuse rakendamise korrale vastav eripedagoogi ja logopeedi või muu tugispetsialisti (edaspidi koos tugispetsialistid) teenus. Tugispetsialistide teenusteks loob võimalused lasteaia pidaja ja teenuse pakkumist korraldab direktor eripedagoogi ja logopeedi või muu tugispetsialisti (edaspidi koos tugispetsialistid) teenus. Haridus- ja teadusministri 21. veebruari 2018 määrus nr 4 „Tugispetsialistide teenuse kirjeldus ja teenuse rakendamise	Mitte arvestatud. Võrreldes kehtiva KELSiga, mis sätestab, et lapsele tagatakse lasteaias vajaduse korral logopeedi ja eripedagoogi või muu tugiteenus, on eelnõus tehtud muudatusega täpsustatud muu tugiteenus sisu. Lapsele tuleb tagada tugispetsialisti teenus või teenused, mida ta vajab.

	kord“ § 4.: „(1) Tugispetsialistide teenus (edaspidi teenus) on õppe- ja kasvatusprotsessis lapse ja õpilase (edaspidi koos õpilane) arengut, võimetekohast õppimist ja sotsiaalseid oskusi toetav ning lapse arengu eeldatavate tulemuste või õpitulemuste saavutamist ja koolikohustuse täitmist takistavaid probleeme ennetav logopeedi, eripedagoogi, koolipsühholoogi või sotsiaalpedagoogi teenus.“; ELÜ kommentaar: ELÜ pakub nii seadusesse kui määrusesse välja uue sõnastuse: Eripedagoogi ja/või logopeedi ja/või muu tugispetsialisti teenus. Põhjendus: iga laps ei pruugi vajada kõiki teenuseid või siis vastupidi, võib vajada, mistõttu ja/või annab erinevad võimalused. Samas erialade eraldamine koma ja „või“ abil tekitab tõlgendamise võimaluse, kus võib ühe tugieriala asendada teisega (näiteks, kui logopeedi ei leia, võib teenuse asendada eripedagoogi teenusega).	
10.	§ 13 (2) Lapsel on õigus saada tema vajadustele vastavat tuge vajaduse tuvastamise hetkest. Vajadus tuvastatakse lasteaiale sellekohaste objektiivsete andmete saabumise või koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel andmisega. Lasteaed on kohustatud tegema lapsele vajaliku toe väljaselgitamisel ja tagamisel vanemaga koostööd. Seletuskirjast: lapsel on õigus saada tema vajadustele vastavat tuge vajaduse tuvastamise hetkest. Vajadus tuvastatakse lasteaiale sellekohaste objektiivsete andmete saabumise või koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel andmisega. Lasteaed on kohustatud tegema lapsele vajaliku toe väljaselgitamisel ja tagamisel vanemaga koostööd. Säte rõhutab lapse õigust saada tema vajadustele vastavat tuge kohe, olenemata sellest, kas üldse või millise aja möödudes annab soovitusel kooliväline nõustamismeeskond. Koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel kõrval võivad muudeks objektiivseteks andmeteks toe vajaduse tuvastamisel olla puude raskusastme otsus või rehabilitatsiooniplaan või tugiteenuste vajadust kirjeldav arsti antud tervises seisundi hinnang. ELÜ kommentaar: Seadust ja seletuskirja lugedes jääb seaduse punkt segaseks. Millisest toest antud lõikes räägitakse, kas ainult tõhustatud toest ja eritoest või ka üldtoest? Millised on objektiivsed andmed antud	Selgitame. Eelnõu § 13 lõikes 2 peetakse silmas igasugust tuge, olenemata toe liigist. Sättes antakse lasteaiale tõhustatud toe ja eritoe rakendamise õigus ilma koolivälise nõustamismeeskonna vastava soovituseta. Säte võimaldab rakendada tõhustatud ja erituge ka siis, kui koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel ei ole, kuid vajadus on tuvastatav näiteks puude raskusastme otsuse rehabilitatsiooniplaani alusel või on tugiteenuste vajadust kirjeldav arsti antud tervises seisundi hinnang. Objektiivseteks andmeteks lapse toe vajaduse kohta saab pidada iga kvalifitseeritud spetsialisti poolt oma pädevuse piires antud hinnangut.

	juhul – kas nendeks on ka lasteaia logopeedi, eripedagoogi ja psühholoogi hinnang või puudutab see ainult koolivälise nõustamismeeskonna soovitus ja puude raskusastme tuvastust tervishoiusüsteemis?	
11.	Eelnõu § 13 lõige 3 (<i>muudetud § 12 lg 3</i>): Lapse arengu toetamiseks määrab direktor tugiteenuste koordineeri, kelle ülesanne on korraldada lasteaiasisest meeskonnatööd ning koordineerida lasteaiavälises võrgustikutöös osalemist. Lasteaia pidaja võib tugiteenuste koordineerijaks määrata direktori. ELÜ kommentaar: TTK puhul pole määratletud, millised kompetentsid peaksid sellel inimesel olema. Järgmises punktis on öeldud: "Tugiteenuste koordineeri toetab ja juhendab õpetajat lapse esmase toe kavandamisel, nõustab vanemaid ning teeb õpetajale ja direktorile ettepanekuid edaspidiseks pedagoogiliseks tööks,..." Teeme ettepaneku määratleda tööks vajalikud kompetentsid.	Mitte arvestatud. Tugiteenuste koordineeri ei vaja täiendavaid kompetentse. Eelnõu täpsustab senist regulatsiooni, andes direktorile õiguse määrata tugiteenuste osutamisega seotud meeskonnatöö korraldamiseks ning võrgustikutöö koordineerimiseks vastav töötaja. Tugiteenuste koordineeri seaduses sätestatud ülesannete täitmiseks on lasteaia direktoril õigus valida selleks tööks sobivaim töötaja. Seda rolli võib täita üks lasteaias töötavatest tugispetsialistidest, õppealajuhataja või muu nimetatud ametikohale sobiv töötaja. Kuna mõnel juhul on mõistlik, kui tugiteenuste koordineeri ülesandeid täidab direktor (näiteks väike lasteaed), kuid direktor ei saa iseennast määrata, siis sätestatakse, et direktori saab tugiteenuste koordineerijaks määrata pidaja. Tugiteenuste koordineeri näol on tegemist samade ülesannetega inimesega, keda PGS-is nimetatakse haridusliku erivajadusega õpilase õppe koordineerijaks. Kehtiva praktika kohaselt täidab koordineeri rolli tavapäraselt üks haridusasutuses töötavatest tugispetsialistidest. Nimetatu ei ole eelnõus sätestatud kohustusena, kuid tugiteenuste koordineeri rolli ja tööülesandeid arvesse võttes on tegemist asjakohase praktikaga.
12.	Eelnõu § 13 (6) (<i>muudetud § 13 lg 3</i>): Lapsele, kellel on kohanemiskursi või tekib mahajäämus eeldatavate arengutulemuste saavutamisel, pakub lasteaed õpetaja individuaalset lisajuhendamist, tugispetsialisti teenust või individuaal- või väiksemas rühmas õpet. ELÜ kommentaar: Eelnõu regulatsioonist pole aru saada, millise toevajadusega lapsi silmas peetakse, kas üldtuge? Sel juhul vajavad logopeedi teenust lapsed, kellel ei ole kohanemiskursi või mahajäämust eeldatavate arengutulemuste saavutamisel. Näiteks kogelus, hääldepuue (uvulaarne R, interdentaalne S jne), häälehäire jne ei ole kohanemiskursi ega mahajäämus. Seega palume muuta sõnastust: Lapsele, kellel on	Selgitame. Tegemist on üldise toe pakkumisega. Toe liikide sõnastused on koostöös ühendustega sõnastatud. Ei ole põhjust erinevaid puudeliike või arenguprobleeme loetelus välja tuua.

	kommunikatsioonipuue, mahajäämus eeldatavate arengutulemuste saavutamisel, kohanemisraskus vms, pakub lasteaed õpetaja individuaalset lisajuhendamist, tugispetsialisti teenust või individuaal- või väiksemas rühmas õpet.	
13.	Eelnõu § 13 lõige 8 (<i>muudetud § 13 lg 5</i>) sätestab, et kui lasteaia tagatud tugi ei anna lapse arengus soovitud tulemusi, teeb tugiteenuste koordineerija vanemale ettepaneku pöörduda koolivälise nõustamismeeskonna poole ELÜ kommentaar: Palume asendada sõnastus “töö ei anna soovitud tulemusi” täpsema sõnastusega “kui lasteaia rakendatav üldtugi ei ole lapse arengu toetamiseks piisav”	Mitte arvestatud. Sama põhimõtte kehtib ka siis, kui näiteks tõhustatud toest ei piisa.
14.	Eelnõu § 13 (11) (<i>muudetud § 14 lg 1</i>) Koolivälise nõustamismeeskonna soovitus ei ole eritoe või tõhustatud toe rakendamisel nõutav, kui lapsel on diagnoositud mõni igal ööpäeval või ööpäev läbi kõrvalabi vajadust põhjustav tervises seisund ja tuvastatud puude raskusaste. ELÜ kommentaar: Seletuskirja lugedes jääb selgusetuks, mille järgi otsustab lasteaed, millist tuge tohib lapsele nimetatud juhul rakendada, kas tõhustatud tuge või erituge? Kas laps peaks jääma lisatoega tavarühma või võib ta olla ka väiksemas rühmas? Seletuskirjas mainitakse rasket ja sügavat puuet, aga ei mainita keskmist puuet.	Selgitame. Lasteaed võib rakendada kirjeldatud juhul tõhustatud tuge ja erituge ilma koolivälise nõustamismeeskonna soovituseta. Toevajadus on tuvastatav näiteks puude raskusastme otsuse rehabilitatsiooniplaani alusel või on tugiteenuste vajadust kirjeldav arsti antud tervises seisundi hinnang. Lasteaial on õigus andmete alusel otsustada, kas lapse areng on toetatud paremini tavarühmas (arvestades piirarvuga) või moodustada eraldi väiksem rühm. Ka keskmise puudega lapsele saab vajadusel rakendada tõhustatud tuge või erituge. Lasteaed peab alati tagama lapse toetamise tema vajadustest lähtuvalt parimal viisil.
15.	Eelnõu § 13 (12) (<i>muudetud § 14 lg 2 ja lg 3</i>) ütleb, et lasteaia võib moodustada väiksemaid rühmi. (13) - (14) - määratlevad, kui suures rühmas võib õpetada tõhustatud ja eritoe lapsi ELÜ kommentaar: Soov oleks, et oleks välja kirjutatud, mis alustel moodustatakse 12 lapsega ja 6 lapsega rühmi. Seadust lugedes jääb rühmade osas suur segadus, kui suur on õpetajate arv rühmas, mitme lapse kohta peab olema üks täiskasvanu rühmas jne. 12 lapsega ja 6 lapsega rühmad oleks ikkagi nagu erirühmad. Kui tavarühma koosseis on 20 last ja üks eritoe laps võtab 6 lapse koha, siis kuidas jõuame arvutuslikult kuue lapsega rühmani? Siis peab olema piiratud ka eritoe/tõhustatud	Selgitame. Eelnõus on muudetud rühma moodustamise põhimõtteid. Eelnõus kohaselt on laste piirarv (maksimaalne arv rühma registreeritud lapsi) rühmas, kus on tõhustatud või erituge saav laps, väiksem kui teistes lasteaia rühmades arvestades, et üks tõhustatud tuge vajav laps täidab kolm kohta ja üks erituge vajav laps täidab kolm kohta. Üldjuhul on tõhustatud tuge saav laps kuni 12 lapsega rühmas ning erituge saav laps kuni 6 lapsega rühmas (kehtiva KELS-i tähenduses eritühmad), individuaalse lisatoega võib haridusliku erivajadusega laps olla kaasatud ka suuremasse rühma. Soovituse haridusliku

	toega laste max hulk rühmas vms (eespool sama kommentaar). Läbivalt on rühmade komplekteerimine HEV laste osas segaselt sõnastatud.	erivajadusega lapsele sobiva suurusega rühma ning individuaalse lisatõe tagamiseks teeb kooliväline nõustamismeeskond.
16.	Eelnõu § 33 (2) (<i>muudetud § 39 lg 2</i>) ütleb, et lastehoius hindab laste kõne arengut vähemalt kaks korda aastas logopeed. ELÜ kommentaar: Piisab, kui logopeed hindab laste kõnet üks kord aastas. Samas peaks olema sarnane punkt sees ka lasteaia osas. Praeguses eelnõus lasteaia sellist nõuet kirjas ei ole.	Arvestatud osaliselt. Sätet muudetud selliselt et lastehoius hindab laste kõne arengut vähemalt üks kord aastas logopeed või eripedagoog, välja arvatud rühmas, kus töötab vähemalt üks täistööajaga õpetaja. Lasteaia osas antud nõuet ei ole, sest lasteaia igas rühmas peab töötama vähemalt üks täistööajaga õpetaja.
	TERVISEAMET	Haridus- ja Teadusministeerium
1.	§ 1 lg 1 (<i>muudetud § 1 lg 2</i>) lisada ka „õuelasteaedadele“ ja lisada määruse kavandisse paragrahv, kus toodud välja erisused, mida kohaldada õuelasteaedadele. Näiteks määruse „Lastehoiu tervisekaitsenõuded“ kavandis on toodud nõuded õuelapsehoiule: § 5 lg 3 ja 4: (3) Õuelastehoiu siseruumid ja nende kasutamine peavad toetama tegutsemist õues. Õuelastehoiu mängu- ja puhkeruum ning ilmastikukindla terrassi pind võivad olla ühendatud ruum. Sellisel juhul peab põranda pindala olema vähemalt 2 m ² iga lapse ja täiskasvanu kohta. (4) Ilmastikukindla terrassi põranda pind peab olema lapse liikumist takistavate konarusteta ja mitte libe.	Arvestatud. Eelnõu rakendusakti lisatakse erisused õuelasteaedadele. Rakendusaktid on veel koostamisel, eelnõule on lisatud kavandid. Rakendusaktid esitatakse pärast valmimist kooskõlastamiseks.
2.	§ 11 lg 3 (<i>muudetud eelnõu § 10 lg 3</i>) on nimetatud „liitrühma“. Määruse kavandis seda nimetatud ei ole.	Selgitame. Liitrühma võib moodustada lasteaia, milles on lastehoiu rühma ja sellisel juhul on tegemist lasteaia tegutsemise vormiga.
3.	§ 11 lg 10 (<i>muudetud eelnõu § 3 lg 6</i>) on nimetatud „Lasteaia õpi- ja kasvukeskkonna nõuded“, aga lapsehoiu puhul on tervisekaitsenõuded. Võiks ühtlustada loodavate määruste pealkirjad	Arvestatud. Muutsime eelnõud ja rakendusakte ning lastehoiule ja lasteaiale kehtestatakse õpi- ja kasvukeskkonna ning tervisekaitse nõuded ühes õigusaktis.

4.	§ 17 (muudetud määruse § 4) Riskianalüüsi nõuded peavad tulenema lasteaia määruse eelnõus kehtestatud nõuetest. (20.11.2023 Sotsiaalministeeriumile saadetud ettepanekud Vabariigi Valitsuse määruse „Nõuded koolieelse lasteasutuse ja statsionaarse õppega üldhariduskooli elu- ja õppekeskkonnale“ eelnõu kohta, kirjutatuna eelnõu teksti sisse. Selle eelnõu koostaja oli SOM).Miks on vaja koostada uus riskianalüüs iga 3 a järgi? Võiks olla sõnastatud nii, et riskianalüüs tuleb üle vaadata ja vajadusel ajakohastada iga 3 aasta järgi.	Arvestatud osaliselt. Eelnõu kohaselt peab lasteaia pidaja järjepidevalt jälgima lasteaia õpi- ja kasvukeskkonda ning võtma kasutusele meetmed nõuete tagamiseks. Riskianalüüsi koostamisel peab lähtuma tegelikust olukorrast ning riskide hindamine on pidev protsess, mille raames analüüsitakse riskide realiseerumist ning leitakse vajalikud vahendid/meetodid ennetuseks/riskide maandamiseks/kõrvaldamiseks. Riskianalüüsi ei koostata mitte iga kolme aasta järel, vaid iga kolme aasta jooksul. Eelnõud muudetud ja riskianalüüsi koostamise kohustus sätestatakse määruse tasandil (õpi- ja kasvukeskkonna nõuded) Arvestades riskianalüüsi olulisust, sätestatakse see seaduse tasandil. Riskianalüüsi kinnitab pidaja. Sätte eesmärk on kehtestada lasteaia pidajale selgem vastutus oma ülesannete täitmisel seoses lasteaia riskianalüüsiga. Kui riskianalüüsi tulemusel selgub, et lasteaia õpi- ja kasvukeskkond ei vasta käesolevas seaduses sätestatud nõuetele, peab lasteaia pidaja koostöös lasteaia probleemid lahendama ja nõuetele vastavuse tagama, sh kavandama vastavad meetmed lasteaia arengukavas. Haridus- ja Teadusministeerium koostab riskianalüüsi koostamise juhendi ja teeb selle kättesaadavaks.
5.	§ 18 (muudetud § 22) järgi munitsipaallasteaiale ei ole enam vaja väljastada koolitusluba. Seoses sellega ei ole vaja ka TA-l väljastada enam terviseohutuse hinnanguid?	Selgitame. Kindlasti hindab Terviseamet, kas lasteaia keskkond on ohutu ning vastab nõuetele. Loakohustusest vabastamine ei vabasta KOVi, et eelnõus ja selle alusel antud õigusaktides sätestatud iga nõue peab esimesest lasteaia tegutsemise päevast täidetud olema, sh õpi- ja kasvukeskkonna nõuete ja tuleohutusnõuete täitmine (vt nt § 20 lõige 1).
6.	§ 31 lg 7 (muudetud eelnõu § 3 lg 6) Nõuded riskianalüüsi koostamiseks peavad tulema määrusest „Lastehoiu tervisekaitsenõuded“ (kavand), kas on jäetud meelega, et lapsehoidude puhul on „tervisekaitsenõuded“, aga lasteaedade puhul on määruse nimi „õpi- ja kasvukeskkonna nõuded“.	Selgitame. Muutsime eelnõud ja rakendusakte ning lastehoiule ja lasteaiale kehtestatakse õpi- ja kasvukeskkonna ning tervisekaitse nõuded ühes õigusaktis.

7.	§ 18 ja § 31 (muudetud § 22, 23 ja § 43 ja 44) järgi kaovad koolitusloa ja tegevusloa nõuded munitsipaallasteaiale ja munitsipaallapsehoiule. Sellega seoses jääb ära terviseohutuse hinnangute väljastamise nõue TA-le?	Selgitame. Kindlasti hindab Terviseamet, kas lasteaia keskkond on ohutu ning vastab nõuetele. Loakohustusest vabastamine ei vabasta KOVi, et eelnõus ja selle alusel antud õigusaktides sätestatud iga nõue peab esimesest lasteaia tegutsemise päevast täidetud olema, sh õpi- ja kasvukeskkonna nõuete ja tuleohutusnõuete täitmine (vt nt § 20 lg 2 p 1).
8.	§ 42 lg 3 (muudetud § 48 lg 4) eelnõus on kirjas: „Riiklikku ja haldusjärelevalvet lasteaia õpi- ja kasvukeskkonna nõuetes ja lastehoiu tervisekaitsenõuetes sätestatud terviseohutuse nõuete üle teostab riskianalüüsi (või ohuprognnoosi?) alusel Terviseamet.“ Riiklikku järelevalvet teeme terviseohutuse nõuete üle ikkagi kehtestatud määruste alusel, mitte riskianalüüsi nõuete alusel. Uute määruste eelnõud peavad ikkagi sisaldama olulisi terviseohutuse nõudeid ka edaspidi (Lisa 1 toodud määruste eelnõudes on väga paljud hetkel kehtivad olulised terviseohutuse nõuded ära jäetud). Riskianalüüsi teevad asutused praegu Tervise Arengu Instituudi (TAI) 2010 a juhendi „Vigastuste ennetamine ja turvalisuse edendamine koolieelses lasteasutuses“https://www.tai.ee/sites/default/files/202103/13049271367_5_Vigastuste_ennetamine_ja_turvalisuse_edendamine_koolieelsetes_lasteasutustes_est.pdf järgi ja riskianalüüsi koostamisel võetakse aluseks määruses nõutu. Iga asutus kirjutab oma riskianalüüsis lahti, kuidas tagavad määruse terviseohutuse nõuete täitmise. Teeme ettepaneku sõnastada § 42 lg 3 järgmiselt: „Riiklikku ja haldusjärelevalvet lasteaia õpi- ja kasvukeskkonna tervisekaitsenõuete ja lastehoiu tervisekaitsenõuete üle teostab Terviseamet.“. Ning eelnevast tulenevalt teeme ettepaneku muuta Lisa 1 toodud Vabariigi Valitsuse määruse „Lasteaia õpi- ja kasvukeskkonna nõuded“ kavandi pealkirja järgmiselt: „Lasteaia õpi- ja kasvukeskkonna tervisekaitsenõuded“.	Arvestatud osaliselt ja regulatsiooni sõnastust parandatud. Ühtlasi sätestatakse seaduse asemel riskianalüüsi koostamise nõue eelnõu § 3 lõike 3 alusel Vabariigi Valitsuse kehtestatavas määruses „Õpi- ja kasvukeskkonna nõuded“. Terviseamet teostab riikliku järelevalvet määruses sätestatud nõuete täitmise üle.

9.	§ 48 lg 1 (<i>muudetud § 53 lg 1</i>) Suure hooldus- ja abivajadusega lapse hoiuteenus - kas kehtestatakse eraldi nõuded või liigitub üldise lapsehoiu määruse nõuete alla? Sotsiaalhoolekande seaduses on teema olemas, aga kavandatavates määrustes nimetatud ei ole. Kas järelevalvet tehes peab inspektor nüüd järgima otse SHS-ist tulevaid nõudeid? Senini tegime järelevalvet määruste, mitte otse seaduste tekstide alusel. Kuidas näeb välja asutusele loa taotlemise protseduur, kui näiteks 5 last on tavalapsed ja 1 on suure hooldus-ja abivajadusega lapse rühmas? Kas selle 1 lapse jaoks tuleb asutusel eraldi taotleda SKA-lt tegevusluba, kui ülejäänud laste puhul (kui tegemist munitsipaallapsehoiuga) ei ole vaja mingit kooolitusluba?	Selgitame. Suure hooldus- ja abivajadusega lapse hoiuteenust jääb reguleerima sotsiaalhoolekande seadus ja kehtivad selle seaduse alusel kehtestatud täiendavad nõuded. Suure hooldus- ja abivajadusega lapse hoiuteenuse pakkumise jaoks on SHS alusel ka KOVil vaja tegevusluba. Suure hooldus- ja abivajadusega lapse hoiuteenust osutatakse haridusasutuse õppe- ja kasvatustegevuse välisel ajal.
10.	NB! Alushariduse ja lapsehoiu seaduses ei ole nimetatud üldse toitlustamist. Kas toitlustamine jääb rahvatervise seaduse alusel? Eelnõus puudub asutuse pidaja kohustus korraldada toitlustamist kehtivate nõuete kohaselt, nagu põhikooli-ja gümnaasiumiseaduses (PGS).	Selgitame. Toitlustamise osas on reguleeritud eelnõu § 3 lõike 6 alusel kehtestatavas lastehoiu ja lasteaia õpi- ja kasvukeskkonna nõuetes.
	EESTI LASTEAEDNIKE LIIT	Haridus- ja Teadusministeerium
1.	§ 3. Lastehoid ja lasteaed. Antud eelnõus on toodud välja, et lastehoid on mõeldud 1,5-7 aastastele lastele §3 (2) ja lasteaed 3-7 aastastele lastele §3 (3). Samas on märgitud ka, et lasteaia võivad olla ka hoiurühmad 1,5 -3 aastastele lastele §3 (4). Ettepanek: selguse mõttes muuta seadust järgmiselt: lastehoid on mõeldud 1,5-3 aastastele lastele. Lastehoius võivad käia ka kuni 7 aastased lapsed (kommentaari: mis reaalses elus on väga erandlik) ja lasteaed 1,5-7 aastastele lastele, kus 1,5-3 aastastele lastele on hoiurühmad.	Mitte arvestatud. Eelnõus pannakse KOVile ülesanne võimaldada 1,5-3-aastasele lapsele lastehoid ning 3-7-aastasele lasteaed. See tähendab ühtlasi lapsevanema õigust vajadusel vastavalt lapse vanusele lastehoiu- ja lasteaia kohta KOVilt taotleda ja see saada. Seega KOVil ei ole kohustust tagada 3-7-aastasele lapsele lastehoiukoht, vaid lasteaia kohta ja lasteaia ei saa olla hoiurühma 3-7-aastastele. Tõsi, täna on kuni 7-aastaste laste hoiud pigem väga väike osa, kuid eelnõu eesmärk on kehtestada ka sellises vanuses laste hoidudele õiguslik tegevusruum. Reguleerimine on vajalik ka seepärast, et kuna teenust osutatakse haavatavale sihtrühmale (lapsed), siis selles osas on eraõiguslikul isiku tegevus loakohustuslik.

		Eelnõus on sätestatud, et lasteaia, milles on hoiurühm(ad), on lasteaia tegutsemise vorm. Ülaltoodu valguses tähendab see sarnaselt kehtiva KELSiga, et lastehoid (KELSi lastesõim ehk 1,5-3-aastased lapsed) ja lasteaed (3-7-aastased lapsed) tegutsevad ühes asutuse juhtumise all (nagu kool-lasteaed on kooli tegutsemise vorm).
2.	§ 9 (<i>viidatud paragrahv eelnõust välja jäetud</i>). Õppe-ja kasvatustegevuse keel. Eesti Lasteaednike Liidul on hea meel tõdeda, et alusharidus läheb esimesena üle eestikeelsele õppele ning et erivajadustega õppijatele on selles osas võimalik teha nende arengust sõltuvaid erandeid. Küll aga ei näe ELAL, et alusharidus peaks toetama laste erinevate emakeelte arendamist. Õppekeelest erineva keele arendamine on perekonna ülesanne. Alushariduse ülesanne võiks olla enne kõike soodustada koostööd peredega erinevate kultuuride tutvustamisel. Ettepanek: Eelnõust välja jätta § 9. (5) „Lastele, kelle emakeel ei ole õppe- ja kasvatustegevuse keel või kes kodus suhtluses räägivad õppe- ja kasvatustegevuse keelest erinevat keelt, mis on vähemalt ühe vanema emakeel, rakendab lasteaed nende emakeele arengut toetavaid ning kultuuri tutvustavaid õppe-ja kasvatustegevusi alushariduse riiklikus õppekavas sätestatud korras“	Arvestatud. Paragrahv eelnõust välja jäetud ja muudetud alushariduse riiklikku õppekava § 5 lõiget 1 selliselt, et õppe- ja kasvatustegevusi kavandades ja läbi viies, tuleb väärtustada mitmekeelsest perest pärit lapse keelelist arengut mitme keele kasutajana ning märgata ja toetada last erinevates keelekasutusolukordades. Õpetajal ja lapsehoidjal peavad olema oskused märgata mitmekeelsete laste arengu eripära võrreldes ükskeelse lapsega ning sellega arvestama lapse arengu toetamisel. Sellest lähtuvalt tuleb toetada muu kodukeelega lapse arengut parimal viisil ja koostöös perega.
3.	§ 11 (<i>muudetud § 10</i>). Lastearühma moodustamise alused ning ... Lastearv rühmas. HTM-i kavandatud prioriteetidele toetudes ei näe Lasteaednike Liit oodatavat alushariduse kvaliteedi tõusu kui eelnõusse on kavandatud varasema rühmades laste arvu vähendamise asemel laste arvu suurendamist. Hetkel kehtivas seaduses on laste piirarv 3- 7 a laste rühmas 20. Erandkorras võib KOV suurendada laste arvu 4 võrra lasteaia hoolekogu nõusolekul. Tegelik praktika näitab, et enamuses omavalitsustes on mindud seda teed, et erandkord on muudetud tavapraktikaks, kus aiarühmade suurus on 24 last, seda just suuremates omavalitsustes ELAL on seisukohal, et aiarühmade suurus peaks jääma maksimaalselt 20 lapse juurde ning erandkorras rühmade suurendamise võimalus edaspidi kaotada. Põhjuseks on ka asjaolu, et järjest enam on rühmades lapsi, kellel	Mitte arvestatud. Esitatud seisukoht on ühelt poolt täiesti põhjendatud, kuid eelnõu lahendab riskikohad seeläbi, et kui rühmas on erivajadusega laps, tuleb laste arvu eelnõus sätestatud korras vähendada ning sellisel juhul tuleb arvestada laste arvu vähendamist alates üldisest piirarvust 20, mitte 24. Nii on ka kehtivas KELSis. Kui laste arvu vähendamise vajadus tekib õppeaasta kestel, mil rühmad on täis, siis loomulikult ei saa kedagi rühmast välja arvata, kuid samas tuleb arvestada, et ei saa sellises olukorras ka juurde võtta, kuni on saavutatud vastavalt väiksem nõutud laste arv. Kui rühmas on tõhustatud või erituge saav laps, on laste piirarv rühmas väiksem kui teistes lasteaia rühmades, arvestades, et üks tõhustatud tuge saav laps täidab kolm kohta ja üks erituge saav laps täidab kolm kohta.

avalduvad koolieelses eas arengulised erivajadused ning kes vajavad seetõttu individuaalsemat lähenemist. Suures grupis ei ole võimalik tagada kõikidele lastele nende vajadustest lähtuvat tuge. Suur puudus on erispetsialistidest ning seetõttu peab rühmaõpetaja sageli tegema ka eripedagoogitööd. Üha enam on puudus ka erialase ettevalmistusega õpetajatest, kuna liigsete töökohustuste ja keerukaks muutunud olukorra tõttu põlevad õpetajad kergesti läbi ja lahkuvad või vahetavad ametit. Laste heaolu ja õpetajate järelkasvu tagamiseks on vajalik säilitada 3-7 a laste 20-ne piirarv rühmas ilma igasuguse laste arvu suurendamise võimaluseta ka erandkorras. Enamasti komplekteeritakse lasteaia rühmad kevadel, kui lasteaia pidajal ega direktoril ei ole ülevaadet lasteaeda saabuvate laste eritoe vajaduste osas. Dokumendi §11 (1), kus mainitakse, et rühmad moodustatakse iga lapse vajadusi ja heaolu arvestades, reaalses elus ei rakendu, sest ette ei ole teada lasteaeda tulevate laste erivajadused, kuna need on enamasti lastesõime võiaeda tulekuks väljaselgitamata või lapsevanem ei avalikusta toevajadust. Enamasti märkavad lapse erivajadust esmakordselt lasteaiaõpetajad. Selleks ajaks on lapse rühm maksimaalses määras täidetud ning lapsele arengusoodsat keskkonda sh väiksemat rühma ei ole võimalik pakkuda. Viimasest lähtuvalt on oluline, et lasteaia rühmade suurus väheneks või jääks samaks nagu hetkel kehtivas seaduses (20 last) ning puuduks võimalus laste rühmi suurendada ka erandkorras, et peale lasteaias käimise algust tuvastatud erituge vajav laps saaks jätkata osalemist õppe- ja kasvatustegevuses oma endises rühmas. Samuti on tähtis tagada psühhosotsiaalselt mõistlik grupi suurus mitte ainult laste, vaid ka õpetajate jaoks. Näeme, et ülikooli lõpetanud noored õpetajad lasteaeda tööle ei jõua või ei jää sinna püsima, sest töötingimused sh laste arv rühmas, erivajadustega laste toetamise puudulikud tingimused, pingeline psühhosotsiaalne keskkond ja pakutav töötasu ei ole vastavuses töökohustuste ning vastutuse määraga. Alushariduse kvaliteeti on võimalik tõsta laste arvu vähendamisega rühmades ning kvalifitseeritud personali olemasoluga. Ettepanek: jätta rühmade suurus samaks nagu hetkel kehtivas seaduses ja 08.12.2023	Muudetud eelnõu § 14 lg 2 ja lg 3 osas selgitame, et rühma moodustamisel tuleb arvestada nõustamismeeskonna soovitusel, kui see on olemas. Juhul kui lapsel on diagnoositud mõni elukestvat ööpäevaringset kõrvalabi vajadust põhjustav tervises seisund ja tuvastatud puude raskusaste, siis võib lapsele sobiva suurusega rühma moodustamisel lähtuda puude raskusastme otsusest või tugiteenuste vajadust kirjeldavast tervises seisundi hinnangust. Varajase märkamise tõhustamiseks, sh perearstide kaasamiseks, töötatakse välja konsolideerimisettepanekud koostöös Sotsiaalministeeriumiga 2024 aasta aprilliks.
--	--

	seaduse muutmise eelnõu §11 (2) „Lasteaiarühma võib registreerida kuni 20 last“ ning mitte lisada võimalust rühmades laste arvu suurendada ja jätta seadusest välja §11 punktid 5-7.	
4.	Antud eelnõus on ära toodud, et kui lasteaias on hoiurühm, võib moodustada liitrühma, kuhu võib registreerida kuni 18 last. Hetkel puudub regulatsioon kui suur võib olla registreeritud laste arv hoiurühmas 1,5-3 aastaste puhul. Ettepanek: lisada eelnõusse, et lasteaia 1,5 – 3 aastaste laste hoiurühma võib registreerida kuni 14 last. § 11. lisada punkt Laste arv rühmades Rühma registreeritud laste arv lasteasutuses on järgmine: 1) hoiurühmas kuni 14 last; 2) lasteaiarühmas kuni 20 last; 3) liitrühmas kuni 18 last	Selgitame. Kui lasteaias on hoiurühm, tuleb rühma laste piirarvu osas lähtuda eelnõu § 31 lõigetest 3 ja 4 – kui rühmas töötavad ainult lapsehoidjad, on laste piirarv rühmas 15 ning kuni kolmeaastaste puhul peab lapsehoidja olema iga viie lapse kohta. Kui rühmas töötab vähemalt üks täistööajaga õpetaja, on laste piirarv 16 ning kuni kolmeaastaste laste puhul peab õpetaja, lapsehoidja või õpetajat abistav töötaja olema iga 8 lapse kohta. Seega saavad praegused sõimerühmad jätkata samas koosseisus ja samasuguse piirarvuga. Vt ka seletuskirjast vastavate lõigete selgitusi.
5.	Abiõpetaja. On igati õige, et kõik lasteaias töötavad inimesed peavad olema pedagoogilise ettevalmistusega ning seaduseelnõust selgub, et tänased õpetaja abid kvalifitseeruvad ümber abiõpetajateks ning nende kvalifikatsiooni nõudeks saab olema hoidja kutse. Eelnõus on kavandatud, et kõik lastega töötavad inimesed kuuluvad edaspidi pedagoogilise personali hulka. Nii tekib olukord, kus kvalifikatsioonile vastavate õpetajate arv väheneb ja suureneb kvalifikatsioonita abiõpetajate arv. Praegu lasteaedades töötavad assistendid ja õpetaja abid on vähesel määral lapsehoidja kutsega, eriti õpetaja abid. Õpetaja abide hulgas on palju ilma igasuguse erialase ettevalmistuseta inimesi. Uus seadus annab võimaluse komplekteerida rühmi, kus rühma personali hulka kuulub ühe kõrgharidusega õpetaja kõrval kaks heal juhul lapsehoidja kutsega abiõpetajat ehk üks kõrgema kvalifikatsiooniga õpetaja asendatakse madalama kvalifikatsiooniga abiõpetajaga. Lasteaednike liit näeb, et selline võimalus peaks olema pigem erandlik. Ka teadusuuringud toetavad lasteaednike liidu seisukohta, et kvaliteetse hariduse tagab kvalifitseeritud personal. Igapäeva elu näitab, et lasteaedade pidajad näevad siin ressursi kokkuhoidu ning liigutakse nn. ühe õpetaja ja kahe abiõpetaja süsteemi suunas. Eestis on juba suuri piirkondi, kus KOV on reforminud alusharidust. Kuigi nõutava	Mitte arvestatud. Eelnõu kohaselt lähtub lasteaia töötajate töökorraldus põhimõttest, et igas rühmas peab olema vähemalt üks täistööajaga õpetaja ning kogu rühma tööaja jooksul peab olema tagatud eelnõus sätestatud korras õpetaja või abiõpetaja. Eelnõu ei sea piiranguid erinevate rühma töökorralduste rakendamisele. Eelnõuga säilib paindlikkus rakendada rühmades erinevat töökorraldust (kaks õpetajat ja abiõpetaja või õpetaja ning kaks abiõpetajat). Vastavat põhimõtet ei ole võrreldes kehtiva KELSiga muudetud. Praktikas on ka positiivseid näiteid, kus toimib väga edukalt ja hästi ühe õpetaja ja kahe abiõpetaja töökorraldus. Siin ongi võimalus lasteaedade juhtidel ja kohalikel omavalitsustel koos otsustada, millist töökorraldust rakendada.

	kvalifikatsiooniga õpetajaid jätkub, on kogu piirkonnas samaaegselt ainult reformimise eesmärgil üle mindud nn. ühe õpetaja ja kahe abiõpetajaga süsteemile. Üks õpetaja ja kaks abiõpetajat rühmas peaks jääma erandjuhtumiks olukorras, kus nõutava kvalifikatsiooniga õpetajaid ei jätku. Ettepanek: §11 (4). Lasteaia rühma personali moodustavad kaks erialase kõrgharidusega või kõrghariduse ja pedagoogiliste kompetentsidega õpetajat ja vähemalt lapsehoidja kutsega abiõpetaja. Muud variandid jäävad erandjuhtudeks ning erandkoosseisuga rühm võib töötada ajutiselt 1 aasta, mille möödudes kuulutatakse välja uus õpetaja ametikoha konkurss.	
6.	§ 23 (muudetud § 25). Lasteaia juhtimine. Kui antud eelnõu eelmises versioonis mainiti, et asutuse arenguprotsesse juhitakse personaliga, siis selles versioonis seda enam ei mainita, mis jätab lasteaia direktorile võimaluse asutust juhtida autokraatselt, jättes kõrvale kaasaegse juhtimise põhimõtted. Vt, 5.jagu. Lasteaia juhtimine Ettepanek: lisada eelnõusse lasteaia juhtimise põhimõtted ning tuua välja, milliste protsesside ja koosseisude kaudu pedagoogilist personali juhtimisprotsessidesse kaasatakse	Arvestatud. Lasteaia juhtimise põhimõtteid ei ole eelnõus võrreldes eelmise versiooniga muudetud, kuid arvestades ettepanekut, on täiendatud § 25 lg 1 esimest lauset selliselt, et juhtimine toimub lisaks hoolekogule koostöös õppe- ja kasvatustegevust läbiviivate töötajatega.
7.	Õppenõukogu. Alushariduse ja lapsehoiuseaduse eelnõus on rõhutatud lasteaia juhtimisel ebaproportsionaalselt hoolekogu vastutust võrreldes pedagoogilise personaliga, hindamaks õppe- ja kasvatustöö vastavust laste arengule ja huvidele. Samas pedagoogiline nõukogu, mille me varasemalt soovitasime PGS-iga sarnaselt nimetada õppenõukoguks, on seaduseelnõust välja jäetud. Ettepanek: lisada eelnõusse § õppenõukogu kohta - mõiste ja ülesanded sarnaselt PGS-iga ning täiendada seaduse eelnõud „Lasteaial on õppenõukogu, mille ülesandeks on oma pädevuse piires õppe- ja kasvatustegevuse analüüsimine, arendamine ja hindamine ning õppe- ja kasvatusalaste otsuste tegemine.“ „Õppenõukogu liikmeteks on lasteaia direktor, õppealajuhataja, õpetajad, tugispetsialistid ja teised direktori nimetatud isikud“	Mitte arvestatud. Eelnõu ei sätesta õppenõukogu mõistet ja ei reguleeri sellega seotud töökorda. Muudatuse eesmärk ei ole õpetajate kaasaráákimise ja otsustuspádevuse váhendamine, vaid suurem paindlikkus pedagoogilise koostöö korraldamisel ning õppe- ja kasvatustegevusega seotud töötajate kaasamisel asutuse juhtimis- ja arendustegevustesse. Eelnõu sätestab kohustuse kaasata lasteaia töötajaid kõikide alusdokumentide (nt õppekava, arengukava, riskianalüüs) koostamise protsessi ning arendustegevustesse, meetodid õppe- ja kasvatustegevusega seotud töötajate kaasamiseks valib direktor, mida saab teha koostöös personaliga.
8.	§24 (muudetud § 26). Hoolekogu. Dokumendi §24 (1) „Hoolekogu on alaliselt tegutsev organ, kelle ülesanne on jälgida, et õppe-ja	Arvestatud osaliselt. Iseenesest võrreldes kehtiva KELS § 24 lõikega 1 ei ole hoolekogu mõistet sisuliselt muudetud, eelnõus kasutatakse

	kasvatustegevus vastaks laste arengule ja huvidele „, Kommentaar: Eelnõu kohaselt on hoolekogu roll edaspidi pakutava alushariduse kvaliteedi kontroll vaatamata asjaolule, et hoolekogu liikmetel puudub vastav ettevalmistus ja pedagoogiline kompetents. Lasteaedade praktika näitab, et lapsevanemad teevad enamasti otsuseid lähtudes enda mugavusest või hooajalistest trendidest. Ettepanek: sõnastada hoolekogu mõiste ja tegevused sarnaselt PGS §73 „Hoolekogu on alaliselt tegutsev organ, kelle ülesanne on oma pädevuste piires lasteaia direktori, õpetajate, lasteaia pidaja, lapsevanemate ühistegevus õppe ja kasvatuse kavandamisel, toetamisel ja jälgimisel ning õppeks ja kasvatuseks paremate tingimuste loomine. Hoolekogu moodustatakse ja selle töökord kehtestatakse lasteaia pidaja kehtestatud korras.”	mõiste „personal“ asemel läbivalt mõistet „töötajad“. PGSi sõnastus lähtub samast põhimõttest, nagu eelnõu sõnastus, seejuures on eelnõu sõnastus üldisem, arvestades hoolekogu ülesandeid, mis lõikes 5 sätestatud. Tegevuste osas kärpissime lasteaia hoolekogu ülesandeid mõnevõrra (vt eelnõu muudetud § 26 lg 5), arvestades hoolekogu mõistet ja rolli. Hoolekogu moodustamise ja töö korda puudutav on eelnõu muudetud § 26 lg 3 ja lg 7.
9.	<u>Alushariduse riiklik õppekava</u> Ettepanekud: Muuta sõnastust § 5 (1) 6 „rakendades mängu“ ning asendada „võimaldades lapse omaalgatuslikku vabamängu“	Arvestatud. Lisatud punkti 6: lõimitakse erinevaid valdkondi ja tegevusi, võimaldades lapse omaalgatuslikku vabamängu, katsetamist, liikumist, muusikat ja teisi aktiivset õppimist ning loovust toetavaid õppeviise nii individuaalsetes tegevustes kui ka grupis;
10.	Lisada § 5 (2) täpsustav loetelu, kes osalevad last toetavas meeskonnatöös.	Mitte arvestatud. Muudetud sõnastust järgnevalt: (2) Lapse arengu toetamiseks ja tema potentsiaali parimaks avaldumiseks panustavad kõik lasteaia töötajad.
11.	§ 6 Õpikäsitus. Kõige olulisem punkt õppekavas, millele tuginedes on võimalik teha olulisi kaasaegsed muutusi alushariduses. Ettepanek: muuta § 6 struktuuri selgeks. 1. Kaasaegne arusaam õppimisest ehk õppimise mõiste 2. Õppija roll õppimise protsessis 3. Õpetaja roll õppimise protsessis 4. Keskkonna roll õppimise protsessis. § 7-na olemas. Lisada § 6 punkt, kus on selgelt lahti kirjutatud kaasaegne arusaam õppimisest „Õppimine on protsess, mille käigus tekivad püsivad muutused teadmistes, oskustes, hoiakutes ja väärtustes“. Seni kuni ei ole õppekavas selgelt määratletud õppimise mõiste, toimub lasteaedades õppimine ikka laste teadmistega informeerimisena. Muuta sõnastust § 6 (3) „Last kaasatakse tegevuste kavandamisse, suunatakse tegema valikuid“ ning	Arvestatud osaliselt. Õppekava on välja töötatud ja huvigruppide poolt kooskõlastatud. Praeguses etapis ei vii õppekavasse sisse struktuurilisi muutusi. Õppeprotsessi käsitlet on kirjeldatud §6 lõikes 1. Õppekavas käsitletakse õppimist väljundipõhiselt, rõhutades muutusi lapse käitumises, teadmistes, hoiakutes ja oskustes, väärtustades õppeprotsessi. Muudetud sõnastust lõikes 3 järgnevalt: (3) Laps on õppe- ja kasvatustegevuses aktiivne osaleja. Last kaasatakse tegevuste kavandamisse, võimaldatakse teha valikuid ning tehtut analüüsima. Lastehoiu ja lasteaias väärtustatakse lapse loovust, omaalgatust ja ettevõtlikkust. Lapsega tegelevate täiskasvanute roll on olla lapse

	asendada „Laps osaleb tegevuste kavandamises, võimaldatakse teha valikuid“ Kaasaegses õpikäsituses on õpetaja roll laiem kui pelgalt „suunaja“. Ettepanek lisada kaasaegse õpetaja rolliks ka toetaja ja juhendaja.	arengu suunaja, toetaja ja juhendaja ning kujundada lapse arengut toetav keskkond.
12.	§ 9. Rühma õppe-ja kasvatustegevusekavandamine Muuta sõnastust (3) „..... kavandatud tegevuste ja vabategevuste“ ja asendada „kavandatud tegevuste ja laste omaalgatuslike tegevuste“.	Arvestatud. Lisatud § 9 (3) Õppe- ja kasvatustegevused toimuvad läbi igapäevatoimingute, laste mängu, kavandatud tegevuste ja laste omaalgatuslike tegevuste.
13.	Lisada (4) II(lausesse „Pedagoogilise dokumenteerimise käigus tehakse nähtavaks õppimise protsess (kogemused, tegevused) ja laste kognitiivne potentsiaal (arvamus, seisukohad, teadmised).	Arvestatud. Lisatud § 9 (4) Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine, rakendamine, hindamine ja arendamine on paindlik ning põhineb pedagoogilisel dokumenteerimisel (edaspidi <i>dokumenteeringimine</i>). Dokumenteerimise käigus tehakse nähtavaks õppe- ja kasvatustegevuse seos õppekavaga, eesmärgid, tegevused, teemakäsitus ning kokkuvõtte eesmärkide saavutamisest, samuti õppimise protsess (kogemused, tegevused) ja laste kognitiivne potentsiaal (arvamus, seisukohad, teadmised).
14.	§ 12. (viidatud paragrahv on eelnõust välja jäetud) Mitmekeelse lapse ja pere toetamine. Eesti Lasteaednike Liit ei näe võimalust näiteks kui rühmas on viie erineva emakeelega lapsed (prantsuse, ungari, india, hiina ja võru keel), et siis lasteaed hakkab lapsele eest keelest erineva keele omandamist toetama. Õpetajatel puudub selleks ettevalmistus ja ressurss. Alushariduse ülesanne on toetada mitmekeelse lapse kõne arengut eesti keele ehk riigikeele osas. Lapse eesti keelest erineva emakeele arengu toetamine on perekonna vastutus. Ettepanek: § 12 (1) eelnõust välja jätta.	Arvestatud. Paragrahv eelnõust välja jäetud ja muudetud alushariduse riiklikku õppekava § 5 lõiget 1 selliselt, et õppe- ja kasvatustegevusi kavandades ja läbi viies, tuleb väärtustada mitmekeelsest perest pärit lapse keelelist arengut mitme keele kasutajana ning märgata ja toetada last erinevates keelekasutusolukordades. Õpetajal ja lapsehoidjal peavad olema oskused märgata mitmekeelsete laste arengu eripära võrreldes ükskeelse lapsega ning sellega arvestama lapse arengu toetamisel. Sellest lähtuvalt tuleb toetada muu kodukeelega lapse arengut parimal viisil ja koostöös perega.
15.	Ettepanek: § 12 (5) (viidatud paragrahv on eelnõust välja jäetud) muuta, et mitte õpetajad ja hoidjad ei rikasta laste teadlikkust erinevatest kultuuridest, vaid kutsuvad teisest rahvusest vanemaid koostööle seda ise tegema.	Arvestatud. Paragrahv eelnõust välja jäetud ja muudetud alushariduse riiklikku õppekava § 5 lõiget 1 selliselt, et õppe- ja kasvatustegevusi kavandades ja läbi viies, tuleb väärtustada mitmekeelsest perest pärit lapse keelelist arengut mitme keele kasutajana ning märgata ja toetada last erinevates keelekasutusolukordades. Õpetajal ja lapsehoidjal

		peavad olema oskused märgata mitmekeelsete laste arengu eripära võrreldes ükskeelse lapsega ning sellega arvestama lapse arengu toetamisel. Sellest lähtuvalt tuleb toetada muu kodukeelega lapse arengut parimal viisil ja koostöös perega.
16.	§ 14. Mänguoskused Ettepanek: Lisada (3) „näitab mängu käigus üles omaalgatust, huvi, loovust ja innovaatilisust“. Kommentaar: viimased on kaasaegsed peamiste oskuste alused nii koolis kui elus üldse hakkama saamisel.	Arvestatud. Lisatud: rakendab mängudes loovust (fantaasiat) oma kogemusi, teadmisi ja oskusi; näitab mängu käigus üles omaalgatust, huvi ja innovaatilisust
17.	§ 21. Valdkond Matemaatika Ettepanek: (2) punkt 4 muuta „oskab liita ja lahutada 10 piires“ ja asendada „oskab liita ja lahutada 5 piires“. Kommentaar: Tegemist on miinimum eeldatavate oskustega	Arvestatud. Lisatud: oskab liita ja lahutada viie piires ning tunneb märke +, -, =;
18.	Ettepanek: (2) punkt 9 muuta „oskab öelda kellaaega täistundides“ ja asendada „oskab määrata kellaaega täistundides“.	Arvestatud. Lisatud: oskab määrata kellaaega täistundides
19.	§ 23. Valdkond Muusika Ettepanek: (1) punkt 4 sõnastada järgmiselt „tutvustada kapsele Eesti muusikalist pärandit. Kommentaar: Euroopa ja maailma muusikalise pärandiga tutvumine ei ole eakohane ning midagi peab ka kooli avastamiseks jääma.	Arvestatud. Märgime, et riiklik õppekava on miinimum ja lasteaed võib oma õppekavas täpsustada, missuguses mahus tutvustatakse Eesti ja muu maailma muusikat.
20.	§ 25. Lapse arengu hindamise ja toetamise põhimõtted Ettepanek: Täpsustada (5), et kord õppeaastas õpetajate poolt loodav lapse arengu kirjalik kokkuvõte on kirjeldav. Kommentaar: see välistab tabeli vormis arengu kokkuvõtted, mis keskenduvad peamiselt sellele, mida laps veel ei oska, eirates õppekava põhimõtet keskenduda lapse olemasolevatele oskustele, saavutatule ja toimetulekule.	Mitte arvestatud. Kuna eelnev punkt 4 sätestab, et lapse arengut kirjeldatakse lapsest lähtuvalt, väärtustades lapse pingutusi ja saavutatut ning tunnustades lapse toimetulekut, arenemist, positiivseid hoiakuid ja huvi, siis leiame, et ei ole vajalik ette anda vormi, milles lapsehoidja ja õpetaja koostab vähemalt üks kord õppeaastas lapse arengust kirjaliku kokkuvõtte.
21.	Ettepanek: Täpsustada (5) punkt 2 „vanem esitab seisukohti ja ootusi lapse eakohase arengu suhtes“ Kommentaar: välistab olukordi, kus vanemal on lapse suhtes ebarealistlikult kõrgendatud ootused.	Mitte arvestatud. Lapsevanemal on õigus esitada oma seisukohti ja ootusi lapse arengu suhtes ja ettepanek tundub hinnanguline.
	EESTI ERALASTEAEDEDE LIIT	Haridus- ja Teadusministeerium

1.	§ 3 (4) sätestab, et lasteaia tegutsemise vormid on 1) lasteaed ning 2) lasteaed, milles on lastehoiu rühm või rühmad. KÜSIMUS. Millise süsteemi järgi rahastatakse edaspidi lasteaia hoiurühma, kus käivad 1,5–3aastased lapsed?	Vt vastust Koolieelsete Eralasteasutuste Ühingule. Lasteaed, milles on hoiurühm, on lasteaed, milles hoiurühma osas kohaldatakse lastehoidude kohta sätestatud. See on analoogne, nagu lasteaed-kool on kooli tegutsemise vorm. Rahastamise mudelit eelnõus ei muudeta võrreldes kehtivaga.
2.	§ 4 (4) (<i>muudetud eelnõu § 4 lõige 6</i>) Kohaliku omavalitsuse üksus teeb vanemale kättesaadavaks teabe kohaliku omavalitsuse territooriumil pakutavatest lastehoiu- ja lasteaiakohtadest. ETTEPANEK. Lisada sõnastusse: kohaliku omavalitsuse üksus teeb vanemale kättesaadavaks teabe kohaliku omavalitsuse territooriumil pakutavatest munitsipaallasteaia ning eralastehoiu- ja eralasteaiakohtadest	Mitte arvestatud. Sätte sõnastus katabki ära nii munitsipaalasutused kui eraasutused. Eelnõu § 1 kohaselt tähendab <i>lasteaed</i> nii munitsipaal- kui eralasteaeda ning <i>lastehoid</i> nii munitsipaal- kui eralastehoidu. Eelnõu § 4 lõike 6 normiselgituses on selguse huvides ka öeldud, et tuleb teatavaks teha info kõikide lastehoidude ja lasteaedade kohta, milles kohaliku omavalitsuse üksus oma ülesannet täidab (nii munitsipaal- kui eraasutused).
3.	§ 9 (4) (<i>muudetud eelnõu § 8 lõige 4</i>) Eralasteaed määrab õppekeele eralasteaia põhikirjas. Eralasteaias, kus õppe- ja kasvatustegevus ei toimu eesti keeles, tagatakse eesti keele õpe alushariduse riikliku õppekava alusel, välja arvatud eralasteaias, mis tegutseb rahvusvahelise bakalaureuseõppe organisatsiooni (International Baccalaureate Organization) õppekava ja Euroopa koolide põhikirja konventsiooni alusel väljatöötatud õppekava kohaselt. ETTEPANEK. Lisada sõnastusse: Eralasteaias, kus õppe- ja kasvatustegevus ei toimu eesti keeles, tagatakse eesti keele õpe alushariduse riikliku õppekava alusel, <u>välja arvatud rahvusvahelistes lasteaedades ja lastehoidudes</u> või eralasteaias, mis tegutseb rahvusvahelise bakalaureuseõppe organisatsiooni (International Baccalaureate Organization) õppekava ja Euroopa koolide põhikirja konventsiooni alusel väljatöötatud õppekava kohaselt.	Mitte arvestatud. Sättega ei muudeta kehtivat regulatsiooni. IB ja EB õppekavaga lasteaedades ei pea õpetama eesti keelt.

	SELGITUS ETTEPANEKULE. Meie ingliskeelsed rühmad peaksid selle järgi hakkama välismaalastele eesti keelt õpetama. See oleks meile lisakoormus ja -kulu ning eesti keele õpetamine ei peaks olema kohustuslik välismaalastele, kes võivad viibida Eestis seoses tööga ajutiselt.	
4.	§ 13 (2) (<i>muudetud eelnõu § 13 lõige 1</i>) Lapsel on õigus saada tema vajadustele vastavat tuge vajaduse tuvastamise hetkest. Vajadus tuvastatakse lasteaiale sellekohaste objektiivsete andmete saabumise või koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel andmisega. Lasteaed on kohustatud tegema lapsele vajaliku toe väljaselgitamisel ja tagamisel vanemaga koostööd. ETTEPANEK. Lisada sõnastusse: lasteaed on kohustatud tegema lapsele vajaliku toe väljaselgitamisel ja tagamisel vanemaga koostööd ning ka lapsevanem on kohustatud tegema lasteaiaga koostööd.	Arvestatud. Sätet selgemaks sõnastanud: Lapsele vajaliku toe väljaselgitamisel ja tagamisel on lasteaed kohustatud looma eeldused koostööks vanemaga.
5.	§ 13 (17) (<i>muudetud eelnõu § 14 lõige 6</i>) Tõhustatud toe ja eritoe rakendamiseks on lasteaias õigus töödelda teise lasteaias ja koolivälise nõustamismeeskonna poolt hariduse infosüsteemi kantud andmeid koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel ning tuge saavale lapsele rakendatud tugimeetmete kohta. osaliselt või täielikult rahastada ka kohaliku omavalitsuse üksus, muu isik või asutus. ETTEPANEK 1. Puudu on 2. lause algus, mille lahti kirjutamist ootame: „...osaliselt või täielikult rahastada ka kohaliku omavalitsuse üksus, muu isik või asutus.“ ETTEPANEK 2. Termin kooliväline nõustamismeeskond peab olema seaduses defineeritud ja lahti kirjutatud.	Esimese ettepaneku osas selgitame, et poolik lause lõikude lõpus oli ülearune ja kustutasime. Teise ettepaneku osas selgitame, et eelnõu § 8 lõike 3 on ühtlasi viitenorm, mis tähendab, et käesolevas eelnõus nimetatud kooliväline nõustamismeeskond on põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse §-s 47 nimetatud kooliväline nõustamismeeskond. Ehk definitsioon tuleb PGS-ist.
6.	§ 14 (2) (<i>muudetud eelnõu § 15 lõige 2</i>) Eralasteaias on lisaks käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud lapse lasteaiast väljaarvamise alustele, õigus arvata laps lasteaiast välja pikaajalise õppemaksuvõlgnevuse tõttu ETTEPANEK 1. Lisada sõnastusse, milline on pikaajalise võlgnevuse pikkus.	Selgitame. Eralasteaed võib lisaks lõikes 1 nimetatud alustele arvata lapse lasteaiast välja lõikes 2 sätestatud alusel (pikaajaline võlgnevus). Munitsipaallasteaed ei saa lõiget 2 rakendada. Seega on eralasteaiale antud täiendav alus. Mõiste “pikaajaline võlgnevus” on seadusandja teadlik valik eraettevõtja õiguste ja lapse õiguste vahel tasakaalu leidmiseks. Seega

	KÜSIMUS. Kas muul põhjusel peale pikaajalise õppemaksuvõlgnevuse ei saa last lasteaiast välja arvata?	esvalt hindab eralasteaed, kas võlgnevus on sedavõrd pikaajaline, et on põhjus laps lasteaiast välja arvata. Eelkõige tuleks võla osas kasutada teisi õiguskaitsevahendeid ja lapse lasteaiast väljaarvamine peaks olema neist viimane.
7.	§ 20 (1) (<i>muudetud eelnõu § 22 lõige 1</i>) Tegevusluba annab eralasteaia pidajale õiguse pakkuda alusharidust kindlas tegevuskohas. Tegevusloa taotluse lahendab Haridus- ja Teadusministeerium. Tegevusloa saamise taotlus tuleb esitada Haridus- ja Teadusministeeriumile hiljemalt viis kuud enne õppe- ja kasvatustegevuse algust. KÜSIMUS 1. §20 (1) on liiga vähe informatsiooni, mida täpselt kujutab tegevusloa saamise taotlus. Seega ootame vastuseid järgnevatele küsimustele: 1) Millisest hetkest hakkab kehtima viie kuu nõue? 2) Kas kõik dokumendid peavad olema olemas, kui teavitada Haridus- ja Teadusministeeriumi plaanist ehitada eralasteaeda või peale teavitamist toimub dokumentide kokku panemine? 3) Lahti kirjutada, mis on taotluse kõik vajalikud dokumendid. KÜSIMUS 2. Miks munitsipaallasteaiad ei pea taotlema viis kuud enne õppe- ja kasvatustegevuse algust tegevusluba, aga eralasteadele hakkab kehtima selline nõue? SELGITUS KÜSIMUS 2-le. Kui eralasteaiad pakuvad samamoodi avalikku teenust, siis meil peaksid olema samad nõuded munitsipaallasteadadega. ETTEPANEK. Muuta sõnastust: Tegevusloa saamise taotlus tuleb esitada Haridus- ja Teadusministeeriumile hiljemalt kaks kuud enne õppe- ja kasvatustegevuse algust.	Vastused küsimusele 1: 1) Kui eralasteaia pidaja soovib avada eralasteaia 1. septembril, siis tuleb esitada taotlus tegevusloa saamiseks hiljemalt 31.märtsil ehk 5 kuud enne avamist. 2) Päris maja ehitamisega alustamisel on ilmselgelt veel ebamõistlik esitada tegevusloa taotlus. Näiteks maja ehitamisega alustamisel ei saa Terviseamet ega Päästeamet hinnata, kas hooned ja ruumid vastavad nõuetele, aga üks kohustuslik dokument on just see hinnang. Tegevusloa taotlemise loogika on tõesti üles ehitatud selliselt, et loa taotlemisest alates peavad olema olemas kõik kohustuslikud dokumendid. HTM otsustab tegevusloa andmise kahe kuu jooksul alates taotluse esitamisest (§ 23 lõige 1). 3) Eelnõu § 22 lõikes 4 on sätestatud, mis dokumendid tuleb loa taotlemisel esitada. Vastus küsimusele 2: KOV ei pea tõesti eelnõu järgi taotlema lastehoiu ja lasteaia pidamiseks tegevusluba. Selle muudatusega viiakse tegevusloa regulatsioon vastavusse kehtiva õigusruumiga - seadusega pandud kohustusliku ülesande täitmiseks ei peaks KOV taotlema luba. KOVi lasteaed peab vastama kõikidele lasteaiale kehtestatud nõuetele, samamoodi nagu eralasteaed. Kontroll nõuete täitmise üle saab toimuda avamise päevast. Selgitus ettepanekule: Viiekuuline tähtaeg võimaldab HTMil anda pidajale võimalike taotluses esitatud puuduste kõrvaldamiseks mõistliku tähtaja. Nagu eelpool viidatud, HTM otsustab tegevusloa andmise kahe kuu jooksul taotluse esitamisest, mis tähendab, et kui

		puudusi ei ole, saab tegevusega alustada kaks kuud pärast taotluse esitamist, alates tegevusloa saamisest.
8.	§27 (5) (muudetud eelnõu § 29 lõige 5) Lasteaia abiõpetaja kvalifikatsiooninõuded on vähemalt keskharidus ja lapsehoidja kutse ning eesti keele oskus vastavalt keeleseaduses ja selle alusel kehtestatud nõuetele või vähemalt keskharidus ja pedagoogilised kompetentsid ning eesti keele oskus vastavalt keeleseaduses ja selle alusel kehtestatud nõuetele. ETTEPANEEK. Küsimused, mille lahti kirjutamist ootame seaduses: 1) Mida tähendavad pedagoogilised kompetentsid? 2) Mis on kontrollfunktsioon? 3) Kuidas toimub pedagoogiliste kompetentside kontroll?	Eelnõu § 29 lõikes 6 on sätestatud, et õpetajate pedagoogilised kompetentsid kirjeldatakse õpetaja kutsestandardis ja abiõpetaja pedagoogilised kompetentsid kirjeldatakse lapsehoidja kutsestandardis. Nimetatud sätte osas oleme seletuskirjas normiselgituses lahti kirjutanud, kuidas pedagoogilisi kompetentse omandatakse ning kuidas tööandja saab nende olemasolu hinnata, kui puudub kutse. Mõistet „kontrollfunktsioon“ eelnõus ei kasutata.
9.	Eelnõu § 31 lõikes 6 sätestatakse, et lastehoiu tervisekaitsenõuded lapse arengu toetamiseks, tervise kaitseks ning turvaliseks ja ohutuks lastehoiu korraldamiseks vajalike tingimuste loomiseks kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega. Tegemist on volitusnormiga Vabariigi Valitsusele lastehoidudele tervisekaitsenõuete kehtestamiseks. Rakendusakti kavand on esitatud käesoleva eelnõu lisas. Hoiud võivad tegutseda ka elamutes, kui ruumid vastavad kehtestatud tervisekaitsenõuetele. See, kas ruumi tuleohutusnõuded peavad vastama I (eluruum) või IV (kogunemishoone) kasutusviisile, sõltub selle (elu)ruumi kasutajate arvust (lapsed ja täiskasvanud kokku). Eluhoones paiknevale lastehoiule kohalduvad (alates 11 kasutajast) nõuded, mis kehtivad IV kasutusviisile (kogunemishoone). See tähendab, et tegemist on ruumidega, mille kasutajatelt ei saa eeldada ruumide head tundmist. IV kasutusviisi kohaldatakse kõikide rohkem kui 11 kasutajaga kogunemishoonete puhul. Kui lastehoid tegutseb hoones, millel on kuni 10 kasutajat, hinnatakse selle hoone või hooneosa vastavust I kasutusviisi (eluruumi) tuleohutusnõuetele olenemata sellest, kas tegemist on haridusasutuse või eluruumiga. Kui lastehoid tegutseb hoones, millel on üle kümne kasutaja, peab Päästeamet hindama ruumide vastavust IV	Mitte arvestatud. Lasteaedadele ei kehtestata erisusi. Juba hoidude osas on see suur erandi tegemine ja võrreldes kehtivaga oluline muudatus õigusaktides.

	kasutusviisi (kogunemishoone) tuleohutusnõuetele olenemata sellest, kas tegemist on eluruumi või haridusasutusega. ETTEPANEK. Lisada sõnastusse: Hoiud ja 2-rühmalised lasteaiad võivad tegutseda ka elamutes, kui ruumid vastavad kehtestatud tervisekaitsenõuetele.	
10.	§ 40. Munitsipaallastehoiu ja -lasteaia rahastamine (3) Kohaliku omavalitsuse üksusele antava õpetajate tööjõukulude toetuse arvestamise aluseks on eelmisel kalendriaastal õpetaja töötasu alammäära suurendamisega kaasnenud lisakulude osaliseks katmiseks eraldatud toetus. Õpetajate tööjõukulude toetuse ülejäänud vahendite jaotuse aluseks on munitsipaal- ja eralasteaedades õppivate ning munitsipaal- ja eralastehoidudes käivate poolteise- kuni kolmeaastaste laste arv elukoha järgi. ETTEPANEK. Lisada sõnastusse: eralasteaias või eralastehoius käiva lapse eest maksab riik õpetajate tööjõukulu toetuse otse eralasteaiale või -hoiule. SELGITUS ETTEPANEKULE. Kuigi õpetajate tööjõukulude toetus on lapsepõhine, siis ei jõua praegu toetus eralasteaeda, kus konkreetne laps käib. Osa omavalitsusi kannab eralasteaias käivate laste toetuse edasi eralasteaiale, kuid osa omavalitsusi jätab raha endale. Seepärast oleks oluline, et riik maksaks toetuse otse lastaia pidajale. Alternatiivina võiks sõnastada toetuse otse maksmise § 41. Eralastehoiu ja -lasteaia rahastamine all § 40 (3) analoogse punktina vastavalt järgmisele ettepanekule.	Mitte arvestatud. Vt ka vastust Tartu linna Koolieelsete Eralasteasutuste Ühingule. Rahastuse põhimõtteid ja mudelit käesolev eelnõu ei muuda. KOV täidab avalik-õiguslikku ülesannet, see on KOVi seadusest tulenev kohustus, mille riik on andnud täitmiseks. Sellest tulenevalt nähakse ette ka riigieelarvest toetus. Eraettevõtjal ei ole kohustust teenust pakkuda. Kui KOV soovib täita ülesannet eralastehoiu kaudu, siis lepitakse eralastehoiu rahastamises kokku erapidaja ja KOVi vahel.
11.	§ 40 (2) Kooskõlas riigieelarve seadusega antakse riigieelarvest kohaliku omavalitsuse üksusele toetust käesoleva seaduse § 25 lõikes 1 ja § 32 lõikes 1 nimetatud õpetajate täienduskoolituseks, eesti keele õppeks ja õpetajate tööjõukuludeks. Kohaliku omavalitsuse üksus võib toetust kasutada ka tugispetsialistide tööjõukulude katmiseks või tugiteenuste kättesaadavuse tagamiseks. ETTEPANEK. Lisada § 41 sarnane tingimus, nagu on ka § 40 (2): Kooskõlas riigieelarve seadusega antakse riigieelarvest eralasteaia ja	Vt eelmist vastust.

	eralastehoiu pidajale lisakulude jaoks toetust käesoleva seaduse § 25 lõikes 1 ja § 32 lõikes 1 nimetatud õpetajate täienduskoolituseks, eesti keele õppeks ja õpetajate tööjõukuludeks. Eralasteaia ja eralastehoiu pidaja võib toetust kasutada ka tugispetsialistide tööjõukulude katmiseks või tugiteenuste kättesaadavuse tagamiseks. SELGITUS ETTEPANEKULE: Kui võrrelda § 40 ja § 41, siis munitsipaallasteasutusele on eraldi ette nähtud koolitusrahad õpetajate kvalifikatsiooni tagamiseks, eesti keele õppeks ja õpetajate tööjõukuludeks, aga eralasteaedade ja erahoidude rahaliste toetuste all puudub selline lõige. Kuigi eralasteasutus tegutseb samadel tingimustel nagu munitsipaallasteasutus: laste piirarv, vanemate omaosalus ja pearaha suurus. Eralasteasutus aga peab kõik lisakulud katma pearahaga. Ootame võrdset kohtlemist nii era- ja munitsipaallasteaia ning era- ja munitsipaalhoiu töötajatele ja lastele.	
12.	Eelnõu § 3 lõige 3 sätestab seaduse eesmärgi silmas pidades, et lasteaed on alushariduse riikliku õppekava alusel alushariduse omandamist võimaldav õppeasutus, kus eakohases, turvalises, mängulises ja arendavas õpi- ja kasvukeskkonnas toetatakse kolme- kuni seitsmeaastaste laste üldoskuste arengut ning selliste teadmiste ja hoiakute kujunemist, mis loovad eeldused põhihariduse omandamiseks ja edukaks edasijõudmiseks igapäevaelus. ETTEPANEK. Eemaldada viimasest lausest „põhihariduse omandamiseks“ ja jätta sõnastusse ainult: „...mis loovad eeldused edukaks edasijõudmiseks igapäevaelus.“ SELGITUS ETTEPANEKULE. Leiame, et edukas edasijõudmine igapäevaelus on piisavalt lai mõiste, seega eraldi põhihariduse omandamist ei ole vajalik välja tuua. See aitab ka vältida kooliks valmistumisele keskendumist lasteaias ning lapsepõlve väärtustamist.	Mitte arvestatud. Käesoleva eelnõuga muudetakse ka Eesti Vabariigi haridusseaduse §-i 14 ning selle tekst sõnastatakse „Alusharidus on üldoskuste, teadmiste ja hoiakute kogum, mis loob eeldused põhihariduse omandamiseks“. Seega on eelnõu kooskõlast Eesti Vabariigi haridusseaduse kui üldseadusega. Eelnõu eesmärk on luua alused senisest suurema sidususe alushariduse lõpptaseme ja põhihariduse lähtetaseme vahel.
13.	Eelnõu § 4 lõige 2 annab võrreldes kehtiva KELSiga kohaliku omavalitsuse üksusele sõnaselge õiguse tagada lastehoiukoha ka eralastehoiu kaudu ning lasteaiakoha eralasteaia kaudu.	Mitte arvestatud. Eelnõu paneb KOVile kohustuse tagada alushariduse võimaldamine seaduses sätestatud tingimustel ja nõuetele vastavalt. on Riigi poolt on põhiseaduse vastane sekkuda KOVi enesekorraldusõigusesse selle ülesande täitmisel, mistõttu ei ole selline

	Kirjeldatud korraldus on paindlik ja arvestab kohaliku omavalitsuse üksuse võimalustega ja vanema soovidega. Põhiseaduse § 3 lõikest 1 tuleneb lisaks riigivõimu tegevuse legaalsuse nõudele eeldus, et riigivõim, sh kohaliku omavalitsuse üksus, täidab oma ülesandeid üldjuhul ise. Eelnõu lähtub sellest põhimõttest, kuid arvestades kohaliku omavalitsuse üksuse võimalusi ja ressursi, on teatavatel juhtudel mõistlik osta teenus sisse erasektorilt. Teenuse tagajaks jääb sellisel juhul endiselt kohaliku omavalitsuse üksus. Erasektorilt teenuse sisse ostmisel peab kohaliku omavalitsuse üksus olema kindel, et ka eralastehoid- ja lasteaed tagab teenuse kvaliteedi. Seepärast tuleks eralastehoiu- ja eralasteaia rahastamisel arvestada kõiki alushariduse teenuse kulukomponente (nt palgakulu, õppevahendite kulu, kinnisvara komponent) ja muud seonduvad kulud), mis võimaldavad pakkuda seadusest lähtuvat kvaliteetset alushariduse teenust. ETTEPANEK 1. Kirjutada seletuskirjas lahti, miks on teatud juhtudel mõistlik osta teenus sisse erasektorilt. Kirjutada eraldi välja erasektori pakutav eriilmelisuus, spetsialiseerunud õpe ja kulu efektiivsus. SELGITUS ETTEPANEK 1-le. Kui me soovime pakkuda lastele mitmekülgset ja kvaliteetset alusharidust ning anda lapsevanemal võimaluse valida, millisesse lasteaeda ta soovib oma lapse panna, siis võiks eraldi välja tuua erasektoris tegutsevate lasteasutuste olulisuse.	seletuskirjas mõjutamine ülesande täitmise viisi valimiseks kuidagi kohane ega ka põhiseaduspärane.
14.	§ 25 (muudetud eelnõu § Seletuskirjast: Eelnõu §-s 25 sätestatakse lasteaia töötajad, keda kehtiva KELS §-s 20 on käsitletud personalina. Lastekaitseaduse (Lasteks) §-s 20 on sätestatud lapsega töötava isikuna töötamise piirangud. Nimetatud paragrahvis on välja toodud piirangud inimestele, kes ei tohi töötada lastega. Lastega ei tohi töötada inimesed, kellele on määratud kriminaalkaristus või sundravi seaduses loetletud süütegude eest. Tööandja peab veenduma, et inimest, keda soovitakse lastega töötamiseks tööle võtta, ei ole eelpoolnimetatud kuritegude eest karistatud või sundravile määratud. Tööandja peab pisteliselt kontrollima kõiki töötajaid ja veenduma, et neid ei ole karistatud töötamise vältel. Lastega töötava inimese tausta kontrollimiseks peab tööandja esitama	Seletuskirja täiendatud: Karistusregistri seaduse § 20 lg 1 punkti 9 järgi on päringu tegemise õigus lastega töötava inimese võtmisel alaealistega seotud tööle seadusega sätestatud nõetele vastavuse kontrollimiseks. Taustakontrolli tegemiseks on kolm võimalust: www.e-toimik.ee, Automaatselt x-tee teenuse kaudu ning info@karistusregister.ee meili teel päringu tegemine (vt nende kohta lähemalt https://www.rik.ee/et/karistusregister/lastega-tootamise-piirangu-kontrollimine või https://www.just.ee/kontrollitausta). Seega lastega töötava inimese tausta kontrollimiseks peab tööandja esitama karistusregistrile päringu. Kui tööle kandideeriv inimene on elanud või töötanud mõnes muus Euroopa Liidu riigis, tuleb andmeid tema

	karistusregistrile päringu. Kui tööle kandideeriv inimene on elanud või töötanud mõnes muus Euroopa Liidu riigis, tuleb andmeid tema karistatuse kohta küsida läbi Euroopa Karistusregistri riigist, kus ta on viibinud. Kui lasteasutus eirab töötajatele seatud piirangut või ei tuvasta seda, karistatakse asutust rahatrahviga (KarS § 179,1) KÜSIMUS. Kas on olemas süsteem ja andmebaasid, mis võimaldavad kontrollida inimese kriminaalkaristust, kes on elanud või töötanud teises Euroopa Liidu või muudes maailma riikides? SELGITUS KÜSIMUSELE: Lasteaedades nõutakse inimese karistuse kontrolli enne tööle võtmist, aga reaalsuses lasteasutuse pidajal või direktoril puuduvad võimalused kontrolli teostamiseks. Meie arvates sellises olukorras karistada lasteasutuse pidajat või direktorit tundub ebaõige ja ootame paremat lahendust inimese kriminaaltausta kontrollimiseks. ETTEPANEK. Tööandja peab veenduma, et inimest, keda soovitakse lastega töötamiseks tööle võtta, ei ole eelpoolnimetatud kuritegude eest karistatud või sundravile määratud. Eemaldada sõnastusest ainuisikuline tööandja vastutus ja lisada sõnastusse: Töötajal peab olema kohustus teavitada tööandjat välisriigis töötamise kohta ja seal sooritatud kuritegudest. SELGITUS ETTEPANEKULE. Hetkel on eelnõus kogu vastutus pandud direktorile, kellel ei pruugi olla potentsiaalse töötaja kohta infot (töötaja võib esitada direktorile valet infot, töötaja on sooritanud kuriteo riigis, mille kohta andmeid on võimatu kätte saada). Töötajal peab samuti olema kohustus teavitada tööandjat ja kui ta ei teavita, siis ei saa panna direktorile 100% vastutust.	karistatuse kohta küsida läbi Euroopa Karistusregistri (CRIS) riigist, kus ta on viibinud. Samas juhtudel, kui mõni liikmesriik (nt kolmas riik, kes ECRIS-e süsteemi ei kuulu) andmeid ei väljasta, peab isik ise esitama vastava riigi tõendi selle kohta, et tal piirangut kaasa toovat karistust ei ole. Tööandja peab regulaarselt kontrollima kõiki töötajaid ja veenduma, et neid ei ole karistatud töötamise vältel. LasteKS § 20 lõike 3 järgi tuleb regulaarset kontrolli teha vähemalt korra aastas alates 1. jaanuarist 2023. Lastega töötamise ebaseadusliku võimaldamise eest karistatakse asutust rahatrahviga (KarS § 179'1). Seega on nõuded sätestatud ka teistes seaduses ja eelnõus ei saa tööandja kohustuse osas teha erisust.
15.	§ 41 (2) ((muudetud eelnõu § 47 lg 2) seletuskirjast lause: Kohaliku omavalitsuse üksus peab kindlustama vanemate võrdse kohtlemise kõikides lastehoiu- ja lasteaiakoha tagamise ning lastehoiu- ja lasteaiategevuse korraldusega seotud aspektides. ETTEPANEK. Lisada sõnastusse: Kohaliku omavalitsuse üksus tagab nii era- kui ka munitsipaallasteasutustele toiduraha toetuse.	Mitte arvestatud. Vt ka vastust Tartu linna Koolieelsete Eralasteasutuste Ühingu. See, millistel tingimustel ostab KOV teenuse sisse erasektorilt või sõlmib halduslepingu, on KOVi autonoomia pädevus, mille põhjalt eraettevõtja ja KOV teevad kokkuleppeid ning millesse riik sekkuda ei saa. Eelnõu ütleb, et KOV peab eralasteaia rahastuse (teenuse ostmise eraettevõtjalt) korraldama

	SELGITUS ETTEPANEKULE: Seletuskirjas on kirjas, et kohalik omavalitsus peab kindlustama vanemate võrdse kohtlemise, mida antud seletuskirja lausest ei saa järeldada. Paljud kohalikud omavalitsused maksavad munitsipaallasteaedadele toetust toidukulude tasumiseks, mistõttu lapsevanemale on toiduraha päevatasu oluliselt väiksem kui eralasteasutuses.	nii, et eralasteaias, mille kaudu KOV oma ülesannet täidab, ei tohi olla vanema kohatasu suurem, kui KOVi lasteaias.
16.	Lastehoiu tervisekaitsenõuded. §1 (3) Lastehoidudele, kus enamus tegevusi viiakse läbi õues (edaspidi õuelastehoid), kohaldatakse käesolevat määrust selles kehtestatud erisustega. §5 (3) Õuelastehoiu siseruumid ja nende kasutamine peavad toetama tegutsemist õues. Õuelastehoiu mängu- ja puhkeruum ning ilmastikukindla terrassi pind võivad olla ühendatud ruum. Sellisel juhul peab põranda pindala olema vähemalt 2 m² iga lapse ja täiskasvanu kohta. ETTEPANEK. Rakendusaktite põhjal on hetkel võimalus teha ainult õuelastehoiu. Lisada sõnastusse ka võimalus teha samadel tingimustel õuelasteaedu.	Selgitame. Kuna on ebamõistlik kehtestada lastehoiule ja lasteaiale põhimõtteliselt sarnased nõuded kahes erinevas määruuses, siis muutsime eelnõus § 3 lõikes 6 sätestatud volitusnormi selliselt, et Vabariigi Valitsus kehtestab lasteaia ja lastehoiu õpi- ja kasvukeskkonna nõuded (erisused nõuetele sätestatakse samas määruuses). Koostasime nimetatud määruuse kavandi, milles kavandame sätestata lisaks õuelastehoiule ja õuelasteaia.
	EESTI LASTEHOIDUDE LIIT	Haridus- ja Teadusministeerium
1.	§3 (2) Lastehoid on alushariduse riikliku õppekava alusel alushariduse omandamist toetav asutus, kus turvalises, eakohases, mängulises ja arendavas kasvukeskkonnas hoitakse kuni seitsmeaastaseid lapsi ja toetatakse nende üldoskuste arengut. Järgmises punktis on sõnastus, mis ütleb, et lasteaed on aga alushariduse omandamist võimaldav: §3 (3) Lasteaed on alushariduse riikliku õppekava alusel alushariduse omandamist võimaldav õppeasutus, kus eakohases, turvalises, mängulises ja arendavas õpi- ja kasvukeskkonnas toetatakse kolme- kuni seitsmeaastaste laste üldoskuste arengut ning selliste teadmiste ja hoiakute kujunemist, mis loovad eeldused põhihariduse omandamiseks ja edukaks edasijõudmiseks igapäevaelus. ETTEPANEK §3 (2). Muuta sõnastust: lastehoid on alushariduse riikliku õppekava alusel alushariduse omandamist võimaldav asutus. SELGITUS ETTEPANEKULE.	Arvestatud. Sõnastust muudetud ja sätestatud järgmiselt: Lastehoid on alushariduse riikliku õppekava alusel alushariduse omandamist võimaldav haridusasutus, kus turvalises, eakohases, mängulises ja arendavas kasvukeskkonnas hoitakse kuni seitsmeaastaseid lapsi ja toetatakse nende üldoskuste arengut. Seejuures luuakse kuni kolmeaastase lapse arengu soodustamisel eeldused alushariduse omandamiseks lasteaias ning kolme- kuni seitsmeaastase lapse arengu soodustamisel toetatakse perekonda eelduste loomisel põhihariduse omandamiseks ja edukaks edasijõudmiseks igapäevaelus. Eelnõu eesmärk ei ole lastehoiu teenust mitte pisendada, vaid vastupidi, võrreldes seni kehtestatud, kvaliteeti tõsta ning ühtlustada

	Paragrahv 3, lõige 2 tekitab meis 2 küsimust: kas see annab võimaluse lastehoiu teenuse olulisust pisendada ja lasteaed on alushariduse omandamist võimaldav õppeasutus? Kas alusharidust saab lasteaiast ja lastehoid on ettevalmistus, et minna lasteaeda? Eesti Lastehoidude Liit arvab, kuna lastehoius on samuti õppekava ja uue eelnõu kohaselt peavad kõik lapsehoidjad olema lapsehoidja kutsega (alates 2028. aastast), siis lastehoid selgelt võimaldab, mitte ei toeta alusharidust	senised sõimerühmad ja lastehoiurühmad ning lisaks võimaldada pakkuda hoiuteenust ka kuni seitsmeaastasele lapsele.
2.	§4 (4) (<i>muudetud §4 lg 6</i>) Kohaliku omavalitsuse üksus teeb vanemale kättesaadavaks teabe kohaliku omavalitsuse territooriumil pakutavatest lastehoiu- ja lasteaiakohtadest. ETTEPANEK. Lisada sõnastusse: „...kohaliku omavalitsuse territooriumil pakutavatest munitsipaal- kui ka eralastehoiu- ja lasteaiakohtadest.“	Mitte arvestatud. Eelnõu § 1 kohaselt, kui seaduses on nimetatud <i>lasteaed</i> , siis tähendab see nii munitsipaal- kui eralasteaeda. Kui on nimetatud <i>lastehoid</i> , tähendab see nii munitsipaal- kui eralastehoidu. Seega tuleb eelnõu § 4 lõike 4 kohaselt teha KOVi vanemale teatavaks teave KOVi territooriumil pakutavatest munitsipaal- ja eralastehoidudest ning munitsipaal- ja eralasteadadest.
3.	§4 (12) (<i>muudetud § 4 lg 8 ja § 34 lg 1 ja lg 2</i>) Lasteaed või lasteaia pidaja kannab Eesti hariduse infosüsteemi (edaspidi hariduse infosüsteem) andmed lasteaias käivate laste kohta. Lastehoid või lastehoiu pidaja kannab hariduse infosüsteemi andmed lastehoius käivate laste kohta. KÜSIMUS. Lastehoiu rühma suurus on 15 last. Kui arvestada, et lastehoid peab tagama paindlikkust ja mõni laps käib lastehoius osalise ajaga, seega reaalsuses on rühma nimekirjas 20 last. Kas Eesti hariduse infosüsteem toetab ka osajaga lapse sisestamist nimekirja ja arvestab et rühma nimekirjas on rohkem kui 15 last?	Selgitame. Rühma piirarv on 15 last, mis tähendab rühma registreeritud laste arvu, mitte reaalselt kohal käivate laste arvu.
4.	§5 (1) Pooleteise- kuni kolmeaastase lapse lastehoidu vastuvõtmiseks esitab vanem kohaliku omavalitsuse üksusele taotluse. Taotluses tuleb märkida lastehoiu kasutamise soovitud algusaeg ja soovitud lastehoid tegevuskoha täpsusega. Vanemal on õigus esitada mitu eelistust, kohaliku omavalitsuse üksus peab neid arvestama. ETTEPANEK. Lisada sõnastusse: Pooleteise- kuni kolmeaastase lapse munitsipaal- või eralastehoidu vastuvõtmiseks esitab vanem kohaliku omavalitsuse üksusele taotluse.	Mitte arvestatud. Eelnõu § 1 kohaselt, kui seaduses on nimetatud <i>lasteaed</i> , siis tähendab see nii munitsipaal- kui eralasteaeda. Kui on nimetatud <i>lastehoid</i> , tähendab see nii munitsipaal- kui eralastehoidu. See tähendab, kuna KOVi kohustus on vanema soovil võimaldada koht lastehoius ja lasteaias, siis kohta saamiseks tuleb vanemal esitada taotlus KOVile. KOV võib teenust pakkuda nii enda ülalpeetavas asutuses, aga ka erapidaja kaudu. Nii peaks see ka kehtiva seaduse kohaselt tegelikult toimuma. Vanemal on võimalik taotleda kohta otse erahoiust või -lasteaiast, mille kaudu KOV teenust ei paku. Sellisel juhul ei pea KOV ka teenust rahastama, kuid võib.

5.	§ 5 (3) Kohaliku omavalitsuse üksus lahendab vanema taotluse ja teeb kahe kuu jooksul taotluse esitamisest otsuse lapse lastehoidu vastuvõtmise kohta. ETTEPANEK. Lisada sõnastusse: „...taotluse esitamisest otsuse lapse lastehoidu võtmise kohta, kui laps on vähemalt 1,5aastane ja tal on seaduslik õigus lastehoiukohale.	Mitte arvestatud. Tegemist menetlustähtajaga ehk taotlus tuleb lahendada kahe kuu jooksul. Taotluse lahendamisel tuleb arvesse võtta taotluses märgitud - millises lastehoius (lasteaias) ja alates millisest ajast kohta vajatakse (vanem ei pruugi vajada kohta kindlasti kahe kuu pärast, vaid esitab näiteks avalduse, et kevadisel komplekteerimisel tema laps koha saaks). KOV kehtestab lastehoidu ja lasteaeda vastuvõtmise ja väljaarvamise korra, milles saab sätestada ka avalduste esitamise korda, kuid arvestusega, vanema soovil peab laps saama koha 1,5-aastaseks saamisel või kahe kuu pärast taotluse esitamisest.
6.	§14 (2) (muudetud § 15 lg 2) Eralasteaias on lisaks käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud lapse lasteaiast väljaarvamise alustele, õigus arvata laps lasteaiast välja pikaajalise õppemaksuvõlgnevuse tõttu ETTEPANEK 1. Lisada sõnastusse, milline on pikaajalise võlgnevuse pikkus. KÜSIMUS. Kas muul põhjusel peale pikaajalise õppemaksuvõlgnevuse ei saa last lasteaiast välja arvata?	Arvestatud osaliselt. Mõistet muudetud (eelnõu § 15 lõige 2 ja § 40 lõige 2), sest eelnõus kasutatakse selles osas mõistet “vanema osalustasu”. Teised alused lapse ka eralasteaiast väljaarvamiseks on loetletud lõikes 1 (muudetud eelnõu § 15). Eralasteaiale antaksegi lõikes 2 täiendav alus võrreldes lõikes 1 toodud ammendava loeteluga. Muudel, kui eelnõus nimetatud alustel ei saa last lasteaiast välja arvata.
7.	§ 16 (muudetud § 19). Lasteaia arengukava ja sisehindamine KÜSIMUS. Kuidas toimub lastehoidudes kvaliteedi hindamine, kui seaduse eelnõus ei ole ettenähtud sisehindamist lastehoidudes?	Selgitame. Lastehoius ei ole sisehindamine kohustuslik. Lasteaias, milles on hoiurühm, tuleb sisehindamist teha, sest tegemist lasteaia tegutsemise vormiga.
8.	§30 (3) (muudetud § 32 lg 3) Lastehoiul ja lasteaias on kohustus: 1) teavitada vanemaid õppe- ja kasvatusgevuse korraldusest; 2) jälgida regulaarselt lapse terviklikku arengut ning anda vanematele sellekohast tagasisidet; 3) pakkuda lapsele käesolevas seaduses sätestatud korras tuge ning anda vajaduse korral esmast abi; 4) nõustada vanemaid lapse arengu ja alushariduse küsimustes. ETTEPANEK. Teeme ettepaneku kaasata ja kaaluda Eesti Lapsehoidjate Liitu lapsehoidja kutse andmisesse. Väga suur probleem on see, et lapsehoidja kutse ei hõlma endas kõiki alushariduskompetentse, seega ootame selle teemaga kohest tegelemist.	Selgitame. Kutset ei anna välja Haridus- ja Teadusministeerium. Kutse andja õiguste taotleja moodustab kutsekomisjoni, mille liikmete valimisel konsulteerib vastava valdkonna kutsenõukogu ja kutse- või erialaliidu esindajatega. Toetame ettepanekut, et Eesti Lapsehoidjate Liidu esindaja kuuluks lapsehoidja kutse andmise komisjoni.
9.	§31(3) (muudetud § 34 lg 1 ja lg 2) Lastehoiu töötajate töökorraldus lähtub nõudest, et kogu rühma töötaja jooksul on tagatud lapsehoidja iga viie lapse kohta kuni kolmeaastaste laste osas ja ning lastehoiu rühmas võib olla kuni 15 last. ETTEPANEK 1. Muuta sõnastust: „...kogu rühma töötaja jooksul on tagatud lapsehoidja iga seitsme lapse kohta kuni	Mitte arvestatud. Lastehoius, kus töötavad lapsehoidjad, ei muutu senised laste ja täiskasvanute suhtarvu nõuded. Lastehoius ei olnud varasemalt rühma piirarv reguleeritud. Kuna süsteem ühtlustatakse, siis on vajalik hoiurühma piirarvu kehtestamine, mis tuleneb lapsehoidjate senisest lapse- täiskasvanu suhtarvust ja lähtutakse

	kolmeaastaste laste osas iga 10 lapse kohta üle kolmeaastaste laste osas ning lastehoiu rühmas võib olla kuni 15 last.“ SELGITUS ETTEPANEKULE. Mõistame, et õpetajal on suuremad pädevused ja kõrgharidus, aga meie arvates on laste arv ühe õpetaja ja lapsehoidja kohta liiga suure erinevusega. Õpetajal võib olla korraga 3 last rohkem kui lapsehoidjal, seetõttu teeme ettepaneku muuta lapsehoidja iga seitsme lapse kohta.	senisest laste arvust sõimerühmades. Laste piirarv hoiurühmas on 15, olenemata laste vanusest. Selline piirarv võimaldab kolmel lapshoidjal toetada iga lapse arengut ja läheneda individuaalselt, arvestades laste vanust. Et tagada laste turvalisust mõnevõrra madalama kvalifikatsiooniga töötajatega rühmas, laste ja täiskasvanute suhtarvu lapshoidja kvalifikatsiooniga töötaja puhul ei muudeta. Lastehoidude puhul on toodud positiivsena välja just rühmade väiksust ja individuaalset lähenemist lastele, mida võimaldab väiksem laste suhtarv ühe täiskasvanus suhtes.
10.	KÜSIMUS. Kas laste piirarv tähendab laste arvu kes on lastehoius kohal või nimekirjas?	Selgitame. Laste piirarv tähendab registreeritud (nimekirjas) laste arvu, mitte lastehoius reaalselt kohal käivate laste arvu.
11.	§31 (10) (muudetud § 33 lg 3) Lastehoid kutsub lastehoiu ja vanemate koostöö koordineerimiseks kokku vanemate koosoleku arvestusega, et kõigile vanematele antakse vähemalt üks kord aastas võimalus vanemate koosolekul osaleda. ETTEPANEK 1. Muuta: Vanemate koosolekud toimuvad maksimaalselt kaks korda aastas – sügis- ja kevadperioodil. SELGITUS ETTEPANEK 1-le. Kuna lapsed ei pruugi lastehoius olla kauem kui 3–6 kuud, siis ühe koosoleku toimumise korral ei pruugi vanemad sellest osa saada, kui 1,5aastane laps liitub lastehoiuga novembris, aga koosolek näiteks toimus septembris	Arvestatud. Eelnõu sõnastust muudetud selliselt, et koosolekud tuleb kokku kutsuda vähemalt kaks korda aastas.
12.	§32 (2) (muudetud § 38) Lapsehoidja kvalifikatsiooninõuded on vähemalt keskharidus ja lapsehoidja kutse 4. tase ning eesti keele oskus vastavalt keeleseaduses ja selle alusel kehtestatud nõuetele. Kui lapsehoidja töötab lastehoiurühmas, kus on laps, kellel on diagnoositud mõni igal ööpäeval või ööpäev läbi kõrvalabi vajadust põhjustav tervise seisund ja tuvastatud puude raskusaste, on lapsehoidja kvalifikatsiooninõuded vähemalt keskharidus ja lapsehoidja kutse 5. tase ning eesti keele oskus vastavalt keeleseaduses ja selle alusel kehtestatud nõuetele. Välisriigis lapsehoidja kutsekvalifikatsiooni omandanud isiku kutsekvalifikatsiooni tunnustamisel lähtutakse välisriigi kutsekvalifikatsiooni tunnustamise seadusega kehtestatud tingimustest ja	Arvestatud. Eelnõud täiendatud (muudetud § 37 lg 3, lg 4, lg 5).

	korra. Sama seaduse § 7 lõikes 2 sätestatud pädev asutus on Haridus- ja Teadusministeerium. ETTEPANEK. Vajalik lisada lapsehoidja kvalifikatsiooninõuete sõnastusse sarnaselt õpetaja §25 (4) ja abiõpetajale §25 (5) kehtestatud kvalifikatsiooninõuetele tingimuse, kui ei leia positsioonile vajaliku kvalifikatsiooniga inimest: kui lapsehoidja ametikohale korraldatud konkursil ei leita kvalifikatsiooninõuetele vastavat lapsehoidjat, võib lastehoiu pidaja sõlmida tähtajalise töölepingu kuni üheks aastaks isikuga, kellel on vähemalt keskharidus, eesti keele oskus vastab keeleseaduses ja selle alusel kehtestatud nõuetele ning kelle kvalifikatsioon ja pedagoogiline kompetentsus on piisavad, et tagada lastehoiu õppekavas määratud kasvatustegevuse eesmärkide täitmine ning lapse üldoskuste saavutamine. SELGITUS ETTEPANEKULE. Eelnõu sõnastus vähendab töötajate valikut, eriti kui lastehoiu pidajal puudub valik sõlmida tähtajaline leping inimesega, kellel ei ole veel lapsehoidja kutset. Arvame, et ainuüksi kutse olemasolu ei taga, et inimesel oleks olemas sobivad isikuomadused lastega töötamiseks. Samuti on väärtuslikud erinevad alusharidusega või lastega seonduvad koolitused ja varasem kogemus lastega tegelemisel. Seega usume, et lastehoiu pidaja oskab hinnata töötaja pedagoogilisi kompetentse, kui ta võtab tööle ilma lapsehoidja kutseta töötaja.	
13.	ETTEPANEK 2. Lisada sõnastusse: Lapsehoidja kvalifikatsiooninõuded on vähemalt keskharidus ja lapsehoidja kutse 4. tase või keskharidus ja on läbinud vähemalt 100 tundi laste arenguga seotud täiendkoolitusi või keskharidus ja vähemalt 3-aastane kogemus väikelastega töötamisel ning eesti keele oskus vastavalt keeleseaduses ja selle alusel kehtestatud nõuetele. SELGITUS ETTEPANEK 2-le. Pedagoogilised kompetentsid on saavutatavad koolituste ja kogemustega. Kuna abiõpetajatele on kvalifikatsiooninõuded kas lapsehoidja kutse või pedagoogilised kompetentsid, siis võiks lapsehoidjatel olla sarnased tingimused.	Mitte arvestatud. Kuna lastehoius ei ole õpetaja töötamine kohustuslik, nagu see on kehtiva KELSi kohaselt sõimerühmas, siis me ei saa teha mõõndusi lapsehoidja kvalifikatsiooni osas. Lapse kolm esimest eluaastat on arengus kõige olulisem aeg. Sel ajal areneb lapse aju tohutu kiirusega ja kvalifitseeritud lapsehoidja roll on siin ülioluline. Lapsehoidja kutsetunnistuse saamine ja selle olemasolu kinnitab, et töötajal on lapsehoidjana tegutsemiseks vajalikud oskused ning teadmised ja hoiakud.
14.	§ 33. (2) (muudetud § 39 lg 2) Lastehoius hindab laste kõne arengut vähemalt kaks korda aastas logopeed. ETTEPANEK. Lastehoius hindab laste kõne arengut logopeed lähtuvalt vajadusest või lastehoid võib	Arvestatud osaliselt. Nõuet vähendatud selliselt, et lastehoius peab logopeed või eripedagoog hindama laste kõne arengut vähemalt üks kord aastas, välja arvatud rühmas, kus töötab üks täistööajaga õpetaja.

	suunata lapse ka kohaliku omavalitsuse poolt pakutavale tugiteenusele. SELGITUS ETTEPANEKULE. Keeruline on nõudest kinni pidada, kui logopeedide puudus on väga suur.	
15.	KÜSIMUS. Lasteaedades tegeleb lastega logopeed alates 3. eluaastast, kas sama kehtib ka lastehoiule?	Selgitame. Ka lastehoius tuleb vajadusel tagada lapsele logopeedi teenus. Kehtiva KELSi kohaselt tuleb ka sõimerühma lapsele tagada vajadusel logopeedi teenus.
16.	§33 (4) (<i>muudetud § 39 lg 4</i>) Eralastehoius käivale lapsele, kellele kohaliku omavalitsuse üksus on võimaldanud lastehoiukoha käesoleva seaduse § 4 alusel selle lastehoiu kaudu, loob käesoleva paragrahvi lõikes 3 kirjeldatud vajalike tugispetsialistide teenuse pakkumise võimalused kohaliku omavalitsuse üksus. KÜSIMUS. Kas see annab võimaluse kohalikel omavalitsustel maksta vähem toetust eralastehoius käivale lapsele?	Selgitame. Kui kohaliku omavalitsuse üksus annab oma ülesande täitmise üle erapidajale või ostab ülesande täitmiseks erapidajalt teenuse sisse, siis hind kujuneb vastaval hankel. Kui KOV otsustab erapidaja teenust vabatahtlikult toetada, siis sellisel juhul on KOVil lai kaalutusõigus.
17.	§ 37 (1) (<i>muudetud § 43 lg 1</i>) Tegevusluba annab eraõiguslikule juriidilisele isikule või füüsilisest isikust ettevõtjale õiguse pakkuda lapsehoidu kindlas tegevuskohas. Tegevusloa taotluse lahendab Haridus- ja Teadusministeerium. Tegevusloa saamise taotlus tuleb esitada Haridus- ja Teadusministeeriumile hiljemalt viis kuud enne lastehoiu tegevuse algust. ETTEPANEK. Ühtlustada munitsipaal- ja eralastehoidude tegevuse alguse aeg. Muuta sõnastust: Tegevusloa saamise taotlus tuleb esitada Haridus- ja Teadusministeeriumile hiljemalt kaks kuud enne lastehoiu tegevuse algust. SELGITUS ETTEPANEKULE. Kui kohalik omavalitsus teavitab lastehoiu tegevuse algusest 2 kuud ette ning erahoiud 5 kuud ette, siis me ei mõista, miks on tehtud selline eristus, kui nii munitsipaal- kui ka eralastehoiud pakuvad avalikku teenust.	Mitte arvestatud. KOV ei pea tegevusluba taotlema, seetõttu ka teavitamise tähtaeg 2 kuud. Eraettevõtja peab taotlema tegevusloa. Vastava tähtaja eesmärk on tagada, et isikul oleks võimalik kõrvaldada taotluses esinevad puudused enne kavandatud tegevuse algust ning esitada Haridus- ja Teadusministeeriumile vajalikud täiendavad materjalid. Näiteks kui lastehoiu pidaja on kavandanud lastehoiu tegevuse alguse 1. septembriks, tuleb taotlus esitada hiljemalt 1. aprillil. Viiekuuline tähtaeg võimaldab Haridus- ja Teadusministeeriumil anda pidajale võimalike puuduste kõrvaldamiseks mõistliku tähtaja.
18.	§ 41 (2) (<i>muudetud § 47 lg 2</i>) Munitsipaallastehoiu koha tagamisel eralastehoiu kaudu ja munitsipaallasteaia koha tagamisel eralasteaia kaudu käesoleva seaduse §-s 4 sätestatud korras kohaldatakse eralastehoiu ja -lasteaia rahastamisele käesoleva seaduse § 40 lõigetes 4 ja 5 sätestatud arvestusega, et vanema osalustasu ei või olla suurem kui see on munitsipaallastehoius ja -lasteaias. ETTEPANEK. Lisada § 41(2) sõnastusse sarnane tingimus, nagu on ka § 40(2): Kooskõlas riigieelarve	Mitte arvestatud. Kui KOV tagab teenuse erapidaja kaudu, siis arvestatakse toetust ka neis hoidudes ja lasteaedades töötavatele õpetajatele.

	seadusega antakse riigieelarvest kohaliku omavalitsuse üksusele lisakulude jaoks toetust käesoleva seaduse § 25 lõikes 1 ja § 32 lõikes 1 nimetatud eralasteaedade õpetajate ja eralastehoiu lapsehoidjate täienduskoolituseks, eesti keele õppeks ja õpetajate tööjõukuludeks. SELGITUS ETTEPANEKULE: Kui võrrelda § 40 (2) ja § 41(2) , siis munitsipaallasteasutusele on eraldi ette nähtud koolitusrahad õpetajate kvalifikatsiooni tagamiseks, aga eralasteaedade ja erahoidude rahaliste toetuste all puudub selline lõige. Kuigi eralasteasutus tegutseb samadel tingimustel nagu munitsipaallasteasutus: laste piirarv, vanemate omaosalus ja pearaha suurus. Eralasteasutus aga peab kõik koolitusrahad katma pearahaga. Ootame võrdset kohtlemist nii era- ja munitsipaallasteaia ning era- ja munitsipaalhoiu töötajatele ja lastele.	
19.	§ 42 (2) (<i>muudetud § 48 lg 2</i>) Haldusjärelevalvet munitsipaallastehoiu, -lasteaia ja tema pidaja tegevuse õiguspärasuse üle ning riiklikku järelevalvet eralasteaia, -lastehoiu ja tema pidaja tegevuse õiguspärasuse üle eesmärgiga tagada lapse arengu toetamine, alushariduse kättesaadavus ja sellele võrdsetel alustel juurdepääs, õppe- ja kasvatustegevuse korraldamine ning selle kvaliteet, teostab Haridus- ja Teadusministeerium. KÜSIMUS. 1) Kuidas näeb välja Haridus- ja Teadusministeeriumi õppe- ja kasvatustegevuse kvaliteedi järelevalve korraldus 2) Mida see tähendab? 3) Millistest kvaliteedistandarditest peab lähtuma?	Selgitame. HTM kontrollib järelevalve käigus, kas õppe- ja kasvatustegevus vastab õigusaktides ettenähtud kvaliteedile. Järelevalve saab siiski kontrollida, kas täidetakse õigusaktide nõudeid. See, millise kvaliteediga peab alusharidus olema, on sätestatud õigusaktides.
20.	§49(4) (<i>muudetud § 54 lg 4</i>) Käesolevas seaduses lapsehoidjale sätestatud kvalifikatsiooninõudeid, välja arvatud eesti keele oskuse nõuet, ei kohaldata kuni 2028. aasta 31. augustini lapsehoidja suhtes, kes töötas enne käesoleva seaduse jõustumist lapsehoidjana. KÜSIMUS. Kuidas on riigil või kohalikel omavalitsustel plaan toetada lapsehoidjate ümberõpet, kellel ei ole lapsehoidja kutset, aga hetkel töötavad hoidjatena KÜSIMUSE SELGITUS. Lapsehoidjakursused maksavad ligi kaks tuhat eurot. Töötavale lapsehoidjale või lapsehoiule on see väga suur kulu, mida ise katta. Töötukassa pakub rahastust lapsehoidja koolituse läbimiseks,	Selgitame. Kutsekoja tööjõu- ja oskuste prognoosisüsteemi OSKA kohaselt koolitatakse lapsehoidjaid praegu mitu korda rohkem kui neid prognoosi kohaselt vaja on (prognoos ütleb, et aastaks oleks vaja koolitada 45 lapsehoidjat, aga koolitatakse üle 300). 2024. a rahastatavate koolituste prioriteetide ja teemade valimine on praegu lõpusirgel. RKT komisjon on kogunenud mitmel korral ning koondatud info koolitusvajaduse kohta OSKA tööjõuvajaduse raportitest jm andmetest lähtuvalt ning nende alusel teinud ettepanekud rahastusotsusteks. Komisjon on läbi vaadanud kõik õppekavarühmad

	aga see on vaid töötutele. Seega ootame lahendust, kuidas töötavatele lapsehoidjatele tagada lapsehoidja 4. Kutse.	sh lastehoid ja teenused noortele ning õendus ja ämmaemandus. 2024. a osas tehti otsused: Õppekavarühmas lapsehoid ja teenused noortele - rahastatakse õpetaja abidele pedagoogiliste oskuste koolitusi. Lapsehoidja koolitusi otseselt mitte, kuna Töötukassa seda rahastab. Õppekavarühmas õendus ja ämmaemandas – rahastatakse suure hooldusvajadusega lapse hooldamise koolitusi. Analüüsimise ja teeme prognoosid koolitusvajaduse kohta ning seejärel on võimalik need koolitusmahud RKT koolituste loetellu lisada. Mitmed kutsekoolid pakuvad õpet tasemeõppes, seega kompetents on koolidel kindlasti olemas ja siis saavad praegu töötavad inimesed end nõuetele vastavaks koolitada.
21.	<u>Seletuskirja muudatusettepanekud:</u> Eelnõu § 3 lõikes 2 (<i>muudetud § 3 lg 1</i>) sätestatakse, et lastehoid on alushariduse riikliku õppekava alusel alushariduse omandamist toetav asutus, kus turvalises, eakohases, mängulises ja arendavas kasvukeskkonnas hoitakse kuni seitsmeaastaseid lapsi ja toetatakse nende üldoskuste arengut. Lastehoius, nagu ka lasteaias ei toimu tegevus õppetundidena, vaid õpitakse läbi mängu ja igapäevategevuste käigus. ETTEPANEK. Lisada sõnastusse: lastehoius, nagu ka lasteaias ei toimu tegevus õppetundidena, vaid õpitakse läbi lapse juhitud loova ja vaba mängu ning igapäevaste tegevuste käigus.	Arvestatud. Seletuskirja sõnastust täpsustatud.
22.	§25 Seletuskirjast: Eelnõu §-s 25 sätestatakse lasteaija töötajad, keda kehtiva KELS §-s 20 on käsitletud personalina. Lastekaitseaduse (Lasteks) §-s 20 on sätestatud lapsega töötava isikuna töötamise piirangud. Nimetatud paragrahvis on välja toodud piirangud inimestele, kes ei tohi töötada lastega. Lastega ei tohi töötada inimesed, kellele on määratud kriminaalkaristus või sundravi seaduses loetletud süütegude eest. Tööandja peab veenduma, et inimest, keda soovitakse lastega töötamiseks tööle võtta, ei ole eelpoolnimetatud kuritegude eest karistatud või sundraviga määratud. Tööandja peab pisteliselt kontrollima kõiki	Selgitame. Lastega töötamise piirangu tagamiseks peab lastega töötav organisatsioon tegema kindlaks, kas töötaja sobib ametisse. Päring lastega töötamise piirangu kohta saab teha Justiitsministeeriumi veebilehel: https://www.just.ee/kontrollitausta .

	töötajaid ja veenduma, et neid ei ole karistatud töötamise vältel. Lastega töötava inimese tausta kontrollimiseks peab tööandja esitama karistusregistrile päringu. Kui tööle kandideeriv inimene on elanud või töötanud mõnes muus Euroopa Liidu riigis, tuleb andmeid tema karistatuse kohta küsida läbi Euroopa Karistusregistri riigist, kus ta on viibinud. Kui lasteasutus eirab töötajatele seatud piirangut või ei tuvasta seda, karistatakse asutust rahatrahviga (KarS § 1791) KÜSIMUS. Kas on olemas süsteem ja andmebaasid, mis võimaldavad kontrollida inimese kriminaalkaristust, kes on elanud või töötanud teises Euroopa Liidu või muudes maailma riikides? SELGITUS KÜSIMUSELE: Lasteaedades ja lastehoidudes nõutakse inimese karistuse kontrolli enne tööle võtmist, aga reaalsuses lasteasutuse pidajal või direktoril puuduvad võimalused kontrolli teostamiseks. Meie arvates sellises olukorras karistada lasteasutuse pidajat või direktorit tundub ebaõige ja ootame paremat lahendust inimese kriminaaltausta kontrollimiseks. ETTEPANEK. Tööandja peab veenduma, et inimest, keda soovitakse lastega töötamiseks tööle võtta, ei ole eelpoolnimetatud kuritegude eest karistatud või sundravile määratud. Eemaldada sõnastusest ainuisikuline tööandja vastutus ja lisada sõnastusse: Töötajal peab olema kohustus teavitada tööandjat välisriigis töötamise kohta ja seal sooritatud kuritegudest. SELGITUS ETTEPANEKULE. Hetkel on eelnõus kogu vastutus pandud direktorile, kellel ei pruugi olla potentsiaalse töötaja kohta infot (töötaja võib esitada direktorile valet infot, töötaja on sooritanud kuriteo riigis, mille kohta andmeid on võimatu kätte saada). Töötajal peab samuti olema kohustus teavitada tööandjat ja kui ta ei teavita, siis ei saa panna direktorile 100% vastutust.	
23.	§32 Seletuskirjas: Kehtiv sotsiaalhoolekande seadus sätestab lapsehoidjana tegutsemise eeldusena nõude, et isik peab olema läbinud vähemalt 16-tunnise esmaabikoolituse viimase 36 kuu jooksul. Lastega vahetult töötavatel isikutel peavad olema oskused anda lastele esmast abi.	Arvestatud. Nõuded on ühtlustatud. Selgitame, et esmaabikoolituse läbimine on kahtlemata vajalik ning soovitatavalt võiks tööandja seda koolitust töötajatele mõistliku aja tagant täiendavalt korraldada. Töölepingu seaduse kohaselt on tööandja kohustatud tagama töötajale

	Käesoleva eelnõu § 30 lõike 3 punktis 3 sätestatakse kohustus anda vajadusel esmaabi ning käesoleva eelnõu alusel kehtestatavas Vabariigi Valitsuse määruses „Lastehoiu tervisekaitsenõuded“, sätestatakse esmaabikoolituse läbimise nõue. ETTEPANEK 1. Lapsehoidjate ja õpetajate esmaabikoolituse tunnid peaksid olema ühtlustatud. ETTEPANEK 2. Kas on vajalik 16-tunnist esmaabikoolitust?	töölaste teadmiste ja oskuste arendamiseks tööandja ettevõtte huvidest lähtuva koolituse ning kandma koolituskulud ja maksuma koolituse ajal keskmist töötasu ning töötaja on kohustatud osalema oma töölaste teadmiste ja oskuste arendamiseks koolitusel
24.	Nõuded lasteaia maa-alale, hoonete, rajatustele, ruumidele ja sisustusele - KAVAND 2 1. §4 5) mänguväljaku rajatiste alused on kukkumislööki summutava turvakattega. ETTEPANEK: Lisada sõnastusse täpsustus, mis võib olla turvakate. Eesti Lapsehoidude Liidul tekkis küsimus, kas see turvakate võib olla ka liiv?	Vajadusel täpsustame seda rakendusakti väljatöötamise käigus.
25.	§5 (4) Ilmastikukindla terrassi põranda pind peab olema lapse liikumist takistavate konarusteta ja mitte libe. (5) Ruumide põranda pind peab olema lapse liikumist takistavate konarusteta, mitte libe ja temperatuuriga vähemalt 20 °C. ETTEPANEK. Täpsustada, kas ruumide all peetakse silmas siseruume.	Selgitame. Terrassi puhul on kavandi kõnealuses sättes peetud silmas väliterrassi, ruumide puhul siseruume. Kuna hetkel on esitatud kooskõlastamiseks seaduseelnõu ning rakendusaktide lõplik koostamine ja kooskõlastamine ootab veel ees, siis praeguses etapis ei pruugi me kõiki rakendusaktide kohta tehtud ettepanekuid läbi töötada ja kavandisse lisada.
26.	§5 (9) Elektripistikupesad kaetakse lapsekindlate kaitsetega. ETTEPANEK. Muuta sõnastust: Lastehoiu ja lasteaias on kasutusel lapsekindlad elektripistikupesad või elektripistikupesad, mis on kaetud lapsekindlaste kaitsetega.	Arvestatud.
27.	§ 5(2) Lastehoiu mänguruumis ja puhkeruumis peab olema põranda pindala iga lapse ja täiskasvanu kohta vähemalt 2 m². Kui rühma mängu- ja puhkeruum on ühendatud, siis vähemalt 4 m² iga lapse ja täiskasvanu kohta. Terviseameti heakskiidul võib põranda pindala olla ka väiksem, kui see on sobiv, ohutu ja turvaline. ETTEPANEK. Eristada kuni kolmeaastased lapsed ja üle kolmeaastased lapsed ruumivajadusest lähtuvalt. SELGITUS ETTEPANEKULE. Näiteks vastavalt vanusele võivad olla erinevas suuruses voodid.	Mitte arvestatud. Rakendusakti kavandi koostamisel sätestasime põranda pindala osas paindlikkuse võimaldamiseks Terviseameti heakskiidu saamise võimaluse.

	EESTI ERIPEDAGOOGIDE LIIT	Haridus- ja Teadusministeerium
1.	Mõnevõrra problemaatiliseks hindame seda, et lapsehoidjale ja lasteaiaõpetajale on pandud samaväärsed ootused selles osas, mis puudutab lapse arengu jälgimist ja hindamist, õppe- ja/või kasvatustegevuse planeerimist ning lapsevanemate nõustamist. Läbivalt kasutatakse eelnõudes mõistet “kooliväline nõustamismeeskond”, mille võiks alusharidust arvestavalt ümber nimetada “asutuseväliseks nõustamismeeskonnaks. Murelikuks teeb jätkuvalt see, et täiendavaid ressursse muudatuste elluviimiseks ei ole kavandatud.	Ootused lapsehoidjale ja õpetajale tulenevad nende ametite kutsestandarditest. Kindlasti tuleb nii lastehoiu juhil/pidajal kui ka lasteaia juhtkonnal pakkuda tuge alustavale lapsehoidjale/õpetajale. Perega koostöö, mis on aluseks lapse arengu toetamisele, on kohustusliku kompetentsina nii lapsehoidja kui õpetaja kutsestandardis. Ressursside osas märgime, muudatused ei too kaasa võrreldes kehtivas KELSis sätestatud ülesannetega täiendavaid ülesandeid. Koolivälise nõustamismeeskonna mõiste on võetud kasutusele seepärast, et eelnõuga kavandatakse tugisüsteemide ühtlustamine alus- ja põhihariduses. Kooliväline nõustamismeeskond annab soovitusi põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 47 lõike 4 alusel valdkonna eest vastutava ministri määrusega kehtestatud korras. Kehtiva seaduse kohaselt koolivälise nõustamismeeskonna poolt tehtavaid otsuseid sobitus- või erirühma vastuvõtmiseks käsitatakse eelnõu kohaselt edaspidi otsustena tõhustatud või eritoe rakendamiseks. Koolivälise nõustamismeeskonna ülesandeid täidab Haridus- ja Noorteameti Rajaleidja võrgustik.
2.	<u>§ 4 lõige 12, (muudetud § 4 lg 8)</u> <u>§ 12 lõige 5, (muudetud §12 lg 8)</u> <u>§ 13 lõige 15 (muudetud § 14 lg 6)</u> Väljavõtted, mõisted (tumedas kirjas) ja tagasiside (kaldkirjas) Lasteaed või lasteaia pidaja kannab Eesti hariduse infosüsteemi (edaspidi hariduse infosüsteem) andmed lasteaias käivate laste kohta. Lastehoid või lastehoiu pidaja kannab hariduse infosüsteemi andmed lastehoius käivate laste kohta. Lasteaed kannab andmed osutatud tugiteenuse ja teenuse osutaja kohta hariduse infosüsteemi. Lapse elukohajärgse kohaliku omavalitsuse üksusel on lapsele ja perele vajalike tugiteenuste tagamiseks õigus	Selgitame. Individuaalse arenduskava osas märgime, et eelnõu koostamise käigus sooviti vältida täiendava dokumendi koostamise nõuet (individuaalse arengu jälgimise kaart), laiendades individuaalses arenduskavas sisalduvaid andmeid. Lapsel on õigus tugispetsialisti teenusele, so eripedagoogi, logopeedi, psühholoogi ja sotsiaalpedagoogi teenusele vastavalt ministri määrusega kehtestatud teenuse kirjeldusele ja rakendamise korrale (muudetud § 12 lg 6 ja § 39 lg 3). Eelnõu muudetud § 13 lg 6 kohaselt annab kooliväline nõustamismeeskond soovitusi lapse arengu toetamiseks ning õppe- ja kasvatustegevuse korraldamiseks. Tugiteenused on nii tugispetsialisti teenused kui teiste last õppe- ja kasvatustöös abistavate spetsialistide teenused – nt füsioteraapia,

	töödelda hariduse infosüsteemi andmeid. <i>Ainsuse vorm sõnast „tugiteenus“ tähendab ühe tugispetsialisti teenust?</i> <i>Küsimus, kas täpsustada, mis ajaks see teave tuleb märkida õppeaasta kohta?</i> Haridusliku erivajadusega lapse hindamise, testimise ja uuringute tulemused, samuti õpetajate tähelepanekud, tugispetsialistide ja koolivälise nõustamismeeskonna antud soovitused, kohandused õppes, rakendatud tugimeetmed ja hinnang nende tulemuslikkuse kohta märgitakse lapse individuaalsesse arenduskavasse. <i>Individuaalne arenduskava on õppekava, mitte andmete kogu lapse kohta. On sobimatu kuhjata teavet lapse kohta õppekavasse, see toob kaasa segaduse ning õpetamine, milleks personaalne õppekava luuakse, võib muutuda teisejärguliseks. Õppekava all mõistetakse suuniseid õppekasvatustöö kavandamiseks, teostamiseks ja hindamiseks (vt Krull, 2020). Kasutatakse ka sõna „tugimeetmed“, mida ei avata seaduses/määruses arusaadavalt.</i> <u>Soovitused (täiendused allajoonitult):</u> Eraldada lapse taustaandmete kogumine ja õpetamise kavandamine (individuaalne arenduskava). Katusmõisted „tugimeetmed“ ja „tugiteenused“, sobivam oleks esimene, et ei oleks kattuvust tugispetsialistide teenustega. Ettepanek on selles lõigus loetletud info kandjaks sätestada <u>lapse individuaalne arengu jälgimise kaart</u>.	loovteraapia, tugiisik vmt. Tugiteenused ning õppe- ja kasvatustegevuse kohandused (muudetud § 13 ja 14 välja toodud tugiteenused) koos on tugimeetmed, nt väiksem rühm, individuaalne lisatugi rühmas, individuaalne arenduskava, abivahendid jmt. Ehk et kõige laiem mõiste on tugimeetmed, mis hõlmavad nii õppe- ja kasvatustegevuse kohandusi kui tugiteenuseid, tugiteenused omakorda hõlmavad nii tugispetsialisti teenust, kui ka muude spetsialistide teenuseid.
3.	§ 8 lõige 2 (7) Riiklikus õppekavas sätestatakse mh lapse arengu hindamise ja toetamise põhimõtted. <i>Kogu loetelu vaadates jääb arusaamatuks, kas siis kõik eelnev (eesmärgid, põhimõtted, tulemused) ei ole mõeldud lapse arengu</i>	Selgitame. Eelnõuga kavandatakse tugisüsteemide ühtlustamine alus- ja põhihariduses. Lapse arengu toetamisel lähtutakse üldise toe, tõhustatud toe ja eritoe pakkumisest. Tõhustatud tuge ja erituge saav laps on haridusliku erivajadusega laps.

	toetamiseks. Seni oli riiklikus õppekavas täiendus, et omaette peatükis käsitleti erivajadustega lapsi, nüüd kõiki ühtemoodi. Soovitused, täiendused: Võiks lisada täiendi “eakohasest erinevalt arenenud laste”. <u>Defineerida, kes on seaduse raames lapsehoiuse ja lasteaias erivajadustega lapsed.</u>	
4.	§ 9 lõiked 2, 3 ja 5 (muudetud § 8 lõiked 2 ja 3) §12 lõige 6 (muudetud § 12 lg 7) Esmakordselt tuleb seaduses sisse erivajadusega lapse mõiste, sh eelnevalt on info kurdi ja kuulmislanguse lapse kohta. Vajalik on kõigepealt defineerida, keda selle seaduse kontekstis erivajadusega lapsena käsitletakse. Jääb mulje, et erivajadusest räägitakse kogu seaduses üksnes keele ja kõne valdkonda silmas pidades (kuulmispuue, erivajadused, muu emakeel). Andeka lapse toetamisel sätestada pelk lisajuhendamine õpetaja poolt ei ole kindlasti sellise arengulise eripäraga lapse toetamiseks piisav. Soovitused, täiendused: Lõige 5 võiks olla lõike 1 järel, sest kehtib laiemale sihtrühmale kui lõiked 2 ja 3. Soovitav on mitmuse vorm – „erivajadustega“, sest ka kurdil, kuulmislangusega, muukeelsel, andekal lapsel on tavaliselt mitu erisust, millega on õpetamisel vaja arvestada.	Arvestatud osaliselt. Muudetud eelnõu § 8 lg 2 ja 3 sõnastust täpsustatud. Vt selle kohta eelmist selgitust.
5.	§ 11 lõiked 4, 5, 6, 8 (muudetud § 11 lg 1 ja lg 2) Teave rühma piirarvude ja nende erisuste kohta võiks olla lähestikku. Kui rühmas on tõhustatud tuge või erituge saav laps, on laste piirarv rühmas väiksem kui teistes lasteaiarühmades, arvestades, et üks tõhustatud tuge saav laps täidab kolm kohta ja üks erituge saav laps täidab kuus kohta.	Arvestatud osaliselt. Säte on üles ehitatud üldiselt üksikule. Kehtiva seaduse kohaselt koolivälise nõustamismeeskonna poolt antud soovitus sobitus- või erirühma vastuvõtmiseks käsitatakse eelnõu kohaselt edaspidi soovitusena tõhustatud või eritoe rakendamiseks. Eelnõu § 10 lg 4 muudetud selliselt, et kui rühmas on tõhustatud tuge või erituge saav laps, on laste piirarv rühmas väiksem kui teistes lasteaiarühmades, arvestades, et üks tõhustatud tuge saav laps täidab kolm kohta ja üks erituge saav laps täidab kolm kohta.

	<i>Ehk siis nt aiarühmas on 2 eritoe soovitusel last ja rühm on kokku 10-lapseline. Aga kui on veel 2 tõhustatud toega last, siis on 6-lapseline. Aga väiksem, so 6-lapseline rühm peaks ju koosnema 6-st eritoega lapsest. Kas on ka variant, et rühm on 4 eritoe otsusega last ja siis ei saagi neid ühes rühmas rohkem olla kui 4 (igati võtab 6 lapse koha). Piirarvu saab suurendada 2 kuni 4 lapse võrra, st ainult eritoe soovitusel lastest koosnev rühm on 4,5 last?</i> Soovitused, täiendused: Vahetada lõigete 4 ja 5, 6 järjekord: rühma piirarvud ja nende muutmine võiks olla koos. Võiks alles jääda erirühma mõiste, st rühm, kus on ainult tõhustatud ja/või eritoe soovitusel lapsed (piirarvud kehtestada eraldi).	
6.	§12 lõige 1, 6 “ja teiste spetsialistide”, “teised spetsialistid” <i>Keda on mõeldud, ei ole arusaadav. Kas abiõpetajad on ka spetsialistid?</i> Soovitused täiendused: Määratleda erinevused mõistetes „tugispetsialistid“ ja „ teised spetsialistid“.	Selgitame. Eesmärk on jätta loetelu lahtiseks. Teine spetsialist võib olla ka näiteks mänguterapeut või lastekaitsetöötaja. Abiõpetaja on loetelus nimetatud. Lasteaias on lapsele vajaliku toe pakkumisel oluline last ümbritsevate täiskasvanute omavaheline koostöö.
7.	§12 lõige 2 Tuleb esmakordselt mõiste “tugiteenused”. § 12, 13 on samas tähenduses „tugimeetmed“. <i>Mõnikord ei ole lapsevanema soovid seotud lapse tegelike vajadustega, vaja oleks õigustatud soove arvestada.</i> Soovitused, täiendused: Tuleb esmakordselt mõiste “tugiteenused”. § 12, 13 on samas tähenduses „tugimeetmed“. <i>Mõnikord ei ole lapsevanema soovid seotud lapse tegelike vajadustega, vaja oleks õigustatud soove arvestada.</i>	Selgitame. Tugimeetme ja tugiteenuse tähendus ei kattu. Tugiteenused on nii tugispetsialistide teenused, kui teiste last õppe- ja kasvatustöös abistavate spetsialistide teenused – nt füsioteraapia, loovteraapia, tugiisik vmt. Tugiteenused ning õppe- ja kasvatustegevuse kohandused koos on tugimeetmed, nt väiksem rühm, individuaalne lisatugi rühmas, individuaalne arenduskava, abivahendid jmt. Tugimeetme mõiste on laiem, hõlmates nii teenused kui ka muud õppetöö kohandused. Tõhustatud tuge ja erituge saavale lapsele rakendatavad tugimeetmed on sätestatud muudetud eelnõu §-s 14. Üldise toe raames rakendatavad tugimeetmed on sätestatud muudetud § 13 lõikes 3.

8.	§ 12 lõige 3 (muudetud lg 5) ja § 33 lõige 2 (muudetud § 39 lg 2) “hariduslike erivajaduste ja tugimeetmete” - mõisted ei ole selleks hetkeks seaduses avatud, seega pole arusaadav, keda/mida on mõeldud. <i>Lapse arengu jälgimine ja hindamine on meeskonnatöö, st koostööd. Tugispetsialistid saavad hinnata ning toetada oma erialadele spetsiifilisi valdkondi, st eripedagoog üldoskuste valdkondi, logopeed eelkõige keelt ja kõnet (vt kutsestandardid; Talussaar, 2022).</i> Lastehoius hindab laste kõne arengut vähemalt kaks korda aastas logopeed. <i>Kui lastehoius ei eristata keele ja kõne valdkonda, kuidas toimub selle valdkonna toetamine (2 korda aastas hindamine ei too kaasa arengut)? Miks ei või olla hindaja eripedagoog, kellel pädevus anda esmane hinnang üldoskuste ning keele ja kõne valdkondadele?</i> Soovitused, täiendused: Lapsehoiu kontekstis „hariduslik“ on eksitav, vajab defineerimist. Õpetajad jälgivad ja hindavad <u>koostöös teiste rühma/lasteaia töötajatega</u> lapse arengut ja toimetulekut lasteaias. Hindamises tasub eristada kahte tasandit: 1) lapsehoidja ja õpetaja, 2) eakohasest erinevalt arenenud lastel (lapsehoidja, õpetaja või lapsevanema ettepanekul) lisaks tugispetsialistid.	Arvestatud osaliselt. Lastehoius laste kõne arengu hindamise osas sätet muudetud - lastehoius peab vähemalt üks kord aastas hindama laste kõne arengut logopeed või eripedagoog, välja arvatud rühmas, kus töötab vähemalt üks täistööajaga õpetaja. Eelnõu tähenduses on laps haridusliku erivajadusega, kui talle rakendatakse tõhustatud tuge või erituge. Üksikut tugispetsialisti teenust pakub lasteaed üldise toe raames ning selleks ei ole vaja nõustamismeeskonna soovitusi.
9.	§12 lõige 4 (muudetud § 12 lg 6) Laste vajadused võivad olla erinevad, alati ei ole vaja logopeedi ja eripedagoogi tugiteenust. Soovitused, täiendused: Sidesõna asendada: “...rakendamise korrale vastav eripedagoogi <u>või</u> logopeedi või muu ...”	Arvestatud sõnastusettepanekuga.
10.	§13 lõiked 2 (muudetud § 13 lg 1), 5 (muudetud § 13 lg 1) <i>Sellest sõnastusest loeme välja, et erivajaduse tuvastamine toimub kahel viisil: “sellekohaste objektiivsete andmete saabumise” (mis need</i>	Selgitame. Tõhustatud ja eritoe rakendamiseks ei ole koolivälise nõustamismeeskonna soovitus nõutav, kui lapsel on diagnoositud mõni igal ööpäeval või ööpäev läbi kõrvalabi vajadust põhjustav tervises seisund või tuvastatud puude raskusaste. Seega kui vanem juba

	täpsemalt on?) või “koolivälise nõustamismeeskonna soovitus”. See on vastuolus lõikes 5 toodud kohustusega korraldada lapse pedagoogilis-psühholoogiline hindamine lasteaias. Lapsel on õigus saada tema vajadustele vastavat tuge vajaduse tuvastamise hetkest. See ei ole alati võimalik. Näiteks kui laps vajab psühholoogilist, füsioterapeutilist või tegevusterapeutilist tugiteenust. Koheselt ei ole selle pakkumine võimalik. Lasteaed on kohustatud tegema lapsele vajaliku toe väljaselgitamisel ja tagamisel vanemaga koostööd. Koostööd saab teha vaid vastastikusel kokkuleppel/valmidusel ning meie võime soovida koostööd teha, samas ei ole lapsevanem alati sellega päri ning vajadusel tuleb kaasata ka lastekaitse. Soovitused, täiendused: Ettepanek: “Lasteaed on kohustatud lapsele vajaliku toe väljaselgitamisel ja selle tagamisel <u>looma eeldused</u> koostööks lapsevanemaga”.	esitab nt puudeotsuse, rehabilitatsiooniplaani või tugiteenuste vajadust kirjeldava arsti väljastatud tervises seisundi hinnangu, siis tegemist on objektiivsete andmetega, mille alusel on lasteaias õigus rakendada tõhustatud tuge või erituge. Sellisel juhul on vanem juba teadlik tõhustatud toe või eritoe rakendamise vajadusest ja ilmselt on pedagoogilis-psühholoogiline hindamine ka juba läbi viidud. Teine ettepanek arvestatud ja sõnastust muudetud.
11.	§13 lõiked 3 (muudetud § 12 lg 2), 4 (muudetud § 12 lg 4) <i>Tugiteenuste koordineerija on üsna hea nimetus. Murelikuks teeb tugiteenuste koordineerija pädevus, sest lisaks tegevuse koordineerimisele peab ta toetama ja juhendama õpetajaid ning nõustama vanemaid. See aga eeldab teadmisi!</i> <i>Kui on tugiteenuste koordineerija, siis kus on loetelu, mida ta koordineerib? Kipub võrdsustuma tugispetsialistide teenustega, mis ei ole kaasava hariduse tingimustes piisav. Pakume katuseks sõna “tugimeetmed” ja sisuks kohendustega senine sisu: väiksem rühm, eripedagoogiliselt pädevam õpetaja, õpetamise ja kasvukeskkonna kohandamine rühmas, tugispetsialistide teenused, tugiisiku teenus, individuaalne arenduskava, eesti keele tugiõpe, huviring, eelkool, varasem/hilisem koolimine.</i>	Selgitame. Sarnaselt põhikooli- ja gümnaasiumiseadusega saab edaspidi lasteaias olema tugiteenuste koordineerija, kelle ülesanne on korraldada lasteaiasisest meeskonnatööd ning koordineerida lasteaiavälises võrgustikutöös osalemist, toetada õpetajaid ning vanemaid ning tugimeeskonna koordineerijana teha õpetajatele ja direktorile ettepanekuid lapse arengut toetavate meetmete rakendamiseks. Tegemist on pigem teatud ülesannete kogumiga kui ametikohaga. Tugiteenuste koordineerija seaduses sätestatud ülesannete täitmiseks on lasteaias direktoril õigus valida selleks tööks sobivaim töötaja. Tugiteenuste koordineerija ülesanded on sätestatud eelnõu §-s 13. Kehtiva praktika kohaselt täidab koordineerija rolli tavapärastelt üks haridusasutuses töötavatest tugispetsialistidest. Nimetatu ei ole eelnõus sätestatud kohustusena, kuid tugiteenuste koordineerija rolli ja tööülesandeid arvesse võttes on tegemist asjakohase praktikaga.

	Tugiteenuste koordineerija toetab ja juhendab õpetajat lapse esmasse toe kavandamisel, nõustab vanemaid ning teeb õpetajale ja direktorile ettepanekuid ... <i>Lapse toetamisel on oluline kõikide rühma töötajate panus! Jääb arusaamatuks: kui tugiteenuste koordineerija on direktor, kuidas ta endale ettepanekuid teeb?</i> <i>Oluline on rõhutada ka alushariduse lõpuosa: tugiteenuste koordineerija tegeleb ka erivajadustega lapsele sujuva ülemineku tagamisega lasteaiast kooli.</i> Soovitused, täiendused: Lisada: tugiteenuste koordineerija määraja kindlustab, et koordineerijal on tööülesannete täitmiseks vajalikud (eripedagoogilised?) kompetentsid. Ettepanek: muuta ka PGS-is lohisev ja sisult tegelikkusele mittevastav haridusliku erivajadusega õpilase õppe koordineerija (st tõhustatud ja eritoe otsusega õpilase õppe koordineerija) tugiteenuste koordineerijaks. Veel parem oleks „tugimeetmete koordineerija“. Ettepanek: “õpetajat” asemel kasutada “<u>rühma töötajaid</u>”. Lisada erivajadustega lapse ülemineku toetamine lasteaiast/-hoiust kooli.	Tugiteenuste koordineerija on uus roll alushariduses, kuid see ei eelda täiendava ametikoha loomist lasteaias. Tegelikult paljudes lasteaedades juba täidab mõni töötaja seda rolli ja on loodud ka ametikohad. Muudatus tuleneb vajadusest juhtida süsteemselt lapse individuaalse arengu jälgimist ja toetamist ning võimaldada hästi toimivat ning koordineeritud meeskonnatööd. Samuti muuta juhtimine, koordineerimine ja koostöö lapse arengu toetamisel vanemate ja lasteaiasiseste ning -väliste spetsialistide vahel efektiivsemaks.
12.	§13 lõiked 5 (muudetud § 13 lg 2), 8 (muudetud § 13 lg 5) <i>Selle punkti sõnastusest järeldeb, et toevajadus tuvastatakse enne pedagoogilis-psühholoogilist hindamist. Selle punkti lõpulausesse ei sobi umbisikuline tegumood “tehakse”, “soovitatakse”.</i> <i>Lasteaia tasandil võiks pärast lapse toevajaduse esmast märkamist toimuva põhjalikumalt hindamise puhul (mida selles punktis ilmselt mõeldakse) rääkida pigem pedagoogilisest (või eripedagoogilisest, so teine tasand) hindamisest, mis oma olemuselt sisaldab vajalikku psühholoogilist komponenti.</i> <i>Samuti on huvitav mõte, et “... teavitab lasteaed sellest...”. Kui lõige 8 toob välja tugiteenuste koordineerija rolli infovahendajana, siis võiks sama ka siin teha. Samuti on tugiteenuste koordineerija just lüli teiste institutsioonidega koostöö tegemisel, info vahendamisel</i>	Selgitame. Regulatsioon lähtub põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse §-st 46. Mõiste pedagoogilis-psühholoogiline hindamine on üle võetud põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 46 lõikest 4. Tavapäraselt tugineb pedagoogilis-psühholoogiline hindamine lapse arenguliste vajaduste ja lähima arengutsooni perspektiivi kirjeldamisele, hõlmates lapse kasvatus- ja õpetamisega seonduvaid ning lapse arengu psühholoogilisi aspekte. Õpetajad ja kaasatud tugispetsialistid hindavad vastavalt oma ettevalmistusele lapse arengut ja võimeid, aktiivsust, tähelepanu, püüdlikkust, õppetöösse suhtumist, õpioskusi, töövõimet, õppetegevustes osalemist, õpioskuste rakendamise tasandit, isiksusjooni, suhtlemisviise, käitumist, emotsionaalset seisundit, tunnetusprotsesse (taju, tähelepanu, mõtlemine) ja motivatsiooni.

	Soovitused, täiendused: Kasutada isikulist tegumoodi, et oleks arusaadav, kes, mida teeb ja mis järjekorras: lapse arengu eripedagoogiline hindamine <u>eelneb</u> toevajaduse tuvastamisele!	Eelnõu § 13 lõigete 5 ja 6 kohaselt teeb tugiteenuste koordineerija vanemale ettepaneku pöörduda koolivälise nõustamismeeskonna poole ning nimetatud meeskond annab lapse toetamiseks soovitusi.
13.	§ 13 lõige 6 <i>Kohanemiskursus ei saa võrdsustada haridusliku erivajadusega. Üks on ajutine olukord ja teine püsiv. Me ei suuna kohanemiskursustega last ju väiksemasse rühma ega hakka talle pakkuma eripedagoogi vm tugiteenust. Laps ja pere vajab eelkõige õpetaja poolset empaatilist ja toetavat kohtlemist, see on loomulik etapp kõikide laste liikumisel kodust kollektiivi.</i> <i>Kes otsustab kohanemiskursuste sügavuse üle ja missugune peab olema mahajäämus eeldatavate arengutulemuste saavutamisel, et rakendada individuaalõpet või õpet väikeses rühmas? Need meetmed on väga suur muudatus õppekorralduses. Kas nende rakendamiseks polegi vaja asutusevälise nõustamismeeskonna otsust?</i> <i>Selle lõikega lasteaiale pandud kohustus on tõesti ülisuur! Ilmselt on siin mõeldud siiski PGS-s kehtivat kolmandat toe liiki - "üldine tugi", mis on esmane ja kõige levinum tugi ja eelneb otsust/soovitusel nõudvale toele. Arvestades eelnõu seletuskirjas pidevalt toodud viidetega seaduste ühtlustamise soovile võiks ka alushariduses seda mõistet kasutada.</i> Soovitused, täiendused: Üldise toe olemus vajab selgemat defineerimist, individuaalset lisajuhendamist ei pea tingimata õpetaja pakkuma (seda võib pakkuda ka nt abiõpetaja, tugispetsialist, tugiisik).	Selgitamine. Haridusliku erivajadusega on laps, kelle osas rakendatakse tõhustatud tuge või erituge (<i>muudetud § 14 lg 1</i>).
14.	§13 lõige 7 (<i>muudetud § 13 lg 4</i>) <i>"Vajadusel koostavad rühma õpetajad..." Lapse arengut toetavad erinevad täiskasvanud ning seega võiks olla laiem kui vaid "õpetajad".</i> Soovitused, täiendused: Ettepanek: "Vajadusel koostavad <u>rühma töötajad</u> koostöös tugispetsialistide ..."	Arvestatud osaliselt. Sätet täpsustatud. Koostab siiski õpetaja, kuid koostöö osas lisatud abiõpetaja: Vajadusel koostab rühma õpetaja koostöös abiõpetajaga, tugispetsialistide ja vanemaga lapsele alushariduse riikliku õppekava alusel individuaalse arenduskava.

15.	§13 lõige 8 (muudetud § 13 lg 5) <i>See lõige sätestab, et lasteaed saab ilma koolivälise nõustamismeeskonna soovituseta rakendada väga mitmeid olulisi meetmeid erivajadusega lapse toetamiseks: individuaalne lisajuhendamine, tugispetsialisti teenus, individuaalõpe, õpe väiksemas rühmas, individuaalne arenduskava. Asutusevälise nõustamismeeskonna panus erivajadusega lapse toetamisel on seega selles vaates väike.</i> Soovitused, täiendused: Enne toe määra ja sisu üle otsustamist on vajalik kaasata tugiteenuste koordineerija (nt ümarlaud), et soovitused oleksid arusaadavad ja realistlikud.	Selgitame. Eelnõu võimaldab sellist korraldust. Tugiteenuste koordineerija ülesanne on korraldada lasteaiasisest meeskonnatööd ning koordineerida lasteaiavälises võrgustikutöös osalemist.
16.	§ 13 lõiked 13, 14 (muudetud § 14) §12 lõige 6 <i>Jääb selgusetuks, kas tõhustatud ja erituge saavaks lapseks saab pidada last, kes saab kõiki nimetatud teenuseid ja kohandusi või on ta vastava toevajadusega laps ka siis, kui ta saab ainult ühte teenust loetelust.</i> <i>Toe kirjeldused vajavad paremat avamist, nt punktides 3 märgitud individuaalne lisajuhendamine - tõhustatud toe puhul nt vähemalt 60 % ja eritoe puhul vähemalt 80% lasteaias viibimise ajast. Et individuaalsest lisajuhendamisest on juttu ka andeka lapse juures (§12 lõige 6), siis selle olemuslik erinevus vajaks selgitavat lauset.</i> Soovitused, täiendused: Selguse huvides võiks sõnastus olla täpsem. Ettepanek: ... tuge rakendatakse lapsele, kes oma erivajaduse tõttu vajab <u>järgmisi kohandusi</u>: ... Vajalik oleks mõlema toemäära juures täiendus, et vajab individuaalset arenduskava <u>juhul, kui ta on kaasatud</u> eakohaselt arenenud laste rühma.	Arvestatud osaliselt. Eelnõu muudetud § 14 lg-s 2 ja lg-s 3 asendatud punkti 1 järel olev semikoolon komaga, sest täidetud peavad olema kõik kolm tingimust samaaegselt. Muudetud § 14 lg 2 ja lg 3 punktides 3 peetakse individuaalse lisatõe all silmas täiendavat täiskasvanut, abiõpetajat või tugisikut, kelle kaasamisel tuleb laps toime ka suuremas rühmas (kui 12 või 6). Selles vanuses vajavad lapsed tuge, seepärast kasutatakse mõistet “lisatugi” , mitte “lisajuhendamine”. Tugisikuteenus on kohaliku omavalituse sotsiaalteenus, rahastab kohalik omavalitsus.
17.	§ 33 lõige 3 (muudetud § 36 lg 2)	Selgitame. Lastehoius toetatakse lapse üldoskuste arengut. Alushariduse riiklik õppekava sätestab 3-aastaste laste eeldatavad

Lastehoius tegeletakse üldoskuste valdkondadega, kuid milliseid valdkondi hinnatakse, jääb arusaamatuks. Erivajadustega laste puhul ei ole arusaadav, milliseid kohandusi lapsehoidja tegema peaks ja suudab. Soovitused, täiendused: Valdkonnad, millega tegeleb lapsehoidja, mida hinnatakse ja arendatakse vanuses 1,5-3a on vaja omavahel viia kooskõlla. Lisada <u>tugimeetmete loetelu lastehoius</u>.	üldoskused neljas üldoskuste valdkonnas - mänguoskused, tunnetus- ja õpioskused, eneseregulatsiooni oskused ning sotsiaalsed oskused. Meil ei ole alust arvata, et lapsehoidjaid koolitavad õppeasutused ei suuda tagada kutsestandardis ametikohale kehtestatud kohustuslikke kompetentse. Lapsehoidja kohustuslikud kompetentsid on muuhulgas: 1. loob turvalise ja mängulise kasvukeskkonna, arvestades lapse individuaalsust, vanust ja vajadusi; 2. hindab vaimse ja füüsilise kasvukeskkonna ohutegureid lähtuvalt lapse individuaalsetest vajadustest ja tervisekaitse nõuetest. Samuti on lapsehoidja kohustuslikuks kompetentsiks lapse arengu toetamine, mille tegevusnäitajad on järgmised: 1. soodustab ja toetab mängu kaudu ja valdkondi lõimides lapse tunnetus-, õpi-, mängu-, sotsiaalsete ja enesekohaste oskuste kujunemist, lähtudes lapse individuaalsusest; 2. toetab lapse keele ja kõne arengut, arvestades lapse iga ja individuaalsust ning kasutades eesmärgipäraseid mängulisi võtteid ja kasvatusmeetodeid; vajadusel lähtub oma töös tugispetsialistidelt saadud juhustest; 3. toetab koostöös lapsevanema/hooldajaga positiivse enesehinnangu ja väärtolekutunde kujunemist vastavalt lapsekeskse kasvatus põhimõtetele; toetab lapse individuaalset ja väikestes gruppides tegutsemist ja mängimist; väärtustab Eesti kultuuri traditsioone, arvestab teiste kultuuride eripäraga; 4. kujundab väärtusi isikliku eeskuju, mänguliste ja igapäevategevuste kaudu; loob koos lapse ja lapsevanema /hooldajaga hea käitumistava; 5. planeerib ja viib läbi eakohaseid mängu ja tegevusi nii ruumis kui õues, lähtudes lapse arengust, vajadustest ja individuaalsusest; 6. toetab valdkondi lõimides lapse loovust, võimaldades tegevusi, mis soodustavad avastamist, katsetamist ja uurimist.
---	--

		Kui hoiurühmas on erivajadusega laps, on lapsehoidja nõutud kutsestandardi tase 5, mille kohustusliku kompetentsid on: lapse kasvukeskkonna toetamine, lapse arengu toetamine, lapse enesekohaste oskuste kujundamine, lapse tervise edendamine, koostöö lapsevanemaga, erivajadusega lapse hoidmine, suure hooldusvajadusega lapse hooldamine, tööjuhendamine. Eelnõus on sätestatud, et lapse kõne arengut tuleb vähemalt korra aastas hinnata logopeedil või eripedagoogil, välja arvatud rühmas, kus töötab vähemalt üks täistööajaga õpetaja. Vajadusel tuleb lapsele tagada logopeedi, eripedagoogi või muu tugiteenus.
18.	Alushariduse riikliku õppekava kohta § 2 lõige 5 Lapse arengu hindamise ja toetamise põhimõtted ja dokumenteerimine ning meetodid ja vahendid lapse arengu hindamiseks, jälgimiseks ja analüüsimiseks. <i>Vahendite esitamine asutuse õppekavas on küsitav. Seni on õpetajad ja tugispetsialistid saanud vabalt valida, milliste vahenditega nad arengut hindavad ja see võiks nii ka jääda.</i> Soovitus: Punkt võiks olla sõnastatud kõrgemal üldistusastmel, nagu teised on samas loetelus.	Mitte arvestatud. Õpetajad ja tugispetsialistid saavadki valida, milliste vahenditega nad lapse arengut hindavad, jälgivad ja analüüsivad. Õppekavas või õppekava lisades on välja toodud, missuguseid vahendeid selles lasteaias kasutatakse.
19.	§ 4 lõige 1 Lapse igakülgne ja järjepidev areng alushariduse omandamiseks. <i>Kui alusharidus on kindlal tasemel oskuste kogum, siis see ei ole kõikidele erivajadustega lastele võimetekohane. Areng võib sellest hoolimata toimuda, aga see pole alusharidus?</i> Soovitus: Sõnastus tuleb paremini läbi mõelda.	Selgitame. Alushariduse riikliku õppekava §4 on kirjeldatud alushariduse õppe- ja kasvatustegevuse üldeesmärgid, mis kehtivad/sobivad kõikidele eelkooliealistele lastele. Erivajadusega lapsel on individuaalne arenduskava, mis on loodud nii, et see oleks talle võimetekohane.
20.	§ 6 lõige 2 2) peamisi tunnetusprotsesse. <i>Eelnev punkt katab selle ära, sest on kirjas, et arvestatakse lapse kognitiivseid võimeid.</i>	Arvestatud. Nõustume, et lõike 2 punktis 1 on nimetatud, et võetakse arvesse teiste hulgas lapse kognitiivset arengut ja võimeid. Seega senises punktis 2 “peamisi tunnetusprotsesse” välja jäetud.

	Soovitus: Jätta tunnetusprotsessid välja, sest dubleerib.	
21.	§ 10 lõige 1 (muudetud § 9 lg 1) <i>Ka lastehoius rakendatakse individuaalset arenduskava. On see realistlik, kui lapsehoidja pädevused on õpetajast madalamad ja läbivalt rõhutatakse eelnõudes kasvatamist, mitte õpetamist?</i> Soovitus: Individuaalne arenduskava on õppekava, mille koostamine eeldab pedagoogilist kõrgharidust.	Lastehoius koostatakse õppekava 1,5-3- aastase lapse üldoskuste toetamiseks. Meil ei ole alust arvata, et lapsehoidjaid koolitavad õppeasutused ei suuda tagada kutsestandardis ametikohale kehtestatud kohustuslikke kompetentse. Lapsehoidja kohustuslikud kompetentsid on muuhulgas erivajadusega lapse hoidmine, mille tegevusnäitajad on: 1. küsib lapsevanemalt/hooldajalt infot lapse erivajaduste kohta; vajadusel saab infot juhtumipõhisest võrgustiku tööst; 2. tegevusi planeerides ja ellu viies lähtub lapse arengust ja sellele seatud eesmärkidest koostöös lapsevanema/hooldajaga; vajadusel teeb muudatusi lapse päevakavas, kasvukeskkonnas ja tegevustes; individuaalse arenduskava olemasolul lähtub sellest; 3. loob hooliva ja salliva keskkonna erivajadustega lapse kaasamisel gruppis; kasutab last toetavaid võtteid tema rahustamisel, kohanemisel ja tegevusse kaasamisel; 4. loob füüsilise keskkonna, mis toetab erivajadustega lapse toimetulekut; vajadusel aitab last abivahendite kasutamisel; 5. koostöös lapsevanema/hooldajaga selgitab välja lapse tugevad küljed ja toetab neid igapäevastes tegevustes; vajadusel teeb lapse arengu toetamisel koostööd teiste spetsialistide ja kohaliku omavalitsusega.
22.	§ 10 ja 12 (viidatud paragrahv on eelnõust välja jäetud) <i>Siin peaks määrus täpsustama seadust, kuid ainus, mida toena esile tuuakse, on individuaalne arenduskava. Logopeed üksnes hindab, aga ei arenda?</i> <i>Miks on eraldi üks grupp (mitmekeelsed) kirjeldatud, aga ülejäänud arengulised erisused, mis eeldavad ulatuslike kohanduste tegemist, on määrusest välja jäetud.</i> Soovitus:	Arvestatud. Paragrahv 12 eelnõust välja jäetud ja muudetud alushariduse riiklikku õppekava § 5 lõiget 1 selliselt, et õppe- ja kasvatustegevusi kavandades ja läbi viies, tuleb väärtustada mitmekeelsest perest pärit lapse keelelist arengut mitme keele kasutajana ning märgata ja toetada last erinevates keelekasutusolukordades. Õpetajal ja lapsehoidjal peavad olema oskused märgata mitmekeelsete laste arengu eripära võrreldes ükskeelse lapsega ning sellega arvestama lapse arengu toetamisel.

	Vajaks veelkord üle vaatamist, mis on hädavajalik sätestada seaduse ja mida täpsustada määruse tasandil.	Sellest lähtuvalt tuleb toetada muu kodukeelega lapse arengut parimal viisil ja koostöös perega.
23.	§ 17 lõige 2 (<i>muudetud § 15 lg 2 ja lg 3</i>) Eneseregulatsioon. <i>Vanuses 1,5-3a on väga palju vaja tegeleda lapse eneseteeninduse oskustega, st õpetada teda iseseisvalt sööma, riietuma, WC-s käima.</i> Soovitus: Esmastele eneseteenindusoskustele peab lastehoius kindlasti tähelepanu pöörama.	Arvestatud. Muudetud § 15 lg 2 ning lisatud punkt 6: on omandanud esmased oskused eneseteeninduses (söömine, riietumine, WC-s käimine ning lõike 3 punkt 6: saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on kujunenud esmased tööharjumused.
24.	§ 25 lõiked 5, 7 <i>Miks on vajalik igal aastal kõikide laste kohta kirjalik kokkuvõte? See võiks olla ainult 3a ja 6-7a laste puhul. Koolimineva lapse kohta koostab lasteaed koolivalmiduskaardi, milles on kirjeldatud lapse oskused ja tulemused üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuste valdkondades. Mille poolest erinevad oskused ja tulemused? Eeldatavad oskused ongi tulemuseks.</i> Soovitus: Vajalik on erinevalt kirjeldada hindamist lastehoius ja lasteaias, sest sisu ning hindajad on erinevad	Selgitame. Lapse arengu hindamine on kohustus nii lapsehoidjale kui õpetajale (§ 25). Alushariduse riikliku õppekava alusel koostatakse lasteaia õppekava, milles esitatakse muuhulgas lapse arengu hindamise ja toetamise põhimõtted ja dokumenteerimine ning meetodid ja vahendid lapse arengu hindamiseks, jälgimiseks ja analüüsimiseks. Eelnõu §-s 36 sätestatakse lastehoiu õppekava nõuded. Lastehoiu õppekavas esitatakse muuhulgas lapse arengu hindamise põhimõtted ja korraldus. Seega teie poolt viidatud täpsustus tehakse asutuste õppekavades.
	SOTSIAALKINDLUSTUSAMET	Haridus- ja Teadusministeerium
1.	Eelnõu § 37 lõige 2 (<i>muudetud § 43 lg 2</i>) (lapsehoiu tegevusluba). Teeme ettepaneku kaaluda alushariduse ja lapsehoiu valdkonna selgemat sidumist lastekaitseadusega (LasteKS) ja lisada õigusselguse huvides lapsehoiu tegevusloa kontrolliesemesse ka LasteKS § 20 nõuete täitmise kontroll. Seda põhjusel, et ka lapsehoiuteenus on suunatud lastele ja lastega töötavate isikute suhtes võiks kehtida loakohustustega teenuste vaates ühetaoline eelkontroll (vt näiteks SHS § 151 punktides 1 – 3 nimetatud sotsiaalteenused ja SHS § 153 punktist 5 tulenev kontrolli	Selgitame. Kontrolliese saab koosneda vaid sellistest nõuetest, mille täitmist on võimalik kontrollida enne õppeasutuse tegevuse algust. Luba ei anta füüsilisele isikule. Loa taotlemise ajal üldjuhul ei ole lasteaial veel töötajaid.

	kohustus). Selline eelkontroll aitaks efektiivsemalt tagada laste õiguste kaitset ja ennetada LasteKS § 20 nõuetele mittevastavate isikute võimaliku kokkupuudet lastega. Samas tuleneb tegevusloa väljastajate üldine kontrollikohustus LasteKS § 20 lõikest 3 ja selle täitmata jätmine on karistatav (KarS § 179¹). Siinkohal märgime, et nimetatud eelkontroll on vajalik ka LasteKS § 20 nõuete kohaldamisala vaates. Ehk need nõuded kehtivad valdkondade üleselt ja seetõttu ei saaks nende täitmise kontrollimine jääda üksnes riikliku järelevalve kanda. Lisaks on meil mõned tähelepanekud eelnõu SHS-i muudatusi puudutavate rakendussätete kohta, mis oleme edastanud arvamuse kujundamiseks Sotsiaalministeeriumile.	Lastega töötamise piirangu tagamiseks peab lastega töötav organisatsioon tegema kindlaks, kas töötaja sobib ametisse. Päring lastega töötamise piirangu kohta saab teha Justiitsministeeriumi veebilehel: https://www.just.ee/kontrollitausta.
	EESTI LINNADE JA VALDADE LIIT	Haridus- ja Teadusministeerium
1.	Eelnõu § 3 lõike 1 kohaselt on seaduse eesmärk toetada kuni seitsmeaastaste laste arengut. Ettepanek on asendada sõna „seitsmeaastaste“ sõnadega „koolivalmiduse saavutanud“, kuna teatud juhtudel võib lasteaialaps olla ka 8-aastane, kui ta on koolipikendusel.	Mitte arvestatud. Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse 9 lõige 2 kohaselt on laps koolikohustuslik, kui ta on saanud enne käimasoleva aasta 1. oktoobrit seitsmeaastaseks. Eelnõu § 5 lõige 7 sätestab erisuse eelnõu § 3 lõikes 1 sätestatule ja selle kohaldamiseks on lapse koolikohustuse täitmise alustamine ühe õppeaasta võrra edasi lükatud. Lisaks sätestab eelnõu § 14 lõike 1 punkt 2, et laps arvatakse lasteaias välja, kui ta asub täitma koolikohustust.
2.	Eelnõu § 4 lõige 1 sätestab kohaliku omavalitsuse üksuse kohustuse tagada võimaluse käia lastehoius/lasteaias, kui lapse ja vanema elukoht on kohaliku omavalitsusüksuse territooriumil ning vanem on selleks soovi avaldanud. See tähendab, et lapsele koha tagamise nõue ei ole edaspidi seotud tema rahvastikuregistrijärgse elukohaga. Seaduseelnõu seletuskirjas lk 12 on märgitud järgmist: „Kui vanem esitab taotluse lasteaiakoha saamiseks, kontrollib kohaliku omavalitsuse üksus rahvastikuregistrist lapse elukohta andmeid. Kui need puuduvad või ei ühti antud kohaliku omavalitsusega, siis saab kohaliku omavalitsuse üksus paluda vanemal selgitada, et miks lapse elukohta pol rahvastikuregistris (mille andmete õigsust eeldatakse) või miks vanem	Arvestatud osaliselt. Eelnõu §-i 5 täiendatud lõikega 2, milles on sätestatud, et käesoleva seaduse tähenduses käsitatakse lapse elukohana Eesti rahvastikuregistrisse kantud elukoha aadressi. Samasse lõikesse on lisatud, et last, kelle puhul puudub võimalus registreerida tema elukoht Eesti rahvastikuregistris selles kohaliku omavalitsuse üksuses, mille territooriumil laps tegelikult elab, käsitatakse elukohajärgse kohaliku omavalitsuse üksuse elanikuna. Muudatuse eesmärk on tagada lapsele võimalus käia tema tegelikus elukohajärgse KOVi lastehoius ja lasteaias. Me ei saa olla nõus sellega, et KOV ei pea teatud juhtudel tagama oma vallas/linnas elavale lapsele lastehoiu- või lasteaiakohta ja mõni laps jääb õigusest alusharidusele

	väidab, et lapse elukoht on selles kohaliku omavalitsuse üksuse territooriumil.“ Kuidas teha kindlaks või kontrollida lapse tegelikku elukohta? Rahvastikuregistri seaduse (edaspidi RRS) kohaselt lähtutakse avaliku ülesande täitmisel rahvastikuregistrisse kantud põhiandmetest, sealhulgas rahvastikuregistrisse kantud elukoha aadressist (RRS § 6 lõige 2 ja § 66 lõige 1). Rahvastikuregistri subjektiks olev isik on kohustatud tagama rahvastikuregistris enda ja oma alaealiste laste ning eestkostetavate elukoha aadressi olemasolu ja õigsuse (RRS § 68). Tallinna Ringkonnakohus on otsuses nr 3-19-1394 (punkt 19) asunud seisukohale, et kohaliku omavalitsuse üksuse võimalused isiku tegeliku elukoha väljaselgitamiseks on sätestatud RRS § 88 lg-tes 3 ja 4 ning kontroll rahvastikuregistri andmete tegelikkusele vastavuse üle peab toimuma elukoha rahvastikuregistris registreerimise menetluses, mitte elukohajärgse kooli määramise menetluses. Ettepanek on sätestada alushariduse ja lapsehoiu seaduses põhimõte, mille kohaselt lähtutakse rahvastikuregistrisse kantud elukoha aadressist nagu on sätestatud kehtivas koolieelse lasteasutuse seaduses (KELS) ning põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses (PGS).	ilma selle tõttu, et tema elu ja perekondlikud suhted on keerulised ning kanded RR-s ei vasta lapse tegelikule elukohale. Seepärast oleme esiteks sõnastusest jätnud välja tingimuse, et lapse elukoht peab ühtima vanema elukohaga. Kuna isiku elukohaks loetakse RR kantud elukohta, siis kohaldub loogika, et KOV lähtub RR andmetest ja kui RR järgne elukoha kanne erineb lapse tegelikust elukohast ja laps päriselt elab siiski selle KOVi territooriumil, siis lähtutakse lapse alalisest elukohast TsÜSi mõttes. Oleme seletuskirjas § 5 lõike 1 selgitust täiendanud, sh kuidas teha kindlaks ja kontrollida lapse tegelikku elukohta juhul, kui rahvastikuregistri kande järgi ei ela laps KOVis, kus vanem kohta taotleb. Vt ka märkusele nr 3.
3.	Eelnõu § 4 lõige 5 (<i>muudetud § 4 g 2</i>) sätestab, et last, kelle puhul puudub võimalus registreerida tema elukoht Eesti rahvastikuregistris, kuid kelle tegelik elukoht on kohaliku omavalitsuse territooriumil, käsitatakse elukohajärgse kohaliku omavalitsuse üksuse elanikuna. Seletuskirjas lk 14 on § 4 lõike 5 kohta selgitatud järgmist: „Ajutise viibimisalusega (D-viisa alusel) välisriigi kodanik ei ole rahvastikuregistri subjekt. Rahvastikuregistri kande koos elukohateatisega saab teha siis, kui ta saab elamisloa või rahvusvahelise kaitse. Seega isikul puudub võimalus enda elukoha registreerimiseks, kui ta viibib Eestis D-viisa alusel. Seega on käesoleva lõike eesmärk käsitada kohaliku omavalitsuse üksusena elanikena ka neid lapsi ja nende vanemaid, kes viibivad Eestis D-viisa alusel (ajutiselt) ning kellel puudub seetõttu võimalus elukoha registreerimiseks.“ Leiame, et haridusteenus on mõeldud lastele, kes elavad püsivalt kohaliku omavalitsusüksuse territooriumil. Pikaajaline	Arvestatud. Selguse huvides on antud säte eraldi lõikena ja sel eesmärgil välja jäetud. Samas, arvestades lasteaiakoha vajadust jagatud vanemluse korral (kui elab laps ühes KOVis ja teises KOVis) või näiteks olukorras, kus laps tegelikult elab ühe vanema juures, kuid teine vanem ei anna nõusolekut lapse elukohakande muutmiseks, siis tuleb lapsele tagada õigus saada lasteaiakoht selles KOVis, kus ta tegelikult elab, vaatamata rahvastikuregistri kandele. Esimesel juhul elabki laps tegelikult ühes ja teises KOVis, teisel juhul ei saa muuta registrikannet vastavusse tegeliku elukohaga. Sellest tulenevalt lisatud eelnõu § 5 lõikesse 2 teine lause, mille kohaselt last, kelle puhul puudub võimalus registreerida tema elukoht Eesti rahvastikuregistris selles kohaliku omavalitsuse üksuses, mille territooriumil laps tegelikult elab, käsitatakse elukohajärgse kohaliku omavalitsuse üksuse elanikuna. Oluline on taotluse esitanud vanemalt saadud info

	viisa (D-viisa) väljastatakse Eestis viibimiseks kuni kaheteistkümneks järjestikuseks kuuks viibimisajaga kuni 365 päeva, kusjuures selle väljastaja ei pruugi olla Eesti Vabariik. On ebaselge, miks peab kohalik omavalitsusüksus kandma kulusid ja osutama avalikku teenust D-viisa alusel riigis viibivatele isikutele, kes viibivad Eestis lühiajaliselt ning võivad igal hetkel riigist lahkuda ja kelle elukoht antud omavalitsuse territooriumil on tõendatud vaid nende enda ütlustega. Ettepanek on seaduse eelnõust jätta § 4 lõige 5 välja.	(nt vanema elukoht on sellesse KOVi registreeritud ja vanem esitab kohtumääruse jagatud vanemluse kohta). Seletuskirja on selles osas täiendatud.
4.	Eelnõu § 4 lõike 1 kohta on seletuskirjas lk 11 täpsustatud, et õigus lasteaiakohale on lapsel, kes on saanud enne käimasoleva aasta 1. oktoobrit kolmeaastaseks. Ettepanek on täpsustada seletuskirja sõnastust: Õigus lasteaiakohale alates käimasoleva aasta 1. septembrist on lapsel, kes on saanud enne käimasoleva aasta 1. oktoobrit kolmeaastaseks. Sest kõikides kohalikes omavalitsustes ei ole võimalik pakkuda lasteaiakohta jooksvalt õppeaasta jooksul 3. aastaseks saavatele lastele (mida praegune sõnastus eeldab). Kohad vabanevad sügisel, kui 7. aastased lapsed kooli lähevad. Eelnõu seletuskirja lk 12 kohaselt tuleb lapsele tagada võimalus käia tema tegeliku elukoha järgses lastehoius ja lasteaias.	Selgitame. Lapsel on õigus saada lasteaiakoht tema kolmeaastaseks saamisel. Kui laps käib lastehoius, võib ta seal olla ka kolmeaastasena. Selline vanuse osas paindlikkus on ka täna, mis tähendab, et laps ei pea liikuma hoiust (täna sõimerühmast) lasteaeda kohe kolmeaastaseks saamisel. Õigus lasteaiakohale algavaks õppeaastaks on lapsel, kes on saanud enne käimasoleva aasta 1.oktoobrit kolmeaastaseks. Kui laps saab kolmeaastaseks pärast käimasoleva aasta 1.oktoobrit, siis arvestades lapsevanema soovi ja kohtade olemasolu tagatakse lapsele koht lasteaiarühmas kas esimesel võimalusel või hiljemalt järgmise õppeaasta alguses. Kui hoiurühmas on kuni kolmeaastased (kaasa arvatud) lapsed, siis lasteaiarühmas on lapsed alates kolmandast eluaastast. Selline seaduse sõnastus võimaldab paindlikkust - nii ei pea laps kolmeaastaseks saamisel õppeaasta kestel vahetama rühma. Samas on kolmeaastaseks saanud lapsel õigus lasteaiarühma kohale või liikuda hoiurühmast edasi lasteaiarühma eriti, kui see on lapse arengu huvides. Seega kolmeaastane laps võib veel olla hoiurühmaealine, aga on ka lasteaiarühmaealine. Lasteaiarühmad uueks õppeaastaks moodustatakse üldjuhul kevadel ning kuna õppeaasta lasteaias algab 1.septembril, siis arvestatakse lasteaiarühma lapsed, kes on saanud selleks ajaks kolmeaastaseks. Enamasti moodustatakse lasteaiarühmad lastest, kes on saanud 1. oktoobriks samal aastal 3-aastaseks. Sellise lähenemise puhul on aluseks koolikohustuse algus, mida arvestatakse põhikooli- ja gümnaasiumiseadusest tulenevalt: koolikohustuslik on

		laps, kes saab käesoleva aasta 1. oktoobriks 7-aastaseks. KOV võib pakkuda lapsele, kelle sünnipäev on 13. oktoobril ja kes saab siis 3-aastaseks, lasteaiakohta ka varem.
5.	Eelnõu § 4 lõike 3 (<i>muudetud § 4 lg 5</i>) kohaselt võib lapsele lastehoiukoha ja lasteaiakoha võimaldamise ülesande täitmiseks kohaliku omavalitsuse üksus anda haldusakti või sõlmida halduslepingu halduskoostöö seaduses sätestatud korras. Palume täpsustada halduslepingu regulatsiooni, kuna selgelt ei tule välja õiguslik alus, mis võimaldaks kohaliku omavalitsuse ülesande täitmise andmist teisele kohalikule omavalitsusele? Samuti jääb ebaselgeks mehhanism, kuidas tagatakse lapsele lasteaia või -hoiu koht teises kohalikus omavalitsuses.	Arvestatud. Täiendasime eelnõu § 5 lõiget 5 täiendatud järgmise lausega: „Teise kohaliku omavalitsuse üksusega halduslepingu sõlmimisel ei kohaldata halduskoostöö seaduse §-s 13 sätestatud.“ Halduskoostöö seaduse § 13 lõikes 1 on sätestatud, et isikuga haldusülesande täitmiseks volitamise halduslepingu sõlmimisel juhendatakse riigihangete seaduses teenuste hankelepingu sõlmimise tingimustest ja riigihanke läbiviimise korrast, arvestades käesolevas paragrahvis sätestatud erisusi. Kehtiv seadus ei näe ette erisuse tegemist ka juhul, kui mõni kohaliku omavalitsuse üksus tahab volitada teist kohaliku omavalitsuse üksust. Kohalik omavalitsus on põhiseaduslik avalik-õiguslik organisatsioon, kelle tegevuse alused ja eesmärgid tulenevad Euroopa kohaliku omavalitsuse hartast, põhiseadusest ja teistest seadustest. On ebamõistlik nõuda, et kohaliku omavalitsuse üksus peab teisele kohaliku omavalitsuse üksusele haldusülesande täita andmisel hakkama korraldama riigihanget, seega lisasime eelnõusse erisuse.
6.	Eelnõu § 4 lõikes 7 (<i>muudetud § 4 lg 4</i>) on sätestatud, et kui lapse koolikohustuse täitmise algust on edasi lükatud ühe õppeaasta võrra PGS § 9 lõikes 3 nimetatud juhul, on kohaliku omavalitsuse üksus kohustatud tagama lapsele võimaluse käia nimetatud perioodil vanema soovil samas lasteaias. Antud säte eeldab seda, et rühmas peab olema alati vaba koht või kohad eelnevas lennus pakkumaks lapsele lasteaiakohta, ehk siis kõik rühmad oleksid sel juhul 1-2 lapse võrra alatäidetud. Ettepanek on jätkata täna kehtivas seaduses sätestatuga, et oleks võimalus lasteaiakohale omavalitsuse piires, eelistades võimalusel sama lasteaeda.	Mitte arvestatud. Just sellisteks juhtumiteks on eelnõusse kirjutatud laste arvu suurendamise võimalus rühmas. Kui lapse koolikohustuse täitmise algust on edasi lükatud ühe õppeaasta võrra, on selleks põhjus. Lasteaia vahetus võib olla lapsele lisapinge. Lasteaia vahetuse üle saab otsustada lapsevanem. Lisaks märgime, et lasteaiast võib lapse välja arvata vaid eelnõu (<i>muudetud § 16 lõige 1</i>) sätestatud alustel. Seega, kui laps pole asunud täitma koolikohustust, ei saa teda sellest lasteaiast välja arvata. Teine võimalus antud juhul on laps lasteaiast välja arvata lapsevanema avalduse alusel. Seega, kui lapse koolikohustuse täitmise algus on edasi lükatud, on KOV kohustatud tagama lapsele võimaluse

		käia nimetatud perioodil vanema soovil samas lasteaias, võib teises lasteaias, kui vanem on sellega nõus.
7.	Eelnõu § 5 lõikes 1 on märgitud, et vanemal on õigus esitada mitu eelistust, kohaliku omavalitsuse üksus peab neid arvestama. Antud lõike osas tekib küsimus, mida teha olukorras, kus ei ole vaba kohta eelistustes ja ka elukoha lähedal? Kas eelistusega arvestamine ei tähenda eelistuse tagamist, nt taotluses ainult üks lasteaed, siis peab sellega arvestama, kuid ei pea just seda eelistust tagama? Ettepanek on, et vanemal on õigus esitada mitu eelistust, kohaliku omavalitsuse üksus arvestab neid võimalusel. Märkime, et kohalik omavalitsus ei saa korraldada teenust teise kohaliku 3 omavalitsuse territooriumil, samuti ei ole võimalik alati tagada kohta vanema soovitud eralastehoius.	Selgitame. Kui KOV ei võimalda vanema taotlusel lasteaia või lastehoiu kohta, rikub ta seadust. Eelistustega arvestamine tähendab, et kohapakkumise otsustamisel lähtub KOV neist eelistustest ja pakub koha selles eelistuses, milles on vaba koht. Eelnõus on täpsustatud, et KOV on kohustatud tagama lasteaiakoha enda territooriumil. KOVi kohustus on võimaldada koht munitsipaallastehoius või -lasteaias või selles eralastehoius- või lasteaias, milles KOV oma kohustust täidab. Sellisel juhul on vastav lastehoid nende alusharidust võimaldavate asutuste nimekirjas, mida lapsevanem KOVilt taotleda saab, sest nendele lastehoidudele ja lasteaedadele on KOV volitanud enda ülesande täitmise. Kui vanem taotleb KOVilt toetust sellise eralastehoiu osalustasu toetamiseks, mille kaudu KOV teenust ei osuta, siis on tegemist KOVi vabatahtliku toetuse maksmise otsustusega, milles osas on KOVil lai kaalutusõigus. Seletuskirja on selles osas täiendatud (vt § 5 lõike 5 selgitus).
8.	Eelnõu § 5 sätestatakse lastehoiukoha taotlemine ja § 6 (<i>muudetud, mõlemad §-s 6</i>) lasteaiakoha taotlemine kohaliku omavalitsuse üksuselt. Vanem esitab kaks taotlust, kõigepealt lapsehoiukoha jaoks ja seejärel lasteaiakoha jaoks. Kuidas on mõeldud koha taotlemine juhul, kui laps on hoiurühma taotlusega saanud koha ühte asutusse, kus on ka lasteaiarühmad. Kas vanem esitab lapse 3- aastaseks saamisel uue taotluse ning talle määratakse uus lasteaed? Palume antud punkti täpsustada.	Selgitame. Kuna lasteaed, milles on lastehoiurühmad, on lasteaia tegutsemise vorm (nagu lasteaed-kool on kooli tegutsemise vorm), siis saab vanem esitada ühe taotluse sellesse lasteaeda vastuvõtmiseks. Lapsevanem sa esitada nõ kaks taotlust ühes, kui KOV ei ole kehtestanud teistsugust korda.
9.	Eelnõu § 5 lõike 3 ja § 6 lõige 3 (<i>muudetud, mõlemad § 5 lg 3</i>) kohaselt lahendab kohaliku omavalitsuse üksus vanema taotluse ja teeb kahe kuu jooksul taotluse esitamisest otsuse lapse lastehoidu/lasteaeda vastuvõtmise kohta. Eelnõu seletuskirjas lk 16 on välja toodud, et vanem võib samal ajal esitada nii lastehoiukoha kui ka lasteaiakoha taotluse. Kuidas seda mõista? Leiame, et ei ole realistlik teha otsust kahe kuu jooksul lapse lastehoidu/lasteaeda vastuvõtmise kohta, sest sellest ajast	Selgitame. 2 kuud on menetlustähtaeg. Ühelt poolt on KOVil võimalus juba lapse sünni ajal esitatud taotluse lahendamisel anda haldusakt, et nt alates 1,5-aastaseks saamisest pakutakse lapsele koht lasteaias A – kui KOV eelistab sellist planeerimist ja kohtade jagamist. Teiselt poolt võimaldab eelnõu reguleerida KOVil seda, et avaldust ei hakataks esitama kohe pärast lapse sündi, vaid näiteks 2 kuud enne lapse 1,5-aastaseks saamiseks. Mõistame, et lapse sündides on KOVil, aga

	kuni lapse lastehoidu/lasteaeda tuleku hetkeni võib olukord muutuda. Samuti ei ole võimalik näiteks 2 kuu vanuse lapse puhul hinnata, millist rühma/tuge ta vajab, kui vanem teeb taotluse kohe peale lapse sündi. Avalduse menetlemise aeg 2 kuud võib küll olla mõistlik, aga menetlus ei pruugi alata avalduse esitamise hetkest, sest avaldus lasteaeda tehakse praktikas sageli kohe pärast lapse sündi. Samuti juhime tähelepanu, et suurte kohalike omavalitsuste elanike ja ametnike arvu arvestades, kujuneb niisuguste haldusaktide andmisest väga suur halduskoormus, mis võtaks haridusvaldkonnaga tegelevate ametnike tööajast ebaproportsionaalselt suure osa tööajast. Ettepanek on, et koha otsustamise aeg võiks olla 2-6 kuud enne lapse lastehoidu/lasteaeda tulekut ning kohustus koha andmisest keeldumise korral teha lapse vastuvõtmisest keeldumise kohta otsus. Alternatiivina palume kaaluda võimalust menetleda taotlusi 2 kuu jooksul peale 1a ja 6k saamist. Palume ette näha võimalust volitada lasteaia direktorit lähtuvalt kohalikust omapärasest tegelema lapse lasteaeda vastuvõtmisega.	tegelikult ju ka perel üsna võimatu täpselt ette teada, millal kindlasti, kas üldse ja millisesse lastehoidu ja lasteaeda kohta vajatakse. Seega avalduse esitamine lapse sündides ei ole üldjuhul mõistlik. Korra kehtestamisel tuleb aga arvestada seaduse nõuet, et vajadusel peab laps saama koha 1,5-aastaseks saamisest. Sellest reeglist ei saa KOV teistsugust korraldust kehtestada, lisaks KOV ei saa piirata taotluse esitamist lastehoiukoha saamiseks või lasteaia kohta saamiseks õppeaasta perioodi suhtes. Eelnõu tagab lasteaia või hoiu koha perele vanemahüvitise perioodi lõppemisel olenemata sellest, kas see jääb näiteks õppeaasta algusesse või mitte. Õigus lastehoiu kohale on lapse 1,5-saamisest ja KOV peab vanema soovil selle koha võimaldama. Õigus lasteaia kohale on kolmeaastasel lapsel ja KOVil tuleb see koht vanema soovil võimaldada. Täpsustasime eelnõu seletuskirjas välja toodut, et vanem võib samal ajal esitada nii lastehoiukoha kui ka lasteaia kohta taotluse täiendusega, kui KOV ei ole kehtestanud teisiti.
10.	Eelnõu § 6 lõikes 1 (<i>muudetud § 5 lg 1</i>) on märgitud, et kolme- kuni seitsmeaastase lapse lasteaeda vastuvõtmiseks esitab vanem kohaliku omavalitsuse üksusele taotluse. Taotluses tuleb märkida lasteaia kohta kasutamise soovitud algusaeg ja soovitud lasteaed tegevuskoha täpsusega. Kui eelnõu seletuskirja lk 17 kohaselt on vanemal õigus esitada ka mitu kohaeelistust, millega peab kohaliku omavalitsuse üksus arvestama, siis eelnõust seda ei ilmne. Kas see tähendab, et kohalik omavalitsus peab võimaldama lapsevanemale korraga taotluste tegemist kõigisse omavalitsuses asuvatesse lasteaedadesse või võib seada kohalik omavalitsus ka teatud piirangu? Palume seletuskirjas selgelt välja tuua, et taotleda saab kohta oma kohaliku omavalitsuse territooriumil.	Arvestatud. Muudetud § 6 lg 1 sõnastust täiendatud ja KOVi ülesanne on võimaldada koht enda territooriumil. Kohaeelistuse osas selgitame, et ei pea võimaldama korraga kohta kõigis vanema esitatud eelistustes, vaid kui näiteks esimeses eelistuses ei ole vabu kohti, tuleb pakkuda teises, kui teises ei ole vabu kohti, siis kolmandas ja kui seal ka ei ole vabu kohti, siis tuleb lähtuda koha pakkumisel elukohalähedusest (<i>muudetud § 7 lg 2</i>)
11.	Eelnõu § 6 lõike 2 (<i>muudetud § 5 lg 2</i>) kohaselt arvestab kohaliku omavalitsuse üksus lapse lasteaeda vastuvõtmist otsustades esmajärjekorras lapse elukoha lähedust lasteaiale juhul, kui taotluses märgitud lasteaia ei ole vanema soovitud algusajal vabu kohti. Palume kaaluda võimalust, et lasteaia koha määramine toimub sarnaselt	Selgitame. Eelnõu toetab põhimõtet, et lapsevanem ei lähtu praktikas alati mitte elukohalähedusest, vaid hoopis teistest perekonna tegelikest vajadustest. Seepärast on vanemal õigus taotleda kohta tema elukorraldusele kõige sobivamas lastehoius ja lasteaias selle KOVi territooriumil. Eelnõus on sätestatud, et kui lapsevanema soovitud

	põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses sätestatuga, kus arvestatakse oluliste asjaoludena elukoha lähedust, sama pere teisi lapse selles asutuses ja võimalusel vanemate soove. Tallinna linna ettepanek on säilitada senine teeninduspiirkonna süsteem, mis võimaldab vanematel valida sobivad lasteaiaid lähtuvalt perekonna tegelikest vajadustest. Praktikas ei lähtu lapsevanemad reeglina sobiliku lasteaia valimisel esmajärjekorras elukohalähedusest. Eelnõus sätestatud regulatsioon toob Tallinna linnas kaasa ebamõistliku halduskoormuse, sest lasteaiakoha vastuvõtmise süsteemi rakendamine nõuab täiendavaid ressursse nii personali palkamiseks kui ka vastavate IT-süsteemide loomiseks. Sarnaselt elukohajärgse kooli 4 määramisele, võib eelnõus sätestatud lasteaiakoha määramise regulatsioon tuua kaasa mitmeid vaidlusi.	lasteaias või lastehoius ei ole vabu kohti, siis lähtub KOV kohapakkumisel elukohalähedusest. Seega sobitub eelnõu sõnastus ettepaneku esitaja kirjeldusega täiesti ja selle osas lasteaiakohtade jagamise ja vastuvõtmise süsteemis seega põhimõttelist muudatust toimuma ei pea. Võimalik on kasutada ja arendada olemasolevaid tarkvaralahendusi lastehoiu ja lasteaiakoha pakkumiseks. Haridusteenuste haldamiseks kasutavad tarkvarasüsteeme kindlasti üle 36 kohaliku omavalitsuse üksuse.
12.	Eelnõu § 7 (<i>muudetud § 6</i>) sätestatakse elukoha lähedus. Küsimusi tekitab lastehoidu ja lasteaeda jõudmine jalgsi kuni 30 minutiga. Hajaasutusega piirkonnas pole 30 minutiga lasteaeda jalutamine realistlik. Suuremates linnades aga on 30 minuti jalutuskäigu kaugusel mitmeid lasteaedu. Sellise pikkusega teekonna arvestamine sõltub liikluskorraldusest, kõndija kiirusest ja muudest asjaoludest. Sellega seonduvalt tekkisid järgmised küsimused: Kas nii täpne ajaline määratlus on asjakohane? Kelle kõndimisega on arvestatud? Kuidas kohalikud omavalitsused seda tagama peavad? Palume antud sätet täpsustada ja selgitada. Ettepanek on, et jätta alles vaid esimene punkt: Käesolevas seaduses tähendab elukoha lähedus lapse elukohale esimest lähimat lastehoidu ja lasteaeda, kus on vaba kohta.	Selgitame. Sätte sõnastus ei eelda, et hajaasutuses tuleb lasteaeda jõuda jalgsi 30 minutiga. Hajaasutuse piirkonnas on üsna tavaline, et esimene lähim lasteaed ongi näiteks hoopis 10 kilomeetri kaugusel, seega kohaldub punkti 1 ning ei pea lähtuma 30 min kriteeriumist. Oleme 30 minuti kriteeriumi sätestamisel arvestanud tiheasutuse planeeringut, kus igal juhul on lasteasutuste tihedus selline, et igale ühele on esimene lähim vähemalt 30 minuti jalgsitee kaugusel. Teekonna pikkuse arvestamisel tuleb lähtuda mõistlikkuse põhimõttest. Me ei saa arvestada ettepanekut “Käesolevas seaduses tähendab elukoha lähedus lapse elukohale esimest lähimat lastehoidu ja lasteaeda, kus on vaba kohta”. Selliselt sõnastatud sätte ei taga kodulähedast olukorras, kus esimene vaba koht on lasteaias, mille asukoht on hoopiski valla või linna teises otsas. Teiselt poolt võib selline sõnastus olla KOVile hoopiski ülemäära koormav. Nimelt on linnas üldjuhul võimalik, et näiteks esimene elukoha lähedane lasteaed on perele vaid 5 minuti jalgsitee kaugusel. Märkuses pakutud sõnastuse puhul tuleks elukohaläheduse põhimõtte kasutamisel igal juhul siis see koht võimaldada. Eelnõu seab elukohaläheduse osas aga 30 minuti jalgsitee kriteeriumi, seega ei pea tingimata pakkuma 5 minuti jalgsitee kaugusel olevat lasteaeda, vaid võib pakkuda ka

		mõnevõrra kaugemat lasteaeda, so kuni 30 minutit jalgsiteed. Linnaruumi taristut arvestades on ilmselge, et iga pere elukohast 30 minuti jalgsitee kaugusel on vähemalt üks lastehoid/lasteaed. Kui aga pere elukohast 30 minuti jalgsitee kaugusel ei ole lasteaeda, siis kohaldub § 7 punkt 1 - lastehoid või lasteaed, mis on lapse elukohale lähim, kuid mis ei ole 30 minuti jalgsitee kaugusel.
13.	Eelnõu § 8 lõike 6 (<i>muudetud § 7 lg 6</i>) kohaselt kannab lasteaed hariduse infosüsteemi alushariduse riikliku õppekava läbinud lapse koolivalmiduskaardi. Kas hariduse infosüsteem suudab vastu võtta kõik erinevad koolivalmiduskaardid? Palume täpsustada, kas koolivalmiduskaart tuleb sisestada kogu sisulise infoga või piisab üldisest infost koolivalmiduskaardi kohta? Kas koolile, kuhu laps õppima asub, on koolivalmiduskaart kättesaadav otse infosüsteemi kaudu, ilma et peaks eraldi küsima vanema nõusolekut? Kuidas lapsevanem koolivalmiduskaardi info saab? Kas koolivalmiduskaarti saab hariduse infosüsteemist välja trükkida või saata? Täpsustamist vajab ka koolivalmiduskaardi tähtaeg hariduse infosüsteemi kandmiseks.	Selgitame. EHISe arendustegevustel arvestatakse selle ülesandega. Koolivalmiduskaardi peavad lasteaiad koostama lastele, kes on saanud enne käimasoleva aasta 1. oktoobrit seitsmeaastaseks või kelle vanemad taotleavad põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 7 lõike 5 alusel koolikohustuslikust east noorema lapse õppima asumist või kellel on koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel koolikohustus ühe õppeaasta võrra edasi lükatud põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 9 lõike 3 alusel. Koolivalmiduskaart koostatakse arvestades alushariduse riikliku õppekavas sätestatud: selles kirjeldatakse lapse oskused ja tulemused üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuste valdkondades. Koolivalmiduskaart kantakse EHISesse. Koolivalmiduskaardi koostamine ja EHISesse kandmine on lasteaiale seadusjärgne ülesanne ja selleks ei pea küsima lapsevanema nõusolekut. Vanemal puudub ligipääs lapse andmetele EHISes. Vanema soovil väljastab lasteaed lapsevanemale koolivalmiduskaardi. Koolivalmiduskaart on võimalik EHISest välja trükkida. Koolile, kuhu laps õppima asub, on koolivalmiduskaart EHISest kättesaadav ilma, et ta peaks küsima lapsevanema nõusolekut. Selleks on täiendatud PGS § 37 lõiget 1 teise lausega (vt selle kohta seletuskirja selgitust). EHISesse kantud andmete säilitamise tähtajad on sätestatud Vabariigi Valitsuse 05.08.2004 määruse nr 265 “Eesti hariduse infosüsteemi asutamise ning põhimääruse” §-s 8¹.

		Koolivalmiduskaart tuleb sisestada EHISesse kogu infoga. Fakti kandmine EHISesse, et valminud on koolivalmiduskaart või laps on koolivalmis, ei kanna eesmärki, milleks on sätestatud koolivalmiduskaardi koostamise kohustus – lapse arengu järjepidev toetamine erinevatel haridustasemetel.
14.	Eelnõu § 9 lõige 3 (<i>muudetud § 8 lg 3</i>) sätestab, et erivajadusega lapse õppe- ja kasvatustegevuses võib vanema kirjalikul nõusolekul peale eesti keele või selle asemel kasutada eesti keelest erinevat keelt, kui põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 47 nimetatud kooliväline nõustamismeeskond on erivajadusega lapse arendamiseks vajalike tingimuste rakendamise soovitus andes leidnud, et eestikeelne õppe- ja kasvatustegevus ei ole lapse arengu eripära tõttu talle jõukohane. Kes määrab seletuskirjas lk 22 välja toodud "vähimaks vajalikuks ajaks ja vähimas vajalikus ulatuses"? Millistes erinevates maailma keeltes on lapsevanemal õigus nõuda lapsega tegelemist? Mida teha kui vene kodukeelega hariduslike erivajadustega lapsele on soovitatud emakeelne logopeed? Kuidas kohalik omavalitsus seda tagab? Kelle vastutus on eelnõu § 9 lõike 3 nimetatud juhtudel eesti keelest erinevas keeles lapsele õppe- ja kasvatustegevust pakkuda? Kas riik loob selleks eraldi võimalused, mille kaudu on ajutiselt võimalik vastavat teenust sisse osta? Kas vanema avaldusel on siis kohustuslik seda tagada mitte? Palume selgitada selle teostatavust ja rahastamist.	Selgitame. Esiteks täpsustasime eelnõud - sättes peetakse silmas haridusliku erivajadusega last (laps, kellele rakendatakse tõhustatud tuge või erituge). Kuna lasteaias on alates 1.09.2024 õppe- ja kasvatustegevuse keel üheselt eesti keel, siis käesolev säte lubab KOVil haridusliku erivajadusega lapse osas kasutada õppe- ja kasvatustegevuses peale eesti keele või selle asemel eesti keelest erinevat keelt. Säte ei pane KOVile kohustust. Kohustus on, et õppe- ja kasvatustegevus on eestikeelne. Lapsehoidjal ega õpetajal ei ole tööle asumise eelduseks erinevate keelte oskus. Nõue on vaid eesti keele ehk asutuse õppekeele osas ja muu keele toetuseks ei pea õpetaja keeli õppima hakkama. Kooliväline nõustamismeeskond ei anna soovitusi kasutada lapse osas õppe- ja kasvatustegevust eesti keelest erinevas keeles. Lapse keelepuue vms kõnediagnoos ei välista teise keele õpet. Mitmekeelsed erivajadusega lapsed suudavad omandada teise keele samal tasemel ükskeelsete erivajadustega lastega ehk et omandatakse keel, kuid seda oma üldise arengu taseme kohaselt. KOV võib kasutada peale eesti keele või eesti keele asemel eesti keelest erinevat keelt, kui kooliväline nõustamismeeskond on lapse arendamiseks vajalike tingimuste rakendamise soovitus andes leidnud, et eestikeelne õppe- ja kasvatustegevus ei ole lapse arengu eripära tõttu talle jõukohane ja vanem on teise keele kasutamise osas nõus. Ka tugispetsialisti teenused on lasteaial kohustus tagada keeles, milles toimub õppetöö. Seadus ei loo kohustust muukeelseid teenuseid pakkuda, kuid ei välista võimalust, et tugiteenuseid pakutakse ka eesti

		keelest erinevates keeltes, kui selline võimekus on omavalitsusel olemas.
15.	Eelnõu § 9 lõige 4 (<i>muudetud § 8 lg 4</i>) sätestab, et eralasteaed määrab õppekeele eralasteaia põhikirjas. Eralasteaias, kus õppe- ja kasvatustegevus ei toimu eesti keeles, tagatakse eesti keele õpe alushariduse riikliku õppekava alusel, välja arvatud eralasteaias, mis tegutseb rahvusvahelise bakalaureuseõppe organisatsiooni ja Euroopa koolide põhikirja konventsiooni alusel väljatöötatud õppekava kohaselt. Palume selgitada, miks eralasteaiad võivad määrata õppekeeleks ka muu kui eesti keele. Arvestades, et munitsipaallasteaiad peavad olema eestikeelsed ja eralasteaiad võivad õppekeele vabalt valida, võib tekkida muukeelsete eralasteaedade kasv ning see võib omakorda tuua kaasa kohatasu toetust taotlevate vanemate arvu kasvu.	Selgitame. Eestikeelsele õppele ülemineku muudatused võeti vastu 12. detsembril 2022 ja need ei puuduta eralasteaegasid, et mitte takistada rahvus- või keelevähemuste õigust kasutada oma keelt ning viljeleda emakeelset õpet. KOV ei saa täita lasteaia võimaldamise ülesannet eralasteaia kaudu, mille õppekeel on eesti keelest erinev keel. Lapsevanem ei saa seega nõuda, et KOV võimaldaks koha eralasteaias, mille õppe- ja kasvatustegevuse keel ei ole eesti keel. Seega ei ole KOVil kohustust katta vanema kulusid, kui vanem on otsustanud kasutada sellise eralasteaia teenust. Vt ka § 9 lõike 4 selgitust.
16.	Eelnõu § 9 lõige 5 (<i>viidatud säte on eelnõust välja jäetud</i>) sätestab lastele, kelle emakeel ei ole õppe- ja kasvatustegevuse keel või kes kodus suhtluses räägivad õppe- ja kasvatustegevuse keelest erinevat keelt, mis on vähemalt ühe vanema emakeel, rakendab lasteaed nende emakeele arengut toetavaid ning kultuuri tutvustavaid õppe- ja kasvatustegevusi alushariduse riiklikus õppekavas sätestatud korras. 5 Märkime, et arusaamatuks jääb selle sätte tähendus ja rakendamine. Tekib küsimus, kui kummalgil vanemal on erinev emakeel, kas siis tuleb mõlemad tagada? Kust leida pädevaid õpetajaid selleks tööks, kui lapse kodune keel on mõni eksootiline keel? Rühma õpetajatel pole sageli aimugi sealsest kultuurist, mõni muukeelse lapse vanem räägib väga vähe või kehvasti inglise keelt, rääkimata eesti keelest ehk õpetajal pole võimalik ka lapsevanemalt paluda abi vastava keele ja kultuuri tutvustamisel. Kui lasteasutus osutab teenust 100 % muu emakeelega lastele, kui on lasteasutuse töökeel, kas on õiguspärane õhtusel ajal (õppetöö toimub eesti keeles), kella 16.00 kuni 18.00 korraldada emakeele arengut toetavaid ning kultuuri tutvustavaid õppe- ja kasvatustegevusi? Leiame, et see on täiendava kohustuse panek kohalikule omavalitsusele, mis tuleks	Arvestatud. Paragrahv eelnõust välja jäetud ja muudetud alushariduse riiklikku õppekava selliselt, et õppe- ja kasvatustegevusi kavandades ja läbi viies, tuleb väärtustada mitmekeelsest perest pärit lapse keelelist arengut mitme keele kasutajana ning märgata ja toetada last erinevates keelekasutusolukordades. Õpetajal ja lapsehoidjal peavad olema oskused märgata mitmekeelsete laste arengu eripära võrreldes ükskeelse lapsega ning sellega arvestama lapse arengu toetamisel. Sellest lähtuvalt tuleb toetada muu kodukeelega lapse arengut parimal viisil ja koostöös perega.

	riigil rahaliselt tagada. Ettepanek on määratleda, kelle vastutus on eesti keelest erinevas keeles lapsele õppe- ja kasvatustegevust pakkuda.	
17.	Ettepanek on lisada § 11 lõige, mis annab võimaluse viia laps üle teise lasteaeda, kui lapse erivajadusest tulenevalt on seal olemas parem võimekus pakkuda lapsele sobivamaid tingimusi ja tuge. Eelnõu § 11 lõige 1 (<i>muudetud § 10 lg 1</i>) sätestab, et lasteaia direktor moodustab iga lapse vajadusi ja heaolu arvestades lasteaiarühmad, kuulates enne otsuse tegemist ära hoolekogu arvamuse. Vastavalt seletuskirjale on lasteaiarühmade moodustamisse hoolekogu kaasamise eesmärk kaasata vanemaid laste heaolu puudutavate otsuste tegemisse. Kuidas või mille alusel hindab hoolekogu iga lapse vajadusi ning heaolu? Rühmade moodustamisega võib kaasneda vajadus töödelda eriliigilisi isikuandmeid. Ettepanek on jätta eelnõu § 11 lõikest 1 välja lauseosa, mille kohaselt peab direktor enne lasteaiarühmade moodustamist ära kuulama hoolekogu arvamuse. Kuivõrd eelnõu § 24 lõike 5 punktis 2 on samuti sätestatud, et hoolekogu avaldab arvamust lasteaiarühmade moodustamise kohta, on ettepanek ka see punkt eelnõust välja jätta.	Arvestatud osaliselt. Esiteks, kokkuleppel vanemaga on ka sätet täiendamata võimalik viia laps üle teise lasteaeda, kus on parem võimekus pakkuda lapsele sobivamaid tingimusi. Teiseks, hoolekogu arvamuse küsimise nõue rühmade moodustamisel on eelnõust välja jäetud.
18.	Eelnõu § 11 lõikes 3 (<i>muudetud § 10 lg 3</i>) on sätestatud, et lasteaias, kus on lastehoiurühm, võib lasteaia direktor moodustada liitrühma, milles on lastehoiu pooleteise- kuni kolmeaastase ja lasteaia kolme- kuni seitsmeaastase lapsed. Liitrühma võib registreerida kuni 18 last. Eelnõu § 3 lõikes 4 on loetletud lasteaia tegutsemise vormid, milles nimetatud lastehoiu osale kohaldatakse käesolevas seaduses lastehoiu kohta sätestatud ja lasteaia osale käesolevas seaduses lasteaia kohta sätestatud. Palume vastust küsimusele, milliseid põhimõtteid rakendatakse liitrühma puhul?	Selgitame. Liitrühmale puhul rakendatakse lastaiale osale sätestatud, arvestades erisustega, mis on sätestatud lastehoiule - nt tuleb lasteaia õppekavasse tuleb lisada ka kuni kolmeaastaste laste osa, järgides eelnõu §-i 37. Seega tuleb liitrühma puhul arvestada, et kuni kolmeaastastele laste puhul tuleb toetada lapse üldoskuste arengut. Alushariduse riiklik õppekava sätestab 3-aastaste laste eeldatavad üldoskused neljas üldoskuste valdkonnas - mänguoskused, tunnetus- ja õpioskused, eneseregulatsiooni oskused ning sotsiaalsed oskused. Samuti ei ole sätestatud kuni kolmeaastaste osas tõhustatud ja eritoe rakendamise kohustust. Vajadusel tuleb ka kuni kolmeaastasele lapsele tagada logopeedi, eripedagoogi või muu tugiteenus, nagu sätestatud lastehoiu peatükis. Liitrühmas peab töötama vähemalt üks täistööajaga õpetaja.
19.	Eelnõu § 11 lõigete 5 ja 6 (<i>muudetud § 10 lg 6</i>) kohaselt võib rühma registreeritud laste arvu suurendada erandjuhul (mille kohta on arvamust	Mitte arvestatud. Käesoleva eelnõu kohta arvamuse avaldamisel on Lasteaednike Liit leidnud erinevalt ettepaneku esitajatest, et oodatavat

avaldanud hoolekogu), arvestades iga lapse vajadusi ja heaolu. Kuidas arvestada iga lapse vajadusi ja heaolu alles teenusele tulevate laste puhul? Kes need vajadused määrab? Seletuskirja lk 25 kohaselt on laste arvu suurendamise puhul tegemist erandliku vajadusega, kusjuures erandjuht ei saa olla üldine kohapuudus. Erandjuht peab olema ajutise iseloomuga, näiteks ajaliselt piiritletud vajaduse katmiseks. Otsus rühma suurendada ei ole püsiv. Mis ajaks otsuse peab tegema? Seletuskirjas lk 25 on kirjas, et kuni järgmise komplekteerimiseni. Kas üldiselt komplekteerimiseni või selle konkreetse rühma täielikult uuesti komplekteerimiseni? Koolimineku? Kui rühmades laste nimed vahetuvad, kas seda loetakse uuesti komplekteerimiseks? Eelnõu regulatsioon toob osades omavalitsustes kaasa täiendava lasteaiakohtade vajaduse. Ettepanek on seaduseelnõus säilitada võimalus suurendada laste arvu rühmas, kui lapse arenguks vajalikud tingimused on täidetud, mitte jätta see erandlikuks võimaluseks. Seaduse jõustumisel sellisel kujul jääb lasteaiakohti puudu ning vaja on juurde luua täiendavaid lasteaedu, milleks riik peab kohalikele omavalitsustele ette nägema vajalikud vahendid. Ettepanek on eelnõu § 11 lõikest 5 jätta välja hoolekogu arvamus.	alushariduse kvaliteedi tõusu ei saabu, kui käesolevasse eelnõusse on kavandatud varasema eelnõu versiooniga võrreldes rühmades laste arvu vähendamise asemel laste arvu suurendamist. ELAL on eelnõu kohta arvamust avaldades seisukohal, et aiarühmade suurus peaks jääma maksimaalselt 20 lapse juurde ning erandkorras rühmade suurendamise võimalus edaspidi kaotada. Põhjenduseks lisaks õpetajate suurele töökoormusega ka asjaolu, et järjest enam on rühmades lapsi, kellel avalduvad koolieelses eas arengulised erivajadused ning kes vajavad seetõttu individuaalsemat lähenemist. Küsimus ei ole niivõrd ruumi võimaldamises, kui et suures grupis ei ole võimalik tagada kõikidele lastele nende vajadustest lähtuvat tuge. Seega leiame, et rühma laste arvu suurendamine võib olla pigem erandjuht. Selgitame lisaks. Laste arvu ei saa suurendada lasteaia kõikides rühmades ühekordse otsusena ja seda näiteks ka tulevikus moodustatavate rühmade osas. Kui rühm senises koosseisus lõpetab, siis varasem suurendamise otsus ei kohaldu enam uutele rühmadele ning vajadusel tuleb teha uus otsus. Ka liitrühma koosseisu oluline muutumine loetakse eeltoodud tähenduses koosseisu lõpetamiseks. Näiteks, kui lasteaia rühma Sipsikud kohta tehti rühma suurendamise otsus 2023. aasta kevadel, sest rühma moodustamisel vajasisid lisaks üldise piirarvu jagu vastuvõetud lastele veel kaks last kohta selles rühmas. Suurendamise otsus tähendab seda, et kui sellesama Sipsikute rühma koosseisust arvatakse lapsi välja 2024. aasta kevadel, siis rühm selles koosseisus lõpetab tegevuse, moodustatakse uus koosseis (vabanenud kohtadele võetakse uued lapsed – nn rühma komplekteerimine) ning 2024. aasta sügisel registreeritud uute laste koosseisuga Sipsikute rühmale eelmise Sipsikute rühma suurendamise otsus ei kehti. Hoolekogu rolli osas rühmade suurendamise otsustamisel oleme võrreldes kehtiva KELSiga oluliselt nõuet leevendanud ning leiame, et
--	--

		hoolekogu arvamuse ärakuulamine on põhjendatud ja ei too võrreldes kehtiva KELSiga kaasa kindlasti juurde täiendavat koormust. Leiame, et eelnõu regulatsioon ei too kaasa osades KOVides täiendava lasteaiakohtade vajadust. KOV-i ülesanne on ka kehtiva KELS-i kohaselt võimaldada lasteaiakoht ja seda alates lapse 1,5-aastaseks saamisest. Eelnõu mitte ei tekita kohtade puudust, vaid vastupidi, lisab kuni kolmeaastastele lastele kohtade tagamisel KOVidele oluliselt rohkem võimalusi erasektori (senised lapsehoiuteenuse osutajad) kaasamiseks. See on olnud ka KOVide pikaajaline taotlus, mida korduvalt HTMile esitatud on ja mis käesoleva eelnõuga realiseerub. Seega kindlasti ei anta siinkohal KOVidele täiendavaid ülesandeid..
20.	Eelnõu § 11 lõike 8 (<i>muudetud § 10 lg 4</i>) on sätestatud rühmas tõhustatud tuge või erituge saava lapse korral laste piirarv rühmas. Enamasti saavad lapsed otsused lasteaias/lastehoius viibimise ajal. Kas siis tuleb rühm ümber komplekteerida ja valida lapsed, kes peavad sealt rühmast lahkuma? Kuidas on võimalik see tingimus jooksvalt täita? Kas tõhustatud tuge või erituge vajavate laste rühma täituvust võib hoolekogu nõusolekul uue seaduse valguses suurendada? Eelnõu § 13 lõige 14 punkt 3 ütleb, et eritoeaga lapsele rakendatakse õpet kuni 6 lapsega rühmas. Samas tavarühmas võtab erituge vajav laps 6 kohta ehk siis tavarühma (24 last) saaks võtta maksimaalselt 4 eritoe last. Ettepanek on sõnastada § 11 lõige 8 järgmiselt: Kui rühmas on tõhustatud tuge või erituge saav laps, on laste piirarv rühmas väiksem kui teistes lasteaiarühmades, arvestades võimalusel, et üks tõhustatud tuge saav laps täidab kolm kohta ja üks erituge saav laps täidab neli kohta. Alternatiivina teeme ettepaneku sätestada, et üks tuge saav laps täidab kolm kohta ja mitte täiendavalt sätestada, et erituge saav laps täidab kuus kohta. Sest § 11 lõikes 8 sätestatud on erinev praeguse sobitusrühma regulatsioonist, kus ei eristata tuge ja erituge saavaid lapsi (KELS § 7). Ettepanek on anda juhile õigus erirühma moodustamiseks. See on vajalik juhtudel, kui nt lapsel ei ole Rajaleidja otsust, vaid rehabilitatsiooniplaan või määratud puue. Juhime	Arvestatud osaliselt. Eelnõu sõnastust muudetud selliselt, et HEV laps täidab rühmas 3 lapse koha (<i>muudetud § 11 lõige 4</i>). Selgitame. Kui rühmad on tõesti täis, siis on võimalus kas kohti juurde luua või kui see tõesti võimalik ei ole, siis rühma lapsi mitte juurde võtta, kuni saavutatakse nõutud piirarv. See põhimõte kehtib ka KELS-i rakendamisel. Eelnõu lubab erandkorras laste arvu rühmas suurendada, so kuni 24 lapseni. Eelnõu ei sätesta erirühmasid, nagu KELS-is, vaid tõhustatud toe ja eritoe rakendamise asutuses. KELS-i järgi ei tohi laste arvu erirühmas suurendada. Lasteaia direktoril on eelnõu järgi õigus moodustada ka väiksemaid rühmi, kui see on vajalik (<i>muudetud § 15 lg 2 ja lg 3</i>). Samuti on direktoril õigus rakendada tõhustatud tuge või erituge ilma koolivälise nõustamismeeskonna soovituseta, kui lapsel on diagnoositud mõni igal ööpäeval või ööpäevaringselt kõrvalabi vajadust põhjustav tervises seisund või tuvastatud puude raskusaste. Seega on direktoril õigus moodustada ka nn erirühmi (§ 15 lõiked 2 ja 3 ning § 11 lõige 5)

	tähelepanu, et nõude laiendamine tavarühmadele võib tingida asjaolu, et lasteaiad hakkavad saatma lapsi Rajaleidjasse, et saada toe otsus ja seega vähem lapsi rühma. Kuna enamasti saavad toe otsuse lapsed lasteaia jooksul, siis kuidas on võimalik 2 või 5 last rühmast välja tõsta? Sellega tekitatakse kunstlikult lasteaiakohtade defitsiit nendes kohalikes omavalitsustes, kus lasteaiakohti niigi napib.	
21.	Eelnõu § 12 lõike 2 kohaselt vastustab tugiteenuste tagamise eest lasteaias lasteaia pidaja. Kohaliku omavalitsuse üksusele teiste õigusaktide alusel antud tugiteenuste korraldamisega seotud ülesandeid tuleb täita viisil, mis tagab alushariduse omandamise iga lapse individuaalseid vajadusi ja võimeid arvestades. Lasteaed peab tugiteenuseid pakkudes arvestama vanema soovi ning põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 47 nimetatud koolivälise nõustamismeeskonna soovitusi. Seaduses puudub regulatsioon vanema kohustustest ja vastutuses olukorras, kus vanem keeldub oma lapsele tugiteenuse osutamisest. Ettepanek on sätestada vanema kohustused ja vastutus juhuks, kui vanem ei soovi teenust kasutada. Kuidas saab tagada iga lapse individuaalseid vajadusi? Ettepanek on sõna tagab asemel kasutada sõna võimaldab. Ettepanek on muuta ka lõike viimast lauset ja sätestada: „Lasteaed peab tugiteenuseid pakkudes arvestama põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 47 nimetatud koolivälise nõustamismeeskonna soovitusi ning vanema soovi.“ Nii on tugiteenuse pakkumise aluseks eelkõige koolivälise nõustamismeeskonna soovitus, seejärel alles vanema soov. Samuti on tekkinud küsimus, mida teha siis kui lapsevanema soov ja koolivälise nõustamismeeskonna soovitus on erinevad? Eelnõu seletuskirjas lk 6 on märgitud, et vastutus tugispetsialistide teenuste rahastamise eest jääb lasteaia pidajale, kes tagab lapsele vajaduse korral lasteaias tasuta vähemalt eripedagoogi, logopeedi või muu tugiteenuse. Kui lasteaias/lastehoius käib teise kohaliku omavalitsuse laps, kas siis võib lasteaeda/lastehoidu pidav omavalitsus esitada arve tugiteenuste pakkumise eest teisele kohalikule omavalitsusele?	Selgitame. Kui vanem keeldub lapsele tõhustatud toe või eritoe rakendamiseks, on eelnõu § 30 lõike 1 punkti 3 (<i>muudetud § 33 lg 1 p 2</i>) kohaselt lastehoiul, lasteaial ja pidajal õigus pöörduda vanema poole tema käesolevas seaduses sätestatud kohustuste täitmise tagamiseks ja rakendada teisi laste õiguste kaitsega seotud meetmeid. Kui vanema tegevus või tegevusetus rikub lapse õigust heaolule ja arengu toetamisele, on lasteaial õigus teavitada abivajavast lapsest kohaliku omavalitsuse üksust, kes rakendab vajaduse korral meetmeid (lastekaitseaduse kohaselt) lapse õiguste kaitsmiseks. Ettepanekuga muuta eelnõu § 12 lõike 2 osas vanema soovi osa, on arvestatud. Kuna koolivälise nõustamismeeskonna soovitusi saab rakendada vaid vanema kirjalikul nõusolekul, siis rakendamiseks nõusoleku andmisel ei ole vanemal põhjust soovitusega mitte nõustuda. Kaasav haridus ei ole toevajadusega lapse mehhaaniline paigutamine temale mittesobivasse keskkonda või toevajaduse sisuline ignoreerimine. Õppe- ja kasvatustegevuse korraldus peab muutuma lapse vajaduste muutumisel – kohane õppe- ja kasvatustegevuse korraldus liigub lapse vajaduste muutumisel ning tavapärasest erinevat õppe- ja kasvatustegevuse sisu ning korraldust rakendatakse lapse vajadustest lähtuvalt vähimaks vajalikuks ajaks. Õigus kaasavale haridusele on hariduspõhiõiguse suurusjärku kuuluv õigus ning selle õiguse riive peab olema alati põhjendatud lapse vajadustest lähtuvalt.

		Kui lasteaias/lastehoius käib teise KOVi laps, siis eelduslikult tuleb tugiteenuste kulu kanda lapse elukohajärgsel KOVil, kui KOVid on eelnevalt arvlemises kokku leppinud (vt selle kohta ka eelnõu § 47 lõike 6 selgitust).
22.	Eelnõu § 12 lõike 3 (<i>muudetud § 12 lg 5</i>) kohaselt jälgivad ja hindavad õpetajad lapse arengut ja toimetulekut lasteaias ning kohandavad õppe- ja kasvatustegevust lapse individuaalsete vajaduste ja võimete järgi, arvestades muu hulgas hariduse infosüsteemi kantud hariduslike erivajaduste ja tugimeetmete rakendamise andmetega. Lapse arengu hindamisel ja toetamisel lähtutakse alushariduse riiklikus õppekavas sätestatud põhimõtetest. Kuidas rühmaõpetaja hariduse infosüsteemi märgitud andmeid näeb, kui näiteks lasteaeda tuleb uus laps, kelle kohta eelmine 7 lasteasutus on teinud lapse kohta erivajadusi kajastavad kanded? Eelnõust ei selgu lapse tervises seisundiga arvestamist, kui see toob kaasa eritoitumise vajaduse või rühiprobleemidest tingitud liikumisprobleemid. Ettepanek on sõnastada § 12 lõige 3 järgmiselt: Õpetajad jälgivad ja hindavad lapse arengut ja toimetulekut lasteaias ning kohandavad õppe- ja kasvatustegevust lapse individuaalsete vajaduste ja võimete järgi, arvestades muu hulgas hariduse infosüsteemi kantud hariduslike erivajaduste ja tugimeetmete rakendamise andmetega ja lapsevanemate poolt esitatud infoga tervishoiutöötaja poolt tõendatud lapse eritoitumise vajadustega. Lapse arengu hindamisel ja toetamisel lähtutakse alushariduse riiklikus õppekavas sätestatud põhimõtetest.	Selgitame. Eelnõuga kavandatakse lapse arengu toetamise põhimõtete ja korralduse ühtlustamine põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse regulatsiooniga. Eelnõu kohaselt osutatakse lasteaias lapsele tema individuaalsetest võimetest ja vajadustest lähtuvalt üldist tuge, tõhustatud tuge või erituge. Eelnõu kohaselt käsitatakse last haridusliku erivajadusega lapsena, kui lapsele rakendatakse tõhustatud tuge või erituge. Üsikut tugispetsialisti teenust pakub lasteaed üldise toe raames ning selleks ei ole vaja nõustamismeeskonna soovitusi. Haridusliku erivajadusega lapsega seotud andmete EHISesse kandmise eesmärk ongi selles, kui laps liigub ühest lasteaiast teise, siis uus lasteaed näeb neid andmeid ja saab jätkata vajaliku toe pakkumisega. Eelnõu § 29 lõike 2 punkt 5 (<i>muudetud § 32 lg 1 p 5</i>) sätestab, et vanemal on kohustus teavitada kirjalikult lastehoiu pidajat või lastehoidu ja lasteaiadirektorit lapse tervises seisundist tulenevatest eritingimustest, mille alusel kohandatakse võimaluste piires lapse päevakava, õpi- ja kasvukeskkonda ning õppe- ja kasvatustegevust. See hõlmab ka eritoitumist. Samuti on üheselt arusaadavuse huvides täiendatud seletuskirjas § 15 lõike 6 selgitust, et teise lasteaiadirektori ja koolivälise nõustamismeeskonna poolt EHISesse kantud andmeid koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel ning tuge saavale lapsele rakendatud tugimeetmete kohta võib lasteaed kasutada vaid tõhustatud ja eritoe rakendamisel. Muul juhul nendele andmetele juurdepääsu ei ole.
23.	Eelnõu § 12 lõike 4 (<i>muudetud § 12 lg 1</i>) kohaselt tagatakse vajaduse korral lapsele lasteaias põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 37 lõike 3	Selgitame. Eelnõu § 12 lõikes 4 (<i>muudetud § 13 lg 1</i>) mõeldakse logopeedi, eripedagoogi, koolipsühholoogi või sotsiaalpedagoogi

	alusel kehtestatud tugispetsialistide teenuse kirjeldusele ja teenuse rakendamise korrale vastav eripedagoogi ja logopeedi või muu tugispetsialisti (edaspidi koos tugispetsialistid) teenus. Tugispetsialistide teenusteks loob võimalused lasteaia pidaja ja teenuse pakkumist korraldab direktor. Kas siin mõeldakse ka sotsiaalpedagoogi ja psühholoogi? Kas arendatakse ka hariduse infosüsteemi, sest hetkel puudub alushariduses võimalus märkida sotsiaalpedagoogi ja psühholoogi.	teenust. Tugispetsialistidele on kehtestatud edaspidi ühtsed kvalifikatsiooninõuded ja teenuse standardid sarnaselt põhikooli- ja gümnaasiumiseadusega. Muudatus on kooskõlas Riigikontrolli tugiteenuste auditi soovitusetega soodustada tugiteenuste terviklikku tagamist lasteaedades ja koolides. Ka kehtiva KELSi kohaselt tuleb lapsele vajadusel tagada logopeedi, eripedagoogi või muu vajalik tugiteenus. Eelnõu kohaselt vastab osutatav tugiteenus põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 37 lõike 3 alusel ministri määrusega kehtestatud tugispetsialistide teenuse kirjelduse ja teenuse rakendamise korras sätestatule. EHISe tehakse kõik vajalikud arendused. EHISesse kantakse kõikide lasteaia teenust osutavate tugispetsialistide andmed olenemata sellest, kas teenuse osutamiseks on tugispetsialistiga töölepingu sõlminud lasteaia direktor, kohaliku omavalituse (lasteaia pidaja) muu asutuse või struktuuriüksuse esindaja või teenust osutatakse võlaõigusliku lepingu alusel.
24.	Eelnõu § 13 lõike 2 (<i>muudetud § 13 lg 1</i>) kohaselt on lapsel õigus saada tema vajadustele vastavat tuge vajaduse tuvastamise hetkest. Vajadus tuvastatakse lasteaiale sellekohaste objektiivsete andmete saabumise või koolivälise nõustamismeeskonna soovituset andmisega. Lasteaed on kohustatud tegema lapsele vajaliku toe väljaselgitamisel ja tagamisel vanemaga koostööd. Palume selgitada, kust need andmed saavad (kas need edastab lapsevanem või mõni muu institutsioon)? Mida tähendab objektiivsete andmete saabumine? Eelnõu seletuskirjas lk 26 on öeldud, et muudeks objektiivseteks andmeteks võivad olla puude raskusastme otsus või rehabilitatsiooniplaan või arsti antud terviseseisundi hinnang. Leiame, et lasteaiale pannakse kohustus hakata lapsele pakkuma neid teenuseid, mida ta peaks saama sellises asutuses, kus osutatakse rehabilitatsiooniteenuseid. Ettepanek on sõnastada lõike viimane lause	Selgitame. Kindlasti ei panda sättega lasteaiale kohustust hakata lapsele pakkuma neid teenuseid, mida ta peaks saama asutuses, kus osutatakse rehabilitatsiooniteenuseid. Säte rõhutab, et teatud juhtudel võib lasteaed rakendada tõhustatud tuge või erituge ka siis, kui pole (veel) koolivälise nõustamismeeskonna soovituset. Olete välja toonud viite eelnõu leheküljele, kus on selgitatud, mis saavad olla need objektiivsed andmed: nt kui lapsel on eelnevalt tuvastatud puude raskusaste, koostatud rehabilitatsiooniplaan või tugiteenuste vajadust kirjeldav eriarsti väljastatud terviseseisundi hinnang (epikriis). Koolivälise nõustamismeeskonna soovitus ei ole eritoe või tõhustatud toe rakendamiseks nõutav, kui lapsel on diagnoositud mõni igal ööpäeval või ööpäevaringselt kõrvalabi vajadust põhjustav terviseseisund või tuvastatud puude raskusaste. Sellisel juhul saab

	järgmiselt: Lasteaed ja lapsevanem on kohustatud lapsele vajaliku toe väljaselgitamisel ja tagamisel tegema koostööd.	lasteaed hakata rakendama tõhustatud tuge või erituge kohe lapse lasteaeda saabumisest. Eelnõu § 14 lõike 2 teiselause osas märkust arvestatud ja sõnastatud koostöö osas selgemaks.
25.	Eelnõu § 13 lõikes 3 (<i>muudetud § 12 lg 3</i>) on märgitud, et lapse arengu toetamiseks määrab direktor tugiteenuste koordineerija, kelle ülesanne on korraldada lasteaiasisest meeskonnatööd ning koordineerida lasteaiavälises võrgustikutöös osalemist. Lasteaia pidaja võib tugiteenuste koordineerijaks määrata direktori. Teeme ettepaneku, et tugiteenuste koordineerija võiks olla kas direktori või kohaliku omavalitsuse vastava üksuse määratud, sest on omavalitsusi, kus tugiteenused ei ole asutuses. Viimase lause sõnastust võiks täiendada järgmiselt: asutuse omapäraselt lähtuvalt on antud võimalus. Osundame, et säte annab küll võimaluse kaaluda direktori koordineerijaks määramist, kuid kõik sama paragrahvi järgmised lõiked tekitavad küsimuse, kuidas saab direktori rollis anda iseendale soovitusi? Sellise korralduse juures jääb läbivalt küsitavaks, kuidas ja millisel määral saavad kõigi, sealhulgas ka erivajadusega laste huvid võrdväärselt tagatud ning millise kindlustunde peaks andma see erivajadusega lapse vanemale. Samuti ei ole eelnõus täpsustatud, milline peab olema tugiteenuste koordineerija pädevus. Tugiteenuste koordineerijat ei ole nimetatud ka eelnõu § 25 lõikes 1, milles on sätestatud kõik lasteaia töötajad. Märgime, et täiendav funktsioon võib kaasa tuua lisanduva ressursivajaduse, kas täiendavate kohtade lisaülesannet eest vms.	Arvestatud osaliselt. Selgemaks on muudetud eelnõu § 13 lõike 3 teist lauset. Eelnõu täpsustab senist regulatsiooni, andes direktorile õiguse määrata tugiteenuste osutamisega seotud meeskonnatöö korraldamiseks ning võrgustikutöö koordineerimiseks vastav töötaja. Tugiteenuste koordineerija seaduses sätestatud ülesannete täitmiseks on lasteaia direktoril õigus valida selleks tööks sobivaim töötaja. Seda rolli võib täita üks lasteaias töötavatest tugispetsialistidest, õppealajuhataja või muu nimetatud ametikohale sobiv töötaja. Kuna mõnel juhul on mõistlik, kui tugiteenuste koordineerija ülesandeid täidab direktor (näiteks väike lasteaed), kuid direktor ei saa iseennast määrata, siis sätestatakse, et direktori saab tugiteenuste koordineerijaks määrata pidaja. Tugiteenuste koordineerija näol on tegemist samade ülesannetega inimesega, keda PGS-is nimetatakse haridusliku erivajadusega õpilase õppe koordineerijaks. Kehtiva praktika kohaselt täidab koordineerija rolli tavapärastelt üks haridusasutuses töötavatest tugispetsialistidest. Nimetatu ei ole eelnõus sätestatud kohustusena, kuid tugiteenuste koordineerija rolli ja tööülesandeid arvesse võttes on tegemist asjakohase praktikaga. Tugiteenuste koordineerija on uus roll alushariduses, kuid see ei eelda täiendava ametikoha loomist lasteaias. Tegemist on pigem teatud ülesannete kogumiga kui ametikohaga. Praktikas paljudes lasteaedades juba täidab mõni töötaja seda rolli, aga on otsustatud luua ka ametikohad. Muudatus tuleneb vajadusest juhtida süsteemselt lapse individuaalse arengu jälgimist ja toetamist ning võimaldada hästi toimivat ning koordineeritud meeskonnatööd. Samuti muuta juhtimine,

		koordineerimine ja koostöö lapse arengu toetamisel vanemate ja lasteaiaasistest ning -väliste spetsialistide vahel efektiivsemaks.
26.	Eelnõu § 13 lõige 4 (<i>muudetud § 12 lg 4</i>) avab tugiteenuste koordineerija ülesannete sisu. Sätte kohaselt toetab ja juhendab ta õpetajat lapse esmase toe kavandamisel, nõustab vanemaid ning teeb õpetajale ja direktorile ettepanekuid edaspidiseks pedagoogiliseks tööks, lasteaia pakutavate lapse arengut toetavate meetmete rakendamiseks või lisauuringute tegemiseks ja põhikooli ülemineku toetamiseks. Samas § 13 lõige 3 (<i>muudetud § 12 lg 3</i>) määratleb, et koordineerija korraldab meeskonnatööd. Ettepanek on vaadata üle koordinaatori töö ülesanded ja sisu, millel võiks olla eelkõige koordineeriv ja tööd korraldav funktsioon. Leiame, et tugiteenuste koordineerija ülesandeks peaks olema ka eritoitlustuse tagamise korraldamine, eriti kui toitlustajaks on toitlustusettevõtte, mitte lasteaia ise. Ettepanek on lisada § 13 lõikesse 4 ülesannete sisuks ka lapse tervises seisundit toetavate lahenduste leidmine.	Selgitame. Vt ka eelmist vastust ja arvestades tugiteenuste koordineerija ülesandeid, siis need võivad hõlmata ka lapse tervises seisundit toetavate lahenduste leidmist. Seetõttu pole ülesannete täiendav täpsustamine seaduse tasandil vajalik.
27.	Eelnõu § 13 lõike 5 (<i>muudetud § 13 lg 2</i>) kohaselt teavitab lasteaia vanemat ja korraldab lapse pedagoogilis-psühholoogilise hindamise, kui lapsel ilmneb vajadus saada tuge. Vajaduse korral tehakse koostööd teiste valdkondade spetsialistidega ja soovitatakse lisauuringuid. Palun selgitada, mida on mõeldud pedagoogilis-psühholoogilise hindamise all ja mis on selle eesmärk – millist tuge on võimalik selle alusel lapsele pakkuda ja kes seda läbi viib?	Selgitame. Mõiste pedagoogilis-psühholoogiline hindamine on üle võetud põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 46 lõikest 4. Tavapärast tugineb pedagoogilis-psühholoogiline hindamine lapse arenguliste vajaduste ja lähima arengutsooni perspektiivi kirjeldamisele, hõlmates lapse kasvatus- ja õpetamisega seonduvaid ning lapse arengu psühholoogilisi aspekte. Õpetajad ja kaasatud tugispetsialistid hindavad vastavalt oma ettevalmistusele lapse arengut ja võimeid, aktiivsust, tähelepanu, püüdlikkust, õppetöösse suhtumist, õpioskusi, töövõimet, õppetegevustes osalemist, õpioskuste rakendamise tasandit, isiksusjooni, suhtlemisviise, käitumist, emotsionaalset seisundit, tunnetusprotsesse (taju, tähelepanu, mõtlemine) ja motivatsiooni. Lisame seletuskirja ka viite (küll koole) puudutava materjali osas: https://harno.ee/sites/default/files/documents/2022-01/Koolitootajad%20jms%20toetav%20s%C3%BCsteemne%20lahenemine_abimaterjal_kujundatud.pdf

28.	Eelnõu § 13 lõikes 6 (<i>muudetud § 13 lg 3</i>) sätestatakse, et lasteaed pakub õpetaja individuaalset lisajuhendamist, tugispetsialisti teenust või individuaal- või väiksemas rühmas õpet. Ettepanek on selgitada ja täpsustada, mida tähendab väiksemas rühmas ja kes seda vajadust hindab.	Selgitame. Eelnõu kohaselt tagab lasteaed lähtuvalt lapse toe vajadusest lapsele üldise, tõhustatud või eritoe. Mõiste „alarühmas“ tuleneb alushariduse riiklikust õppekavast ning see viitab õppe- ja kasvatustegevustele, mida sooritatakse väiksemas grupis, mille vajadust hindavad ja mida juhendavad õpetaja(d) ja abiõpetaja(d). Lõige 6 kirjeldab üldise toe pakkumist. Toevajaduse ilmnemisel osutab lasteaed lapsele üldist tuge. Lapse igakülgse arengu toetamine on lasteaia tavapärase töö igapäevane ja oluline osa.
29.	Eelnõu § 13 lõigetes 10 ja 17 (<i>muudetud § 13 lg 7 ja § 14 lg 6</i>) on märgitud, et koolivälise nõustamismeeskonna soovitudes kantakse hariduse infosüsteemi pärast seda, kui vanem on andnud nõusoleku neid rakendada ja et tõhustatud toe ning eritoe rakendamiseks on lasteaias õigus töödelda teise lasteaia ja koolivälise nõustamismeeskonna poolt hariduse infosüsteemi kantud andmeid koolivälise nõustamismeeskonna soovitudes ning tuge saavale lapsele rakendatud tugimeetmete kohta. Kas vanem ei peaks ka andma nõusolekut, teisele asutusele nõustamismeeskonna soovitudesega tutvumiseks? Palume täpsustada, kes kannab hariduse infosüsteemi koolivälise nõustamismeeskonna soovitudes? Kuidas saab kohalik omavalitsus info juhul, kui laps ei ole veel omavalitsuse lasteaias? Märgime, et lasteaed peab igat hariduse infosüsteemi kantud nõustamiskomisjoni otsust nägema, et last abistada.	Selgitame. Koolivälise nõustamismeeskonna soovitudes ei saa rakendada ilma vanema nõusolekuta. Seega kui vanem ei anna nõusolekut soovitudes rakendamiseks, siis ei ole põhjust ega alust üldse soovitudes EHISesse kandmiseks (vt samasugust regulatsiooni ka PGS § 42 lg 2). Kui vanem on andnud nõusoleku ja soovitudes on EHISesse kantud ning tuge rakendatakse (lisanduvad andmed rakendatavate tugimeetmete kohta), siis jäävad andmed EHISesse (ka siis, kui vanem võtab nõusoleku soovitudes rakendamiseks tagasi), sest tuge on juba rakendatud ja andmed on lapse arengu edaspidiseks toetamiseks vajalik info. Eelnõu § 13 lõikes 17 (<i>muudetud § 13 lg 7 ja § 14 lg 6</i>) on sätestatud seaduslik alus EHISes olevaid andmeid töödelda, kui vanem on andnud või annab uuesti nõusoleku soovitudes rakendamiseks. Ehk esmalt peab olema õigus andmed üldse EHISesse kanda – selle eeldus on vanema nõusolek soovitudes rakendamiseks ja teiseks antakse seaduslik alus EHISes olevaid andmeid töödelda. Lisaks on lapse elukohajärgse KOVil lapsele ja perele vajalike tugiteenuste tagamiseks õigus töödelda EHISe andmeid (§ 12, lg 5, § 33 lg 5 (<i>muudetud § 12 lg 8 ja § 39 lg 5</i>)). Soovitudes kannab EHISesse kooliväline nõustamismeeskond, vt Koolivälisele nõustamismeeskonnale soovitudes andmiseks esitatavate andmete loetelu, taotluse esitamise ning koolivälise nõustamismeeskonna soovitudes andmise tingimused ja kord § 7.

		Üheselt arusaadavuse huvides ja arvestades isikandmete töötlemist, on täiendatud seletuskirjas § 15 lõike 6 selgitust, et teise lasteaia ja koolivälise nõustamismeeskonna poolt EHISesse kantud andmeid koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel ning tuge saavale lapsele rakendatud tugimeetmete kohta võib lasteaed kasutada vaid tõhustatud ja eritoe rakendamisel.
30.	Eelnõu § 13 lõige 11 (<i>muudetud § 14 lg 1</i>) sätestab, et koolivälise nõustamismeeskonna soovitus ei ole eritoe või tõhustatud toe rakendamisel nõutav, kui lapsel on diagnoositud mõni igal ööpäeval või ööpäev läbi kõrvalabi vajadust põhjustav terviseseisund ja tuvastatud puude raskusaste. Kes sellisel juhul otsustab, kas ja mis tuge laps vajab? Toe osas otsuse tegemine on ainult koolivälise nõustamismeeskonna pädevuses. Lisaks puudub lasteaial info lapse diagnoosi kohta. Ettepanek on antud lõiget muuta nii, et tõhustatud või erituge saab lasteaed rakendada, kui kooliväline nõustamismeeskond on soovitusel väljastanud.	Selgitame. Kõnealusel lõikes sätestatakse juhud, millal saab lasteaed rakendada tõhustatud tuge või erituge ilma koolivälise nõustamismeeskonna soovituseta. Koolivälise nõustamismeeskonna soovitus ei ole eritoe või tõhustatud toe rakendamiseks nõutav, kui lapsel on diagnoositud mõni igal ööpäeval või ööpäevaringselt kõrvalabi vajadust põhjustav terviseseisund või tuvastatud puude raskusaste. Ehk sellise lapse toevajadus on tema muutumatu terviseseisundi tõttu on ilmselge. Objektiivsed andmed sellise info saamiseks on näiteks kui lapsel on eelnevalt tuvastatud puude raskusaste, koostatud rehabilitatsiooniplaan või tugiteenuste vajadust kirjeldav arsti väljastatud terviseseisundi hinnang (nt epikriis). Sellisel juhul saab lasteaed hakata rakendama tõhustatud tuge või erituge kohe lapse lasteaeda saabumisest.. Seega otsustab lasteaed (näiteks direktor koostöös õpetaja, tugiteenuste koordineerijaga ja tugispetsialistiga), kas rakendada tõhustatud tuge või erituge. Seega, toe korraldamine käib ühel ja teisel juhul ühetaoliselt - ühel juhul oleksid soovitusel kirjas koolivälise nõustamismeeskonna antud haldusaktis, teisel juhul lähtutakse toe rakendamise otsustamisel puudeotsusest, rehabilitatsiooniplaanist, või arsti antud terviseseisundi hinnangust. Kui viimati nimetatud andmed ei ole piisavalt informatiivsed või hoopis lapsevanem varjab diagnoosi ja seetõttu jääb lasteaed hätta otsustamisel, kas rakendada tõhustatud tuge või erituge, siis ei pea lasteaed kas tõhustatud tuge või erituge rakendama. Säte ei pane lasteaiale kohustust, vaid annab võimaluse toetada last nimetatud toe pakkumisega kohe lasteaeda saabumisel, mitte jääma ootama koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel, nagu on praegu kehtiva

		KELSi järgi. Kui aga kooliväline nõustamismeeskond on andnud soovitusel, siis selle täitmine on lasteaiale kohustuslik, kui vanem on andnud nõusoleku soovitusel rakendamiseks.
31.	Seletuskirjas lk 33 on märgitud § 13 lõike 11 (<i>muudetud § 14 lg 1</i>) kohta järgmist: „Kui üldjuhul rakendab lasteaed tõhustatud tuge või erituge koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel, siis erandina on lubatud tõhustatud või erituge rakendada ilma koolivälise nõustamismeeskonna soovituseta laste puhul, kelle toevajadus tema muutumatu tervise seisundi tõttu on ilmselge. Erandi mõte on säästa keeruliste diagnoosidega lapsi ja nende vanemaid täiendavast haldusmenetlusest, kui lapsel on diagnoositud mõni igal ööpäeval või ööpäev läbi kõrvalabi vajadust põhjustav tervise seisund ja tuvastatud puude raskusaste. Sellisel juhul võib pidada lähtuda sobiva toe planeerimisel puude raskusaste otsusest (sh rehabilitatsiooniplaanis välja toodud tugispetsialistide vajadusest) või arsti koostatud tugiteenuste vajadust kirjeldavast tervise seisundi hinnangust. ...“. Palume selgitada järgmist, kas kõikide raske ja sügava puudega laste vanematel on õigus nõuda nn eritingimusi? Kas erandkorras meetme rakendamise aluseks piisaks ainult puude tuvastamise otsusest, mis oleks ka Eesti hariduse infosüsteemis vajadusel nähtav, et tagada lapse tervise seisundi info võimalikult delikaatne ja turvaline käsitlemine ja hoid ning ennetada tundlikku infot sisaldavate dokumentide paberil või muul kujul jagamist? Praegu on kõigil erirühmade lastel koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel, milles on välja toodud konkreetne erirühma liik. Need on kehtivad soovitusel ja neid lapsi uuesti Rajaleidjasse ei saadeta. Lapsed saavad selliseid otsuseid kuni 01.09.2024, mõne lapse puhul kehtivad need koolini (näiteks veel viis aastat, s.o kuni aastani 2029). Ettepanek on võrdsustada olemasolevad koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel ühe või teise toe otsusega.	Selgitame. See pole lapsevanema nõude alus, vaid lasteaia õigus rakendada tõhustatud tuge või erituge juba siis, kui ei ole koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel ning sedagi lapsevanema nõusolekul. Eelnõu sätestab põhimõtte, et lapsel on õigus saada tema vajadustele vastavat tuge vajaduse tuvastamise hetkest. Igal juhul on lasteaial õigus teha vanemale ettepanek pöörduda koolivälise nõustamismeeskonna poole soovitusel saamiseks. Olemasolevad soovitusel on täitmiseks. Täna on koolivälise nõustamismeeskonna pädevuses anda soovitusel erivajadusega lapse sobitus- või erirühma vastuvõtmiseks ja sobitus- või erirühmas lapse arendamiseks vajalike tingimuste rakendamiseks (KELS § 6 lg 5 ja 6). Eelnõu regulatsiooniga asendub tänane sobitus- või erirühma soovitus soovituselga tõhustatud toe või eritoe rakendamiseks.
32.	Eelnõu § 13 lõigetes 13 ja 14 (<i>muudetud § 14 lg 2 ja lg 3</i>) on sätestatud tõhustatud toe ja eritoe rakendamine. Ettepanek on § 13 lõike 13 punktis 3 ja lõike 14 punktis 3 lisada mõiste „erirühm“, et oleks selge mitu eritoe last võib ühes rühmas käia. Eelnõu regulatsiooni järgi võiks ühes rühmas	Arvestatud osaliselt. Eelnõu § 11 lõiget 2 (<i>muudetud eelnõu § 11 lõige 4</i>) muudetud selliselt, et kui rühmas on tõhustatud tuge või erituge saav laps, täidab nii üks tõhustatud tuge saav laps, kui ka üks erituge saav laps kolm kohta (<i>muudetud eelnõu § 11 lõige 4</i>). Regulatsioon vastab

	käia näiteks ainult 3 eritoe last, mis on ebamõistlik. Kehtiva KELS'i järgi võib selliseid lapsi olla 4-9. Lisame, et pannes kohalikule omavalitsusele kohutuseks pakkuda tõhustatud tuge ja erituge sarnaselt koolidega, peab riik selleks kohalikele omavalitsustele ette nägema ka vajalikud vahendid.	kehtivas KELSis sätestatud sobitusrühma kohta sätestatule. Eelnõu § 13 lõike 14 p 3 ja lõike 15 p 3 (muudetud eelnõu § 15 lõike 2 p 3 ja lõike 3 p 3) võimaldab eritoeaga lapsel käia kas nn "erirühmas" (erituge saav laps kuni kuue lapsega rühmas, tõhustatud tuge saav laps kuni 12 lapsega rühmas) või lisatäiskasvanuga nn "sobitusrühmas" (individuealne lisatugi rühmas). Täna võivad nad sobitusrühmas käia ka ilma lisatoeta ning täidavad kolm kohta.
33.	Eelnõu § 13 lõige 15 (<i>muudetud § 14 lg 4</i>) sätestab haridusliku erivajadusega lapse hindamise, testimise ja uuringute tulemused, samuti õpetajate tähelepanekud, tugispetsialistide ja koolivälise nõustamismeeskonna antud soovitusel, kohandused õppes, rakendatud tugimeetmed ja hinnang nende tulemuslikkuse kohta märgitakse lapse individuaalsesse arenduskavasse. Individuealne arengukava on sama, mis koolis individuealne õppekava - sinna ei märgita kogu taustainfot. Taustainfo märgitakse individuealse arengu jälgimise kaarti. Kas lasteaias võiks ka lapse kohta kogutud info märkida lapse individuealse arengu jälgimise kaarti? Ettepanek on ühtlustada termineid.	Selgitame. Eelnõuga ei kavandata täiendava dokumendi koostamise nõuet (individuealse arengu jälgimise kaart), vaid laiendatakse individuaalses arenduskavas sisalduvaid andmeid, mis tähendab, et arenduskavale saab koostada lisa, millesse märkida taustainfot ning see on arenduskava lahutamatu osa Arusaadavuse huvides täiendasime ka seletuskirja.
34.	Eelnõu § 14 lõike 1 (<i>muudetud § 15 lg 1</i>) ja seletuskirja lk 36 kohaselt, kui puuduvate Eesti elukoha andmetega lapse vanem on kinnitanud, et tema laps soovib jätkata senises lasteasutuses käimist, siis last välja ei tohi arvata. Millisel viisil peab kinnitus olema antud? Kas kirjalikult või piisab ka suulisest kinnitusest? Eelnõu seletuskirjas lk 36 on märgitud, et lapse ja tema vanema elukoha andmete seisu rahvastikuregistris seirab kohalik omavalitsus, mille haldusterritooriumil laps elab. Kuidas on senine praktika erinevates omavalitsustes? Kes ja mil viisil teeb pidevat seiret selles osas, kuidas muutuvad lapse ja tema vanema elukoha andmed rahvastikuregistris, nt andmed kantakse arhiivi; laps kolib teise kohalikku omavalitsusse, lahkub riigist, laps lapsendatakse ning tema isikukood ja / või nimi ning elukoht muutuvad, kuid lasteasutus, kus ta käib, jääb samaks jne?	Selgitame. Eelnõu § 14 (<i>muudetud § 16</i>) lõige 1 sätestab lapse lasteaiast väljaarvamise alused. Selle punkt 3 sätestab väljaarvamise aluse juhaks kui, nt Ukraina laps on läinud tagasi Ukrainasse ja tema perega ei saada ühendust. Soovitavalt võiks vanema kinnitus olla kirjalik (nt e-kiri). Kui lasteasutus arvab, et suulisest piisab, siis see on täiesti lubatud. Praktikas eelduslikult pigem palutakse kirjalikku kinnitust. Arvestades punkti 3 sõnastust, ei pea kindlasti tegema pidevat seiret. See on ikka juhul, kui laps ei käi enam lasteaias ja on tekkinud kahtlus, et pere on riigist lahkunud. Kehtiva KELSis puudub selliseks puhuks lapse lasteaiast väljaarvamise alus. Kui pere liigub Eestis elama ühest KOVist teise, laps lapsendatakse jne, siis saab olla lasteaiast väljaarvamise alus lapsevanema avaldus. Eelnõu § 14 (<i>muudetud § 16</i>) lõikes 1 sätestatud alused on ammendavad ja täiendavaid väljaarvamise aluseid KOV kehtestada ei saa.

35.	Eelnõu § 14 lõige 2 (<i>muudetud § 15 lg 2</i>) kohaselt on eralasteaial lisaks käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud lapse lasteaiast väljaarvamise alustele, õigus arvata laps lasteaiast välja pikaajalise õppemaksuvõlgnevuse tõttu. Palume täpsustada, kui pikk on pikaajaline.	Selgitame. Sätte sõnastus annab lasteaiale õiguse otsustada, millal on võlgnevus olnud sedavõrd pikaajaline, et on põhjus lapse lasteaiast väljaarvamiseks. Kuigi ühelt poolt kaitseb säte teenuse osutajat, on teiselt poolt tegemist lapse õigusi riivava säte olukorras, kui tema vanemad ei ole tulnud toime kohustusega tasuda lasteaia teenuse eest. Seepärast tuleks lasteaial võimalusel eelistada teisi õiguskaitsevahendeid võlgnevuse nõudes ning lapse lasteaiast väljaarvamine oleks pigem viimane vahend enda õiguste kaitseks.
36.	Eelnõu § 16 lõige 2 (<i>muudetud § 19 lg 2</i>) sätestab, et direktor kehtestab sisehindamise korra ja viib koostöös töötajate ja hoolekoguga läbi lasteaia sisehindamist. Sisehindamine on pidev protsess, mille eesmärk on tagada laste arengut toetavad tingimused ja lasteaia järjepidev areng. Palume täpsustada ja selgitada, mida on mõeldud koostöö all hoolekoguga? Kas mõeldakse rahuloluküsitlust, tagasisidet või kas ja kuidas peaks hoolekogu sisehindamist läbi viima?	Eelnõu § 20 lõikest 2 on hoolekogu välja jäetud ning säte on sõnastatud - <i>direktor viib koostöös töötajatega läbi lasteaia sisehindamist. Sisehindamine on pidev protsess, mille eesmärk on tagada laste arengut toetavad tingimused ja lasteaia järjepidev areng. Lasteaia sisehindamise korra kehtestab direktor, olles kuulanud ära hoolekogu arvamuse.</i> Seega hoolekogu ei osale sisehindamisel, kuid avaldab arvamus sisehindamise korra kohta. Seletuskirjas on selgitust muudetud.
37.	Eelnõu § 17 lõige 1 (<i>muudetud § 19 lg 1</i>) sätestab, et laste turvalisuse ja ohutuse hindamiseks, tervise kaitsmiseks ja haiguste ennetamiseks ning õpi- ja kasvukeskkonna nõuete tagamiseks koostab lasteaia direktor koostöös töötajate ja hoolekoguga iga kolme kalendriaasta jooksul riskianalüüsi. Palume täpsustada ja selgitada, mida on mõeldud koostöö all hoolekoguga? Milline on hoolekogu osalus riskianalüüsi koostamisel? Kuidas see pädevus hoolekogu liikmetele on omistatud või eeldatakse selles osas lihtsalt hoolekogu ettepanekuid? Eelnõu § 17 lõike 4 kohaselt kinnitab riskianalüüsi lasteaia pidaja. Nimetatud kohustuse kehtestamine munitsipaallasteaia pidajale ei ole põhjendatud. Riskianalüüs peab muuhulgas sisaldama eelnõu § 17 lõikes 1 nimetatud nõuete täitmise analüüsi, ohu tekke tõenäosust, ohuelemente ja võimalikke tagajärgi. Neid riske hindab ja märkab kõige paremini lasteaia direktor, kes oskab vastavalt valitsevale olukorrale nõuete täitmist lasteaias analüüsida ning hinnata. Lisaks kaasneb pidajale riskianalüüsi kinnitamise kohustuse	Arvestatud osaliselt. Jäetud välja hoolekogu kaasatuse nõue. Riskianalüüsi koostamise nõue eelnõust välja jäetud ja sätestatud eelnõu § 4 alusel kehtestatavas õpi- ja kasvukeskkonnakoostöös. Riskianalüüsi tulemused teeb direktor teatavaks töötajatele ja hoolekogule. Jääb nõue, et pidaja kinnitab riskianalüüsi. Riskianalüüsi koostamise nõue suunab lasteaeda iseseisvalt võimalikke riske hindama ja neid maandama. Sätte eesmärk on kehtestada ka lasteaia pidajale selgem vastutus oma ülesannete täitmisel seoses lasteaia riskianalüüsiga. Kui riskianalüüsi tulemusel selgub, et lasteaia õpi- ja kasvukeskkond ei vasta käesolevas seaduses sätestatud nõuetele, peab lasteaia pidaja koostöös lasteaiaga probleemid lahendama ja nõuetele vastavuse tagama, sh kavandama vastavad meetmed lasteaia arengukavas.

	kehtestamisega kohaliku omavalitsusele suur halduskoormus. Ettepanek on muuta § 17 lõiget 4 ja sätestada, et riskianalüüsi kinnitab direktor ja esitab selle lasteaia pidajale.	
38.	Eelnõu § 20 lõike 1 (<i>muudetud § 22 lg 1</i>) osas on ettepanek sätestada kohaliku omavalitsuse teavitamine nii tegevusloa andmise kui ka muutmise taotlemisest. Eelnõu § 20 lõike 2 punkt 1 (<i>muudetud § 22 lg 2 p 1</i>) kohaselt tagab lasteaia pidaja lasteaia kestlikkuse. Palun täpsustada ja selgitada, milline on eeldatud kohaliku omavalitsuse roll kestlikkuse tagamisel? Kui kestlikkuse tagab vajalike finantside olemasolu, siis kas on eeldatud kohaliku omavalitsuse kinnitused, et lapsi jagub kohaliku omavalitsuse territooriumil ka eraasutuste jaoks?	Selgitame. Tegevusloa regulatsioon puudutab erapidajad. KOV ei pea HTMilt taotlema luba ehk eelnõu § 20 (<i>muudetud § 23</i>) ei kohaldu KOVile. Mõiste kestlikkus tähendab jätkusuutlikkust, see tähendab, et erapidajale tegevusloa andmisel on oluline veenduda, et lasteaia pidajal on võimekus täita kõiki õigusaktides sätestatud nõudeid, sh suudetakse garanteerida kõik vajalikud ressursid ja täita kõik kehtestatud nõuded lasteaia tegevusega alustamiseks ja lasteaia edaspidise töö korraldamiseks. Seejuures ei ole oluline tõendada mitte ainult piisavate finantsressursside olemasolu, vaid ka võimekust tagada nõuetele vastav tööjõud ja ruumid.
39.	Eelnõu § 23 lõike 1 (<i>muudetud § 25 lg 1</i>) kohaselt juhib lasteaia tegevust direktor, kelle ülesanne on tagada käesolevas seaduses sätestatud õppe- ja kasvatustegevuse korraldusega seotud ülesannete ning lasteaia õppekava täitmine ning töötajate ja ressursside otstarbekas ja tulemuslik juhtimine koostöös hoolekoguga. Kuna direktor osaleb lasteaia igapäevategevustes otse ja vahetult, siis on ettepanek sätet täiendada nii, et direktor vastutab ka lasteaias turvalise keskkonna loomise eest. Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 44 lõike 5 kohaselt võib kool õpilaste ja koolitöötajate turvalisust ohustava olukorra ennetamiseks ning olukorrale reageerimiseks kasutada kooli territooriumil jälgimisseadmestikku turvaseaduses sätestatud tähenduses ja korras, arvestades isikuandmete kaitse seaduses sätestatud nõudeid. Ettepanek on lisada alushariduse ja lapsehoiu seaduse eelnõusse sarnased sätted ka lasteasutuste kohta.	Arvestatud osaliselt. Siiski on pidaja vastutus tagada lasteaias turvalisus, tervisekaitse ja õppekava nõuetele vastav õpi- ja kasvukeskkonna olemasolu ning võimalused lapse arengu toetamiseks. Direktor korraldab tööd igapäevaselt. Direktor koostab riskianalüüsi. Jälgimisseadmestik on tõesti praktikas tihedasti kasutatav meede laste ja töötajate turvalisust ohustava olukorra ennetamiseks ning olukorrale reageerimiseks. Eelnõu koostajad ei pea aga vajalikuks sätestada eelnõus jälgimisseadmestiku kasutamise õiguslikku alust ja korda. See ei võta lasteaialt õigust jälgimisseadmestiku kasutamiseks õigustatud huvi (IKÜM artikkel 6 lg 1 punkti f) alusel. Andmekaitse Inspeksioon on avaldanud juhendi, kuidas rakendada IKÜM artikkel 6 lõige 1 punktis f sätestatud õigustatud huvi kui andmetöötluse õiguslikku alust. https://www.aki.ee/sites/default/files/dokumendid/oigustatud_huvi_ju_hend_aki_26.05.2020.pdf
40.	Eelnõu § 23 lõige 2 (<i>muudetud § 25 lg 2</i>) kohaselt võib lasteaia pidaja luua õppealajuhataja ametikoha lasteaia õppekava rakendamise ning õpi-	Mitte arvestatud. Lasteaia pidaja peab tagama, et lasteaia töötajate üldarv ja kvalifikatsiooninõuetele vastavate töötajate arv on nende

	ja kasvukeskkonna tagamise, sealhulgas õpetajate ja abiõpetajate või teiste töötajate professionaalsuse toetamise ja täienduskoolituse ning vanematega koostöö korraldamisega seotud ülesannete täitmiseks. Siit saab järeldada, et direktoril pole õigust otsustada, kas tal on õppealajuhataja või siis mitte. Ettepanek on täiendada antud lõiget, et koostöös direktoriga selgitatakse välja vajadus ja sellest lähtuvalt luua õppealajuhataja ametikoht. Teeme ettepaneku lisada ka asutuse omapära arvestamine.	läbiviidava õppe- ja kasvatustegevuse mahust lähtudes piisav alushariduse riiklikus õppekavas määratud õppe- ja kasvatustegevuse eesmärkide täitmiseks ning lapse üldoskuste ja eeldatavate arengutulemuste saavutamiseks. Direktor korraldab õppealajuhataja, õpetaja ja tugispetsialistide ametikohtadele avaliku konkurssi. Samuti tagab töötajate ja ressursside otstarbeka ja tulemusliku juhtimise. Seega tuleb pidajal koostöös direktoriga välja selgitada vajadus õppealajuhataja ametikoha loomiseks, sest direktor osaleb lasteaia igapäevategevustes otse ja vahetult ning tema saab teha pidajale kõige sisukamaid ettepanekuid, seejuures saab arvestada ka asutuse omapära.
41.	Eelnõu seletuskirjas lk 49 on ära toodud, et kui lasteaial on mitu tegevuskohta, võib lasteaia pidaja luua igale tegevuskohale õppealajuhataja ametikoha. Lasteaia pidaja otsustada on, kas lõikes 2 nimetatud ülesandeid tegevuskohtades täidab direktor või luuakse nende täitmiseks õppealajuhataja ametikoht. Võttes arvesse tegevuskohtade arvu ja nende asukohti, saab õppealajuhataja toetada õppe- ja kasvatustöö korraldusega seotud ülesannete ning juhtimisülesannete täitmist lasteaias. Eesmärk on hoida lasteaia tegutsemisvõrk optimaalsena ja pikemas perspektiivis hoida kokku ka lasteaia juhtimiskulusid. Juhime tähelepanu, et õppealajuhataja ametikoha loomise asemel saab luua küll teisi toetavaid ametikohti, aga lisatud juhtimiskulude optimeerimine rõhutab siiski viimases lauses pigem kokkuhoidu, mis kõlab vastuolulisena, sest eelnõus on rõhutatud juhtimiskvaliteedi tõstmist.	Selgitame. Seletuskirjas on räägitud juhtimiskvaliteedist ja juhtimiskuludest ning kulude optimeerimine ei tähenda juhtimiskvaliteedi langust.
42.	Eelnõu § 23 lõike 4 (<i>muudetud § 25 lg 4</i>) kohaselt korraldatakse munitsipaallasteaia direktori ametikohale avalik konkurss. Konkursi kuulutab välja ja selle läbiviimise korra kehtestab kohaliku omavalitsuse üksus. Konkursi läbiviimisesse kaasatakse hoolekogu liikmed vastavalt käesoleva seaduse § 26 lõike 5 punktile 10 (<i>muudetud § 26 lg 5 p 6</i>). Töölepingu direktoriga sõlmib, seda muudab ja selle ütleb üles kohaliku omavalitsuse üksus. Juhime tähelepanu, et viidatud on valele paragrahvile ja punktile. Mitut hoolekogu liiget on silmas peetud? Ettepanek on hoolekogu liikmete asemele panna hoolekogu esindaja. Juhime	Selgitame. Viide parandatud. Võrreldes kehtiva KELSiga ei ole regulatsiooni muudetud. Eelnõu § 29 punkti 9 (<i>muudetud § 27 lg 5 p 6</i>) kohaselt valivad hoolekogu liikmed endi hulgast esindaja, kes osaleb hoolekogu direktori ametikoha konkursi läbiviimisel, kusjuures see liige ei või olla lasteaia pidaja esindaja. Nõue kehtib tegutseva lasteaia puhul, sest ilmselgelt ei saa loodavas lasteaial hoolekogu moodustada.

	tähelepanu, et kui tegemist on alles uue loodava lasteaiaga, siis pole võimalik kaasata hoolekogu liikmeid. Ettepanek on tuua välja see erisus.	
43.	Eelnõu § 24 lõike 1 (<i>muudetud § 26 lg 1</i>) sätestab, et hoolekogu on alaliselt tegutsev organ, kelle ülesanne on jälgida, et õppe- ja kasvatustegevus vastaks laste arengule ja huvidele ning teha selleks koostööd lasteaia töötajate, vanemate ja pidajaga. Õppe- ja kasvatustegevuste vastavust laste arengule saab jälgida ja hinnata siiski pedagoogiliste kompetentsidega isik ja leiame, et selline jälgimine ei ole hoolekogu pädevuses. Ettepanek on sõnastada see lõige järgmiselt: Hoolekogu on alaliselt tegutsev organ, kelle ülesanne on laste, õpetajate, lasteaia pidaja, lastevanemate jt ühistegevus õppe- ja kasvatustegevuste suunamisel, planeerimisel ja jälgimisel. Eelnõu § 24 lõikes 2 (<i>muudetud § 26 lg 1</i>) on märgitud, et hoolekogusse kuuluvad vanemate esindajad, kes moodustavad hoolekogu koosseisu enamuse, õpetajate esindaja ja lasteaia pidaja esindaja. Kui lasteaias on lastehoiurühm, kuulub hoolekogu koosseisu täiendavalt lastehoiurühma vanemate esindaja. Hoolekogu liikmed valivad endi hulgast esimehe ja tema asetäitja. Kas igast rühmast peab olema mitu esindajat juhul, kui lasteaias on näiteks kaks rühma ja hoolekogusse kuulub ka õpetajate esindaja ning pidaja esindaja? Sellisel juhul ei ole kaks vanemat enamuses.	Arvestatud osaliselt. Hoolekogu mõiste osas eelnõu § 24 lõike 1 (<i>muudetud § 27 lg 1</i>) sõnastust vastavalt ettepanekule muudetud. sõnastust muudetud. Hoolekogu koosseisu osas selgitame, et koosseisus peab olema lastevanemate enamuse, samast põhimõttest lähtub PGS. Seevastu on eelnõuga kaotatud nõue, et hoolekogus peab olema igast rühmast esindaja. Et ühest rühmast ei peaks valima mitut esindajat enamuse saavutamiseks, on eelnõu § 24 lõiget 2 (<i>muudetud § 27 lg 2</i>) täiendatud lausega, mille kohaselt ei pea vanemate esindajad moodustama hoolekogu enamust, kui lasteaias on vähem kui kolm rühma.
44.	Eelnõu § 24 lõike 4 (<i>muudetud § 27 lg 4</i>) sätestab, et kui õpetaja ametikohale korraldatud konkursil ei leita kvalifikatsiooninõuetele vastavat õpetajat, võib direktor sõlmida tähtajalise töölepingu kuni üheks aastaks isikuga, kellel on vähemalt keskharidus, kelle kvalifikatsioon ja pedagoogiline kompetentsus on piisavad, et tagada lasteaia õppekavas määratud õppe- ja kasvatustegevuse eesmärkide täitmine ning lapse üldoskuste ja arengu eeldatavate tulemuste saavutamine, ja kelle eesti keele oskus vastab keeleseaduses ja selle alusel kehtestatud nõuetele. Kuidas ning mille alusel kompetentsust hinnatakse? Ettepanek on lisada konkreetne viide, et tööandja hindab pädevust vastavalt kutsestandardile.	Selgitame. Ka kehtivas KELSis ja PG Sis ei ole pädevuse hindamisel kutsestandardit nimetatud. Ometigi tuleb lähtuda kutsest ja hinnata pedagoogilisi kompetentse ka praegu. Kompetentsus on edukaks kutsetegevuseks vajalik teadmiste, oskuste, kogemuste ja hoiakute kogum. Kutsetegevus kirjeldatakse kutsestandardis ning selles esitatakse ka kompetentsusnõuded. Õpetaja, abiõpetaja ja lapsehoidja kvalifikatsiooninõuded ning pedagoogilised kompetentsid on seotud vastavalt õpetaja ja lapsehoidja kutsestandardis kehtestatud kompetentsidega. Õpetaja kutsestandardid on tase 6, 7 ja 8 ning abiõpetaja ja lapsehoidjate kutsestandardid on tase 4 ja 5.

		Kuna õpetaja, abiõpetaja ja lapsehoidja ametikohal töötamiseks on vajalik vastav kutse, siis seda, kas isikul on olemas kõik vastavas kutsestandardis kirjeldatud oskused ja teadmised, aitab tõendada kutsetunnistus ning tööandja siis neid kontrollima ei pea. Kutsetunnistuse väljastab kutset andev organ. Kui kutsetunnistust ei ole, siis eelnõu võimaldab hinnata pedagoogilisi kompetentse lasteaia direktoril, kes võtab seega hindamisel aluseks alushariduse õpetaja kutsestandardi, taseme 6. Kui abiõpetajal kui kutset ei ole, hindab tema pedagoogilisi kompetentse lapsehoidja kutsestandardi, taseme 4 alusel.
45.	Eelnõu § 24 lõike 5 punkt 3 kohaselt on hoolekogu ülesanne on avaldada arvamust huvitegevuse korraldamise kohta. Juhime tähelepanu, et antud punkt loob eelduse, et lasteaed peab korraldama huvitegevust. Lasteaed on riikliku õppekava alusel alushariduse omandamist võimaldav õppeasutus. Huvitegevuse korraldamine seejuures ei ole lasteaia ülesanne, mistõttu ei saa ka seadusega hoolekogu ülesandeks panna huvitegevuse korraldamise üle arvamuse avaldamist.	Selgitame. Varasemas eelnõu versioonil oli säte, mis lubas, mitte ei kohustanud korraldada lasteaias huvitegevust, kuid see jäeti eelnõust välja. Hoolekogu osa on ekslikult huvitegevust puudutav sisse jäänud. Eelnõus parandus tehtud ja liigne säte välja jäetud.
46.	Eelnõu § 24 lõike 5 punkt 12 (<i>viidatud punkt on eelnõust välja jäetud</i>) kohaselt avaldab munitsipaallasteaia puhul hoolekogu arvamust vanema osalustasu ja toidukulu (<i>eelnõus § 26 lg 5 p 9</i>) päevamaksumuse kohta. Vastavalt eelnõu § 40 lõikele 4 ei või osalustasu ületada 20 protsenti töötasu alammäärast. Nii arvestatakse osalustasu kehtestamisel ka madalama sissetulekuga perekondadega ning kohalikel omavalitsusel ei ole võimalik kehtestada ebamõistlikult suuri osalustasusid. Leiame, et arvamuse avaldamise nõue on sisuliselt tühine. Kui keegi ei nõustu ja ikka kehtestatakse, siis ei ole arvamuse avaldamisel mitte mingit mõju. Ettepanek on § 24 lõike 5 punkt 12 eelnõust välja jätta. Täiendavalt on ettepanek eelnõus sätestada, et toidukulu päevamaksumuse otsustab lasteaia direktor ning hoius volikogu poolt volitatud valitsus või konkreetsele isik.	Arvestatud osaliselt. Eelnõust jäetud välja hoolekogu arvamuse avaldamine osalustasu kohta. Toidukulu päevamaksumuse osas peame vajalikuks jätta hoolekogule õigus avaldada arvamust. Võrreldes kehtiva KELSiga on selles osas sätet oluliselt leevendatud.
47.	Eelnõu § 25 lõikes 7 (<i>muudetud § 27 lg 7</i>) on märgitud, et lasteaia tugispetsialistidel on õigus taotleda tugispetsialisti lähtetoetust põhikooli-	Selgitame. Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 77 ¹ kohaselt on lähtetoetus esimest korda kooli tööle asuvale õpetajale makstav toetus.

	ja gümnaasiumiseaduse § 77¹ sätestatud tingimustel ja korras. Jääb arusaamatuks, kas see laieneb ka pidaja või tugikeskuste juures töötavatele tugispetsialistidele. Ka seletuskirjas puudub ka vastav selgitus. Eelnõu § 25 lõige 8 sätestab, et lasteaed või lasteaia pidaja kannab hariduse infosüsteemi andmed käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud lasteaia töötajate ja töösuhete, sealhulgas töötajate omandatud kvalifikatsiooni kohta. Kui lasteaia pidaja ostab tugiteenuseid sisse, kas lasteaiale teenust pakkuvate tugispetsialistide andmed tuleb hariduse infosüsteemi kanda?	Seega alushariduses on lähtetoetuseks õigus esimest korda lasteaeda ja lastehoidu asuval õpetajal. Juhul, kui tööandja on sama, kui koolis/lasteaias/lastehoius töötamise korral (kohalik omavalitsus), tööd tehakse kohaliku omavalitsuse koolis/lasteaias/lastehoius (töötegemise koht) ning tööfunktsioon on samuti kirjelduse järgi hariduse tugispetsialistina tehtav töö (haridus- ja teadusministri 21.02.2018. a määruse nr 4 „Tugispetsialistide teenuse kirjeldus ja teenuse rakendamise kord“ alusel), siis saab ka tugikeskuste juures töötavale tugispetsialistile lähtetoetust maksta, mõistagi muude toetuse andmiseks vajalike tingimuste täitmisel (nt vähemalt 0,5 koormusega töötamine jne). EHISesse tuleb kanda ka lasteaiale teenust pakkuvate tugispetsialistide andmed.
48.	Eelnõu § 27 (<i>muudetud § 29</i>) ja § 32 (<i>muudetud § 38</i>) on kehtestatud kvalifikatsiooninõuded. Juhime tähelepanu, et kvalifikatsiooninõuetele vastavaid tugispetsialiste ei ole piisavalt, mistõttu nende ametikohtade täitmine nõuetele vastavate töötajatega on väga keeruline. Eelnõu § 27 lõikes 5 (<i>muudetud § 29 lg 5</i>) kehtestatakse abiõpetaja kvalifikatsiooninõuded, milleks on vähemalt keskharidus ja lapsehoidja kutse ning eesti keele oskus vastavalt keeleseaduses ja selle alusel kehtestatud nõuetele või vähemalt keskharidus ja pedagoogilised kompetentsid ning eesti keele oskus vastavalt keeleseaduses ja selle alusel kehtestatud nõuetele. Palume täpsustada, mis keeletase peab olema abiõpetajal? Juhime tähelepanu, et keeleseaduses pole eesti keele oskuse nõuet abiõpetajale. Kas ja millal täiendatakse keeleseadust?	Selgitame. Logopeedi, eripedagoogi või muu tugiteenuse tagamise kohustus kehtib ka praegu, kuid KELSis ei ole täpsustatud teenuse sisu. Eelnõu kohaselt peab osutatav tugiteenus vastama põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 37 lõike 3 alusel ministri määrusega kehtestatud tugispetsialistide teenuse kirjelduse ja teenuse rakendamise korras sätestatule. Kirjeldatut praktikas ka rakendatakse. Keelenõuded on kehtestatud Vabariigi Valitsuse 20. juuni 2011. a määruses nr 84 „Ametniku, töötaja ning füüsilisest isikust ettevõtja eesti keele oskuse ja kasutamise nõuded“. Praktikas on Keeleamet käsitlenud eesti keele oskuse nõuet kontrollides õpetajat abistavat töötajat kui abistavat laadi tööülesandeid täitvat töötajat ning sellest tulenevalt rakendanud neile määruse § 6 punktis 1 sätestatud nõuet (A2-tase). Selline käsitlus on mõnevõrra küsitav, arvestades õpetajat abistava töötaja rolli õppe- ja kasvatustegevuses, kuid, et praktika on selline olnud, siis ei ole käesoleval hetkel koheselt alust nõuda abiõpetajatelt kõrgemat eesti keele oskust, kui A2-tase. Määruse muutmine on töös (eelnõuga on võimalik tutvuda eelnõude infosüsteemis:

		https://eelnoud.valitsus.ee/main/mount/docList/77b2b8c4-1333-4526-ad43-f10657feba6a .
49.	Eelnõu § 29 lõikes 2 (<i>muudetud § 31 lg 2</i>) on sätestatud vanema kohustused. Ettepanek on täiendada lõiget lapsevanema kohustusega anda infot eritoitumise kohta lasteaiale. Eelnõu § 29 lõike 2 punkti 5 (<i>muudetud § 31 lg 2 p 5</i>) kohaselt on vanemal kohustus teavitada kirjalikult lastehoiu pidajat või lastehoidu ja lasteaia direktorit lapse tervises seisundist tulenevatest eritingimustest, mille alusel kohandatakse võimaluste piires lapse päevakava, õpi- ja kasvukeskkonda ning õppe- ja kasvatustegevust. Kas eritingimused peavad olema meditsiiniliselt tõendatud või piisab lapsevanema enda nägemusest? Kuidas toimiks praktikas lapse päevakava, õpi- ja kasvukeskkonna ning õppe- ja kasvatustegevuse kohandamine? Kuidas selle sätte tingimustes tagatakse erivajadusega lapse huvide kaitse? Märgime, et juba täna on selliseid võimalusi äärmiselt piiratud koguses.	Selgitame. Eelnõu §-s 29 (<i>muudetud eelnõu § 32 lõike 2 punkt 5</i>) on sätestatud, et lapsevanemal on kohustus teavitada kirjalikult lastehoiu pidajat või lastehoidu ja lasteaia direktorit lapse tervises seisundist tulenevatest eritingimustest, mille alusel kohandatakse võimaluste piires lapse päevakava, õpi- ja kasvukeskkonda ning õppe- ja kasvatustegevust. Seega tuleb arvestada just tervises seisundist tulenevate eritingimustega. Väärtuspõhiste eritingimustega arvestamine (taimetoit, veganlus jm) saab arvestada kokkuleppel ja võimalusel. Haridusliku erivajadusega lapse õpi- ja kasvukeskkond ning õppe- ja kasvatustegevused kohandatakse nii, nagu näeb ette tõhustatud toe või eritoe rakendamine (eelnõu § 15).
50.	Eelnõu § 30 lõige 1 punkt 1 (<i>viidatud punkt eelnõust välja jäetud</i>) sätestab lastehoiu, lasteaia ja nende pidaja õigused ning kohustused, mille kohaselt lastehoiul, lasteaial ja nende pidajal on õigus saada käesolevas seaduses sätestatud korras toetust alushariduse kättesaadavuse ja kvaliteedi tagamiseks. Palume täpsustada, milliseid toetusi silmas peetakse. Eelnõu § 30 lõige 1 punkt 3 (<i>muudetud § 32 lg 1 p 2</i>) vastavalt on lastehoiul, lasteaial ja nende pidajal on õigus pöörduda vanema poole tema käesolevas seaduses sätestatud kohustuste täitmise tagamiseks ja rakendada teisi laste õiguste kaitsega seotud meetmeid. Kuidas praktikas seda rakendada hakatakse, mis on nimetatud õiguse tegelik eesmärk ja kas sätte eesmärk on praktikas saavutatav?	Arvestatud. Eelnõust välja jäetud § 30 lõike 1 punkt 1 (<i>muudetud § 32</i>), sest sätte pidas silmas näiteks olukorda, kus KOV ja eralasteaied on kokku leppinud eralasteaia toetamise ning siis on eralasteaial õigus KOVi toetusele. Samuti pidas sätte silmas olukorda, et kui KOVil on õigus riigilt toetust, siis ta peab seda ka saama. Tegelikult on selliselt sõnastatud sätte sisutühi ja ei anna õiguseid juurde võrreldes sellega, mis eelnõus juba sätestatud on. Kui KOV näeb ette eralasteaia rahastuse, siis lepatakse selles omavahel kokku ning eralasteaia õigus toetust saada tuleneb vastavast kokkuleppel. Kui riik on võimaldanud KOVile toetuse, siis õigus selle toetuse saamiseks on KOVil tuginedes õigusaktile, millega toetus antakse. Eelnõu § 30 lõige 1 punkti 3 (<i>muudetud § 33 lg 1 p 2</i>) saab rakendada näiteks olukorras, kui vanem ei pea kinni lasteaia kodukorrast või ei tee koostööd lapse arengu toetamiseks. Näiteks kui vanem keeldub lapsele tõhustatud toe või eritoe rakendamisest ja see vanema otsus kahjustab last, siis on lastehoiul, lasteaial ja pidajal õigus pöörduda vanema poole tema käesolevas seaduses sätestatud kohustuste täitmise

		tagamiseks ja rakendada teisi laste õiguste kaitsega seotud meetmeid. Kui vanema tegevus või tegevusetus rikub lapse õigust heaolule ja arengu toetamisele, on lasteaial õigus teavitada abivajavast lapsest kohaliku omavalitsuse üksust, kes omakorda rakendab vajaduse korral meetmeid (lastekaitseaduse kohaselt) lapse õiguste kaitsmiseks.
51.	Eelnõu § 31 lõikes 5 on sätestatud emakeele arengut toetavaid ning kultuuri tutvustavaid õppe- ja kasvatustegevusi lastele, kelle emakeel ei ole õppe- ja kasvatustegevuse keel. Antud sätte osas on samad märkused ja ettepanekud, mis eelnõu § 9 lõike 5 osas.	Arvestatud. Paragrahv eelnõust välja jäetud ja muudetud alushariduse riiklikku õppekava selliselt, et õppe- ja kasvatustegevusi kavandades ja läbi viies, tuleb väärtustada mitmekeelsest perest pärit lapse keelelist arengut mitme keele kasutajana ning märgata ja toetada last erinevates keeakasutusolukordades. Õpetajal ja lapsehoidjal peavad olema oskused märgata mitmekeelsete laste arengu eripära võrreldes ükskeelse lapsega ning sellega arvestama lapse arengu toetamisel. Sellest lähtuvalt tuleb toetada muu kodukeelega lapse arengut parimal viisil ja koostöös perega.
52.	Eelnõu § 31 lõige 7 sätestab, et tervisekaitsenõuete tagamiseks koostab lastehoid iga kolme kalendriaasta jooksul riskianalüüsi. Ettepanek on täpsustada, kes koostab.	Selgitame. Eelnõust on välja jäetud riskianalüüsi koostamise nõue ja see sätestatakse eelnõu § 4 alusel kehtestatavas õpi- ja kasvukeskkonna nõuete määruses. Riskianalüüsi koostab lastehoiu juht või pidaja.
53.	Eelnõu § 31 lõige 8 (<i>muudetud § 36 lg 1</i>) kohaselt koostab lastehoid lapse üldoskuste arengu toetamiseks alushariduse riikliku õppekava alusel lastehoiu õppekava. Lastehoiu õppekava kinnitab lasteaia pidaja. Kas munitsipaallasteaed, kus sõimerühmad muutuvad hoidudeks, teeb eraldi uue õppekava? Munitsipaallhoiu puhul ei ole põhjendatud õppekava kinnitamine pidaja poolt. Antud ülesande võiks delegeerida direktorile. Ettepanek on täpsustada, kes koostab lastehoiu õppekava.	Selgitame. Munitsipaallasteaias, kus on sõimerühmad, saab kuni kolmeaastasi lapsi puudutav õppekava sisalduda lasteaia õppekavas ja ei pea kinnitama eraldi õppekava hoiurühmade osas. Sellisel juhul saabki õppekava kinnitada lasteaia direktor (eelnõu § 8 lõige 5). Praegustes lasteaedades, kus sõimerühmad muutuvad hoiurühmadeks, tuleb õppekava uuendada. Seaduses ei ole lastehoiu õppekava osas, nagu ka lasteaia õppekava osas, sätestatud koostajaid täpsemalt, kui lastehoid ja lasteaed. Võimalik on koostajad sätestada alushariduse riiklikus õppekavas, nagu see on sätestatud kehtivas koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas. Rakendusakti lõplik koostamine seisab aga veel ees.

54.	Ettepanek on lisada eelnõu § 32 (<i>muudetud § 37 lg 5</i>) lõikega, mis lubab sõlmida tähtajalise töölepingu lapsehoidjaga juhul, kui lapsehoidja ametikoha täitmiseks ei leita kvalifikatsiooninõuetele vastavat lapsehoidjat. Eelnõu seletuskirjas lk 71 selgitatakse, et võrreldes kehtivas sotsiaalhoolekande seaduses sätestatuga on lapsehoidja kvalifikatsiooninõudeid käesoleva eelnõuga rangemaks muudetud. Puudub selgitus, kui paljusid see puudutab. Eelnõu seletuskirjas lk 117 on kirjas, et kehtestatavad kvalifikatsiooninõuded mõjutavad ka juba töötavaid lapsehoidjaid. Kui paljusid lapsehoidjaid see puudutab? Kas on piisavalt õppekohti? Mis see maksab ja kes maksab?	Arvestatud. Eelnõusse lisatud säte, mis lubab sõlmida tähtajalise töölepingu lapsehoidjaga juhul, kui lapsehoidja ametikoha täitmiseks ei leita kvalifikatsiooninõuetele vastavat lapsehoidjat. Kutsekoja tööjõu- ja oskuste prognoosisüsteemi OSKA kohaselt koolitatakse lapsehoidjaid praegu mitu korda rohkem kui neid prognoosi kohaselt vaja on (Prognoos ütleb, et aastas oleks vaja koolitada 45 lapsehoidjat, aga koolitatakse üle 300). 2024. a rahastatavate koolituste prioriteetide ja teemade valimine on praegu lõpusirgel. RKT komisjon on kogunenud mitmel korral ning koondatud info koolitusvajaduse kohta OSKA tööjõuvajaduse raportitest jm andmetest lähtuvalt ning nende alusel teinud ettepanekud rahastusotsusteks. Komisjon on läbi vaadanud kõik õppekavarühmad sh lastehoid ja teenused noortele ning õendus ja ämmaemandus. 2024. a osas tehti otsused: Õppekavarühmas lapsehoid ja teenused noortele - rahastatakse õpetaja abidele pedagoogiliste oskuste koolitusi. Lapsehoidja koolitusi otseselt mitte, kuna Töötukassa seda rahastab. Õppekavarühmas õendus ja ämmaemandas – rahastatakse suure hooldusvajadusega lapse hooldamise koolitusi. Analüüsimise ja teeme prognoosid koolitusvajaduse kohta ning seejärel on võimalik need koolitusmahud RKT koolituste loetellu lisada. Mitmed kutsekoolid pakuvad õpet tasemeõppes, seega kompetents on koolidel kindlasti olemas ja siis saavad praegu töötavad inimesed end nõuetele vastavaks koolitada.
55.	Eelnõu § 32 lõige 7 (<i>muudetud § 37 lg 4</i>): Kui abiõpetaja ametikoha täitmiseks ei leita kvalifikatsiooninõuetele vastavat abiõpetajat, võib lastehoiu pidaja sõlmida tähtajalise töölepingu kuni üheks aastaks isikuga, kellel on vähemalt keskharidus ja sobivad isikuomadused, et toetada lastehoiu õppekavas määratud kasvatustegevuse eesmärkide täitmist ning lapse üldoskuste saavutamist, ja kelle eesti keele oskus vastab keeleseaduses ja selle alusel kehtestatud nõuetele. Mille alusel määratakse	Selgitame. Kompetentsus on edukaks kutsetegevuseks vajalik teadmiste, oskuste, kogemuste ja hoiakute kogum. Kutsetegevus kirjeldatakse kutsestandardis ning selles esitatakse ka kompetentsusnõuded. Abiõpetaja on seotud lapsehoidja kutsestandardis kehtestatud kompetentsidega. Abiõpetajale kohalduv lapsehoidjate kutsestandardid on tase 4 ja 5.

	sobivad isikuomadused? Ettepanek on siduda sobivuse määramine kutsestandardiga	Kuna abiõpetaja ametikohal töötamiseks on vajalik vastav kutse, siis seda, kas isikul on olemas kõik vastavas kutsestandardis kirjeldatud oskused ja teadmised, aitab tõendada kutsetunnistus ning tööandja siis neid kontrollima ei pea. Kutsetunnistuse väljastab kutset andev organ. Kui kutsetunnistust ei ole, siis eelnõu võimaldab hinnata pedagoogilisi kompetentse lasteaija direktoril, kes võtab seega hindamisel aluseks lapsehoidja kutsestandardi, tase 4 või 5 (eripedagoogiliste kompetentside puhul) alusel.
56.	Seletuskirjas lk 73 on märgitud: „Käesoleva paragrahvi lõikes 9 antakse konkursi korraldamise ja läbiviimise korra koostamise pädevus lasteaija direktorile, kui tegemist on lasteaiaga, milles on lastehoiurühmas.“ Viidatud eelnõu § 32 lõige 9 ei sätesta, et konkursi korra koostab direktor. Lõikes 9 on sätestatud, et lastehoid või lastehoiu pidaja kannab hariduse infosüsteemi andmed lastehoius töötavate õpetajate, lapsehoidjate, abiõpetajate, tugispetsialistide ja nende omandatud kvalifikatsiooni kohta.	Selgitame. Viide parandatud.
57.	Eelnõu § 33 lõike 1 (<i>muudetud § 39 lg 1</i>) kohaselt jälgivad ja hindavad lapsehoidja, õpetaja ning abiõpetaja lapse arengut ja toimetulekut lastehoius ning kohandavad kasvatustegevust lapse individuaalsete vajaduste ja võimete järgi, arvestades muu hulgas hariduse infosüsteemis olevate andmetega lapsele tugispetsialistide teenuse osutamise kohta. Lapsehoidja kutsestandardis 4 ei ole lapse arengu jälgimise ega hindamise kompetentsi, puudub ka vastav tegevusnäitaja. Palume antud lõiget täpsustada.	Selgitame. Lapsehoidja kutsestandardis on kohustuslike kompetentsidena lapse arengu toetamine. Kutsestandardis sisaldub, et lapsehoidja soodustab ja toetab mängu kaudu ja valdkondi lõimides lapse tunnetus-, õpi-, mängu-, sotsiaalsete ja enesekohaste oskuste kujunemist, lähtudes lapse individuaalsusest ning toetab lapse keele ja kõne arengut, arvestades lapse iga ja individuaalsust ning kasutades eesmärgipäraseid mängulisi võtteid ja kasvatusmeetodeid; vajadusel lähtub oma töös tugispetsialistidelt saadud juhistest; lisaks planeerib ja viib läbi eakohaseid mängu- ja tegevusi nii ruumis kui õues, lähtudes lapse arengust, vajadustest ja individuaalsusest. See, et lapsehoidja lähtub ja arvestab iga lapse individuaalsust, ongi aluseks sellele, et ta oskab 1,5- 3-aastase lapse puhul hinnata arengut ja rakendada sobivaid kasvatus- ja arengu toetamise võtteid. Erinevalt lasteaijaõpetaja õppest ülikoolis, keskendutakse lapsehoidja kutseõppes eelkõige alla 3aastase lapsega tegutsemisele ja tema arendamisele.

58.	Eelnõu § 33 lõige 2 (<i>muudetud § 39 lg 2</i>) sätestab, et lastehoius hindab laste kõne arengut vähemalt kaks korda aastas logopeed. Märgime, et laste kõne arengut hindab ka õpetaja, mis tähendab, et täiendav kvalifitseeritud logopeedi hindamine laste puhul, kelle kõne ei ole veel piisavalt arenenud, ei ole mõistlik. Arvestada tuleb ka sellega, et praktikas on suur logopeedide puudus. Ettepanek on sätestada eelnõus kõne arengu hindamine pooleteise- kuni kolmeaastaste laste puhul üks kord aastas. Puudub analüüs, kui palju see maksab ja kes selle korraldab. Juhime tähelepanu, et seletuskirja kohaselt korraldab seda lastehoid.	Arvestatud osaliselt. Kuna lastehoius ei ole õpetaja olemasolu kohustuslik, siis on kõnealuse sätte eesmärk, et lapse arengut hindaks logopeed. Sätet muudetud selliselt, et lastehoius hindab laste kõne arengut vähemalt üks kord aastas logopeed või eripedagoog, välja arvatud lastehoiu rühmas, kus töötab vähemalt üks täistööajaga õpetaja. Seega võrreldes kehtiva KELSiga lapse kõne arengu hindamise kohustuse sisu ei muutu ja võrreldes kehtiva kohustusega see täiendavaid kulusid kaasa ei too. Korraldab lastehoid, kuid tagab pidaja. Erahoius, milles KOV oma ülesannet täidab, tagab KOV ja korraldab lastehoid. See põhimõte kehtib ka praegu, kui KOV võimaldab kuni kolmeaastasele sõimekoha või asendab sõimekoha lastehoiukohaga.
59.	Eelnõu § 33 lõike 4 (<i>muudetud § 39 lg 4</i>) kohaselt loob eralastehoius käivale lapsele, kellele kohaliku omavalitsuse üksus on võimaldanud lastehoiukoha, vajalike tugispetsialistide teenuse pakkumise võimalused. Palun selgitada, miks peab kohalik omavalitsus tagama erahoiu tugiteenused?	Selgitame. Kehtiva KELS-i kohaselt on KOV-i ülesanne võimaldada 1,5-7-aastasele lapsele lasteaiakoht, kus tuleb vajadusel tagada 1,5-7-aastasele lapsele logopeedi ja eripedagoogi või muu tugiteenus. KELS lubab kuni kolmeaastase lapse lasteaiakoha asendada lapsevanema nõusolekul lastehoiukohaga, milles ei ole tugiteenuste tagamise kohustust, kuid asendamisel jääb kehtima põhimõte, et vajadusel peab KOV võimaldama lastehoius käivale lapsele tugiteenuse või selle vanemale hüvitama, sest lasteaias käies oleks see teenus lapsele tagatud olnud. Eelnõu kohaselt on KOV-i ülesanne võimaldada 1,5-3-aastastele lastele lastehoiukoht, kus erinevalt lasteaiast ei ole kohustust rakendada tõhustatud tuge ja erituge, küll tuleb lapsele võimaldada vajadusel logopeedi, eripedagoogi või muu tugiteenus. Kuna KOV võib täita ülesannet tagada lastehoiukoht ka erapidaja kaudu ning sellisel juhul jääb KOV endiselt kohustatud isikuks, kes peab tagama lapsele/perele teenuse eelnõus sätestatud tingimustel, ongi eelnõus sätestatud KOV-i kohustus vajalik tugiteenus tagada. Lastehoid korraldab. Nii on ka lapsevanematele üheselt selge, kelle poole pöörduda näiteks juhul, kui tugiteenus jääb tagamata. Kohta taotleb vanem ju KOVilt. Kuna võrreldes kehtiva õigusega KOV-i kohustus ei muutu, ei ole tegemist KOV-i täiendava ülesandega.

		Eralastehoiupidaja, kes pakub teenust eraldiseisvalt KOVist, peab ise tagama nõutud tugiteenused.
60.	Eelnõu § 34 lõige 2 (<i>muudetud § 40 lg 2</i>) sätestab, et eralastehoiul on lisaks käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud lapse lastehoiust väljaarvamise alustele, õigus arvata laps lastehoiust välja pikaajalise võlgnevuse tõttu lastehoiu teenuse eest. Palume täpsustada, kas juhul kui laps arvatakse vanema võlgnevuse tõttu eralasteaiast või - hoiust välja, loetakse kohaliku omavalitsuse kohustus koht tagada täidetuks või on kohalik omavalitsus kohustatud uue koha leidma/pakkuma? Leiame, et olukorras, kus laps arvatakse välja, võib vanem nõuab seadusele tuginedes kohta kuskil mujal.	Selgitame. Tõsi, kui erapidaja arvab lapse vanema pikaajalise võlgnevuse tõttu lastehoiust või lasteaiast välja, siis see ei vabasta KOVi võimaldada koht. Laps ei tohi ilma jääda õigusest alusharidusele vanemate suutmatuse tõttu. Ka põhiseadus sätestab kohustuse kanda hoolt selle eest, et ligipääs laste alusharidusele oleks tagatud ka majanduslikes raskustes peredele. Eelnõu järgi on KOVil võimalik vanema osalustasu või toidukulu suurust vastavalt vajadusele diferentseerida, lähtudes seejuures omavalitsuses elavate perede sotsiaalmajanduslikust olukorrast.
61.	Eelnõu § 38 lõige 3 (<i>muudetud § 44 lg 3</i>) Kui lastehoiu pidaja muudab pärast tegevusloa saamist tegevuskohta, on ta kohustatud esitama hariduse infosüsteemi kaudu tegevuskoha muutmise taotluse hiljemalt kaks kuud enne muudatuse tegemist. Lastehoiu pidaja peab selleks esitama tegevusloa muutmise taotluse ning käesoleva seaduse § 37 lõike 3 punktides 2, 3, 4 ja 6 nimetatud dokumendid, andmed ja teabe. Palume täpsustada, kas sama kord kehtib ka hädaolukorra ajal? Eelnõu seletuskirjas lk 77 on lastehoiu tegevusloa andmise puhul märgitud, et muud eraisikutevahelised kokkulepped lapse hoidmisel ei ole käesoleva seaduse tähenduses loakohustusega. Ettepanek on täpsustada, milliseid kokkuleppeid siin silmas peetakse.	Selgitame. Praeguse regulatsiooni valguses kehtib see nõue ka hädaolukorra ajal, sest eelnõus ei ole hädaolukorra ajaks erisusi sätestatud. Mis puudutab muid eraisikutevahelisi kokkuleppeid lapse hoidmisel, siis siin on silmas peetud, et kui pere palkab enda lastele lapsehoidja, siis sellisel juhul ei ole tegemist lastehoiuga käesoleva seaduse tähenduses. Täpsustasime seda ka seletuskirjas.
62.	Eelnõu § 40 lõike 6 (<i>muudetud § 46 lg 6</i>) kohaselt lepivad kohaliku omavalitsuse üksused kokku munitsipaallasteaia- või lastehoiukoha maksumusega seotud kulu tasumise korra, kui munitsipaallasteaia koha ja munitsipaallastehoiu koha tagamisel kasutatakse teise kohaliku omavalitsuse üksuse munitsipaallasteaia- või lastehoiukohta. Eelnõu seletuskirjas lk 83 ei ole selle lõike sisu selgitatud, vaid on pikem selgitus osalustasu ja toidukulu teemal. Palume selgitada § 40 lõike 6 tegelikku sisu. Mis asjaoludel ja millal tekib n-ö arvlemise kohustus ja vajadus vastava lepingu sõlmimiseks? Kui lapsevanem omal soovil viib lapse teise omavalitsuse lasteaeda ja pole soovinud seda teenust saada	Selgitame. Eelnõuga kaotatakse valla või linna kohustus teise valla või linnaga arveldada, juhul kui tema haldusterritooriumil elav laps käib teise valla või linna poolt peetavas lasteaias, sest KOVil on kohustus võimaldada lasteaiakoht enda haldusterritooriumil. Eelnõu kohaselt on valdadel ja linnadel võimalik iseseisvalt kokku leppida lasteaiakoha tegevuskulude katmises osalemise korras. Näiteks olukorras, kus KOV ei ole ise taganud oma haldusterritooriumil elavale lapsele võimalust omandada alusharidust tema poolt peetavas lasteaias (pole kohti). Lisaks sellele on vallal või linnal õigus vabatahtlikult osaleda teise valla või linna poolt peetava lasteaia tegevuskulude katmises, kui

	elukohajärgsest omavalitsusest, vaatamata sellele, et elukohajärgses kohalikus omavalitsuses on koht tagatud, kas siis ei kaasne ka arvlemise kohustust? Leiame, et antud lõikesse on juba eos sisse planeeritud vaidlused ja ka kohaliku omavalitsuse halduskoormuse suurendamine.	KOV on ise otsustanud, et see on vajalik hariduse kättesaadavuse tagamiseks.
63.	Eelnõu § 40 lõikes 2 (<i>muudetud § 46 lg 2</i>) on märgitud, et riigieelarvest antakse kohaliku omavalitsuse üksusele toetust õpetajate täienduskoolituseks, eesti keele õppeks ja õpetajate tööjõukuludeks. Kohaliku omavalitsuse üksus võib toetust kasutada ka tugispetsialistide tööjõukulude katmiseks või tugiteenuste kättesaadavuse tagamiseks. Kas ka abiõpetajate (§ 31 lg 1) täienduskoolituseks? Kui siia abiõpetajad ei kuulu, kas võib toetust nende tööjõukulude katteks kasutada?	Selgitame. Eelnõu sõnastuse kohaselt võib kohaliku omavalitsuse üksus kasutada toetust ka tugispetsialistide tööjõukulude katmiseks või tugiteenuste kättesaadavuse tagamiseks. Lasteadele eraldatud täienduskoolitusvahendeid saavad kasutada lasteaiad täienduskoolituse prioriteetse teema valdkonnas, milleks on laste erivajaduste toetamine ja millesse on võimalik kaasata ka tugispetsialiste, sh abiõpetajat. Abiõpetajate tööjõukuludeks ei ole ette nähtud.
64.	Eelnõu § 40 lõikes 3 (<i>muudetud § 46 lg 3</i>) on märgitud, et kohaliku omavalitsuse üksusele antava õpetajate tööjõukulude toetuse arvestamise aluseks on eelmisel kalendriaastal õpetaja töötasu alammäära suurendamisega kaasnenud lisakulude osaliseks katmiseks eraldatud toetus. Juhime tähelepanu, et omavalitsustele lasteaiadõpetajate palgatoetuse riigi toetusfondi kaudu eraldamise aluseid ja korda on vaja muuta, sest Harku, Kuusalu, Saku, ja Vormsi lasteaiadõpetaja töötasu tasandustoetusena on arvestatud 0 eurot.	Selgitame. Muutuste vajadusest on andnud märku ka KOV-ide juhid, kes on välja toonud, et mudel, mille põhjal riik lasteaiadõpetajate palgatoetust jagab, on aegunud ning tuleb ümber vaadata. Nõustume, et vajab üle vaatamist, kas kehtiv mudel vastab tänastele ootustele. Võtame selle omavalitsustega peetavatel läbirääkimistel teemaks. Täiendavalt tuleb silmas pidada, et kohalike omavalitsuste finantsautonoomia suurendamise raames on olnud arutluse all toetusfondist kohalike ülesannete täitmiseks antavate sihtotstarbeliste toetuste tulubaasi tõstmine.
65.	Eelnõu § 41 lõikele 2 (<i>muudetud § 47 lg 2</i>) kohaselt peaks kohalik omavalitsus katma kõik kulud eralastehoiuis ja -lasteaias, välja arvatud toidukulu ja kohatasu, munitsipaallasteaia kohatasu määras ning lõike 3 kohaselt kehtestab kohaliku omavalitsuse üksus kehtestab eralastehoiu- ja lasteaia toetamise tingimused ja korra, arvestades käesolevas seaduses sätestatud. Juhime tähelepanu, et seaduseelnõus ei ole välja toodud, et eralasteasutus peaks kehtestama toidukulu ja osalustasu eraldi hinnana. Seega võib ta selle arvestada osalustasu sisse ja kohalik omavalitsus peaks ka selle kinni maksma. Palume ka täpsustada, et juhul kui eralasteaed on	Selgitame. See on ka kehtiva KELSi järgi nii, et kui KOV võimaldab koha läbi erapidaja, siis lapsevanem ei peaks eralasteaia(hoiu) koha eest maksma rohkem kui ta maksaks munitsipaallasteaia või -hoiukoha eest. KOVil, kui erapidajalt teenuse nn tellijal, on õigus teada, millist teenust ja millise hinnaga erapidaja pakub ja mida see hind sisaldab ning KOVil on õigus seejärel otsustada, kas on otstarbekas antud erapidaja lasteaia kaudu oma teenust pakkuda. Sellise õiguse tagab hankemenetlus.

	pere oma valik ja munitsipaallasteaias on kohalikul omavalitsusel koht pakkuda, kas vanema osalustasu võib olla suurem kui § 40 lõigetes 4 ja 5 (<i>muudetud § 46 lg 4</i>) sätestatud?	Juhul, kui eralasteaed on pere oma valik, siis on vanemal küll õigus KOVilt toetust taotleda, kuid sellisel juhul ei ole KOV seotud eelnõu § 47 lõikes 2 sätestatud piirmääraga. Oleme eelnõud täiendanud, vt ka § 5 lõike 5 selgitust).
66.	Eelnõu § 48 (<i>muudetud § 53</i>) on sätestatud lapsehoiuteenuse lapsehoiuks ümberkorraldamise kord. Sätte regulatsioonist ega seletuskirjast ei selgu, kuidas on korraldatud tänaste lapsehoiuteenuse osutajate teavitamine? Ettepanek on selgitada, kuidas on korraldatud tänaste lapsehoiuteenuse osutajate teavitamine tagamaks, et kohalike omavalitsuse partnerid uuendaksid tegevusload õigeaegselt.	Haridus- ja Teadusministeerium ja Sotsiaalministeerium kavandavad teavitustöö korralduse selliselt, et info kavandatavatest muudatustest jõuaks sihtgruppideni aegsasti. Korralduslik pool on koostöös Sotsiaalministeeriumiga kavandamisel.
67.	Eelnõu § 49 (<i>muudetud § 54</i>) kohaselt on kvalifikatsiooninõuetest tulenev üleminekuperiood määratud kõigile teistele, v.a õppealajuhatajale. Palume lähemalt selgitada seda erandit. Samuti palume täpsustada, kes on enne käesoleva seaduse jõustumist õpetajat abistav töötaja? Lasteaednike mõistes on selleks õpetaja abi, kelle keelenõue on hetkel A2 ja kes lasteaia töötaja jooksul loob laste tervise, heaolu ja turvalisuse tagava füüsilise kasvukeskkonna. Millal õpetajat abistavate töötajate suhtes kohaldatakse keelenõue? Kas aastal 2028 või 2025?	Selgitame. Eelnõu § 49 (<i>muudetud § 54</i>) seletuskirja jäänud ekslikult õppealajuhataja kvalifikatsiooni osas magistrinõue. Kuna eelnõus õppealajuhataja kvalifikatsiooninõudeid ei muudeta, parandasime vea. Kehtiva KELSi kohaselt on õpetajat abistav töötaja rühmas õpetaja kõrval töötav töötaja, praktikas nimetatuna õpetaja abi/abiõpetaja/assistent/. Eelnõu tähenduses abiõpetaja. Keelenõuded on kehtestatud Vabariigi Valitsuse 20. juuni 2011. a määruses nr 84 „Ametniku, töötaja ning füüsilisest isikust ettevõtja eesti keele oskuse ja kasutamise nõuded“. Praktikas on Keeleamet käsitlenud eesti keele oskuse nõuet kontrollides õpetajat abistavat töötajat kui abistavat laadi tööülesandeid täitvat töötajat ning sellest tulenevalt rakendanud neile määruse § 6 punktis 1 sätestatud nõuet (A2-tase). Selline käsitlus on mõnevõrra küsitav, arvestades õpetajat abistava töötaja rolli õppe- ja kasvatustegevuses, kuid, et praktika on selline olnud, siis ei ole käesoleval hetkel koheselt alust nõuda abiõpetajatelt kõrgemat eesti keele oskust, kui A2-tase. Määruse muutmise on töös (vt https://eelvoud.valitsus.ee/main/mount/docList/77b2b8c4-1333-4526-ad43-f10657feba6a) . Parandame eelnõu sätet, sest keelenõuet kohaldatakse alates seaduse jõustumisest 01.01.2025, kunasee (ja samas madalaim) nõue kehtib ka praegu, lihtsalt ei ole kvalifikatsiooninõude osa.

68.	Eelnõu § 50 lõige 2 sätestab, et lastehoid on kohustatud koostama riskianalüüsi käesoleva seaduse § 30 lõikes 7 sätestatud korras hiljemalt 2026. aasta 31. augustiks. Juhime tähelepanu, et eelnõus puudub § 30 lõige 7. Ka seletuskirjas lk 96 on viidatud § 30 lõikele 7.	Eelnõud muudetud ja riskianalüüsi koostamise kohustus sätestatakse õpi- ja kasvukeskkonna nõuetes.
69.	Eelnõu § 65 (<i>muudetud § 70</i>) sätestab, et nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse § 13 lõikes 2 punktis 3 asendatakse sõna “lasteasutuse” tekstiga “lastehoiu ja lasteaia”. Ettepanek on muuta viide nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse § 13 lõike 1 punktiks 3, sest § 13 lõikes 2 ei ole alapunkte.	Arvestatud. Parandatud.
70.	Eelnõu § 66 (<i>muudetud § 71</i>) punktiga 7 muudetakse PGS § 63 lõiget 1. Muuhulgas lisatakse viide PGS § 3 lõike 3 punktile 2. Ettepanek on vastav viide parandada, kuivõrd PGS § 3 lõikes 3 ei ole alapunkte.	Arvestatud. Parandatud.
71.	Eelnõu §-ga 70 (<i>muudetud § 75</i>) muudetakse sotsiaalhoolekande seadust. Seletuskirjas lk 104 selgitatakse, et lapsehoiuteenus on vaja tagada õppevälisel ajal, eelkõige õhtuti ja nädalavahetuseti ja et tegemist on kohaliku omavalitsuse üksuse täiendava tugiteenusega lisaks käesolevas seaduses või teistes õigusaktides sätestatud tugiteenustele. Samal ajal tuleb tagada lapsele lasteaiakoht käesoleva eelnõu alusel. Kuivõrd alushariduses osalemine on käesolevas seaduses sätestatud korras vabatahtlik, siis tuleb hoiuteenus tagada ka teistel aegadel. Kui lapsele on lasteaiakoht tagatud, aga ta seal ei käi või vanem võimaldab lapsele aiast vabu päevi, kas tekib vanemal õigustatud ootus hoiuteenusele? Alla 7-aastane laps vajab samuti järelvalvet ja abi oma vanusest tulenevalt (ei pea olema erivajadust). Rõhutame, et tegemist saab olla hinnatud vajadusega. Seletuskirja kohaselt on tegemist kohaliku omavalitsuse uue teenusega, kuid puudub teenuse korraldamisega kaasnevate mõjude analüüs.	Selgitame. Tegemist ei ole KOVi uue teenusega. Tegemist on suure hooldus- ja abivajadusega lapse hoiuteenusega, mis on SHS alusel KOVi korraldatav sotsiaalteenus ka praegu. See teenus on sotsiaalhoolekande seaduse 11. peatükis reguleeritud, nagu ka lapsehoiuteenus, mis eelnõuga haridusvaldkonda üle tuuakse. Eelnõu kohaselt jääb SHS reguleerima vaid suure hooldus- ja abivajadusega lapse hoiuteenust (kehtivas SHS-s lapsehoiuteenus raske või sügava puudega lapsele).
72.	Palume täpsustada seletuskirja lk 104 olevat selgitust, mille kohaselt luuakse eelnõuga paindlikkus SHSis abistada kõiki toevajadusega lapsi, sõltumata sellest, kas puude raskusaste on tuvastatud või mitte. Muudatuse eesmärk on siduda teenuse pakkumine lahti puude	Arvestatud. SHS-s vahepealsel ajal tehtud muudatus käesolevast eelnõust välja jäetud. Selgitame, et <i>respite care</i> põhimõte tähendab lapse igapäevase hooldaja ajutist asendust/ajutist hooldus/intervallhooldus/.

	raskusastme tuvastamisest või kehtivusest, lähtudes pigem sisulise hooldus- ja abivajaduse olemasolust. Märkime, et vastav muudatus on SHSi viidud juba 08.05.2022 sotsiaalhoolekande seaduse ja teiste seaduste muutmise seadusega. Seletuskirjas lk 104 on märgitud, et hoiuteenus on kirjeldatud respite care põhimõttel, et luua perele hingamispausiks võimalus. Ettepanek on selgitada, mida tähendab „respite care“ põhimõte.	
73.	Eelnõu seletuskirjas lk 66 on kirjeldatud õpetaja tööaja korraldust. Miks ei ole seaduse seletuskirjas lk 66 kirjeldatud õpetaja tööaja korraldust kuidagi seadusesse sisse kirjutatud?	Selgitame. Õpetaja kui töötaja tööaja korraldust reguleerib töölepingu seadus. Käesolevas eelnõus on sätestatud laste ja täiskasvanute suhtarv ning sellest tulenevalt kirjeldatud töökorraldust.
74.	Eelnõu seletuskirja lk 127 kohaselt on Eestis 451 lapsehoiuteenuse osutajat. Sotsiaalhoolekande statistika ja Sotsiaalministeeriumi andmetel on lapsehoidjaid 902. Kas on analüüsitud, kui paljud lapsehoiu teenuse osutajad lähevad üle haridussüsteemi?	Lapsehoidjate arv ei tähenda automaatselt lastehoidude arvu, kuivõrd ühes lastehoius või töötada mitu lapsehoidjat. Me ei ole eraldi analüüsinud, kui paljud senised lastehoiud haridussüsteemi üle tulevad, kuid kui teenuse osutajad soovivad seda teenust edasi pakkuda, siis tuleb neil vastavalt eelnõu §-le 54 end haridusteenust pakkuvaks lastehoiuks ümber korraldada, sest vastasel juhul tunnistab Sotsiaalkindlustusamet nende tegevusload kehtetuks. Seega on alus eeldada, et siiski enamus 451-st (välja arvatud suure hooldus- ja abivajadusega lapse hoiuteenuse osutajad) tegutsevatest lastehoiust tulevad haridussüsteemi üle.
75.	Eelnõu seletuskirjas lk 134 on selgitatud, et praegu sotsiaalhoolekande seaduse alusel tegutsevatel lastehoidudel ei ole tugiteenuste tagamise kohustust. Eelnõu sätestab kohaliku omavalitsuse üksusele selge kohustuse tagada lapsele vajalik ja tasuta tugiteenus munitsipaallastehoius ja eralastehoius, mille kaudu kohaliku omavalitsuse üksus teenust pakub. Kas kohalikud omavalitsused on selleks suutelised? Seletuskirjas puudub analüüs, millised on selle kohustuse täitmiseks kaasnevad kulud ja missugused katteallikad riigi poolt ette näha ning kas on olemas teenuse osutajad.	Selgitame. SHS, mille alusel praegu lastehoiud tegutsevad, tugiteenuse osutamise kohustust hoiule tõesti ei pane. Küll paneb aga kehtiv KELS KOVile kohustuse võimaldada lapsele vajalik tugiteenus, kui KOV asendab lasteaiakoha, lapsehoiuteenusega. KELSi kohaselt on KOVi ülesanne võimaldada 1,5-7-aastasele lapsele lasteaiakoht, kus tuleb vajadusel tagada 1,5-7-aastasele lapsele logopeedi ja eripedagoogi või muu tugiteenus. KELS lubab kuni kolmeaastase lapse lasteaiakoha asendada lapsevanema nõusolekul lastehoiukohaga, milles ei ole tugiteenuste tagamise kohustust, kuid asendamisel jääb kehtima põhimõte, et vajadusel peab KOV võimaldama lastehoius käivale lapsele tugiteenuse või selle vanemale hüvitama, sest lasteaias käies oleks see teenus lapsele tagatud olnud. Seda põhimõtet tuleb ka kehtiva

		seaduse kohaselt järgida. Eelnõu kohaselt on KOVi ülesanne võimaldada 1,5-3-aastastele lastele lastehoiukoht, kus erinevalt lasteaiast ei ole kohustust rakendada tõhustatud tuge ja erituge, küll tuleb lapsele võimaldada vajadusel logopeedi, eripedagoogi või muu tugiteenus. Kuna KOV võib tagada lastehoiukoha erapidaja kaudu, siis sarnaselt kehtiva KELSi põhimõttega, on sellisel juhul KOV kohustatud tagama lapsele vajaliku tugiteenuse, nagu ta peab selle tagama munitsipaallastehoiuse. Lastehoid korraldab tugiteenuse. Nii on ka lapsevanematele üheselt selge, kelle poole pöörduda, kui tugiteenus jääb tagamata, sest vanem on hoiukoha taotlenud KOVilt. Kuna võrreldes kehtiva õigusega KOVi kohustus tegelikult ei muutu, ei ole tegemist KOVi täiendava ülesandega.
76.	Eelnõu seletuskirjas lk 134 on märgitud, et lasteaias ja lastehoius pakutava toe lahutamine puudest ja sellega kaasnev vähesem arstikülastuste vajadus võib mõnel juhul vähendada erivajaduse varajast märkamist. Riski aitab maandada süsteemne infovahetus tervishoiusüsteemiga, kuhu on kaasatud nii lastehoiud, lasteaiad kui ka kohaliku omavalitsuse üksus, kes lastele tugiteenust pakuvad. Palume selgitada, kuidas infovahetust tagada. Kuidas on võimalik infot vahetada, kui nt lapsevanem ei anna selleks nõusolekut?	Selgitame. Eelnõu näeb ette osutatud tugiteenuste andmete kandmise EHISesse, lasteaias osas lisaks koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel (kui vanem tõhustatud toe või eritoe rakendamisega nõustub). Kui vanem keeldub lapsele tõhustatud toe või eritoe rakendamisest ja see vanema otsus kahjustab last, siis on lastehoiul, lasteaias ja pidajal õigus pöörduda eelnõu § 30 lõige 1 punkti 3 järgi (<i>muudetud § 33 lg 1 p 2</i>) vanema poole tema käesolevas seaduses sätestatud kohustuste täitmise tagamiseks ja rakendada teisi laste õiguste kaitsega seotud meetmeid. Kui vanema tegevus või tegevusetus rikub lapse õigust heaolule ja arengu toetamisele, on lasteaias õigus teavitada abivajavast lapsest kohaliku omavalitsuse üksust, kes omakorda rakendab vajaduse korral meetmeid (lastekaitseaduse kohaselt) lapse õiguste kaitsmiseks.
77.	Eelnõu seletuskirja lk 135 kohaselt ei muutu sarnaselt kehtiva seadusega ka põhimõtte, et munitsipaallastehoiuse ja eralastehoiuse, mille kaudu kohaliku omavalitsuse üksus teenust pakub, peab kohaliku omavalitsuse üksus tagama lapsele vajadusel tasuta tugispetsialisti teenuse. Sotsiaalhoolekande seadus ei kohusta tasuta teenust andma. Ka	Selgitame. Selgem vastutuse sätestamine ei tähenda koormuse suurenemist. Kehtivat põhimõtet kohustuste täitmisel ja korraldamisel ei muudeta. Vt ka vastust märkusele nr 75.

	seletuskirjas lk 135 tõdetakse, et lasteaia pidajate koormus võib tugiteenuste osutamise süsteemi ümberkorraldamisel ja selle ühtlustamisel põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses sätestatuga ajutiselt mõnevõrra kasvada. Ettepanek on, et lastehoidudes peaks tugiteenuste tagamine ja korraldus jätkuma samal põhimõttel, kuid kuna eelnõus jagab kohustuse ja vastutuse mõnevõrra selgemalt, siis oma kohustuste täitmisega võib kasvada kohaliku omavalitsuse üksuste koormus, aga ka lastehoiu pidajate koormus.	
78.	Eelnõus ei ole sõnastatud kas ja kes ja kuidas reguleerib lasteaia lahtiolekuaja ning suvise töökorralduse. Kuidas see teema reguleeritakse? Kas asutuse kodukorraga ja/või lasteaia direktori käskkirjaga?	Selgitame. See on pidaja otsustada, kuidas reguleerida lasteaia lahtiolekuage ja suvist töökorraldust.
79.	Alushariduse ja lapsehoiu seaduse rakendamine toob rahalisi kohustusi omavalitsustele, mis vajab täiendavat mõjuanalüüsi. Üks suurema mõjuga muudatusi kohalike omavalitsuste jaoks lasteaia koha määramine. Sh oluline kohalikke omavalitsusi mõjutav nõue on lahendada lasteaeda vastuvõtmise taotlus ja määrata lasteaia koht 2 kuu jooksul taotluse esitamisest. Samuti suurt rahalist mõju avaldab lapsehoiust töötavate õpetajate õiguste ja soodustuste (töötasu, pikendatud puhkus, lühendatud tööaeg) võrdsustamine lasteaia õpetajatega, mis sätestatakse rakendusaktides sarnaselt lasteaia töötava õpetajaga, millele viidatakse korduvalt seletuskirjas (nt lk 6, lk 63). Juhime tähelepanu, et seletuskirjas puudub vastav mõjuanalüüs.	Selgitame. Ka praegu tuleb lasteaia koht tagada mõistliku aja jooksul ja kohtupraktika on kinnitanud, et selleks on 2 kuud, mõnel juhul vähemgi. Kohtud on hinnanud, et see on piisav aeg lapse lastehoidu/lasteaeda vastuvõtmiseks vajalike menetlustoimingute tegemiseks. Kohtud on leidnud ka, et kohtade puudus ei saa olla põhjuseks menetlustähtajast mittekinnipidamiseks. Kui KOV ei ole seni mõistlikust menetlustähtajast kinni pidanud, siis täiendavaid kulusid ei saa kaasa tuua see, et menetlustähtaeg sätestatakse seaduses üheselt, lähtuvalt arvestatavast kohtupraktikast ja haldusmenetluse seadusest. Üheselt arusaadavuse huvides täiendasime ka seletuskirja, vt § 6 lõike 3 selgitust. Lastehoiust töötavate õpetajate õiguste ja soodustamise võrdsustamine ei ole muutus võrreldes seniste sõimerühmadega, kus kehtiva KELS-i kohaselt peab töötama vähemalt üks täistööajaga õpetaja. Eelnõu kohaselt peavad lastehoiust töötama kutsega lapsehoidjad, aga õpetaja tingimata mitte. Eelnõu eesmärk on, et senised lasteaia sõimerühmad ei pea oma tööd ja töötajaid ümber korraldama ja saavad jätkata samas koosseisu ning niisamuti praegused lastehoiud ei pea võtma tööle õpetajaid, kui lapsehoidjad on tagatud.
80.	Vabariigi Valitsuse määruse „Lasteaia õpi- ja kasvukeskkonna nõuded“ kavandi § 3 lõike 6 teise lause kohaselt peavad kõik laste tegevused olema	Kuna praegu on kooskõlastamiseks esitatud seaduseelnõu, siis ettepanekud rakendusaktide osas me töötame läbi nende koostamisel.

	turvalised ja vahetult jälgitud. Määruse kavandis ei ole täpsustatud, mida tähendab vahetult jälgima. Selgusetuks jääb, kas mõeldud on lastega tegelevate töötajate arvu või kaameraid või muud sellist? Ettepanek on täpsustada määruses vahetut jälgimist.	Hetkel on esitatud eelnõu juurde nende kavandid. Rakendusaktide menetlus ja kooskõlastamine seisab veel ees.
81.	Seletuskirja lisa 1 rakendusaktide kavand. Vabariigi Valitsuse 14. detsembri 2006. a määruse nr 256 „Välislähetustasu ja abikaasatase maksmise ning teenistuja kulude katmise kord“ muutmise kavandi punktis 2 on viidatud alushariduse ja lapsehoiu seaduse § 32 lõikele 4, mis sätestab, et lastehoiu tugispetsialistidel on õigus taotleda tugispetsialisti lähtetoetust põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 77 ¹ sätestatud tingimustel ja korras.	Viide parandatud. Uus viide § 46 lõikele 4.
82.	Seletuskirja lisa 1 rakendusaktide kavand. Sotsiaalkaitseministri 30. jaanuari 2008. a määruse nr 2 „Meetme „Lapsehoiukohtade loomine ja teenusepakkumise toetamine 0–7- aastastele lastele” ühikuhinna alusel toetuse andmise tingimused ja kord“ muutmise kavandis puudub määruse muudatuse sisu. Muudetav määrus vastu võetud 30. jaanuaril 2018, mitte 2008.	Aastaarv parandatud.
83.	Seletuskirja lisa 1 rakendusaktide kavand. Sotsiaalministri 15. jaanuari 2008. a määruse nr 8 „Tervisekaitsenõuded toitlustamisele koolieelses lasteasutuses ja koolis“ muutmise kavandis ei ole määruse muudatusi välja toodud.	Selgitame. Kuna tegemist on kavandiga, siis selle koostamiseni ei ole veel jõutud. See seisab veel ees ja esitatakse ka kooskõlastamiseks.
84.	Lisaks märgime, et eelnõu vajab redigeerimist ja terminite ühtlustamist. Ülevaatamist ja korrigeerimist vajab ka seletuskiri, kuna sisaldab ebatäpseid viiteid ja vastuolusid eelnõuga.	Eelnõu ning seletuskiri üle vaadatud ja parandatud.
	EESTI HARIDUSTÖÖTAJATE LIIT	Haridus- ja Teadusministeerium
1.	Alushariduse ja lapsehoiu seaduse eelnõu üheks eesmärgiks on ühtlustada lapsehoiu ja lasteaia sõimerühmade senist süsteemi. On positiivne, et kogu süsteem kuulub edaspidi haridusvaldkonda ja ühtlaselt igas astmes peab täitma riiklikku õppekava. See on selguse mõttes väga tervitatav	Selgitame. Ka kehtiv KELS ei nõua lasteaiaõpetajalt üheselt õpetaja kutset ja lasteaia võib töötada õpetajana isik, kellel on kõrgharidus, mis ei pea olema pedagoogiline, kuid kes on omandanud näiteks läbi täienduskoolituste pedagoogilised kompetentsid, mille olemasolu

protsess, kuid viimases eelnõus toimub ühtlustamine lastega töötava personali ettevalmistuse osas tagurlikus suunas: alla 3-aastaste lastega ei pea tegelema enam kõrgharidusega spetsialist. See on kindlasti ohukoht meie laste haridusteel. Arvestades laste arengupsühholoogiat oleks loogiline see, et mida väiksem laps, seda teadlikum ja professionaalsem peaks olema spetsialist, et ära kasutada kõige sensitiivsemat arenguperioodi inimese elukaases. Selles osas kahjuks teeb praegune eelnõu tagasikäigu, sest lasteaedadesse ei ole võimalik palgata vastavaid töötajaid, on olemas õpetajate puudus ja ressursi puudus vastava töötasu maksmiseks. Kvalifitseeritud inimressursi puudus on ka sõimerühmades, kus seni on töötanud vastava kvalifikatsiooniga inimesed. Senini on riik pigem puudulikult planeerinud lapsehoidjate väljakoolitamist. Riikliku õppekava õpetamiseks tuleks koolitada riigi toel ka vastava ettevalmistusega spetsialistid, kes on võimelised antud haridust edastama. Seega tuleks eelnõule veel tulevikku vaatava pilguga ja lahendusi pakkuvalt otsa vaadata, et Eesti seni tugev haridus ei hakkaks murenema alumisest astmest.	hindab õpetaja kutsestandardi tase 6 alusel töötajad. Eelnõus jäävad nõuded õpetajale esitatud kvalifikatsioonid samaks, seevastu lapsehoidjale esitatud kvalifikatsiooninõuet muudetakse rangemaks. Lapsehoidjana tööle asumiseks on vajalik omandada lapsehoidja kutse. Seega võib väita, et lapsehoidja ja õpetaja peaksid olema võrdselt pädevad lapsi hoidma ja nende arengut toetama, eriti arvestades seejuures, kui olulist rolli mängivad lastega töötamiseks sobivad isikuomadused. Eelnõu ei sea piirangut õpetaja töötamiseks lastehoiurühmas. Vastupidi- ka hoiurühmas töötavale õpetajale laienevad õpetajaametiga kaasas käivad õigused- lühendatud tööaeg, puhkuse pikkus, töötasu jm. Seega ei ole mingit põhjust hoiurühmas õpetajaid lapsehoidjate vastu vahetada, kui õpetajad on olemas. Kindlasti saavad õpetajad töötamist jätkata töökorraldusega, kus õpetajad võtavad hoiurühma (endise sõimerühma) ja liiguvad lastega koos koolimine kuni (ehk lastega töötavad kogu lasteaia käimise aja samad õpetajad). Erialaühendused on valmis tegema ettepanekuid tervishoiu- ja kutsekoolidele lapsehoidjakoolituse õppekavade muutmiseks/ täiendamiseks ja lapsehoidja kutsestandardi muutmiseks, et muuta neid veelgi paremaks. Kutsekoja tööjõu- ja oskuste prognoosisüsteemi OSKA kohaselt koolitatakse lapsehoidjaid praegu mitu korda rohkem kui neid prognoosi kohaselt vaja on (prognoos ütleb, et aastaks oleks vaja koolitada 45 lapsehoidjat, aga koolitatakse üle 300). Oleme koostöös analüüsimas ja prognoosimas optimaalset koolitusmahtu järgnevat kolmeks aastaks. 2024. a rahastatavate koolituste prioriteetide ja teemade valimine on praegu lõpusirgel. RKT komisjon on kogunenud mitmel korral ning koondatud info koolitusvajaduse kohta OSKA tööjõuvajaduse raportitest jm andmetest lähtuvalt ning nende alusel teinud ettepanekud rahastusotsusteks. Komisjon on läbi vaadanud kõik õppekavarühmad sh lastehoid ja teenused noortele ning õendus ja ämmaemandus. 2024. a osas tehti otsused:
---	--

		Õppekavarühmas lapsehoid ja teenused noortele - rahastatakse õpetaja abidele pedagoogiliste oskuste koolitusi. Lapsehoidja koolitusi otseselt mitte, kuna Töötukassa seda rahastab. Õppekavarühmas õendus ja ämmaemandas – rahastatakse suure hooldusvajadusega lapse hooldamise koolitusi. Analüüsime ja teeme prognoosid koolitusvajaduse kohta ning seejärel on võimalik need koolitusmahud RKT koolituste loetellu lisada. Mitmed kutsekoolid pakuvad õpet tasemeõppes, seega kompetents on koolidel kindlasti olemas ja siis saavad praegu töötavad inimesed end nõuetele vastavaks koolitada.
	REGIONAAL- JA PÕLLUMAJANDUSMINISTEERIUM	Haridus- ja Teadusministeerium
1.	Eelnõu § 4 lõike 3 kohaselt võib kohaliku omavalitsuse üksus lapsele lastehoiukoha ja lasteaiakoha võimaldamise ülesande täitmiseks anda haldusakti või sõlmida halduslepingu halduskoostöö seaduses sätestatud korras. Eelnõu seletuskirja kohaselt „sätestab Halduskoostöö seaduse (edaspidi HKTS) § 3 lõige 2, et kohalik omavalitsus võib talle seadusega pandud haldusülesannet volitada täitma seaduse alusel antud haldusaktiga või seaduse alusel HKTS-s sätestatud tingimustel ja korras sõlmitud halduslepinguga. Kehtivas KELSis ei ole sätestatud HKTS § 3 lõikes 2 nõutud õiguslikku alust, mis lubaks kohaliku omavalitsuse üksusel füüsilist või teist juriidilist isikut volitada teenust pakkuma haldusakti või halduslepinguga. Eelnõus see õiguslik alus sätestatakse.“ Samas on jäetud eelnõus reguleerimata võimalus volitada kohaliku omavalitsuse üksuse ülesande täitmine teisele kohaliku omavalitsuse üksusele. Juhime tähelepanu, et ka teisele kohaliku omavalitsuse üksusele ülesande täitmise volitamine eeldab õiguslikku alust ning sellest tulenevalt teeme ettepaneku kaaluda võimalust täiendada eelnõu § 4 lõiget 3 järgmise lausega: „Teise kohaliku omavalitsuse üksusega halduslepingu	Arvestatud ja täiendatud eelnõu muudetud § 4 lõikes 5.

	sõlmimisel ei kohaldata halduskoostöö seaduse §-s 13 sätestatud.“ Halduskoostöö seaduse § 13 lõikes 1 on sätestatud, et isikuga haldusülesande täitmiseks volitamise halduslepingu sõlmimisel juhindutakse riigihangete seaduses teenuste hankelepingu sõlmimise tingimustest ja riigihanke läbiviimise korrast, arvestades käesolevas paragrahvis sätestatud erisusi. Kehtiv seadus ei näe ette erisuse tegemist ka juhul, kui mõni kohaliku omavalitsuse üksus tahab volitada teist kohaliku omavalitsuse üksust. Kohalik omavalitsus on põhiseaduslik avalik-õiguslik organisatsioon, kelle tegevuse alused ja eesmärgid tulenevad Euroopa kohaliku omavalitsuse hartast, põhiseadusest ja teistest seadustest. On ebamõistlik nõuda, et kohaliku omavalitsuse üksus peab teisele kohaliku omavalitsuse üksusele haldusülesande täita andmisel hakkama korraldama riigihanget, seega teeme ettepaneku lisada seadusesse erisus. (vt analoogne erisus riigieelarve seaduse § 53¹ lõikes 2). Kavandatavas kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse muutmise seaduses on kavas see kitsaskoht lahendada.	
2.	Eelnõu § 4 lõike 5 kohaselt tuleb kohaliku omavalitsuse üksuses tagada lastehoiu ja -aia koha kättesaadavus Eestis ajutise viibimisalusega viibivate (D-viisa alusel) välisriigi kodanike lastele. Palume seletuskirjas täpsustada, kas antud sättega pannakse kohalikule omavalitsusele riiklik või kohalik kohustus. Juhime tähelepanu, et Eesti Vabariigi põhiseaduse § 154 kohaselt kaetakse seadusega kohalikule omavalitsusele pandud riikliku kohustusega seotud kulud riigieelarvest.	Selgitame. Antud säte ja sellisel eesmärgil on eelnõust välja jäetud.
3.	Eelnõu § 4 lõike 6 (<i>muudetud § 4 lg 3</i>) kohaselt loetakse seaduse tähenduses asendushooldusel viibiva lapse elukohaks hoolduspere elukoht või perekodu või asenduskodu tegevuskoht. Peame õigeks, et asendushooldusel oleva lapse kodulähedaseks lasteaiaks tuleb lugeda teenuse asukoha lähedane lasteaed. Samas jätab sätte sõnastus ja seletuskiri lahtiseks, kas ja millised õigused ning kohustused lähevad lapse päritolu omavalitsuselt sellega üle teenuse asukoha järgsele omavalitsusele. Asendushoolduse teenuse kulud katab lapse päritolu omavalitsus ning sama peaks laienema ka lasteaia ja -hoiu kulude	Arvestatud. Täiendasime seletuskirja selgitusega. Regulatsiooni ei muudeta võrreldes kehtiva KELS § 10 lõikega 3.

	katmisele ka siis, kui asendushoolduse teenuse asukoht on mõni teine omavalitsus.	
4.	Eelnõu § 11 lõikega 2 (<i>muudetud § 10 lg 2</i>) määratakse, et üldjuhul peab Eesti lasteaiarühmas olema kuni 20 last. Seletuskirja kohaselt on Euroopa Liidu liikmesriikide lasteaedade rühmades 20–25 last. Eelnõus on seega valitud teiste Euroopa Liidu riikidega võrreldes madal piirarv. Toetame § 11 lõikega 5 antud võimalust seda piirarvu erandjuhul suurendada kuni nelja lapse võrra. Samas arvestades, et seaduse teiste sätetega määratakse nagunii töötaja arvu nõuded lapse kohta, soovime kaaluda rühmade täituvuse määramise jätmist kohaliku elu küsimuseks. Leiame, et kohapeal määratakse rühma täitumused vastutustundlikult ning lapsevanemate tervikhuve arvestavalt.	Mitte arvestatud. Alushariduse valdkonna eksperdid seisavad jätkuvalt selle vastu, et üldse lubada ka erandkorras laste arvu suurendamine rühmas. Lisaks õpetajate töökoormusega on piirarvu põhjuseks ka asjaolu, et järjest enam on rühmades lapsi, kellel avalduvad koolieelses eas arengulised erivajadused ning kes vajavad seetõttu individuaalsemat lähenemist. Küsimus ei ole niivõrd kasvukeskkonna nõuete ja suhtarvude tagamises, kui et suures grupis ei ole võimalik tagada kõikidele lastele nende arenguvajadustest lähtuvat tuge.
5.	Seletuskirjas selgitatakse, et üldjuhul õpib tõhustatud tuge saav laps kuni 12 lapsega rühmas. Eelnõu § 11 lõike 8 (<i>muudetud § 14 lg 2 ja lg 3</i>) kohaselt tuleb arvestada tõhustatud toel olevat last kolme lapse eest. Seega 12 tõhustatud toega last tuleks arvestada 36 tavalapse eest. Palume eelnõus üle vaadata tõhustatud ja eritoel olevate laste suhtarvud, et oleks jätkuvalt võimalik moodustada tõhustatud toel olevate laste rühmasid 12 lapsega ja eritoel olevate laste rühmasid 6 lapsega.	Arvestatud. Eelnõus sätestatakse, et tõhustatud tuge ja erituge saavat last arvestatakse kolme lapse eest. Sama nõue kehtib KELSis sobitusrühma puhul, kus erivajadusega laps täidab kolme lapse koha. Eelnõu § 14 lõiked 2 ja 3 muudetud eelnõu § võimaldavad moodustada KELSis tähenduses nn erirühmasid ja praegustel erirühmadel jätkata.
6.	Eelnõu § 27 lg 1 (<i>muudetud § 29 lg 1</i>) kohaselt on lasteaia direktori kvalifikatsiooninõuded magistrikraad või sellele vastav kvalifikatsioon, pedagoogilised ja juhtimiskompetentsid ning eesti keele oskus vastavalt keeleseaduses ja selle alusel kehtestatud nõuetele. Samas seletuskirjas (lk 48) selgitatakse, et ootused haridusasutuste juhtidele on kokku lepitud haridusasutuse juhi kompetentsimudel, mille järgimine on soovituslik. Täpsustamist vajab, kas see on kohustuslik või soovituslik.	Selgitamine. Haridusasutuse juhi kompetentsimudeli järgmine on soovituslik, nagu seletuskirjas on märgitud.
7.	Teeme ettepaneku muuta eelnõu § 40 lõike 3 (<i>muudetud § 46 lg 3</i>) teise lause sõnastust selliselt, et toetuse jaotamisel võetakse arvesse lasteaia ja -hoius käivate eelkooliealiste laste koguarv. Eelnõu sõnastuse kohaselt on õpetajate tööjõukulude toetuse vahendite jaotuse aluse arvestusest välja jäetud lastehoius käivate üle 3-aastaste laste arv. Kuna lasteaiaõpetajate	Kohalike omavalitsuste (KOV) finantsautonoomia suurendamise raames on olnud aktuaalne toetusfondist kohalike ülesannete täitmiseks antavate sihtotstarbeliste toetuste tulubaasi tõstmine. Seda Vabariigi Valitsuse tööplaani ülesannet koordineerib Regionaal- ja Põllumajandusministeerium. Muutuste vajadusest on andnud märku ka KOV-ide juhid, kes on välja toonud, et mudel, mille põhjal riik

	töötasustamine on kohaliku elu küsimus, siis teeme ühtlasi ettepaneku kaaluda toetuse tõstmist kohaliku omavalitsuse tulubaasi.	lasteaiaõpetajate palgatoetust jagab, on aegunud ning tuleb ümber vaadata.
8.	Leiame, et täiendavat analüüsi vajab abiõpetaja uute kvalifikatsiooninõuetega kaasnev mõju. Eelnõu seletuskirjast võib lugeda, et õpetaja ametikohti on Eestis umbes 7966, õpetajat abistava töötaja ametikohti on umbes 3875 ja direktori ametikohti on umbes 558. Seletuskirjas on toodud küll ülevaade, kuidas vastavad kvalifikatsiooninõuetele direktorid ja õpetajad, kuid puudub ülevaade abiõpetajate kvalifikatsiooninõuetele vastavuse kohta. Tegemist on väga suure sihtgrupiga, kellest paljud on sellel töökohal töötanud aastakümneid ja keda kavandavad muudatused võivad oluliselt puudutada.	Selgitame. On tõsi, et meil puuduvad EHISes andmed abiõpetajate kohta. Samas hindame kvalifikatsiooninõuete kehtestamise mõju praegu töötavatele õpetajat abistavatele töötajatele väga väheseks. Nimelt võib abiõpetajana töötada ka isik, kellel on keskharidus ja pedagoogilised kompetentsid ning eesti keele oskus vastavalt keeleseaduses ja selle alusel kehtestatud nõuetele. Abiõpetaja pedagoogilisi kompetentse hindab sellisel juhul lasteaia direktor, võttes aluseks lapsehoidja kutsestandardi, taseme 4. Eelduslikult on lasteaia rühmas töötaval isikul vajalikud pedagoogilised kompetentsid omandatud igapäeva töö käigus, seega kvalifitseeruvad täna töötavad õpetajat abistavad töötajad jätkama tööd abiõpetajana. Muudatus mõjutab töötajad, kellel puudub keskharidus. Eelnõu ülemikusättes sätestatakse, et abiõpetajale sätestatud kvalifikatsiooninõudeid, välja arvatud eesti keele oskuse nõuet, ei kohaldata kuni 2028. aasta 31. augustini abiõpetaja suhtes, kes töötas enne käesoleva seaduse jõustumist õpetajat abistava töötajana. Seega antakse tähtaeg vajalik haridustase (keskharidus) omandada. Keelenõuded õpetajat abistavale töötajale (eelnõu tähenduses abiõpetajale) on kehtestatud Vabariigi Valitsuse 20. juuni 2011. a määruses nr 84 „Ametniku, töötaja ning füüsilisest isikust ettevõtja eesti keele oskuse ja kasutamise nõuded“. Praktikas on Keeleamet käsitlenud eesti keele oskuse nõuet kontrollides õpetajat abistavat töötajat kui abistavat laadi tööülesandeid täitvat töötajat ning sellest tulenevalt rakendanud neile määruse § 6 punktis 1 sätestatud nõuet (A2-tase). Selline käsitlus on mõnevõrra küsitav, arvestades õpetajat abistava töötaja rolli õppe- ja kasvatustegevuses, kuid, et praktika on selline olnud, siis ei ole käesoleval hetkel koheselt alust nõuda abiõpetajatelt kõrgemat eesti keele oskust, kui A2-tase. Seega ei ole vajadust anda abiõpetajatele

		täiendavat üleminekutähtaega keeleoskuse nõuetega vastavusse viimiseks.
9.	Juhime tähelepanu, et seletuskirja punktis 1.3 viidatakse toiduseaduse redaktsioonile RT I, RT I, 17.11.2021, 20. Kehtiva toiduseaduse avaldamismärge Riigi Teatajas on RT I, 28.09.2023, 11.	Parandatud. Märkida tuleb redaktsioon, mis kehtib käesoleva seaduseelnõu jõustumise ajal, so 01.01.2025.
10.	Eelnõu § 13 lõike 17 järel on poolik lauseosa „osaliselt või täielikult rahastada ka kohaliku omavalitsuse üksus, muu isik või asutus.“, mis ilmselt vajab kustutamist.	Parandatud.
11.	Eelnõu § 17 lõike 2 kohaselt peab riskianalüüs sisaldama § 17 lõikes 1 loetletud nõuete täitmise analüüsi, ohu tekke tõenäosust, ohuelemente ja võimalikke tagajärgi ning vastutust nende ennetamisel ja riskide maandamisel. Jääb ebaselgeks, kas viidatud nõuetena peetakse silmas eelnõu § 11 lõike 10 alusel kehtestatud õpi- ja kasvukeskkonna nõudeid või mõeldakse muid nõudeid laste turvalisuse ja ohutuse hindamiseks, tervise kaitsmiseks ja haiguste ennetamiseks. Palume täpsustada § 17 lõike 1 ja 2 sõnastust või täiendada asjakohaselt seletuskirja.	Arvestatud. Eelnõud muudetud ning riskianalüüsi koostamise nõue sätestatakse õpi- ja kasvukeskkonna nõuete määrukses. Sõnastamisel arvestatud tähelepanekuga. Riskianalüüs peab sisaldama nõuete täitmise analüüsi, ohu tekke tõenäosust, ohuelemente ja võimalikke tagajärgi ning vastutust nende ennetamisel ja riskide maandamisel järgmistes valdkodades: 1) turvalisus ja ohustus; 2) tervise kaitsmine; 3) haiguste ennetamine. Haridus- ja Teadusministeerium koostöös Sotsiaalministeeriumiga koostab ja avaldab ka riskianalüüsi koostamise juhendi.
12.	Juhime tähelepanu, et nii eelnõu kui ka seletuskirja sisaldab viiteid eelnõu sätetele, mis ei ole asjakohased, seega teeme ettepaneku viited läbivalgt üle kontrollida ja vajadusel parandada. Näiteks: 1) eelnõu § 18 lõike 2 punkt 3 kohaselt on kohaliku omavalitsuse üksus kohustatud lõpetama Haridus- ja Teadusministeeriumi nõudel munitsipaallaste tegevuse, kui lasteae ei ole ühe aasta jooksul pärast käesoleva seaduse §-s 21 sätestatud teavitamist asutada lasteae, alustanud lasteaias õppe- ja kasvatustegevust või on rohkem kui üheks õppeaastaks lasteaiategevuse peatanud. §-s 21 ei sätesta teavitamise nõuet, vaid säte on seotud tegevusloa andmise ja muutmisega; 2) seletuskirjas viidatakse § 19 selgitustes kui eelnõu §-i 21 selgitustele, jne.	Ebatäpsused ja vead parandatud.

13.	Teeme ettepaneku sõnastada seletuskirja lisa 1 rakendusakti kavandi 1 § 6 lõige 5 järgmiselt: „(5) Einestamisruumi sisseseade, sealhulgas söögilaud, toidu serveerimis- ja söömisvahend ning serveerimisliin, peab olema puhas. Puhastamine ja vajaduse korral desinfitseerimine peab toimuma piisava sagedusega ning viisil, mis ei põhjusta toidu ning toiduga kokkupuutuvate materjalide ja esemete saastumist, ei halvenda toidu omadusi ega ohusta inimese tervist.“.	Arvestatud.
14.	Seletuskirja lisa 1 rakendusakti kavandis 2 on ekslikult viidatud määruse kehtestamise aluses alushariduse ja lapsehoiu seaduse § 33 lõikele 6, mida eelnõus ei ole. Ilmselt on mõeldud § 31 lõiget 6.	Parandatud. Seoses nii lastehoiu kui lasteaia osas nõuete kehtestamisega ühes määruks, on volitusnormiks eelnõu § 3 lõige 6.
15.	Teeme ettepaneku teha seletuskirja lisa 1 rakendusakti kavandis 7 järgmised muudatused: 1) asendada rakendusakti pealkirjas sõna „Maaeluministri“ tekstiosaga „Maaeluministri ja põllumajandusministri“; 2) asendada tekstiosa „Regionaal- ja põllumajandusminister“ sõnaga „regionaalminister“.	Arvestatud.
	VÄÄTSA LASTEAED PAIKÄPP	Haridus- ja Teadusministeerium
1.	§ 13. Lapsele vajaliku toe väljaselgitamine ja rakendamine (muudetud § 14) (17) Tõhustatud toe ja eritoe rakendamiseks on lasteaial õigus töödelda teise lasteaia ja koolivälise nõustamismeeskonna poolt hariduse infosüsteemi kantud andmeid koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel ning tuge saavale lapsele rakendatud tugimeetmete kohta. osaliselt või täielikult rahastada ka kohaliku omavalitsuse üksus, muu isik või asutus. Palun vaadake sõnastus üle, lõpus olev lause on kas ilma alguseta või jäänud tähelepanekuta „osaliselt või täielikult rahastada ka kohaliku omavalitsuse üksus, muu isik või asutus“. (5) lisada „L“ täht Lastehoiu	Parandatud.
2.	§ 32. Kasvatustegevusega seotud töötajad lastehoius	Parandatud.

	(5) astehoiu pidaja korraldab õpetajaja tugispetsialistide ametikohtadele avaliku konkursi. Konkursi läbiviimise korra ja tingimused koostab ja kinnitab pidaja. „Õpetajaja“ tühik puudu. „Õpetaja ja“	
	SOTSIAALMINISTEERIUM	Haridus- ja Teadusministeerium
1.	Paragrahvi 12 lõikes 4 (<i>muudetud § 12 lg 6</i>) on sätestatud, et vajaduse korral tagatakse lapsele lasteaias tugiteenused. Seletuskirjast ei nähtu, kes vajadust hindab ning kelle kohustus on vajaduse ilmnedes direktorit teavitada. Palume see lahti kirjeldada, et oleks selge, millistel juhtudel on kohustuslik lapsele üldtuge pakkuma hakata. Lisaks põhikooli ja gümnaasiumiseaduses (PGS) loetletud tugiteenustele, teeme ettepaneku, et lasteaija ja lapsehoiu juures võiks vajadusel (ja ruumide olemasolul) olla kättesaadav ka füsioterapeudi teenus. Üksikteenusena on tegemist tervishoiuteenusega, kuid lapsevanemate seas läbiviidud küsitlustest selgub, et halduskoormus erinevate asutuste vahel sõites on märkimisväärne. 71% alla 11-aastastest puudega lastest vajab asutuste vahel liikumiseks lapsevanema abi. Mõnedel juhtudel katab selle abi tugiisik. Füsioterapeutide eraldi märkimine eelnõu seletuskirjas loob selge ootuse vajadusel nende kaasamiseks. Samuti loob see võimaluse hinnata ja varakult sekkuda, kui lapse füüsilises arengus peaks tekkima mahajäämus. Seeläbi on võimalik ennetada kompleksprobleemide tekkimist hilisemas eas.	Selgitame ja täiendame seletuskirja. Eelnõu kohaselt pakutakse lapsele lasteaias üldist tuge, erituge ja tõhustatud tuge. Lapsel, kellel on kohanemiskursi või tekib mahajäämus eeldatavate arengutulemuste saavutamisel, pakub lasteaed üldist tuge, mis kujutab endast õpetaja pakutavat individuaalset lisajuhendamist, tugispetsialisti teenust ja vajaduse korral õpet individuaalselt või alarühmas. Esmased märkajad lasteaias on rühma töötajad (lapsehoidja, abiõpetaja, õpetaja), kes siis pöörduvad tugiteenuste koordinaatori ja/või tugispetsialistide poole ja pöörduvad õppealajuhataja ning direktori poole. Tõhustatud tuge ja erituge võib rakendada lasteaias sellekohaste objektivsete andmete saabumise või koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel andmisega. Mõlemal juhul on vajalik lapsevanema nõusolek. Kui lasteaias tagatud üldine tugi ei anna lapse arengus soovitud tulemusi, teeb tugiteenuste koordineerija vanemale ettepaneku pöörduda koolivälise nõustamismeeskonna poole. Kooliväline nõustamismeeskond annab soovitusel tõhustatud toe või eritoe rakendamiseks. Nagu ülal märgitud, võib lasteaed rakendada tõhustatud tuge ja erituge vanema nõusolekul ilma koolivälise nõustamismeeskonna soovituseta, kuid seda juhul, kui lapsel on diagnoositud mõni igal ööpäeval või ööpäev läbi kõrvalabi vajadust põhjustav tervises seisund või tuvastatud puude raskusaste. Seega koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel kõrval võivad objektivseteks andmeteks tõhustatud toe ja eritoe vajaduse tuvastamisel olla puude raskusaste otsus või

		rehabilitatsiooniplaan või tugiteenuste vajadust kirjeldav arsti antud tervises seisundi hinnang. Füsioterapeudi teenuse osas märgime, et eelnõu ei pane KOVile täiendavaid kohustusi, kuid see ei tähenda, et nimetatud teenuse tagamine pole võimalik.
2.	Paragrahvi 13 lõike 3 (<i>muudetud § 12 lg 3</i>) kohaselt võib edaspidi lasteaias tugiteenuste koordineerijaks määrata ka asutuse direktori. Seeläbi on ka direktori ülesanne soovitada lapsevanemal pöörduda koolivälise nõustamismeeskonna poole. Näeme, et sellise rolli andmine võib viia olukorrani, kus enda asutuse majanduslikust toimetulekust tingituna võib direktor jätta lapse suunamata täiendavale hindamisele, kuna see toob kaasa lisakulud. Teeme ettepaneku, et direktorile ei saa määrata tugiteenuste koordineerija rolli.	Mitte arvestatud. Praktika on näidanud, et vajadusel võtab need ülesanded direktor enda kanda ja täidab seda rolli väga edukalt (Tartu lasteaedade näited), lisaks ongi näiteks väikese lasteaia puhul mõistlik võimaldada nende ülesannete määramine direktorile.
3.	Paragrahvi 13 lõigetega 11 ja 12, § 31 lõikega 5 ning § 32 lõikega 2 (<i>muudetud 14 lg 1, § 35 lg 3 ja § 38 lg 3</i>) luuakse paindlikkus, mille kohaselt ei ole koolivälise nõustamismeeskonna soovitus eritoe või tõhustatud toe rakendamisel nõutav, kui lapsel on diagnoositud mõni igal ööpäeval või ööpäev läbi kõrvalabi vajadust põhjustav tervises seisund ja tuvastatud puude raskusaste. Sotsiaalministeerium on liikumas suunas, kus soovime vähendada erinevaid hindamisi puudega lastele ning siduda pakutavad hüved lahti puude raskusastmest. Eelnõu praeguse sõnastuse järgi võib tekkida lapsevanematel vajadus taotleda juba ennetavalt puude raskusastme tuvastamist, et tagada lapsele vajalik tugi. See aga loob lapsevanematele täiendava koormuse. Puude raskusastme tuvastamine ei ole vajalik, kui lapsel juba on tervises seisund, mis nõuab kohandusi õppetöös. Teeme ettepaneku muuta § 13 lõike 11 (<i>muudetud § 14 lg 1</i>) kolmanda lause sõnastust järgmiselt: „Koolivälise nõustamismeeskonna soovitus ei ole eritoe või tõhustatud toe rakendamisel nõutav, kui lapsel on diagnoositud mõni igal ööpäeval või ööpäev läbi kõrvalabi vajadust põhjustav tervises seisund või tuvastatud puude raskusaste.“	Arvestatud.

4.	Paragrahvi 13 lõikes 16 (<i>muudetud § 14 lg 5</i>) on sätestatud, et vähemalt korra õppeaastas ja siis, kui koolivälise nõustamismeeskonna määratud toe rakendamise tähtaeg on lõppemas, hindab tugiteenuste koordineerija koostöös õpetajate ja tugispetsialistidega soovitatud toe rakendamise mõju ning teeb direktorile ettepanekud edasiseks tegevuseks. Teeme ettepaneku täiendada seletuskirja, et tuleks välja, kuidas ja milliste tööriistade abil hinnatakse toe rakendamise mõju. Lisaks, kui asutusse jõuab koolivälise nõustamismeeskonna otsus, tuleks tekitada arutelu spetsialistide ja õpetajatega ning koostada plaan toe pakkumiseks. See loob aluse ühtse praktika tekkimisele ning pakutava toe osas saadav võrdlusmoment võimaldab hinnata üldist tugiteenuste tulemuslikkust.	Arvestatud. Lisasime seletuskirja viite 2020 aastal valminud juhendmaterjalile " Juhendmaterjal õpilase toetamiseks koolis ", mille punktis 6 on kirjeldatud lähemalt õpilase toevajaduse väljaselgitamist. Selles saab lähtuda ka lasteaia lapsele toevajaduse väljaselgitamisel.
5.	Paragrahviga 28 (<i>muudetud § 30</i>) sätestatakse lapsele õigus väljendada enda arvamust. Teeme ettepaneku täpsustada sätte sõnastust selliselt, et tuleks selgemalt välja asutuste kohustus luua võimalused lapse arvamuse küsimiseks ja arvestamiseks. Käesolev sõnastus viitab küll laste õigusele arvamust avaldada, kuid selgemalt tuleks reguleerida, et initsiatiiv lapsi kaasata ning selleks võimalusi luua, lasub asutustel (LasteKS § 36 kohaselt).	Arvestatud osaliselt. Jätsime eelnõu täiendamata, et mitte dubleerida lastekaitseaduses sätestatud. Täiendasime eelnõu seletuskirja rõhutades, et lapse arvamust tuleb küsida ja lähtuda lapse huvist otsuste tegemisel. Viitame lastekaitseaduse §-le 36, mille kohaselt on lasteaia ülesanne tagada lapsele võimalus esitada arvamusi ja kaebusi, samuti luua tingimused, et laps saaks oma seadusest tulenevaid õigusi kasutada.
6.	Leiame, et tugiteenuste rahastamisskeem peaks motiveerima laste abistamist võimalikult varakult, et ennetada probleemide süvenemist. Teeme ettepaneku laiendada tasandus- ja toetusfondi vahendite kasutamise võimalus ka alusharidust omandavatele lastele tõhustatud ja eritoe pakkumiseks. See ei eeldaks tingimata lisavahendite olemasolu, vaid suunaks olemasoleva ressursi perioodi, mil tugi omab kõige enam mõju.	Mitte arvestatud. Alushariduses ei muutu tugiteenuste tagamise kohustuse põhimõtted ja sisu. Rahastus ei saa olla motivatsioonipakett, vaid lapse heaolu, toevajaduse varajane märkamine ning vajadusel tugiteenuste tagamine. Need ülesanded ei ole eelnõuga muudetud, küll on sätestatud selgemalt vastutus ja korraldus.
7.	Leiame, et tervisekaitsenõudeid tuleks täiendada õuelastehoidude regulatsiooniga. Hetkel neile spetsiifilised nõuded puuduvad. Võttes arvesse aga Eesti kliimat, oleks nõuete kehtestamine laste tervise seisukohalt väga oluline. Soovi selleks on avaldanud ka õuelastehoiud ise.	Arvestatud osaliselt. Õuelasteaia pedagoogika on üks paljudest alushariduses kasutatavatest pedagoogikatest ja seepärast ei ole eraldi õuelasteadeade sätestamine seaduse tasandil vajalik. Küll kuna õuelasteaia pedagoogika erineb teistest selle poolest, et õues tehakse kõiki tegevusi, mida saab lastega õues harrastada, siis on kohane kehtestada neile spetsiifilised nõuded tervisekaitsenõuetes.

		Rakendusakti koostamisesse kaasame kindlasti ka õuelastehoidude pidajad.
	EESTI PUUETEGA INIMESTE KODA	Haridus- ja Teadusministeerium
1.	SHS § 45 ³ . Nõuded hoiuteenusele (2) Teenust vahetult osutav isik (edaspidi lapsehoidja) võib hoida korraga kuni viit last, kaasa arvatud lapsehoidja enda samal ajal hooldamist vajavad isikud. EPIKoda peab vajalikuks märkida, et on oluline mitte tõsta suure hooldus- ja abivajadusega laste hoiuteenustel laste arvu ühe töötaja kohta, kuna tegemist on väga palju tähelepanu, hooldust ja järelevalvet vajavate lastega.	Selgitame. Suhtarvude nõuet ei ole muudetud võrreldes kehtivas sotsiaalhoolekande seaduses sätestatuga.
2.	SHS § 45 ⁴ . Nõuded lapsehoidjale (1) Lapsehoidja: 2) peab omama vähemalt kesk- või kutseharidust, töökogemust lastega ja lapsehoidja kutsestandardiga kooskõlas olevaid tööks sobivaid isikuomadusi, mida hindab tööandja; EPIKoda toob välja, et lastega töötamise kogemuse nõue ei ole sellisel kujul piisav ja vajab kindlasti täpsemat selgitust, millist ning mis mahu kogemust loetakse piisavaks ja sobivaks? Tegemist on suure hooldus- ja abivajadusega lastega, seega on oluline kindlustada, et töötaja omaks tööks vajalikke spetsiifilisi oskusi ja kogemusi. Juhul kui inimesel pole varasemat väljaõpet lapsehoidjana või kogemust suure hooldus- ja abivajadusega lapse eest hoolitsemisel ning ta ei ole läbinud või talle ei pakuta tööle asumisel koheselt spetsiifilist väljaõpet/koolitust, on tööandjal väga keeruline teenuse kvaliteeti ning teenusel viibivate laste heaolu tagada.	Selgitame. Sätte kohaselt ei ole lapsehoidjana töötamiseks piisav ainult töötamise kogemus, vaid see on lisatingimus, lisaks tasemehariduse nõudele ja kutsestandardis kirjeldatud tööks sobivate isikuomadustega. Kõik need tingimused nõuded peavad koos olema täidetud. Hindab tööandja, lapsehoidja 4. taseme kutsestandardi alusel.
3.	Lisaks peame oluliseks märkida teemat, mis puudutab lasteasutuses töötamist neil isikutel, kes on Karistusseadustiku § 121 alusel süüdi mõistetud. Hetkel võib karistusseadustiku (KarS) § 121 alusel süüdi mõistetud inimene minna uuesti lastega seotud tööle pärast karistusandmete karistusregistrist kustutamist (praegusel juhul kolm aastat pärast seda, kui lõpeb kohtuotsusega määratud katseaeg).	Teadmiseks võetud.

	Õiguskantsler tegi 11.04.2023 Riigikogule ettepaneku kaaluda kehtestada lastekaitseaduses eluaegse lastega töötamise keelu kohaldamise võimalus ka niisugustel kehalise väärkohtlemise juhtumitel, kui tegu on toime pandud alaealise suhtes korduvalt või süstemaatiliselt. 20.09.2023 pöördusime Sotsiaalkomisjoni poole, et uurida, mis on vastavasisulistest ettepanekutest saanud. Sotsiaalkomisjon edastas kirja ka Sotsiaalministeeriumile ning Justiitsministeeriumile. Usume, et see on oluline teema ka HTMile edastamiseks. Juhime tähelepanu Õiguskantsleri pöördumiselel : „Haavatavas olukorras olevate inimestega (näiteks lapsed, puudega inimesed ja teised, kes ei saa ise enda eest igas olukorras seista) töötamiseks kõlbmatute töötajate värbamist lasteasutustesse või muudesse hoolekandeesutustesse peaks aitama ära hoida ka kutsealal kehtestatud eetikareeglid ja kõrgendatud nõudmised neis asutustes töötavate inimeste suhtes. Porkuni Kooli näitel nägime paraku, et eetikareeglitest alati ei piisa, et hoida laste suhtes vägivalda kasutanud inimesi lasteasutustest eemal.“	
	JUSTIITSMINISTEERIUM	Haridus- ja Teadusministeerium
1.	Seaduse pealkiri – seletuskirjas ei ole põhjendatud, miks on vaja senise seaduse pealkirja (koolieelse lasteasutuse seadus) asemel uus kavandada, kuigi mõlemad eelnõus defineeritud terminid „lastehoid“ ja „lasteasutus“ on koolieelsed lasteasutused, kusjuures uus pealkiri nimetab neist vaid ühte. Nii lastehoiu kui lasteasutuse definitsiooni kohaselt toimub neis mõlemas laste arendamine alushariduse riikliku õppekava alusel. Seega jääb eelnõu ja seletuskirja põhjal selgusetuks ka see, miks on uues seaduse pealkirjas otsustatud nimetada vaid ühte neist. Justiitsministeerium leiab, et senise pealkirja asendamine on tarbetu. Meie hinnangul on kehtiva pealkirja sisu uue kavandatavaga võrreldes selgem ning lisaks kaob vajadus teha seadustes tarbetuid asendusi (nt § 72). Palume seaduse pealkiri jätta muutmata.	Arvestatud osaliselt. Eelnõu pealkiri muudetud – <i>alushariduse seadus</i>. Kehtiva seaduse pealkiri ei sobitu tänases haridusvaldkonnas kehtiva põhimõttega hariduse pakkumisel, milles lähtutakse haridustasemetest, mitte asutusepõhisusest. Eelnõu pealkiri muudetud – <i>alushariduse seadus</i>. Nii lastehoiu kui lasteasutuse toetatakse alushariduse omandamist alushariduse riikliku õppekava alusel. Alushariduse mõiste avatakse eelnõu §-s 62, millega muudetakse Eesti Vabariigi haridusseadust. HaS § 14 uue teksti kohaselt on alusharidus üldoskuste, teadmiste ja hoiakute kogum, mis loob eeldused põhihariduse omandamiseks. Seega alushariduse (kui üldoskuste, teadmiste ja hoiakute kogumi) omandab laps koolikohustuslikuks eaks, et jätkata siis põhihariduse omandamist koolis. HaS § 24 lõike 1 kohaselt omandab koolikohustuslikust eest noorem laps alushariduse

	lasteaias või kodus. Kodu aspekt ei jää eelnõust välja. See tähendab eelkõige, et kuna Eestis ei ole alusharidus kohustuslik haridus, siis laps ei pea käima lasteaias ja võib omandada seega alushariduse ka kodus. Kuigi alusharidus ei ole kohustuslik, peavad olema loodud võimalused kõigile lastele, kelle vanemad seda soovivad ja vajavad. Seega läbi vanema valikute vastutab lapse alushariduse omandamise eest ka vanem. Kui vanema valik on lasteaed, siis saab laps omandada alushariduse lasteaias ja alushariduse omandamise eest vastutavad lasteaed ja vanem ühiselt (vt ka eelnõu § 3 lõige 5, muudetava haridusseaduse § 24 lõige 2). Laps saab alushariduse omandada ka kodus ja sellisel juhul vastutab vanem lapse alushariduse omandamise eest. Eelnõu kohaselt on KOVi ülesanne võimaldada vanema soovil pooleteise- kuni kolmeaastasele lapsele lastehoiukoht ning kolme- kuni seitsmeaastasele lapsele lasteaiakoht. Lastehoidu on võimalik pakkuda ka kuni 7aastasele lapsele. Nii lastehoius kui lasteaias toetatakse lapse alushariduse omandamist. Enne lasteaeda minemist lastehoius käiv laps omandab alusharidust mahus, et jätkata selle omandamist lasteaias või vanema valikul omandada alusharidust edasi kodus või lastehoius. Kui vanem on otsustanud, et ta ei soovi oma last lasteaeda panna, kuid vajab siiski tuge töö- ja pereelu ühendamisel või eelistab muul põhjusel lastehoidu (näiteks sobib see lapsele paremini kui lasteaed), võimaldab eelnõu kasutada kohta lastehoius kuni lapse kooliealiseks saamiseni. Võrreldes lasteaiaga, omandab 3-7aastane laps sellisel juhul alusharidust kodu ja lastehoiu koostöös, kus lastehoiul on perekonda toetav roll (vt ka eelnõu § 3 lõige 1 ja HaS § 24 lõige 1). Kui 3-7aastane laps omandab alusharidust lasteaias asemel kodus, võib talle alusharidust anda alushariduse riikliku õppekava alusel, kus on sätestatud 6-7-aastase lapse eeldatavad tulemused õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades. Samas pole õppekava järgimine kodustele lastele kohustuslik ning valiku õppe ja kasvatuse osas teeb lapsevanem. Selle valiku hulka kuulub ka 3-7aastasele lapsele lastehoiu kasutamise võimalus, kus alushariduse riikliku õppekava
--	--

		alusel toetatakse lapse üldoskuste arengut ja seeläbi alushariduse omandamist.
2.	Koormavate haldusaktide kättetoimetamine – eelnõu § 21 lõige 4, § 22 lõige 3, § 38 lõige 4 ja § 39 lõige 3 (<i>muudetud eelnõu § 23 lõige 3, § 24 lõige 3 ning § 44 lõige 4 ja § 45 lõige 3</i>) reguleerivad tegevusloa andmisest või muutmisest keeldumiseks, samuti tegevusloa kehtetuks tunnistamiseks antavate haldusaktide teatavakstegemist hariduse infosüsteemi kaudu. Eelnõust ega seletuskirjast ei nähtu aga, millal loetakse hariduse infosüsteemi kaudu edastatud otsus adressaadile kättetoimetatuks. Juhime tähelepanu, et haldusmenetluse seaduse (HMS) § 62 lõike 1 kohaselt tehakse haldusakt üldjuhul teatavaks vabas vormis, kuid haldusaktid, millel on isikule koormav mõju (nt tegevusloa andmisest keeldumine, tegevusloa kehtetuks tunnistamine), tehakse teatavaks kättetoimetamisega (HMS § 62 lõige 2) HMS 1. peatüki 7. jaos sätestatud korras. Kuigi dokumentide elektroonilise kättetoimetamise viisiks on HMS § 27 lõike 1 kohaselt ka dokumendi kättesaadavaks tegemine asjakohases infosüsteemis, ei saa dokumenti lugeda veel kättetoimetatuks pelgalt selle avaldamisega infosüsteemis. Kättetoimetamise hetkest hakkab isiku jaoks kulgema menetlus- või kaebetähtaeg, mistõttu on eriti oluline, et haldusorganil oleks võimalik tõendada, et isik on kättetoimetamist eeldava dokumendi kätte saanud ja tal on seeläbi tekkinud reaalne võimalus dokumendi sisuga tutvuda. Seetõttu näeb HMS § 27 lõige 2 ette, millal saab elektrooniliselt kättesaadavaks tehtud või edastatud dokumendi kättetoimetatuks lugeda. Infosüsteemis kättesaadavaks tehtud dokument loetakse üldjuhul kättetoimetatuks, kui asjakohane infosüsteem on registreerinud dokumendi avamise või vastuvõtmise (HMS § 27 lg 2 punkt 1).	Arvestatud. Kõnealuseid sätteid muudetud selliselt, HTM toimetab haldusaktid kätte e-posti aadressi kaudu. Seletuskirja täiendatud selgitusega kättetoimetatuks lugemise osas.

	Arvestades eeltoodut, palume muuta eelnõu § 21 lõike 4, § 22 lõike 3, § 38 lõike 4 ja § 39 lõike 3 sõnastust, asendades sõnad „teeb teatavaks” sõnadega „toimetab kätte”. Lisaks eelnevale palume seletuskirja täiendada selgitusega, mis hetkest loetakse eelnõu § 21 lõikes 4, § 22 lõikes 3, § 38 lõikes 4 ja § 39 lõikes 3 nimetatud ja hariduse infosüsteemi kaudu teatavaks tehtud dokumendid adressaadile kättetoimetatuks.	
3.	Järelhindamine – palume eelnõusse kavandada järelhindamise kohustust sisaldav säte, mille kohaselt hinnatakse lasteaedade ja lastehoiu teenuse üheks alushariduse süsteemiks ühildamise tulemuslikkust, erivajadustega lastele vajaliku toe pakkumise korralduse muutmise ning lasteaia ja lastehoiu töötajatele täiendavate kvalifikatsiooninõuete kehtestamise järelmõju.	Arvestatud. Eelnõusse järelhindamist kohustav säte lisatud - § 58.
4.	Eelnõu § 6 lg 1 (muudetud § 5) – eelnõu § 5 lõike 1 kohaselt on vanemal õigus lasteaia vastuvõtu taotluses esitada mitu eelistust algusaja ja tegevuskoha suhtes ning kohaliku omavalitsuse üksusel lasub kohustus nende eelistustega arvestada. Eelistuste esitamise õigust ja nendega arvestamise kohustust ei ole ette nähtud aga lastehoiu puhul. Palume eelnõu täiendada lastehoiu puhul samasuguste võimalustega või põhjendada seletuskirjas erinevat kohtlemist.	Arvestatud ja eelnõu §-d 5 ja 6 pandud kokku §-ks 5 ning sõnastust vastavalt märkusele täpsustatud ja ühtlustatud.
5.	Eelnõu § 6 lg 2 (muudetud § 5) – eelnõu § 5 lõike 2 kohaselt arvestab kohaliku omavalitsuse üksus lapse lasteaeda vastuvõtmist otsustades olulise asjaoluna esmajärjekorras lapse elukoha lähedust lasteaiale, samas eelnõu § 6 lõike 2 puhul ei ole samasisulises regulatsioonis rõhutatud seda „olulise asjaoluna”. Seletuskirjast ei selgu, et sõnastuse erinevus tooks kaasa sisulise erinevuse sätete vahel. Palume sõnastused ühtlustada või selgitada seletuskirjas, kuidas eelnõu § 5 lõikes 2 ja § 6 lõikes 2 sätestatud otsustusprotsessid teineteisest erinevad ning milliste asjaoludega selline erinevus põhistatud on.	Arvestatud. Vt eelmist vastust. Otsustusprotsessid ei erine.

6.	Eelnõu § 13 lg-d 10 ja 17 – eelnõu § 13 lõike 10 (<i>muudetud § 13 lg 7 ja § 14 lg 6</i>) kohaselt kantakse koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel hariduse infosüsteemi pärast seda, kui vanem on andnud nõusoleku neid rakendada. Nõusolek esitatakse kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis. Sama paragrahvi lõike 17 kohaselt on lasteaial tõhustatud toe ja eritoe rakendamiseks õigus töödelda teise lasteaia ja koolivälise nõustamismeeskonna poolt hariduse infosüsteemi kantud andmeid koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel ning tuge saavale lapsele rakendatud tugimeetmete kohta. Seletuskirja kohaselt on § 13 lõikes 10 sätestatud andmetöötlemise aluseks vanema nõusolek (kuigi soovitusel rakendamise kaudu), kuid § 13 lõikes 17 on seletuskirja põhjal tegemist andmetöötlemisega seaduse alusel. Juhime tähelepanu, et nõusolek on vabatahtlik tahteavaldus, mida isik võib igal ajal tagasi võtta. Nõusoleku kehtivus sõltub andmete töötlemise tingimustest ja eesmärkidest ning vajadust tuleb aeg-ajalt uuesti hinnata. Tingimuste muutumisel ei pruugi nõusolek enam kehtiv olla ka juhul, kui andmesubjekt ei ole seda tagasi võtnud. Eelkõige märgime, et andmetöötlemise õiguslik alus ei saa registrisse kandmise või muu töötlemise tagajärjel muutuda. Nõusoleku tagasivõtmise korral jäävad kõik töötlemistoimingud, mis põhinesid nõusolekul ja toimusid enne nõusoleku tagasivõtmist, seaduslikuks, ent vastutav töötleja peab vastavalt töötlemistoimingud peatama. Kui muud õiguslikku alust, mis õigustaks andmete töötlemist (nt säilitamist), ei ole, peab vastutav töötleja andmed kustutama. Juhul kui andmesubjekt võtab nõusoleku tagasi ja vastutav töötleja soovib jätkata isikuandmete töötlemist mõnel muul õiguslikul alusel, ei saa vastutav töötleja minna nõusolekult (mis on tagasi võetud) vaikselt üle muule õiguslikule alusele. Andmesubjekti tuleb teavitada igast muudatusest töötlemise õiguslikus aluses kooskõlas isikuandmete kaitse üldmääruse	Arvestatud. Regulatsiooni ja seletuskirja täpsustatud. Seletuskirja selgitus oli mõnevõrra eksitav. Mõlemal juhul on aluseks vanema nõusolek. Andmete EHISesse kandmise alus on vanema nõusolek toe rakendamiseks. Vanema nõusolek toe rakendamiseks on seotud ka juba EHISesse kantud andmete töötlemisega, sest toe rakendamiseks on vajalik töödelda EHISesse kantud andmeid. Järelikult on ka juba EHISesse kantud andmete töötlemise alus vanema nõusolek, sest andmeid ei saa töödelda, kui vanem ei anna nõusolekut tuge rakendada või võtab nõusoleku osaliselt või täielikult tagasi. Ilma EHISesse kantud andmeid töötlemata ei saaks ülesannet - rakendada tõhustatud tuge ja erituge, nõuetekohaselt täita. Ülesannet rakendada tuge ei täideta, kui vanem selleks nõusolekut ei anna. Kui vanem võtab nõusoleku toe rakendamiseks tagasi, ei ole ka alust EHISe andmeid töödelda, sest tuge ei rakendata. Eelnõu § 14 lõike 4 sõnastust täpsustatud, et andmeid on õigus töödelda toe rakendamiseks vajalikus mahus ja ulatuses.
-----------	--	--

	artiklites 13 ja 14 esitatud teavitamisnõuetega ning üldise läbipaistvuse põhimõttega. Seega tuleb arvestada nõusolekupõhisele andmetöötlusele kehtivate reeglitega. Eelnevast tulenevalt palume kavandatud regulatsioon üle vaadata.	
7.	Eelnõu § 15 lg 1 (<i>muudetud § 16 lg 1</i>) – leiame, et seletuskirjas eelnõu § 15 lõike 1 kohta antud selgitus ei vasta täielikult normi sisule. Selgituse kohaselt: „Sätte eesmärk on kehtestada selge vastutus lasteaia omandivormist lähtudes ja piiritleda, mil viisil võib käesolevas seaduses sätestatud korras alusharidust võimaldada.“ Vastutust antud säte siiski ei reguleeri, vaid lõikes 1 on nimetatud võimalikud lasteaia pidamise õiguslikud vormid. Seletuskirjas on märgitud, et „eraõigusliku juriidilise isiku otsuse teeb kõrgeim juhtorgan, kui põhikirjas ei ole sätestatud teisiti“. Sellist eraõigusliku juriidilise isiku sisesuhet reguleerivat erinormi eelnõu tekstis aga ei leidu. Soovitame võimaliku õigusliku segaduse vältimiseks ka seletuskirjast see põhimõte välja jätta ning võimaldada eraõiguslikul juriidilisel isikul määratleda iseseisvalt, kes isiku sisesuhtes asjakohast otsust vastu võtta võib.	Arvestatud. Seletuskirjas sõnastust muudetud.
8.	Eelnõu § 15 lg 2 (<i>muudetud § 16 lg 2</i>) – leiame, et seletuskirjas esitatud selgitused kasutavad samu mõisteid erinevas tähenduses. Kavandatavas lõikes 2 reguleeritakse lasteaia „põhimäärust või põhikirja“. Normiadressaadil on keeruline tuvastada, kas eraõigusliku juriidilise isiku puhul on antud juhul tegemist eraõigusliku juriidilise isiku põhikirjaga. Eelnõu seletuskirjas selgitatakse, et tuleb eristada eraõigusliku juriidilise isiku „põhikirja“ ning „põhimäärust või põhikirja“, mis reguleerib lasteaia „kui asutuse“ tegevusi. Et mõistete selline kattuvus võib tekitada õiguslikku segadust, ilmneb juba seletuskirjas toodud lausest: „Eralasteaia põhikirja näol on sisuliselt tegemist teenuse tüüptingimustega võlaõigusseaduse tähenduses.“ Antud juhul jääbki ebaselgeks, kas räägitakse juriidilise isiku põhikirjast või lasteaia „kui	Arvestatud. Seletuskirja sõnastust täpsustatud.

	asutuse“ põhikirjast. Soovitame viimase puhul kasutada üksnes mõistet „põhimäärus“, et tõlgenduslikku segadust vältida.	
9.	Eelnõu § 24 lg-d 5 ja 6 (<i>muudetud § 10</i>)– eelnõu § 24 lõike 5 punkti 2 kohaselt avaldab hoolekogu arvamust lasteaiarühmade moodustamise kohta. Sama paragrahvi lõike 6 kohaselt on hoolekogul õigus saada direktorilt ja lasteaia pidajalt oma ülesannete täitmiseks vajalikku teavet. Eelnõust ega seletuskirjast ei selgu, mida täpsemalt mõeldakse eelnõu § 24 lõike 5 punktis 2 sätestatud hoolekogu ülesandena. Ebaselgeks jääb, millistes piirides on hoolekogu pädev arvamust avaldama ja millist informatsiooni selle täitmiseks õigustatud saada. Kas on mõeldud, et hoolekogu avaldab arvamust lasteaiarühmade moodustamise korra kohta, mitte ei kontrolli laste nimede ja muude võimalike andmete alusel rühmade moodustamist? Palun eelnimetatud aspekte seletuskirjas selgitada ja vajadusel eelnõus täpsustada.	Arvestatud. Hoolekogu arvamuse avaldamine rühma moodustamise osas eelnõust välja jäetud.
10.	Eelnõu § 25 (<i>muudetud § 27</i>) – kõnealuse sättega nähakse ette nõuded lasteaia töötajatele. Seletuskirjas on loetletud üksnes osa kuriteokoosseise, mille puhul kehtib alaline lastega töötamise keeld (eeskätt seksuaalkurjategijad). Tegelikult on alaliste koosseisude ring laiem, hõlmates mh karistusseadustiku (KarS) §-sid 113, 114 jne. Seega on seletuskirjas ebatäpselt kuriteokoosseisude loetelu kitsendatud. Palume seletuskirjas selgelt välja tuua, milliste kuriteokoosseisude puhul kehtib alaline keeld ja milliste puhul ajutine keeld. Eelnõu § 25 selgituste juures on märgitud; „Nende süütegude puhul on lastega töötamise piirang eluaegne, olgu siis karistus kehtiv või kustunud.“ Juhime tähelepanu, et kustutamise asemel oleks täpsem rääkida eluaegse keelu püsimisest karistuse arhiveerimisel.	Arvestatud. Märkusest lähtuvalt seletuskirja parandatud.

	Samuti on § 25 selgituste juures märgitud: „Tööandja peab pisteliselt kontrollima kõiki töotajaid ja veenduma, et neid ei ole karistatud töötamise vältel.“ Palume pistelise kontrolli asemel ette näha regulaarne kontroll, kuna tööandja peab tagama, et teatud tegude eest karistatud isikud ei saaks lastega töötada. Eelnõu §-ga 25 seoses on seletuskirjas välja toodud: „Lastega töötava inimese tausta kontrollimiseks peab tööandja esitama karistusregistrile päringu. Kui tööle kandideeriv inimene on elanud või töötanud mõnes muus Euroopa Liidu riigis, tuleb andmeid tema karistatuse kohta küsida läbi Euroopa Karistusregistri (ECRIS) riigist, kus ta on viibinud. Kui lasteasutus eirab töötajatele seatud piirangut või ei tuvasta seda, karistatakse asutust rahatrahviga (KarS § 179¹).“ Märgime, et ECRIS päring ei aita juhtudel, kui mõni liikmesriik (veelgi enam mõni kolmas riik, kes ECRIS-e süsteemi ei kuulu) andmeid ei väljasta. Neil juhtudel peab isik ise esitama vastava riigi tõendi selle kohta, et tal piirangut kaasa toovat karistust ei ole. Lisaks sellele ei saa rääkida piirangu mittetuvastamise karistamisest, vaid kontrolli teostamata jätmisest (vt KarS § 179¹ koosseisu). Palume eelnevast lähtuvalt seletuskirja parandada.	
11.	Eelnõu § 25 lg 6 ja § 32 lg 8 (<i>muudetud § 27 lg 3, 4 ja § 37 lg 2</i>) – eelnõu kohaselt võib direktor sõlmida tähtajalise töölepingu kuni üheks aastaks isikuga, kes ei vasta õpetajale esitatavatele kvalifikatsiooninõuetele, kui õpetaja ametikohale ei leita kvalifikatsiooninõuetele vastavat õpetajat, kuid sellisel juhul on direktoril eelnõu kohaselt kohustus ühe aasta jooksul korraldada uus avalik konkurss. Eelnõu kohaselt kehtib sellekohane konkursi korraldamise kohustus üksnes õpetaja puhul, kuid abiõpetaja suhtes seda ette nähtud ei ole. Seletuskirjast ei selgu, millega on põhistatud abiõpetajate ja õpetajate erinev kohtlemine. Palume seletuskirja vastava analüüsiga täiendada.	Arvestatud. Seletuskirja vastava analüüsiga täiendatud.

12.	Eelnõu § 44 – kuna eelnõu kõnealuse sättega ei nähta ette erisust korrakaitseaduse § 28 lõikes 2 sätestatud sunniraha igakordse kohaldamise ülemmäärast, mis on samuti 9600 eurot, siis antud juhul puudub vajadus sunniraha ülemmäära sätestamiseks eriseaduses. Seega palume jätta eelnõust välja § 44, mis sätestab, et ettekirjutuse täitmata jätmise korral on asendustäitmise ja sunniraha seaduses sätestatud korras rakendatava sunniraha ülemmäär 9600 eurot.	Arvestatud. Kõnealune säte eelnõust välja jäetud märkuses esitatud põhjusel.
13.	Eelnõu § 49 lg-d 3 ja 4 (<i>muudetud § 54 lg-d 3 ja 4</i>) – eelnõu kohaselt hakkab abiõpetajale esitatud keelenõue kehtima aasta pärast eelnõu seadusena jõustumist, samas lapsehoidjale esitatud keelenõue hakkab kehtima alates eelnõu seadusena jõustumisest. Palume seletuskirja lisada selgitus, et selline erinev jõustumine on tingitud sellest, et seni ei ole abiõpetajale kvalifikatsiooninõudeid kehtestatud, kuid eelnõu kohaselt on edaspidi keelenõue kvalifikatsiooninõuete osa. Üleminekuperiood võimaldab abiõpetajal omandada keel nõutaval tasemel. Lapsehoidjate suhtes kehtib juba hetkel B2 keeletaseme nõue ja kutsetunnistuse saamise eeldus, seega puudub nende puhul vajadus üleminekuperioodi kehtestamiseks.	Eelnõud muudetud selliselt, et ka abiõpetajale ei nähta ette üleminekuperioodi omandada keel nõutaval tasemel. Põhjus on selles, et praktikas on Keeleamet käsitlenud eesti keele oskuse nõuet kontrollides õpetajat abistavat töötajat kui abistavat laadi tööülesandeid täitvat töötajat ning sellest tulenevalt rakendanud neile Vabariigi Valitsuse määruse "Ametniku, töötaja ja füüsilisest isikust ettevõtja eesti keele oskuse ja kasutamise nõuded" § 6 punktis 1 sätestatud nõuet (A2-tase). Selline käsitlus on mõnevõrra küsitav, arvestades õpetajat abistava töötaja rolli õppe- ja kasvatustegevuses, kuid, et praktika on selline olnud, siis ühelt poolt ei ole käesoleval hetkel koheselt alust nõuda abiõpetajatelt kõrgemat eesti keele oskust, kui A2-tase ning teiselt poolt pole põhjust anda täiendavat aega sellise keelenõudega vastavusse viimiseks. See keelenõue kehtib ka täna ja on madalaim nõue. Mõju abiõpetajatele on minimaalne, sest ei ole teada, et puuduks keeletase A2.
14.	Eelnõu § 70 p 4 (<i>muudetud § 70 p 3</i>) – kavandatava lõike 2 muudatusega nähakse ette: „Isiku, kes esitas teate majandustegevuse jätkamiseks käesoleva paragrahvi lõike 1 alusel suure hooldus- ja abivajadusega lapse hoiuteenuse osutamiseks, tegevusluba kehtib, kui isiku majandustegevus vastab käesoleva seaduse nõuetele. Isik, kes jätkab suure hooldus- ja abivajadusega lapse hoiuteenuse osutamist, on kohustatud viima oma majandustegevuse käesoleva seaduse nõuetega vastavusse hiljemalt 2026. aasta 31. augustiks. Kui isik ei ole nimetatud tähtjaks oma	Arvestatud. Lõige 2 sõnastatud: “Käesoleva paragrahvi lõike 1 alusel suure hooldus- ja abivajadusega lapse hoiuteenuse osutamiseks majandustegevuse jätkamise teate esitanud isiku tegevusluba kehtib, kui isiku majandustegevus vastab käesoleva seaduse alates 2025. aasta 1. jaanuarist kehtiva redaktsiooni nõuetele. Isik, kes jätkab suure hooldus- ja abivajadusega lapse hoiuteenuse osutamist, on kohustatud viima oma majandustegevuse käesoleva seaduse alates 2025. aasta 1. jaanuarist kehtiva redaktsiooni nõuetega vastavusse hiljemalt 2026. aasta 31. augustiks. Kui isik ei ole nimetatud tähtjaks oma

	majandustegevust käesoleva seaduse nõuetega vastavusse viinud, lõppeb tema tegevusloa kehtivus 2026. aasta 1. septembril.“ Esiteks jääb kõnealuse sätte alusel selgusetuks, millise redaktsiooni nõuetele peab isiku tegevus kavandatava sätte esimese ja kolmanda lause alusel vastama. Teiseks ei ole eelnõu ega seletuskirja põhjal selge, kuidas toimub tegevusloa kehtivuse automaatne lõppemine olukorras, kus isik ei ole oma majandustegevust viinud 2026. aasta 1. septembriks seaduse nõuetega vastavusse. Selleks, et tegevusluba muutuks kehtetuks, peab Sotsiaalkindlustusamet kontrollima, kas isiku tegevus vastab kehtivatele nõuetele ning juhul, kui see nii ei ole, tuleb tegevusluba kehtetuks tunnistada. Palume sätte sõnastus vastavalt parandada.	majandustegevust käesoleva seaduse nõuetega vastavusse viinud, lõpeb tema tegevusloa kehtivus 2026. aasta 1. septembril.”
15.	Palume arvestada ka käesoleva kirja lisades esitatud eelnõu ja seletuskirja failis jäljega tehtud normitehniliste märkustega ning märkustega eelnõu mõju kohta.	Arvestatud.
16.	Vastavalt Vabariigi Valitsuse reglemendi § 6 lõikele 5 palume eelnõu esitada Justiitsministeeriumile täiendavaks kooskõlastamiseks pärast praegusel kooskõlastamisel saadud arvamuste läbivaatamist ja vajaduse korral eelnõu parandamist, et enne eelnõu Vabariigi Valitsusele esitamist kontrollida selle vastavust hea õigusloome ja normitehnika eeskirjale.	Teadmiseks võetud.
	JUSTIITSMINISTEERIUM II KOOSKÕLASTUS	Haridus- ja Teadusministeerium
1.	Eelnõu § 4 lõiked 2 ja 3 (<i>muudetud eelnõu § 5 lõiked 2 ja 3</i>) – eelnõu kõnealused sätted näevad ette lapse elukohaga seotud regulatsiooni, mis lisandus eelnõusse pärast esimest kooskõlastusringi. Eelnõust ega seletuskirjast ei selgu hetkel, kas olukorras, kus lapsel on kaks erinevat tegelikku elukohta (nt kaks nädalat ema juures, kaks nädalat isa juures), on lapsel õigus vastavalt kaks nädalat käia ühes lasteaias ja kaks nädalat	Arvestatud. Seletuskirja § 5 lõike 2 selgitust vastavalt märkusele täiendatud. Eelnõu § 5 lõiget 3 ei ole pärast esimest kooskõlastusringi muudetud ning seda regulatsiooni ei ole muudetud ka võrreldes kehtiva KELSiga. Seletuskirja on ka lõike 3 osas aga täiendatud.

	teises. Palume seletuskirjas täpsustada, et sellises olukorras on ühel vanemal õigus taotleda lasteaia kohta ühelt kohaliku omavalitsuse üksuselt (KOV) ja teisel vanemal teiselt ning sellest tulenevalt on kohustatud KOVe kaks. Kummalgi vanemal on kavandatava § 4 järgi õigus taotleda tema elukohajärgselt KOVilt kohta ja KOV kohustatud koha ka tagama – üks rahvastikuregistri (RR) kande alusel ja teine koostöös vanemaga tsiviilseadustiku üldosa seaduse järgi elukohta kindlaks tehes (nt vanem esitab kohtumääruse).	
2.	Eelnõu §-d 13 ja 14 (<i>muudetud eelnõu §-d 14 ja 15</i>) – eelnõu on muudetud arusaadavamaks, eristades lapsele vajaliku toe andmist kui teenust ja andmetöötlust. Palume siiski täpsustada eelnõu selliselt, et koolivälise nõustamismeeskonna soovitus eesmärk ja seega andmete kasutamine oleks üheselt arusaadav (näiteks täiendades § 13 lõiget 5 sõnadega „tõhustatud toe või eritoe rakendamise vajaduse väljaselgitamiseks“) ning seletuskirjas välja tuua, et lasteaed võib koolivälise nõustamismeeskonna soovitus andmeid kasutada vaid tõhustatud ja eritoe pakkumisel.	Arvestatud. Eelnõu § 14 lõiget 5 täiendatud tekstiosaga „tõhustatud toe või eritoe rakendamise vajaduse väljaselgitamiseks.“ – <i>Kui lasteaia tagatud üldine tugi ei anna lapse arenguks soovitud tulemusi, teeb tugiteenuste koordineerija vanemale ettepaneku pöörduda koolivälise nõustamismeeskonna poole tõhustatud toe või eritoe rakendamise vajaduse väljaselgitamiseks.</i> Samuti on üheselt arusaadavuse huvides täiendatud seletuskirjas § 15 lõike 6 selgitust, et teise lasteaia ja koolivälise nõustamismeeskonna poolt EHISesse kantud andmeid koolivälise nõustamismeeskonna soovitus ning tuge saavale lapsele rakendatud tugimeetmete kohta võib lasteaed kasutada vaid tõhustatud ja eritoe rakendamisel.
3.	Eelnõu § 72 p 5 (<i>muudetud eelnõu § 73 p 5</i>) – kõnealuse punktiga 5 tunnistatakse kehtetuks rahvatervise seaduse § 12 lõige 3. Seletuskirja kohaselt on lastehoidu ja lasteaeda puudutav regulatsioon üle toodud käesolevasse eelnõusse ja säte on vastuolus korrakaitseadusega. Palume seletuskirjas täpsustada, millisesse eelnõu sättesse on kõnealune regulatsioon üle toodud ning milles seisneb vastuolu korrakaitseadusega.	Kõnealust punkti on muudetud selliselt, et rahvatervise seaduse paragrahvi 12 lõikest 3 jäetakse välja sõna "lasteasutuse" ja lauseosa "lapsehoiuteenuseid osutava ettevõtte". Kuna rahvatervise seaduse § 12 lõige 3 sisaldab näiteks ka nõudeid ilu- ja isikuteenustele, siis seda täies mahus kehtetuks tunnistada ei saa. Küll on sättest vajalik välja jätta alusharidusega seotu, sest lasteaia ja lastehoiu osas reguleerib riiklikku järelevalvega seonduvat edaspidi alusharidusseadus.
4.	Eelnõu § 75 p 1 (<i>muudetud eelnõu § 76 p 1</i>) – kõnealuse sättega täiendatakse sotsiaalhoolekande seadust §-ga 45³, mille lõikega 3 sätestatakse, et kui hoiuteenust osutatakse väljaspool hoiuteenust saava lapse eluruume, peavad ruumid vastama rahvatervise seaduse § 8 lõike 2 punkti 9 alusel kehtestatud tervisekaitsenõuetele ning ruumid ja ruumide	Selgitame. Kehtestatud nõue on sätestatud tegevusloa väljastamise osas. See omakorda põhineb teenusele esitatud tervisekaitsenõuetele, SHS § 45³ lg 3 mistõttu sätted peavad jääma.

	evakuatsiooniteed vastama ehitusseadustiku § 11 lõike 4 alusel kehtestatud nõuetele. Kehtiva sotsiaalhoolekande seaduse § 153 punktid 3 ja 4 sätestavad, et sotsiaalteenuse osutamiseks antakse tegevusluba, kui teenuse osutamise koht vastab rahvatervise seaduse alusel kehtestatud tervisekaitsenõuetele ja tuleohutusnõuetele (ehitise tuleohutusnõuded on kehtestatud ehitusseadustiku § 11 lg 4 alusel antud määrusega). Palume hinnata, kas lisatav säte kordab tarbetult juba kehtivas seaduses olevat nõuet.	
5.	Eelnõu § 75 p 3 (<i>muudetud eelnõu § 76 p 3</i>) – kavandatava lõike 2 kohaselt kehtib sama paragrahvi lõike 1 alusel suure hooldus- ja abivajadusega lapse hoiuteenuse osutamiseks majandustegevuse jätkamise teate esitanud isiku tegevusluba, kui isiku majandustegevus vastab käesoleva seaduse alates 2025. aasta 1. jaanuarist kehtiva redaktsiooni nõuetele. Isik, kes jätkab suure hooldus- ja abivajadusega lapse hoiuteenuse osutamist, on kohustatud viima oma majandustegevuse käesoleva seaduse alates 2025. aasta 1. jaanuarist kehtiva redaktsiooni nõuetega vastavusse hiljemalt 2026. aasta 31. augustiks. Kui isik ei ole nimetatud tähtajaks oma majandustegevust käesoleva seaduse nõuetega vastavusse viinud, lõpeb tema tegevusloa kehtivus 2026. aasta 1. septembril. Eeltoodud sätte viimasest lausest võib järeldada, et kui isik ei ole oma majandustegevust uute nõuetega vastavusse viinud, siis lõpeb tema tegevusluba automaatselt. Kõnealuses eelnõu sättes kirjeldatud olukorda, kus isik esitab majandustegevusega jätkamise teate, kuid ei vii oma majandustegevust tähtaegselt uute nõuetega kooskõlla, saab 01.09.2026 seisuga käsitada nii majandustegevusest loobumisena kui ka majandustegevuse nõuete rikkumisena. Kummalgi juhul on erinevad õiguslikud tagajärjed, kuid mõlemal juhul tuleb majandushaldusasutusel tuvastada tegevusest loobumine või isiku nõuetele mittevastavus. Esimesel juhul, st juhul kui isik loobub suure hooldus- ja abivajadusega lapse hoiuteenuse osutamisest, tuleb majandushaldusasutusel vastavalt MSÜS § 37 lg 1 p-le 2 tegevusluba kehtetuks tunnistada. MSÜS § 34 lg 1 kohaselt on majandustegevusest loobumise korral isikul kohustus sellest	Rakendussätted on eelnõus muudetud. Edaspidi tunnistatakse tegevusluba kehtetuks, kui teenus ei vasta esitatud nõuetele.

	registripidajat teavitada. Kui isik seda ei tee, tuleb majandushaldusasutusel loobumise fakt tuvastada. Teisel juhul, st juhul kus isik ei ole oma tegevust uute nõuetega tähtaegselt kooskõlla viinud ning ei ole teavitanud ka majandustegevusest loobumisest, tuleb majandushaldusasutusel viia läbi MSÜS § 47 jj sätestatud menetlus, kui nõuetele mittevastav isik tegutseb jätkuvalt majandustegevusega. Eelnevast tulenevalt palume täpsustada, et tegevusluba ise lõppeda ei saa, vaid eelnõus tuleb selgelt välja tuua, kas isik peab esitama majandustegevusest loobumise teate või on majandushaldusasutusel endal kohustus tegutsemisest loobumise fakt tuvastada või tunnistatakse tema tegevusluba kehtetuks hoopis seetõttu, et tema tegevus ei vasta enam nõuetele.	
6.	Eelnõu § 76 (<i>muudetud eelnõu § 77</i>) – vastavalt muudatusele asendatakse toiduseaduses koolieelse lasteasutuse mõiste lasteaia mõistega. Sellest tulenevalt ei ole lastehoidudel toidu käitlemiseks tegevusloa nõuet, kuid lasteaedadel on. Palume seletuskirjas tuua välja, millega on põhjendatud selline erinev kohtlemine ning kus on reguleeritud lastehoidudele kehtivad toidu käitlemise nõuded.	Eelnõu § 77 muudetud selliselt, et mõiste koolieelsed lasteasutused asendatakse mõistetega lastehoid ja lasteaed. Sellest tulenevalt on sarnaselt lastesõimedega ka lastehoidudel toidu käitlemisel tegevusloa nõue. Täpsem selgitus lisatud seletuskirja.
7.	Palume arvestada ka käesoleva kirja lisas esitatud eelnõu failis jäljega tehtud normitehniliste ja keelemärkustega.	Arvestatud enamuses.